MOABİT HAPİSHANESİ NOTLARI

ERICH HONECKER



MOABİT HAPİSHANESİ NOTLARI

ERICH HONECKER

Çeviren: Timur Turgay



yazılama

Moabit Hapishanesi Notları

Yazılama Yayınevi: 81
Kuruluştan Çözülüşe: 9

Moabit Hapishanesi Notları

Erich Honecker

Çeviren: Timur Turgay

Kapak Tasarımı
Levent Karaoğlu

Sayfa Tasarımı
Yiğit Berker Karanlık

Birinci Baskı
Kasım 2013

© Yazılama Yayınevi

ISBN
978-605-5892-90-6

Baskı
Kayhan Matbaacılık
Güven San. Sitesi C Blok No: 244
Topkapı - İSTANBUL
(0212 576 01 46 / 0212 612 31 85)
Sertifika No:12156

İrtibat
Yazılama Yayınevi Hizmetleri Ltd. Şti.
Serasker cad. Osmancık sokak Betül Han 9/13
Kadıköy – İSTANBUL
0 216 338 52 59

www.yazilama.com
iletisim@yazilama.com

Moabit Hapishanesi Notları

Erich Honecker

Çeviren: Timur Turgay

Yazılama

Erich Honecker: 25 Ağustos 1912'de Saarland'da doğdu. 1926'dan itibaren, önce KJVD'de [Komünist Gençlik Birliği], ardından KPD'de [Almanya Komünist Partisi], 1946'dan sonra SED'de [Almanya Sosyalist Birlik Partisi] ve 3 Aralık 1989'da SED'den ihraç edilmesinden sonra yeniden kurulmuş olan KPD'ye girerek siyasi örgütlü kaldı.

Eğitimi-öğrenimi: İlköğrenim, 1928-29 çatıcılık meslek öğrenimi, 1930-31 Moskova'da Enternasyonal Lenin Okulu, 1955-56 Moskova'da Parti Yüksekokulu.

Savaş sonrasındaki görevleri: 1945-46 KPD [Kommunistische Partei Deutschlands = Almanya Komünist Partisi] Merkez Komitesi Gençlik Sekreteri, 1946'dan 1955'e kadar FDJ [Freie Deutsche Jugend = Özgür Alman Gençliği] Başkanı, 1958'den 1989'a kadar SED [Sozialistische Einheitspartei Deutschlands = Almanya Sosyalist Birlik Partisi] Merkez Komitesi Politbüro Üyesi, 1971 Ulusal Savunma Konseyi Başkanı ve Birinci Sekreteri, 1976'dan 18 Ekim 1989'a kadar SED Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve DAC [Demokratik Alman Cumhuriyeti = DDR] Devlet Konseyi Başkanı.

Tutuklanmaları: 1935-1945 [1935-1937 arasında Moabit Hapishanesi, 1937-1945 arasında Brandenburg-Görden Hapishanesi, 1945'te Barnimstrasse Hapishanesi'nde]; 29-30 Ocak 1990 Berlin-Rummelsburg Tutuk Evi'nde, 13 Ocak 1993'e kadar Berlin-Moabit Hapishanesi'nde 169 gün.

29 Mayıs 1994'te Şili'de öldü.

Özgün Baskı: Edition Ost, Haziran 1994

Bonn'daki Federal Fotoğraf Merkezinin (1987), ve Karl-Heinz Kaiser'in (Santiago de Chile, 1993) fotoğrafları kullanılarak derlenmiştir. İsim belirtilmemiş olan fotoğrafların tümü Erich Honecker'in kendi koleksiyonundan alınmıştır.

Kitap üzerine

Honecker, 3 Aralık 1992 tarihinde Berlin Eyalet Mahkemesinin 27. Ceza Kurulu önünde yaptığı sonuç konuşması metninin kendisine ait en son yazılı belge olacağını düşünüyordu. Ancak dostları onu "dönüşüm" ve sonrası dönem üzerine görüşlerini kağıda dökmesi için sıkıştırıyordu. İşte bunun üzerine kaldığı hücrede "Moabit Notları"nı kaleme aldı.

El yazması notlar yazarla birlikte Şili'ye uçtu. Margot Honecker orada bu notları daktiloyla yazdı; eşi her bir sayfayı ünlü EH.'si ile imzaladı. Yazı 1994 baharında tekrar Almanya'ya döndü. Honecker bu notlara hâlâ elinde bulunan, 1987'deki Federal Almanya ziyareti sırasında Federal Alman siyasetçileriyle ve ekonomi yöneticileriyle yaptığı görüşmelerin tutanaklarını da eklemişti.

Honecker'in görüşü çok özneldir ve kuşkusuz çoğu okuyucunun görüşüyle örtüşmez. Bir belge olarak metin kendi kendisini yorumlamaktadır.

Önemli kısaltmalar

DAC: Demokratik Alman Cumhuriyeti

FAC: Federal Almanya Cumhuriyeti

SED: Almanya Sosyalist Birlik Partisi (DAC'da 1949'dan 1989'a kadar iktidarda olan parti)

PDS: Demokratik Sosyalizm Partisi (1990'dan itibaren SED'in devamı olan parti)

SPD: Almanya Sosyal Demokrat Partisi

SSCB: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

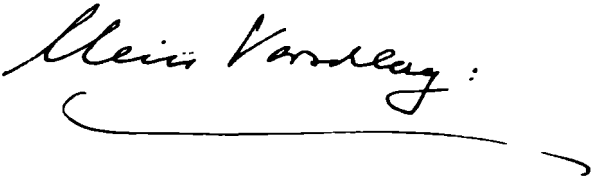
SBKP: Sovyetler Birliği Komünist Partisi

İçindekiler

Önsöz 11
Bir dost kayboldu 16
1989 yılı 26
İntikam saldırıları 39
Kohl ve Bonn görüşmeleri 46
Barış içinde bir arada yaşama üzerine 50
DAC üzerine 54
DAC'ın kalkınma kazanımları ve bunların yok edilişi 68
Almanya'da bugünkü durum 73
Son Söz 83
Röportaj 85
1987 FAC devlet ziyareti tutanakları 106
Richard von Weizsäcker ile görüşme 106
Helmut Kohl ile yapılan görüşmelerin tutanağı 114
Geniş katılımlı I. görüşme 114
Dar katılımlı II. görüşme 129
Dar katılımlı görüşme 140
Geniş katılımlı görüşme 146
Bazı nesnel sorunlara ilişkin pozisyon 150
Philipp Jenninger ile görüşme 156

Herbert Mies ve Ellen Weber ile görüşme 161
Hans-Jochen Vogel ile görüşme 164
Björn Engholm ile görüşme 168
Alfred Dregger ve Theo Waigel ile görüşme 170
Wolfgang Mischnick ve Uwe Ronneburger ile görüşme 174
Yeşiller temsilcileriyle görüşme 177
Lothar Späth ile görüşme 180
Emekli General Gert Bastian ile ve Petra Kelly ile görüşme 183
Willy Brandt ile görüşme 185
Otto Wolff von Amerongen ile görüşme 188
Johannes Rau ile görüşme 190
Johannes Rau ile görüşme üzerine notlar 195
Kuzey Ren Vestfalya Bakanları ile yapılan danışma toplantısı notları .. 197
Helmut Schmidt ile görüşme 199
Bernhard Vogel ile görüşme 201
Gerhard Schröder ile görüşme 204
Oskar Lafontaine ile görüşme 206
Oskar Lafontaine ile bir görüşme üzerine notlar 212
Franz Josef Strauss ile görüşme 214
Dosya notları 220
Saarland Ekonomisi Temsilcileriyle görüşme 223
Oskar Fischer'in Hans-Dietrich Genscher ile görüşmesi 224
Oskar Fischer'in Dorothee Wilms ile görüşmesi 229
Ortak Açıklama 236

Mein Vorschlag:



E.H.

„Moabiter Notizen"

Önsöz

Hâlâ gayet iyi anımsadığım bazı şeyleri ve beni derinden etkileyen bir dizi soruyu kaleme almak, belli olaylarla ilgili düşüncelerimi formüle etmek gereksinimi duyuyorum.

Bu notların ne olacağını, günün birinde düşüncelerimi düzenlice kağıda dökmeyi başarıp başaramayacağımı henüz bilmiyorum.

Bu satırları -çoğu komünist, sosyal demokrat ve diğer faşizm karşıtları gibi- benim de nazi döneminden iyi bildiğim Berlin-Moabit Hapishanesinde yazıyorum.

Bu hapishane 1933'te de Alman emperyalizminin siyasi karşıtlarını baskı altına almasında özel bir rol oynamıştı.

Bu satırlar günün birinde yayımlanacak olursa, tarihle hesaplaşma adı altında sadece ve sadece sosyalizme karşı nefret saçmak, kapitalizmin kaçınılmaz çöküşünü olabildiğince geciktirmek isteyenler için değil, geçmişin analizini ciddiye alanlar için yayımlanmalıdır.

Yazıda kapitalist sömürü toplumuna, onun ideolojisine ve "ahlak"ına ödün veren hiçbir satır bulunamaz. Buna serbest piyasa ekonomisi sayesinde sokakta kalmış 20 milyon işsiz izin vermez. Çaresiz bir durum mu? Sosyalizm, o temellerini attığımız ve geliştirmeye çalıştığımız adaletli toplum düzeni, sosyalist DAC'la birlikte yitirildi.

Günümüzde yalnızca burjuva ya da sağcı siyasilerin ve gazetecilerin

değil, başkalarının da seslendirdiği, hem de iyi para ödenen kapitalizme övgü teranelerine rağmen, hiç kimse ciddi olarak durumun milyonlarca işçi ve hizmetli için, bilimci ve sanatçı için, "pazar ekonomisi" yandaşı olan için de, karşıtı olan için de olağanüstü zor olduğunu inkar edemez. Her yerde bir varolma kaygısı egemen. Bu böyle sürüp gidemez ve gitmeyecek de. Ama işsizliğin ve yoksulluğun olmadığı bir dünyayı kapitalizm yaratmayacak.

Çoğu kez yaptığım gibi, görevden çekilmemden bu yana DAC'da meydana gelen olayların beni çok derinden sarstığını tekrar dile getirmek isterim. DAC'ın çöküşü benim için ağır bir darbe oldu, ama ne benim, ne de sayısı hiç de az olmayan mücadele arkadaşımın sosyalizmin insancıl ve adil bir toplum için tek alternatif olduğu inancını yok etmedi. Komünistler kapitalizm var olalı beri dünyanın kovuşturmaya uğrayanlarından oldular, ama geleceği olmayanlarından değil.

Bazı temsilcileri alelacele yeni hükümet sıralarına koşuşan Doğu-CDU [Christlich Demokratische Union = Hristiyan Demokratlar Birliği] ve LDPD [Liberaldemokratische Partei Deutschlands = Almanya Liberal Demokrat Partisi] ile birlikte kırk yılı aşan bir sürede, Alman topraklarında, zor koşullar altında sosyalist bir yaşam için edindiğimiz kazanımlar boşa gitmedi, bunlar geleceği de etkileyecek. Sosyalist üretim ilişkilerini, herkese iş ve aynı zamanda sosyal güvence sağlayan, prefabrik olanıyla ve olmayanıyla ödenebilir konutları, çocuk yuvalarını, anaokullarını, gençlik kulüplerini ve düzeyli bir zihinsel ve kültürel yaşam sağlayan ilişkileri kastediyorum.



Berlin-Moabit Hapishanesi. Erich Honecker Moskova'daki Şili Elçiliğinden dönmek zorunda bırakıldıktan sonra burada 169 gün tutuklu kaldı.
Fotoğraf: Christian Bach

Bu, herkes için, işçiler ve köylüler için, bilimciler için teknisyenler için, öğretmenler, sanatçılar, kadınlar, gençler ve yaşlılar için yaşamaya değer perspektifi olan bir toplum olacaktır.

Günümüzde utangaçlıkla "pazar ekonomisi" denilen, artık sınırlarına ulaşmış olan kapitalizmin çöküşü ve yeni bir topluma geçiş durdurulamaz. Olmaması gereken hatalarımız ve eksikliklerimiz yüzünden uğradığımız yenilgiye rağmen, uğradığımız tüm alçakça ihanete rağmen bu kanaat değişmemiştir.

Avrupa'da sosyalizmin yok edilmesiyle ortaya tümüyle yönü belirsiz ve kaos içinde bir dünya, kendisini dünya jandarması ilan eden ABD'nin bombalarla ve füzelerle keyfine göre bir orada bir burada, bir "yeni dünya düzeni" çizdiği dünya ortaya çıkmıştır.

Birdenbire her yerde türeyen bir sürü sözde Marksist, Marksist teorinin özünü boşaltmak ya da çürütmek için onu "yenileme"ye çabalasa da şu değişmez: İnsan toplumunun gelişim yasaları nesneldir.

Gelişimi boyunca pek çok değişimler geçirmiş olsa da kapitalist toplumun ana çelişkisi, toplumsal emek ile o emeği özel sermayenin kendine mal etmesi çelişkisi, varlığını korumakta ve sürdürmektedir. Ancak bu çelişki ortadan kaldırılırsa, kârın dünya egemenliğine son verilirse, ancak o zaman bireyin insanca bir yaşam sürdürebileceği koşullar oluşur.

Sık sık sözü edilen "insanın kendini gerçekleştirmesi" herhalde ileri teknolojilerin geliştirilmesi ve kullanılmasıyla ileride insanların %20'sinin ya da %10'unun bir iş bulmasında olamaz.

Yeni bir toplum tüm teknolojik ve diğer koşuları göz önünde bulundurarak her bir üyesine bir yer, her şeyden önce bir iş bulmak zorundadır. Kapitalizm bunu yapamaz; bu artık günümüzde her zamankinden daha açıktır.

Kapitalist toplumun olanakları kâr avcılığının koyduğu sınırlarda biter. Demek ki, toplumsal bir alternatif için, yapılanması ve somut donanımı nasıl olursa olsun sosyalist bir toplum için yolu açma mücadelesini gerekli kılan, derinde yatan ve zorunlu toplumsal nedenler vardır.

Bu nedenle ben durumu tarihsel bakımdan, 1989'daki "dönüş" sonrasında çoğu kimsenin anlaşılır nedenlerle yaptıkları gibi, kötümser değerlendirmiyorum. Sosyal sorun, gelecekte de tüm kapitalist ülkelerde toplumsal çatışmaların çekirdeği olacaktır.

Güçlerini "dönüş" olması için kullananlar ve bugün bile bunu iyileştirilmiş bir sosyalizm için, daha iyi bir DAC istedikleri için yaptıklarına inananlar, ya da en azından öne sürenler de bu acı gerçekleri görmek zorundalar.

Hepimiz daha iyi bir sosyalizm istiyorduk. Ulaştıklarımız bizim için hiçbir zaman yeterli olmamıştı. Ama tüm küçük "reformcular" altı yıl boyunca partisini, genel sekreteri bulunduğu SBKP'yi [Sovyetler Birliği Komünist Partisi] silahsızlandıran ve SSCB'yi [Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği] çöküşe götüren o "büyük" reformcuyu dinlediler, sosyalizmden ödün verdiler.

Garbaçov'un pek de ateşli savunduğu "Avrupa Evi" masasında DAC'ın

kurban edilmesi diğer birçok insan için olduğu gibi benim için de yaşamımdaki en acı olaydır. Bugün görüleceği üzere bu, orada artık kimse sosyalizmi savunma niyetinde değilken bile, Moskova'ya karşı gelenek ve disiplinin ağır bastığı tavır yüzünden mümkün oldu.

Ve sonuçta, partimizdeki bazı kesimlerin -hatta bunlar arasında bugün yıllarca BRD [Bundesrepublik Deutschland = Federal Almanya Cumhuriyeti] ile kurdukları ilişkiler sayesinde DAC'ın ilhakına katkıda bulunmakla öğünen bilinçli hainler de vardır- sosyalizmi bertaraf etmeye nesnel ve aktif katılımıyla mümkün oldu.

Bir dost kayboldu

Moskova'da, Vaşington'da ve Bonn'da kartlar -olasılıkla kısmen- açılıp masaya konduktan sonra artık DAC'ın çökmesinin, dünya siyasetinin radikal değişimi zemininde, sosyalist devletler birliğinin çökmesi çerçevesinde gerçekleştiğine şüphe kalmadı.

Bu, Sovyetler Birliği parti ve devlet yönetimi tarafından, sınıfa ve sınıf mücadelesine yer vermediği gibi, farklı toplum sistemleri arasında nesnel olarak var olan Doğu-Batı karşıtlığına da yer vermeyen perestroyka, glasnost ve "yeni düşünce" gibi kavramlarla başlatıldı.

Dahası var: Sovyetler Birliği'ni askeri olarak tehdit eden dünkü düşmanlar aniden dost oluverdi. Ancak bu dostluktan biraz sonra bir dost kayboldu: Sovyetler Birliği. Bu hiç de barışçıl olmadı ve olmuyor da; dünyada derin sarsıntılara yol açtı ve açıyor. Dünya arenasındaki büyük değişimin ancak Moskova, Vaşington ve Bonn'daki güçler arasındaki işbirliğiyle, şimdiye kadar var olan siyasi ve askeri-stratejik güçler dengesinin ortadan kaldırılmasıyla mümkün olabildiği günden güne daha açık görülüyor.

Moskova'da Honecker'in yerine hangi perestroyka adamının, örneğin J. Kwizinski tarafından birkaç kez kamuya açıklandığı gibi, Modrow'un getirileceğinin uzun uzadıya tartışılmasının rolü pek de önemli değildi.

ABD'nin gerici çevreler çıkarına on yıllardır bugünkü gibi bir duruma ulaşmaya çabalayan siyasetçileri şanslarını kullandı.

Emperyalizmin ABD'de, FAC'da ve diğer kapitalist ülkelerdeki önderlerinin yıllarca açıkça ilan ettiği Doğu Avrupa ülkelerinde sistem değişikliği hadefine başrolü SSCB'nin oynadığı, iyi işleyen bir reji sayesinde ulaşıldı.

Bugün itiraf edildiği gibi, Garbaçov, Yakovlev ve Şevardnadze, o dönemde şiddetle inkâr edilmiş olsa da, SBKP'nin XXVII'nci kongresine sunulan siyasi raporu "sistemin kararlı bir biçimde dağıtılması" olarak gördüler. Ancak bu, daha 1987-88'de SSCB'deki durumu izleyen dikkatli gözlemcilerden saklanamadı.

Yıllar geçtikçe Konstantin Çernenko'nun Mart 1985'te ölümünden sonra SSCB'nin de ölüm sürecinin başladığı açıkça görülür hale geldi. Sovyetler'de parti ve devlet zirvesine gelen yeni yönetici grubu, Garbaçov, Şevardnadze, Yakovlev ve Yeltsin, bugün oldukça açık itiraf edildiği gibi, "sistemi değiştirmeyi" hedefliyordu.

Ve bu yolda Sovyetler Birliği'nin müttefiklerini de harcamaya hazırdılar. Bu yöndeki ilk adımların Sovyet gücünün kurucusu V. İ. Lenin'in adı arkasına, sözümona ona sadakat arkasına saklanılarak atılmış olması bu gerçeği değiştirmez.

Daha 1984 güzünde Şevardnadze ve Garbaçov, Karadeniz kıyılarındaki bir gezintide -Şevardnadze hatıralarında böyle yazıyor- "tüm sistemin değiştirilmesi" gerektiği konusunda mutabık kaldılar.

Bunun anahtarı ise daha 1985 yılında hazırlanmıştı. Hem iç, hem de dış politikanın değiştirilmesine ilişkindi. Dış politika alanındaki ilk adım, SBKP-MK'nın organı tarafından hazırlanmış olan bir yönerge taslağının yönetim tarafından dünya politikasının "daha küresel görülmesi" yönünde alelacele değiştirilmesiydi.

Bu yönerge taslağı pratikte ABD ile sıkı işbirliği yönünde değiştirilmişti.

Bunun "durgunlaşmış olan" dış politikanın değiştirilmesinde belirleyici bir adım olduğunu bana övgüyle anlatan da Garbaçov'dan başkası değildi.

Bu çizgi takip edilerek Garbaçov ve Reagan arasındaki Cenevre görüşmesinde her iki tarafın atom silahlarından arındırılmış bir dünya için

çaba göstereceği konusunda anlaştıkları açıklaması yapıldı.

Kuşkusuz politik önemi büyük bir görev. Bunun üstesinden gelebilmek için dünyadaki askeri-stratejik dengenin sosyalist SSCB'nin ve emperyalist ABD'nin elinde olduğu da görmezden gelinemez.

Bu açıklama Garbaçov'un büyük başarısı olarak değerlendirildi. Peki, ama bu niyet açıklaması neye yaradı? İnsanlık bu hedefe bir adım bile olsa yaklaştı mı? Amerikan dünya jandarmasında bu yönde herhangi bir kıpırdanma var mı?

Garbaçov'un ve Şevardnadze'nin "Washington görüşmeleri"ne ilişkin ifadeleri okunduğunda tüm bu gelişmenin daha "Perestroyka şafağında" önceden programlanmış olduğu sonucuna varılır.

SSCB ile müttefikleri arasında yapılmış ve 1989/90'da henüz geçerli olan anlaşmalar, ABD ve FAC ile sürdürülen görüşmelerde hiçbir rol oynamadı. Mesele sadece ve sadece Sovyet yönetiminin bu iki emperyalist devletle anlaşmasıydı.

Farklı toplumsal düzenlere sahip devletlerin barış içinde yan yana yaşaması politikasından ayrılıp toplumsal sistem karşıtlıklarının hiçbir rol oynamadığı küresel politikaya geçiş, sonuç olarak Sovyet dış politikasını ABD'nin planlarına uygun olarak DAC'ın işgal edilmesinden sonra NATO bölgesinin Oder-Neisse sınırına kadar genişletilmesini kabullenmeye götürdü.

Ve bu, Sovyet yönetiminin 1989 güzüne kadar DAC ile olan görüşmelerde DAC'ı Avrupa'nın merkezindeki stratejik müttefiki olarak tanımladığı halde böyle oldu. Gelişmelerin gösterdiği gibi bu sözler ittifakın sürdürülmesi için değil, DAC'ın FAC'a satış fiyatını belli bir yükseklikte tutmak için söylenmişti.

Şimdi açıklanmış bulunan Amerikan, Sovyet ve Alman gizli servislerinin planlarına bakıldığında Başkan Bush'un, Reagan'ın izlediği Sovyetleri politik yollarla bitirme hedefine SSCB yönetimi onun eline oynadığı için başarıyla ulaşabildiğinden artık hiçbir kuşku duyulamaz.

Sovyetlerde dış politikanın radikal değişimiyle aynı zamanda sosyal-ekonomik gelişimi hızlandırması gereken önlemler alındı. Maalesef bunun tersi oldu.

Sosyal ve ekonomik durum iyileşmedi, kötüleşti. İşletmelerin kendi kendini yönetmesine geçilmesiyle, yani merkezi planlamanın, demokratik merkeziyetçiliğin ortadan kaldırılmasıyla ekonomi yoldan çıktı.

Perestroyka ve Glasnost kavramları Sovyet yurttaşları için gitgide kötüleşmenin anlamdaşı haline geldi. "Perestroyka ve Glasnost, Bizim İçin Ve Tüm Dünya İçin" kitabındaki fikirlerin, çoğu insanın o zamanlar tahmin ettiğinden bambaşka bir etki yarattığı artık bugün biliniyor.

Bunlar SSCB'nin zayıf düşmesine, toplumda ve devlette düzenin ve disiplinin zayıflamasına yol açtı, kapitalizme ise hiçbir zararı dokunmadı. Sovyetler Birliği'nin çökmesinin getirdiği sonuçların boyutları bugün bile tam olarak kavranabilir değildir.

Emperyalistler için yeni yayılma ve azami kâr sağlama olanakları açılırken insanlık için güvencesizlik, savaşlar, artan işsizlik, Doğu'dan Batı'ya kitlesel göç sorunları ve daha nice sorun artıyor.

Sovyetler Birliği'nde perestroykanın getirdiği sonuçlara ilişkin yukarıdaki saptamaları tereddütle karşılayanların sadece SBKP-MK'nin cumhuriyetler, bölgeler ve yörelerin sekreterleriyle MK'da yaptığı 18 Temmuz 1989 tarihli danışma toplantısı tutanağına bakmaları bile yeterlidir.

O toplantıda tartışan farklı konuşmacılar tarafından komünistlerin ve işçi sınıfının sosyalizmi kararlı bir biçimde korumaya çağrılması talep edilmiştir. Orada konuşan eski başbakan Rıjkov, parti ve devletin olağanüstü feci bir durumda bulunduğundan söz ediyor. Parti ve devlete karşı ülke içinde ve dışında öyle vahşice suçlamalar yapılmaktadır ki parti de devlet de halkın gözünde güvenilirliğini yitirmektedir.

Giderek yükselen olayların tüm gidişatı, partinin fiilen nüfuzunu kaybetmesi halinde durumun kontrol altında tutulmasının zor olacağını göstermektedir. Kamuda -öyle açıklıyor- parti komitelerinin ve temel örgütlerinin faaliyetleri değersizleştirilmektedir.

Ukrayna'nın KP temsilcisi ise partiye karşı girişilen yıkıcı eleştirilerin ve ağır saldırıların gitgide güçlendiğini sergileyerek anlatmakta. Çoğu medyada -diğer bir konuşmacı öyle açıklıyor- bu dönem Ekim 1917'den

bu yana tarihteki en korkunç yıllar olarak anlatılmakta.

Yeni çalışma biçim ve yöntemleri arayışı bahanesiyle partinin şimdiye kadar başardıklarının bir kenara atılmak istendiği seyrek karşılaşılan bir durum değil. Bu durumda parti otoritesi en çabuk biçimde yeniden kurulmalıdır.

Diğer bir konuşmacı her alanda -ekonomide, ideolojide, hukuk düzeninde- gerginliği tırmandıran bir durumunun ortaya çıktığını belirtti. Hızlandırılan yön değiştirme ekonomik gelişimde kesintilere yol açmakta, bu yüzden çoğu toplantılar ve gösteriler grev dalgalarına dönüşmekte.

Son zamanlardaki olaylar -Moskovalı konuşmacı böyle dile getiriyor- çoğu parti komitesinin artık durumu kontrol altında tutamadığını açıkça göstermekte. Bu da "bütün iktidar Sovyetlere" sloganının yerine "Komünistsiz Sovyetler" sloganı kullanılarak ifade edilmekte.

Bunların hepsi Sovyet iktidarının daha o zaman yıkılmaya yüz tutmuş olduğunu göstermektedir. Garbaçov'un ilan ettiği "bütün iktidar Sovyetlere" sloganı SBKP'nin hükümet faaliyetinden uzaklaştırılması sonucunu getirmiştir.

Belgelerde de görüldüğü gibi, yıllar boyunca disiplinli çalışmaktan vazgeçilmiş, her yerde ve çoğunlukla Merkez'in etkinliğini ortadan kaldırmak ve yerine özyönetim getirmek amacı güden gösteriler ve grevler yapılmıştır.

İşletmeler arasında var olan bağlantılar kesilmiştir. Tuz, sabun tozu ve diğer nice günlük ihtiyaç maddesi birdenbire bulunmaz olmuştur. Mafyanın faaliyeti artık kontrol altında tutulamaz bir güce dönüşmüştür.

1986'den beri türeyen resmi olmayan gruplar [sivil toplum örgütleri] maskelerini çıkardılar, "Pamyat" gibi "Komünistsiz Sovyetler" sloganının önderleri oldular. Sovyetler Birliği daha 1987-88'de çoğu alanda toplumdaki yaşamı kontrol altında tutacak durumda değildi.

Sokaklarda korku ve şiddet kol geziyordu. Perestroyka ve Glasnost'lu dört yılda güvenilirlik yok oldu, partiye iftira atmak kolaylaştı. Alabildiğine Batı'nın sözde değerleri propaganda edildi.

Bu gelişme 1985'te Sovyet parti ve devlet yönetiminin -önceki tüm parti kongrelerinin kararlarına aykırı davranarak- sonuçta Sovyetler Birliği'ni kaosa sürükleyen bir grubun eline geçmesiyle mümkün olabildi. Başlangıçta her şey bu solculuğun "geçmişteki dogmacılığın tersine" Leninizm'e en yakın düştüğü argümanıyla yapıldı.

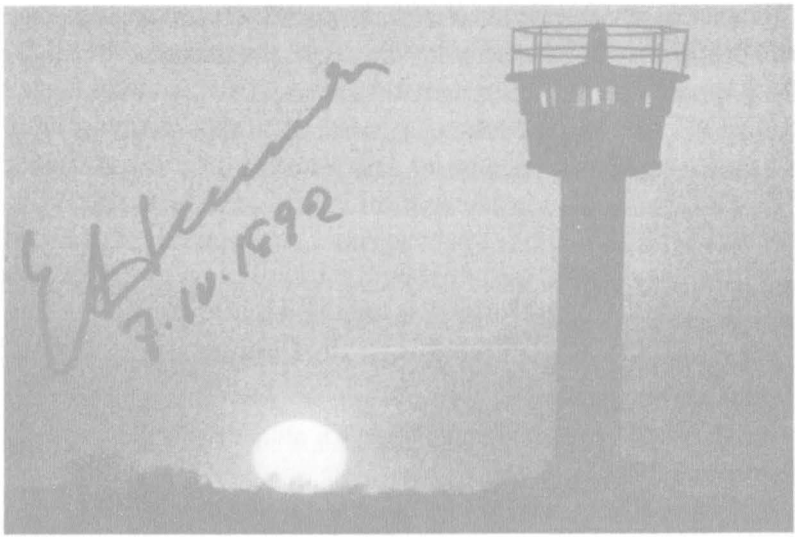
Gerçekte ise bu yol Marx ve Lenin'den uzaklaşmaya giden yoldu. Bu rota önceleri anlayışsızlıkla, sonra partide ve toplumda direnişle karşılaştı. Bunu yukarıda belirtilen 1989 Konferansı'nda dile getirildiği gibi, partinin emektar kadrolarına vahşice saldırılar ve iftiralar izledi.

MK üyeleri her oturumda yanlış bilgilerle beslendi. Böylece her MK üyesine toplantı sırasında bu amaçla önceden hazırlanmış malzemeler verilerek onların çoğu kadronun "rüşvetçi, ahlaksız" olduğuna kanaat getirmesi sağlandı.

Bütün bunlar MK'yı uysallaştırmaya, her düzeyde parti ve devlet temsilcisini, görevlilerini görevden uzaklaştırabilmeye, Moskova'daki "Reform Merkezi"nin direktiflerinin direnişle karşılaşılmadan uygulanmasının yolunu açmaya hizmet etti. Bu reji bazı SED görevlilerine de yabancı olmasa gerek.

Sosyalist ülkelerdeki elçiler, kardeş partilerin genel sekreterlerini ikili görüşmeler yoluyla bilgilendirmekle görevlendirildi; bu görüşmelerde MK'nın bu oturumundan sonra partinin ve Sovyet devletinin gerçekten yenilenebileceği umudu belirdiği dile getirildi.

Bunların hepsi, alkol kararı ve bu kararın işletmelerdeki, ailelerdeki durumda, özellikle kadınlar için getirdiği sözde iyileşmelere ilişkin verilen haberlere benzedi. Garbaçov bu kararı Varşova Paktı Politik Danışma Komisyonu'nda ele almıştı. Ama daha sonra bu karar zararlı görülerek iptal edildi, ancak bu konuda bir haber çıkmadı artık. Sloganların değişmesindeki çabukluk dikkat çekiciydi.



DAC'nın Dömitz civarındaki devlet sınırı. Bu resim yıkılmış olan Cumhuriyetin 43. yıl dönümünde, tutuklu bulunan Erich Honecker tarafından imzalandı.
Fotoğraf: Hans-Joachim Boldt

Önce "sosyal-ekonomik gelişimin hızlandırılması" diye işe girişildi, ardından yeni bir seçim düzenlemesiyle birlikte "bütün iktidar Sovyetlere" diye devam edildi. Bu sloganla çoğu yerde olduğu gibi Moskova'da ve Leningrad'da da demagoglar Sovyetler'in zirvesine geldi.

Sonra "bütün iktidar Sovyetlere" sloganının yerine "tüm iktidar başkana" sloganı getirildi. Tüm bunlar sonuçta SSCB'nin çöküşünü getirdi. Aralık 1991'de Sovyetler bayrağının Kremlin'den indirilmesi bir halkın nasıl aldatılabileceğinin en irkiltici ve aynı zamanda en açık işaretiydi.

Oysa o büyük Birlik'in vatandaşları bundan kısa bir süre önce yapılan halk oylamasında SSCB'nin sürmesini istemişti. Bu da halkın kaderinin böylesine üzücü bir gelişimin sonunda kendilerini zaten hep daha ziyade sosyal demokrat hissettiklerini açıklayan, kararlı pazar ekonomisi yandaşı olduklarını, FAC'ı örnek aldıklarını açıklayan demagoglara ve serüvencilere bırakıldığında nelerin mümkün olduğunu gösteriyor.

Bu konuda sadece şu söylenebilir: Perestroyka ve glasnost politikasının bu kısmı daha önceye alınmış olsaydı, bu belki DAC'daki çoğu kişiyi perestroyka ve glasnost sözcüleri olmaktan vazgeçirirdi.

Yeltsin'in partiden ayrılmasından sonra Garbaçov ve Yeltsin arasında işbirliği vardı, ama sonuçta aralarında ikilik çıktı. Yeltsin'in konumu Rusya, Beyaz Rusya ve Ukrayna arasında Slav Üçlü Birliği'nin kurulmasıyla birlikte SSCB'nin feshedilmesi kararını çıkartacak kadar güçlendi.

Bütün bu gelişim içinde -sonradan açığa çıktığı gibi- değiştirilmiş olan savunma doktrinine göre bir NATO saldırısında DAC'ı gözden çıkarmayı öngören Varşova Paktı yıkıldı. Bu NATO için, Moskova'da ve ardından Varşova Paktı'nda NATO'nun hedeflerine uygun düşen büyük değişiklikler olduğunun sinyaliydi.

Sovyetler Birliği'nin emperyalizmin ana gücüyle olan ilişkilerini sıcaklaştırmaya ve kapitalizmin restorasyonuna doğru savrulması sosyalist devletler topluluğunun yıkılmasıyla sonuçlandı. Avrupa ve dünya haritası değişti. Dünyada yeni bir güçler oranı oluştu.

Körfez savaşı bunu açıkça ortaya koydu. Yugoslavya'da azgın iç savaş var. Batının müdahale politikasıyla akşamdan sabaha yeni bir dünya savaşı tehlikesi ortaya çıktı. Körfez savaşının kızıştığı dönemde yapılan gösteriler halkların bu savaşın karakterini anladığını gösterdi. İnsanlar "Petrol için savaşa hayır" sloganıyla sokaklara çıktı.

Artık kuşku kalmadı: Dünyanın dengesi bozuldu. Avrupa haritası insanlık için böyle talihsiz bir zamanda değişmeseydi, ABD'nin bu kadar açıkça ağırlığını ortaya koyması, korkunç savaş makinesini politik hedeflere ulaşmada kullanması mümkün olamazdı.

Varşova Paktı'nın yıkılmasıyla ABD'nin Avrupa'daki askeri yükünün hafiflemesi Körfez'deki Amerikan macerasını olanaklı kıldı.

Kazandığı zaferle vurgulamak istediği dünyadaki belirleyici rolü

halklara daha nice tehlikeler getirecek; Yakın Doğu'da, Afrika'da ya da Balkanlar'da.

Irak'ta sivil halkın barbarca bombalanmasından, kadınların ve çocukların kitlesel olarak katledilmesinden sonra yapılan zafer konuşmalarında "ABD'nin büyüklüğü", "Dünyanın kaderini düzenleyici ellerine alması" üzerine sözcükler öne çıktı. ABD'nin bu niyette olduğu besbelli. ABD'nin askeri yollarla dünya egemenliği elde etme çabası insanlık için çok büyük bir tehlikedir. Bu "yeni düşünce"nin "yeni dış politika"sının nesnel sonucudur.

Küresel düşünce, sosyalist süper güç olan SSCB'yi küresel felakete sürükledi. Bu trajik gelişim Sovyet gücünün yerle bir olmasında tümüyle görülür hale geldi.

Bu gelişim öyle bir hızla gerçekleşti ki, SSCB ile DAC arasında yapılmış ve henüz geçerli olan "Dostluk, işbirliği ve karşılıklı yardımlaşma" sözleşmelerini iptal etmeye bile vakit kalmadı. Oysa bunlar 2+4 Sözleşmesinin imzalanmasına kadar geçerliliğini korumaktaydı.

Kohl bir açıklamasında "Birleşme dünya tarihinin kısa, bir anlık döneminde oldu", "Bu ne daha önce, ne de daha sonra mümkün olabilirdi" diyor. O an bir tesadüf değildi, bilinçli olarak hazırlanmıştı.

İşin kötüsü, bugün olanların, bütün bunların ne olduğunun adını koymamak. Sosyalist devletler topluluğunun yenilgi nedenlerinin analizine yanaşılmıyor, ya da sadece sınıfların mücadelesinden -hem de dünya çapında- sınıfların mücadelesinden yola çıkmayan, "sosyalizm modelinin" başarısızlığı gibi amaçlı teorilere varılıyor.

Buna yalnızca herhangi bir nedenle olayları sınıfsal açıdan değerlendirmek istemeyen ya da değerlendiremeyenler itiraz edebilir.

1989 gösterilerinin bir hoşnutsuzluğun ifadesi olarak önemini küçümsemeden 1991'de söylediklerimi ciddi olarak tekrarlıyorum: 1989 yılındaki "dönüşüm"e sokak eylemlerinin yol açtığına inanmak bir yanılgıydı ve hâlâ bir yanılgıdır.

Olayı öyle algılamış olanlar ve hâlâ o görüşte olanlar hiç çekinmeden

bu konumlarından uzaklaşmalıdır. 1989'daki "dönüşüm", şimdi daha da açık olarak görülebildiği gibi, Garbaçov'un başını çektiği Sovyet yönetiminin politikasındaki radikal değişikliğin yol açtığı dünya politikasındaki radikal değişiklikle dayatılmıştır.

"Gorbi" tezahüratları yankılandı. En başta eski Sovyetler Birliği'ndekiler olmak üzere milyonlarca insan uzun bir süre bu politikanın sonuçlarına katlanacak.

Gelişimin de gösterdiği gibi içine itildiğimiz dirsek atma toplumunda sağlam bir sosyal ağa yer yoktur. Günümüzde FAC'da egemen olan kapitalizmin kurtlar yasası hiçbir şekilde sosyal adaletli bir dünyanın alternatifi değildir.

1989-90'dan beri görülen olaylar sosyalizm fikrinin asla ölmediği görüşümü güçlendiriyor. Bazıları buna gerçeklikten uzak düşünme diyor. Bununla sadece tarihsel süreçleri anlamadıklarını ya da kemikleşmiş sosyalizm karşıtı, Marksizm karşıtı konumlarını kanıtlıyorlar.

1989 yılı

1989 yılı başlarken hiç kimse bu yılın dünyaya hangi sürprizleri ve hangi trajedileri getireceğini aklından geçirmiyordu. Her yıl olduğu gibi devlet adamları birbirleriyle mektuplaştı, barış ve halkların refahı dileklerini iletti.

Milyonlarca insan birbirlerine dostça tebrikler gönderdiler. Son yıllarda olduğu gibi Berlin'deki Dostluk Derneği'nde saat 22.00'de Sovyet, gece yarısı da Alman yeni yılı şerefine kadehler kaldırıldı.

Elbe sınırından Pasifik Okyanusu'na kadar en dostça, samimi selamlar uçtu, Perestroyka ve Glasnosta rağmen yeni yılın sosyalist dünyaya barışçıl bir gelecek, dünya olaylarına sosyalizm ve barış için güçlü bir etkide bulunması umudu taşıyan dilekleri iletildi.

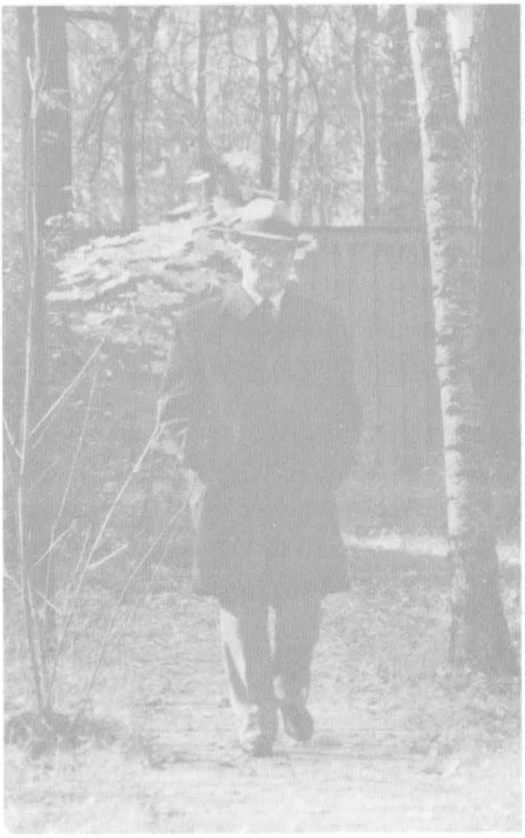
Eski yıl sona ermeden Berlin'de SED Merkez Komitesi toplandı ve tehdit altında olmasına rağmen henüz barış içinde olan dünyada DAC'ın günümüze ve geleceğe ilişkin sorunlarını ele aldı. Toplumsal yapıya ilişkin gerekli kararları hazırlayabilmek için toplumun tam bir analizinin gerekli olduğundan yola çıktık. SED'nin XII. Kongresi 1990'da yapılacaktı. İç ve dış sorunlar bunu zorunlu kılmıştı. Buraya kadar her şey yolunda görünüyordu. 1989 yılı başlayabilirdi.

SED'in 1990 baharında XII. Kongre'ye çağrılmasıyla kapıların geniş bir tartışmaya, DAC'da sosyalist toplumun bundan sonra nasıl biçimlenmesi konusunun kamuoyuna açılması öngörülüyordu. Ben Politbüro'nun 7.

MK Plenumu'na sunduğu faaliyet raporunda iki soruyu özellikle öne çıkarmıştım.

Birincisi: DAC ile SSCB arasındaki yoğunluğu ve çeşitliliği bakımından eşsiz olan dostluk ve işbirliğini daha da güçlendirmek.

İkincisi: Zamanımızın temel sorunu olan dünya barışının güvence altına alınması sorununun çözümüne bizim katkımız. Plenum'da yaptığım kolektif olarak hazırlanmış, Politbüro'da ele alınmış ve onaylanmış olan konuşmamla SBKP ile SED'in arasını açma hayaline kapılmış olanlara bir cevap verdim.



1991 güzünde Moskova'da, devrildikten sonraki üçüncü durak.

Fotoğraf: Kaiser Arşivi

Bundan birkaç hafta önce Garbaçov ile buluşmamızda SBKP'nin XXVII. Kongresi'nde ve SED'in XI. Kongresi'nde alınan kararların yaşama geçirilmesinde karşılıklı destek verilmesi konusunda mutabık kaldığımızı da kendi saflarımızın pekiştirilmesi bakımından hatırlattım.

İlişkilerin pekiştirilmesine ilişkin sorunların teşhisinde SBKP ve Sovyetler Birliği tarihini burjuva anlayışına göre değiştirerek yazmak isteyenlere uyulmaması gerektiğine dikkat çektim. Garbaçov'un Ekim Devrimi'nin 70. yıldönümünde yaptığı konuşmada sosyalist sanayileşmeyi, tarımın kolektifleştirilmesini ve kültür devrimini Sovyetleri güçlendiren tarihsel olaylar olarak nitelediğini hatırlattım. Bu birdenbire yanlış olacak değildi ya.

1989 Ocak ayı başlarında Politbüro'da SED MK'nın 7. toplantısını değerlendiren önemli kararlar alındı. Çeşitli toplumsal alanlardaki parti ve devlet faaliyetlerini iyileştirmek için önerilerde bulunmak üzere bilimcilerin ve uygulamacıların katıldığı komisyonlar görevlendirildi.

Kendisini her zaman yenilikçilerin partisi olarak algılamış olan partinin görevlerini yerine getirmesi için DAC'da sosyalist yapılanmanın ilerlemesini engelleyen ne varsa giderilecekti. Bu çalışma gayet iyi gidiyordu. Daha çeyrek yıl geçmeden iyi analizler ve öneriler yapılmıştı.

SED, blok partileriyle birlikte 6 Mayıs'ta yapılacak olan yerel seçim hazırlıklarında inisiyatifi ele aldı. Bir "Demokratik Almanya Ulusal Cephesi" çağrısı taslağı hazırlandı. Ulusal Cephe başkanıyla yapılan görüşmede DAC'ın 40. yıldönümüne denk gelen 1989 yılı seçimlerinin rolü ve önemi konusunda mutabakata varıldı. Bu seçimler tümüyle sosyalist demokrasinin serpilip gelişmesinin işareti olacaktı.

İnsanlar gidişatın nasıl olması gerektiğine ilişkin kararlara aktif olarak katılacaktı. DAC ve FAC örnekleri ile burjuva demokrasisiyle karşılaştırma yapılacak, konu açıkça tartışılacaktı. Seçim çağrısında "DAC'da kitlesel işsizlik değil, tam istihdam vardır; yeni yoksulluk değil, artan refah vardır; yoksullara çorba değil, herkese yemek vardır; öğrenim ve meslek öğreniminde çaresizlik değil, herkese öğrenim yapma olanağı vardır" de-

niliyordu.

Seçime katılım oranının yüksek ve aday olmanın kolaylaşması için seçim bölgeleri küçültüldü. Seçime katılan her adayın sadece tanınıyor olması değil, yerleşim yerindeki ya da işletmedeki seçmenlerin güvenini kazanmış olması gerekliydi.

Çoğu yerel sorunun çözümünde gerçekten birlikte düşünmeye ve birlikte yapmaya ulaşılmalıydı.

Örneğin ticaretin, onarım işlerinin, konut yapımı ve yenileştirilmesi ve idaresinin iyileştirilmesi için, yani sosyal bir sorun olan konut sorununun çözümü için acil önlemler gerekliydi.

Seçmenler 7.800 yerel halk temsilciliğinin oluşumunu belirleyecek ve 203.000 halk temsilcisini seçecekti. Seçim yasası uyarınca seçilecek temsilci sayısının üçte biri kadar fazla aday gösterilmesi gerekliydi.

Seçim toplantılarında ve diğer görüşmelerde pek çok güncel sorun dile getirildi. DAC'ı legal olarak terk etme başvurularındaki artış, ekonomik gelişimdeki dengesizlikler, parça temin eden sanayideki sorunlar, malzeme ve ham madde kıtlığı, hafif sanayi ihtiyacının belirlenmesindeki eksiklikler, uzayıp giden kaynak sıkıntıları, fiyat politikası, üretimdeki kalite sorunları söz konusu edildi.

Bütün bunlar tamamen serbest bir ortamda yapıldı. Bunu başka türlü anlatanlar doğruyu söylemiyorlar. Seçim kurullarının daha önceki seçimlerde yaptığı gibi oy kullanmayanları uyarma çalışması da yapılmadığı halde seçimlere katılım oranı yüksek oldu.

Seçimler hükümetin ya da partilerin yönetiminde değil, seçim yasası uyarınca halkın her kesiminin temsil edildiği merkezi seçim komisyonunun yönetiminde yapıldı. SED MK ve blok partileri yönetimleri hiçbir zaman seçim uygulamasına karışmadı.

Seçimler, merkezi seçim komisyonu direktiflerine göre seçim lokallerindeki kurulların bileşiminden tutun da seçim sandıklarındaki görevlilerin denetimine kadar tümüyle yöre ve bölge kurullarınca gerçekleştirildi.

Seçimler aksamasız geçti. Seçimlerin sonunda seçim lokallerinde oyların açık olarak sayımı yapıldı.

Cumhuriyet Seçim Kurulu'nca seçim sonuçlarının açıklanmasından sonra, seçim sonuçlarının kısmen üstü örtülü olarak, kısmen de açıkça manipüle edildiği açıklandı.

Sözde vatandaş girişimleri ve kilise temsilcileri seçimlerde hile yapıldı diye bir kampanya başlattı.

Bu kampanyada başka sesler de çıkıyordu. Bunlar toplumsal otoriteyi ve devleti tümüyle seçimlere hile karıştırmakla suçluyordu. Bu suçlamaya karşı kanıt göstermek de olanaklı değildi, çünkü seçim yasasına göre belirlenmiş olan süre sonunda oy pusulalarının imha edilmesi gerekliydi.

Ancak bugün geriye baktığımda, özellikle Berlin ve Dresden'de bu bağlamda ortaya çıkan bazı olaylar beni çok ciddi bir dizi siyasi soru sormaya itiyor.

Birincisi: Katılım gerçekten yüzde iki ya da üç daha az olsaydı ve seçim sonucu da % 10 daha kötü olsaydı sonuçta neyi değiştirirdi? Bu nasıl bir manipülasyondu ve kimin için olabilirdi?

"Emir olmasa da itaat" dedikodusuyla ne gizlenecekti ki? DAC'daki sosyalizm düşmanlarına cephane verildiği mi? Bu soruları bugün Bay Schabowski'nin çeşitli ifadelerinden sonra sormak lazım. Manipülasyoncular bu işi kimin yararına yaptılar bilmiyorum ama herhalde benim değil.

Olabildiğince iyi bir seçim sonucuna ulaşmak için mücadeleye çağırmak hangi taraftan olursa olsun tüm siyasi güçlerin meşru hakkıdır ama bunu seçimde hile yapma çağrısı yalanıyla yapmayı, bu Münchhausen Baronu'nun torunları bile uzun süre başaramaz.

Bu biliniyor tabii -açıktan açığa sürdürülen kışkırtmalara rağmen- Bonn'da da FAC-Adaleti çevrelerinde de pek iyi biliniyor. Ama amaç DAC'ı bir adaletsizlikler devleti olarak damgalamak olunca her yol mubah sayılıyor.

1989 kader yılına dönelim. Bu arada haziran olmuştu. MK'nın bir plenumu yapılmıştı. Ana konu Politbüro'nun MK'ya sunduğu rapordu. Bunun ağırlık noktası ise yerel seçimler sırasında yapılan kitle çalışmasının değerlendirilmesi ve bu bağlamda ortaya çıkan sorunlardı. Ayrıca 1989 toplumsal ekonomik planının durumu görüşülecekti.

Bir Politbüro üyesinin sunduğu bu raporun hazırlanmasına katılmamıştım. O sırada Sovyetler'e, Moskova ve Magnitogorsk'a yapacağım seyahatin hazırlıklarıyla meşguldüm.

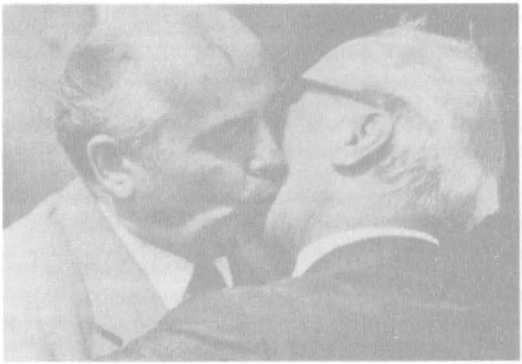
Bu noktaya dokunmak istiyorum çünkü bazı eski meslektaşlar yaptıkları açıklamalarda sanki her şey yalnızca benim etrafımda dönmüş, kendilerinin kolektif politikamızın belirlenmesine hiçbir katkıları olamamış gibi davranıyorlar.

Sovyetler'den döndüğümde bu plenumun partide ve kamuda beklenenden az yankı bulduğunu duydum. Durum açıktı: Yerel seçimlerden sonra gitgide öne çıkan sorulara pek az yanıt verilmişti.

Sorunlar 7. Plenum'da ele aldığımız sorunlardı. Örneğin DAC'ı terk etme başvuruları, üretimde sürekliliğin sağlanması ve ikide bir ortaya çıkan kıtlıklar.

Bu arada belirtmek gerek: Yapılan incelemelerde toptan ticarette örneğin balık bulunduğu, bunların satış yerlerine ulaştırılmasını engelleyecek bir neden de olmadığı ortaya çıktı. Toptan ticarette sabotaj olduğu açıktı.

Tüm bu sorunlar görülmüştü ama bunları gerektiği kadar çabuk çözemedik. Bugün ise neyin kasıtlı, neyin beceriksizlikle yapıldığını belirlemek olanaksız. Ayrıca bu konuda felsefe yapmanın da bir anlamı yok. Kapitalizm şimdi bambaşka sorunlar getirdi: Varlığını sürdürememe korkusu ve gelecek kaygıları.



Glasnost ve Perestroykanın babası Genel Sekreter Garbaçov ve Genel Sekreter Honecker

1989 Haziranı ortalarında SSCB'yi ziyaret ettim. Varışımın ertesi günü Kremlin'de önce Garbaçov'la buluştum, görüşmeye daha sonra Şevardnadze de katıldı. Garbaçov bu görüşmede de Sovyetler ve DAC arasındaki stratejik ittifakın önemini bir kez daha vurguladı.

Bu konuma ben de tamamen katılıyordum. Ancak bu kez de Bonn'da sürdürülen pazarlıkların konusu olan sorunlara değinmek gereği duymadı; oysa sonradan bu görüşmelerde çoktan mutabakat sağlanmış olduğu yayımlandı.

Belki de Garbaçov daha o zaman -sonradan açıkça itiraf ettiği gibi- sosyal demokrat olmuştu.

Ziyaretimin sonraki günlerinde bir süre Magnitogorsk demir kombinasında bulundum. Orada çalışanlar beni candan karşıladılar, gençlerle ve bazılarıyla 1930/31 yıllarında birlikte çalıştığım emektarlarla buluştum. Bu gezide Rusya Federal Sovyet Cumhuriyeti Başkanı Vorotnikov bana eşlik etti.

Orada kaldığım sürede dikkatimi çeken şuydu: Hiç kimse Garbaçov'dan, Perestroyka ve Glasnost'tan söz etmiyordu. İnsanlar çoğunlukla ihtiyaçların karşılanmasındaki eksiklikleri dile getiriyordu. Sovyetler'den döndüğümde sadece kısa bir süre Berlin'de kaldım.

Ardından bir delegasyonla birlikte politik danışma komisyonu toplantısı için Bükreş'e uçtum. Birinci gün gündeme uygun olarak uluslararası

sorunlar üzerine konuştum, ama ikinci gün toplantıya katılacak durumda değildim.

Bir safrakesesi koliği o gece bütün hesaplarımı bozdu. Hastane tedavisi için beni uçakla Berlin'e getirdiler.

Bu yüzden 1989 yılı haziranından ekimin başına kadar Politbüro çalışmalarına katılamadım. Bu süre içinde DAC'daki hava büyük ölçüde parti ve hükümet aleyhine değişmişti.

Bunun dışa vuran işaretlerinden biri de Otto von Habsburg'un düzenlediği Avrupa-pikniğiydi. Bu geziye katılanlara Macaristan-Avusturya sınırı üzerinden FAC'a gitme olanağı sağlanmıştı. Bu olanaktan yararlananların sayısı hiç de az değildi.

Bunu doğal olarak Federal hükümet ve Macaristan'daki, Avusturya'daki bazı kuruluşlar teşvik ediyordu. DAC yurttaşları örgütlenmiş olarak FAC'ın Budapeşte'deki, Prag ve Varşova'daki elçiliklerinde toplanıyordu.

Sonunda -Varşova Paktının aldığı tüm kararlara aykırı olarak- DAC'a zarar vermek amacıyla o sırada Çekoslovakya'da Macaristan'da ve Bulgaristan'da tatilde bulunan üç milyon insana Macar sınırı açıldı.

Sonradan Macaristan'ın bu iş için Bonn'dan 500 Milyonluk bir çek aldığı ortaya çıktı. DAC'ın talebi olan FAC'ın Prag'daki elçiliğinin boşaltılması ise Genscher tarafından milliyetçi bir gösteriye dönüştürüldü.

Aynı zamanda DAC'da kendilerine Garbaçov siyasetine uygun bir "dönüşüm"e ulaşmayı görev edinen merkezler görülmeye başladı. Bu merkezlerden biri de Deutsche Theater [Alman Tiyatrosu] idi.

Bu merkez Potsdam'da da DAC hükümetine karşı çıkan Kültür Bakanlığı yönetimince desteklendi. DAC'daki atmosferin parti ve hükümet aleyhine değişmesini Protestan Kilisesi temsilcileri de kışkırttı. Yönetici piskopos Bay Leich, artık açıkça DAC'da perestroyka ve glasnost olmalıdır diye beyanlarda bulunuyordu.

Bizim tarafımızda, parti ve hükümet tarafından bu dalavereye karşı açık tavır konmadığı, hiçbir önlem alınmadığı için kamuoyunda bu döne-

me "Dilsizlik dönemi" dendi.

Eylül'de Politbüro'da durum üzerine yapılan bir tartışmaya benim dönüşümden sonra sürdürülmesi kaydıyla son verildi. Tartışma 10 Ekim'deki DAC'ın 40. yıldönümünden sonra yapılacaktı.

Eylül'ün sonunda ya da ekimin başında tekrar Politbüro'daki görevime başladım. Yıldönümü töreninde yapacağım konuşma Politbüro'da ele alındı ve onaylandı. İyileştirme önerileri oldu ve bunlar da onaylandı. Ama konuşmanın özüne ilişkin hiçbir değişiklik önerisi yapılmadı.

FDJ [Freie Deutsche Jugend = Özgür Alman Gençliği] Yönetimi, 40. yıldönümündeki meşaleli yürüyüşü "Gorbi - Gorbi tezahüratı"na dönüştürdükten sonra, devlet daveti sırasında Cumhuriyet Sarayı ve çevresinde güvenlik güçlerini aşarak saraya saldırılar; burada çatışmalar oldu.

Sonradan Berlin'in onur hemşerisi Garbaçov'u selamlamak istedikleri açıklandı. Eylül'de yetkililere yaptığım 40. yıldönümünü ve DAC'ın konuğu olarak davet edilmiş devlet başkanlarını korumak üzere bir şerit oluşturulması önerisi de dikkate alınmadı.

Durum böyleyken 10 ve 11 Ekim'de önceden belirlenmiş olan Politbüro oturumuna gelindi. Oturum öncesinde, 9 Ekim'de öğleden sonra Egon Krenz'le aramızda bir görüşme oldu.

Cebinden bir kâğıt çıkardı; mevcut durum karşısında Politbüro'nun tavrını belirten bir taslağı Politbüro toplantısına sunmak istiyordu.

Aynı zamanda FDJ ve Gençlik Araştırma Enstitüsü yönetimlerinin hazırladığı bir taslağı da verdi. Bu taslağın ana konusu ise "DAC"ın yenilenmesi" için merkezden bölgelere kadar tüm eski görevlilerin görevden uzaklaştırılması ve yerlerine FDJ kadrolarının getirilmesi talebiydi.

Egon Krenz'e mevcut durum karşısında Politbüro'nun tavrının Politbüro toplantısından önce değil, sonra belirlenmesinin amaca uygun olacağını, böylece yoldaşların toplantıda getireceği görüşlerin de göz önünde bulundurulabileceğini hatırlattım.

Bunun dışında verdiği, partide ve devlette "dönüşüm" taslağını da yan-

lış bulduğumu söyledim. Çünkü bu taleplerin özü sosyalist devlet yapısına ilişkindi.

Ama bu açıklamanın önceden Politbüro'daki bazı yoldaşlarca ve Moskova'daki bazı kişilerce onaylandığı besbelliydi.

Ertesi gün genel bir görüşme yapıldı. Durumun ciddi olduğu saptandı, bu durumda belirleyici görevin işçi ve köylü iktidarının savunulması olduğunun bir açıklama ile partiye ve halka duyurulması zorunlu görüldü. Ben bu konumu temsil ediyordum.

Sunulan dönüşüm açıklaması taslağını kabul etmediğimi, böyle bir açıklamanın partiyi ve halk kitlelerini şaşırtmaktan başka bir işe yaramayacağını belirttim.

Politbüro bazı redaksiyonel değişiklikler yapılması eğilimi gösteriyordu ama benim bu "dönüşüm siyaseti"ne geçişin zararlı olacağı görüşüme kulak asmıyordu. Demek ki görevlerimden el çekmemi isteme düşüncesi olgunlaşmıştı, önümüzdeki toplantıda bu talep gelecekti.

Öyle de oldu zaten. Willy Stoph tüm görevlerimden alınmamı talep etti. Bu konuda yapılan tartışmada çekilmeye hazır olduğumu belirttim. Her şey tıkır tıkır yürüdü, çünkü bu yönde atılan adımlar önceden Garbaçov'la birlikte belirlenmişti. Bu da sonradan açığa çıktı.

Temmuz başlarındaki hastalanmam üzerine Batı basını daha o zaman DAC'ı başsız kalmış ülke olarak gösterdi.

Garbaçov politikası yönünde "dönüşüm" önerisi öyle bir döneme denk geldi ki ve halk kitlelerinin şaşkınlaştırılması ve DAC yönetiminin kararsız tutumu öyle bir ortam yarattı ki, sonuçta tümüyle DAC'dan vazgeçilmesi yönüne gidildi.

Garbaçov'un Krenz'le, Modrow'la, Tisch ve Markus Wolf'la konuşup tartıştığı dönüşüm tasarısı tıpkı glasnost ve perestroyka gibi bir hataydı. "DAC'ın yenilenmesi" çabucak kapitalist FAC'a katılmaya yöneldi.

DAC Başbakanı yapmak istedikleri Hans Modrow, Garbaçov'un tavsiyelerine uyan daha iyi bir DAC'ı düşünürken Garbaçov'un kendisi açıkça Almanya'nın birliği Almanların kendi meselesidir diye bir açıklama yapı-

verdi.

Yani "dönüşüm" açıklaması, ardından adım adım geleceklerin bir başlangıcıydı: Partinin rolünden vazgeçilmesi, Politbüro'nun ve Merkez Komitesinin görevden çekilmesi, DAC Hükümetinin topluca istifası, yöre ve bölge 1. sekreterlerini görevden alma direktifi, devlet organlarının feshedilmesi, işçi sınıfının [silahlı] mücadele gruplarının çözülmesi ve daha nice adımlar...

Yeni SED/PDS yönetimi devlet konseyi başkanı da içinde olmak üzere yönetici kişilere olmadık iftiralar atmakta gecikmedi. Medya, eski Politbüro üyesi Schabowski'nin yönetiminde, görülmemiş ölçüde bir iftira kampanyası geliştirdi.

Berlin parti örgütünün desteğiyle bir grup sanatçının 4 Kasım'da Alexander meydanında düzenlediği miting bu kampanyanın zirvesi oldu.

Bu mitingde yıllardır Devlet Güvenlik Bakan Vekilliği yapan Markus Wolf, orada toplanmış olanlara eski kadrolar hiç çekinmeden içeri atılabilir diye seslendi. Modrow ve Krenz'in savcılığa verdiği görev üzerine bu da yapıldı.

Bu, su götürmez bir gerçektir. Bugün bunlara hangi gözle bakılırsa bakılsın, ilk tutuklamalar ve SED çalışanlarının kriminalize edilmeleri onların döneminde oldu.

İş o kadar ileriye gitti ki, 1990 Ocağı sonunda benim geçici olarak tutuklanmam Charite kliniğinde oldu, hem de böbreğimdeki bir tümörün alınması gibi ağır bir ameliyat sonrasında. Savcıların kudurgan saldırılarına rağmen Berlin Kent Mahkemesi tutuklama emrini onaylamadı.

Olanlar bugün zihinden geçirildiğinde ve sonraki açıklamalar da buna katıldığında, SED ve DAC yönetiminin kıyımdan geçirilmesinin, bazı Politbüro üyelerinin, MK aygıtının ve Devlet Güvenlik Bakanlığı'ndaki bazı yöneticilerin uzun süre konspiratif çalışmaları sayesinde olduğu çok açıktır.

DAC Savcılığının sorgulamalarında Hermann Axen, Heinz Kessler, Willy Stoph, Günter Kleiber ve Erich Mielke'nin sağlam durmalarına rağmen Politbüro'nun teslim olmasında belirleyici olan, "dönüş" sırasında Moskova'nın uyguladığı baskıydı.

Bu da teslimiyeti sağlamak için SED ve devlet mensuplarının Sovyetlere olan sarsılmaz sadakatının kötüye kullanıldığını gösterdi.

Dönüşümden çok önce Gysi ve Markus Wolf'un yönetici rol aldığı grup işbaşına getirildi, Hans Modrow Bakanlar Kurulu Başkanı, Gregor Gysi PDS Başkanı yapıldı.

MK'nın 10. toplantısından bir akşam önce Egon Krenz bana Garbaçov'un kendisiyle konuştuğunu ve Krenz'in yapacağı konuşmayı daha da sertleştirmesini istediğini bildirdi. Kendisine "gerekli görüyorsan buyur yap, bu senin meselendir" dedim.

MK'nın 10. toplantısından sonra gördüm ki Moskova Yönetimi'nin istediği sertleşme, sonuçta önceki politikaların ve Moskova'nın çizgisine uymayan SED çalışanlarının lanetlenmesini getirmişti.

Söz konusu olan yoldaşlar Hermann Axen, Heinz Kessler ve Günter Kleiber idi. Bu bağlamda ilginç olan ise Werner Krolikowski'nin rolüydü: 1991'de ortaya çıkan kendi beyanlarına göre on yıllarca KGB hesabına çalışmış ve sürekli olarak Moskova'ya rapor göndermişti.

Kitabında da yazdığı gibi Krenz ve Gysi'nin teşviki ve Markus Wolf'un desteğiyle yönetici yoldaşlar aleyhine davalar açılmıştı.

SED/PDS'in Aralık 1989'daki olağanüstü kongresi de komisyon üyesi Markus Wolf tarafından hazırlanmıştı. Kongrede eski Politbüro ve SED MK üyelerine söz bile verilmedi.

Görülüyor ki Politbüro'nun istifası bir hataydı. DAC yönetimsiz kaldı, PDS'nin kurulmasıyla hem yönetmeyen, hem de yönü belirsiz bir parti ortaya çıktı.

Geçmişe bakarak söylemek isterim ki Politbüro üyeleri Garbaçov'un baskısı karşısında değişiklikleri onaylamak dışında başkaca çıkar yol göremediler, kendilerinin geri çekilmek zorunda bırakılacaklarını ve bazılarının karmaşık koşullarda hapse atılacaklarını bilemediler.

Bu, yoldaşların en acı deneyimi oldu. Daha sonra PDS'nin kongreye getirdiği karar tasarısında "SED'in işlediği suçlar üzerine" diye bir bölümün Politbüro üyelerinin, faşizme karşı direnmiş yaşlı, deneyimli yoldaşların, yöre ve bölge sekreterlerinin ve devlet aygıtı çalışanlarının hapsedilmelerine ilişkin olmasına da şaşırmamak gerek.

Kendi sıralarımızdan gelen bu kriminalize edilme, aramızdaki dayanışmayı büyük ölçüde yok etti ve böylece FAC'ın gerici kesimlerinin komünistlere ve diğer sol kesimlere karşı başlattığı kapsamlı öç alma saldırılarını kolaylaştırdı.

İntikam saldırıları

Almanya'daki sağa kaymadan kaygı duyan dünya kamuoyunu ilgilendirecektir: Aşağıda alıntı yaptığım satırlar FAC'da açıkça faaliyet gösteren çok sayıdaki Nazi yöneticilerinden birinin kaleminden çıkmış değildir.

Eski Federal Adalet Bakanı, şimdiki Dışişleri Bakanı Kinkel'in 9 Temmuz 1991'de Bonn'da yapılan birinci tartışmalı görüşmede yaptığı konuşmanın ana fikrinin özetidir. Kinkel şöyle diyor: "Sözde DAC ve hükümeti dedikleri kendi başına bir devlet bile değildir".

Bu, sözüm ona DAC hiçbir zaman devletler hukukuna göre tanınmış değildir. Bir bütün Almanya vardı ve bu Almanya'nın bir suçlular çetesinin işgali altında kalmış bir bölümü vardı.

Ancak bazı nedenlerle bu suçlulara dokunmak mümkün değildi. Ama bu durum Almanya'nın bir olduğunu, doğal olarak tek bir hukuku olduğunu ve bu hukukun orada da suçluları beklemekte olduğu gerçeğini değiştirmez.

Bu, DAC'a karşı politik bakımdan, tarihsel bakımdan, devletlerarası hukuk ve ahlak bakımından sadece ve sadece korkunç denilebilecek saldırılar, soğuk savaş döneminde 1937'deki sınırlar içinde bir Alman imparatorluğu kurmak hevesinde olan FAC'nın değil, Bonn'un bir bakanının (kaldı ki bu zat hiçbir zaman Federal Parlamento'ya seçilmedi; patronlarının partisinin atamasıyla o mevkiye geldi) 1991 yılında yaptığı bir açıklamadır. Bütün dünya, DAC'nın da üyesi bulunduğu BM üyesi tüm devletler, çok sayıda devletlerarası anlaşmalarda da belirtildiği gibi DAC'nın bağımsız, eşit haklara sahip bir devlet olduğunu biliyor. Peki,

bunlar eski gizli servis şefi Bay Kinkel'in dikkatinden kaçmış olabilir mi?

DAC ve FAC arasındaki ilişkiler konusunda yapılmış olan "ilkeler sözleşmesi"nden söz etmesek bile Moskova Sözleşmesinde DAC'nın Federal Cumhuriyet'le aynı nitelikte olduğu belirtilmiştir. Bu sözleşmede DAC ile FAC arasındaki sınırın da diğer devletlerle olan sınırlarla aynı nitelikte olduğu belirtilmiştir.

Hükümetlerin iki Almanya'nın iç ve dışişlerinde bağımsız olduklarını belgeledikleri Moskova Sözleşmesi ve İlkeler Sözleşmesi Federal Meclis tarafından onaylamıştır. Şimdi bu dikkate alınmamakta, intikam hukukuna geçilerek şimdi sürmekte olan dava açılmaktadır.

Bazı safdilliler hâlâ "bu sadece en üsttekiler"le ilgilidir diye düşünebilirler. Ama DAC vatandaşları yakında bunun DAC'da yasalar temelinde sosyalizmin gelişmesine çalışmış olan herkese karşı açılmış bir örnek dava olduğunu hissedeceklerdir.

Yukarıdaki alıntıda dile getirilen yön, kitlesel bir kovuşturma yolunu göstermektedir. Eğer DAC'nın zirvesindekiler "öldürmeye azmettirenler" ise sonuç olarak bu devlet bir hukuksuzluklar devletidir ve ona sahip çıkanlar da, sadece hizmet edenler de suçludur.

Sosyalizm, onu kurmak isteyen solcular ve öncelikle hâlâ sosyalizm isteyenler suçludurlar. Bu meydan okumanın yalnızca davalılara yönelik olmadığını, FAC'da kapitalist topluma bir alternatif oluşmasına çaba göstermiş olan ve göstermeye devam eden herkese karşı yapıldığını henüz kavramamış olanlar yakında kötü bir şekilde uyanacaklar.

DAC devletinin kriminalize edilmesi aynı zamanda DAC vatandaşlarının kitlesel olarak aforoz edilmesidir. "Adaletsizlikler devleti"nin kurulmasına, gelişmesine katılmış olan herkes, işçi, köylü, öğretmen ya da sanatçı, herkes "devlete yakınlığı" yüzünden idari yapıdan, okullardan, laboratuvarlardan, tiyatrolardan, ameliyathanelerden vb. kovulmayı, milyonlarca işsizin arasına katılmayı sineye çekecektir.

"Hukuksuzluk devleti" tezi sosyal hakların tırpanlanmasından solcu ve demokrat güçlerin takibata uğramasına kadar her türlü kötüye kullanıma

elverişlidir. Papaz Gauck gibi ortaçağ kilisesinin engizisyonlarının tipik bir temsilcisi tüm halkı "suçlular" ve "mağdurlar" diye gruplandırma yetkisine sahiptir.



12 Kasım 1992'de Berlin Eyalet Mahkemesinde davaya başlanır. Giriş bölümünde dostları ve yoldaşları protesto etmektedir. Afişin solundaki Honecker ailesinin güvenilir dostu Karl-Heinz Kaiser'dir. *Fotoğraf: Christian Bach*

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nun bu devlet terörüne dönüşen kitlesel kovuşturma hakkında söyleyeceği bir söz yok mudur?

Kohl ve Kinkel bu baskı ve saldırılara karşı bir direnişin örgütlenmeyeceğini mi sanıyorlar? Yoksa açık faşist bir diktatörlüğü mü göze alıyorlar?

Moabit'teki hücrede zihnim bu sorularla meşgulken gücümün elverdiği ölçüde esas dava sürecine yoğunlaşmak zorunda kalıyorum.

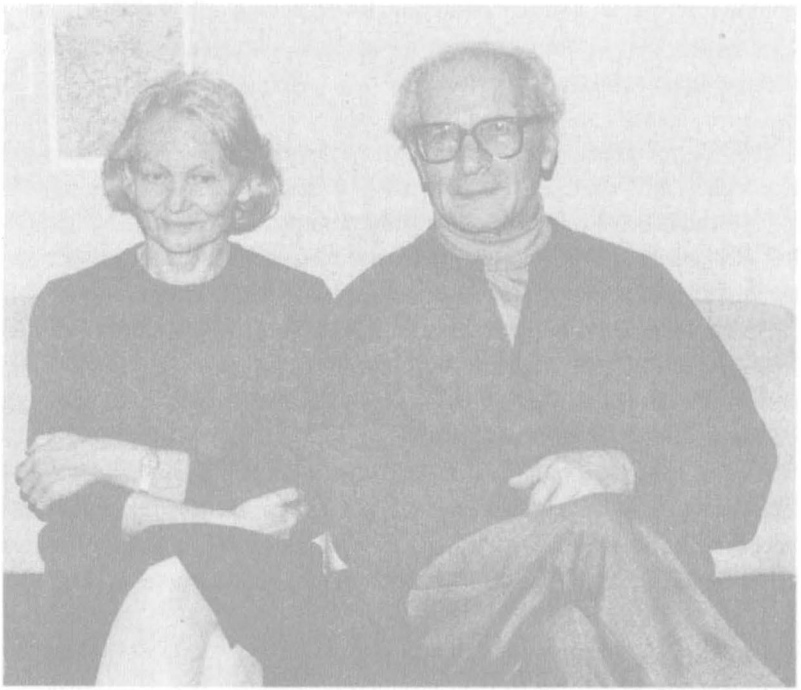
FAC Savcılığı bana, Heinz Kessler, Heinz Streletz ve Hans Albrecht'e karşı açtığı Berlin komünistler davasıyla DAC Ulusal Savunma Konseyi'nin faaliyetlerini zamandan ve mekândan koparmaya kalkışıyor.

Yığınlarca silah sistemlerine sahip Varşova Paktı ve NATO'nun Avrupa'nın merkezinde askeri yoğunlaşması, her iki tarafın da çok uyanık olmasını gerektiriyordu.

Çünkü bazı kötü tesadüfler bile bir çatışmayı, hatta üçüncü dünya savaşını başlatabilirdi. NATO'nun ve Varşova Paktı'nın üst düzey komutanlıklarının raporları okunursa bunun neden böyle olduğu anlaşılır.

Avrupa geçen 35 yıl içinde, sonucunda insanlık dünyasına yaşama olasılığı bırakmayacak bir atom fırtınasının kopması tehdidiyle sık sık karşı karşıya geldi.

DAC organları aktif bir akılcı politika ve iyi niyet sayesinde bu tehlikenin atlatılmasına büyük katkıda bulundular. Sadece DAC vatandaşları değil, FAC vatandaşları da barış içinde geçen günlerini DAC'ın Varşova Paktı'nda etkin olmasına da borçludur. Büyük Almanya'nın Alman askerlerini dünyanın çeşitli yerlerine göndermeye zorlanması ağır basarsa ve üstelik SPD yönetimi de bunun önündeki engellerin bir bir kaldırılmasına yardımcı olursa, bunun daha ne kadar süreceği belli değildir.



Devrildikten sonraki ilk durak, hastane ve iki günlük tutukluluk: Lobethal/Bernau, Şubat/Mart 1990 *Fotoğraf: Christina Kurby*

Berlin Alman politikasında büyük bir rol oynadığı için ve bana tarihsel olarak haklı göründüğü için Batı Berlin'in Varşova Paktı'nın barış politikasından kârlı çıktığına bir kez daha dikkat çekmek istiyorum.

Üç Batılı gücün, ABD, İngiltere ve Fransa'nın işgalindeki Batı Berlin, Federal Almanya ve Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri arasında yapılan Moskova Sözleşmesi'nden, Prag Sözleşmesi'nden, 3 Eylül 1971'de Berlin'de yapılan Dört Güç Sözleşmesi'nden ve DAC ile FAC arasında yapılan İlkeler Sözleşmesi'nden yararlanmıştır.

Dört gücün, DAC ve FAC'ın ve diğer taraf devletlerin bu adımları Avrupa'nın ve dünyanın çatışma döneminden işbirliği dönemine geçmesi

yolunda belirleyici adımlar olmuştur. Bu sözleşmelerin imzalanmasının 13 Ağustos 1961 tarihli güvenlik önlemlerinin alınmasıyla aynı zamanda imzalanmış olması da unutulmamalıdır.

1971-72 yıllarında yürürlüğe giren sözleşmeler sistemiyle Helsinki Konferansı'nın yolu açılmıştır. Bu yolun başlangıcında Leonid Brejnev ve Willy Brandt bulunmuştur. Sağ tarafta yer alan tüm ülkeler ise bozgunculuk etmişlerdir. ABD Başkanı Henry Ford bile Helsinki'deki görüşmelerimizin birinde bu yolda güçlüklerle karşılaştığını söylemiştir.

Geçmiş olaylar göz önüne getirildiğinde bugün söylemek gerekir ki Berlin krizi Varşova Paktı'nın 5 Ağustos 1961 tarihli kararıyla yatıştırılmıştır. Bu çözüm olmasaydı Avrupa daha aydınlık değil, daha karanlık olacaktı.

DAC ve FAC arasındaki, DAC ile Batı Berlin arasındaki sınırlarda o zamana kadar görülmemiş sınır çatışmalarıyla başlayıp yaygınlaşan olaylar çıkabilirdi. Varşova Paktı'nın DAC'ın Batı Berlin'le olan devlet sınırını güvenilir bir denetim altına alma kararı dünya politikasında düşünce değişikliğine yol açan bir karardı.

Bu değişiklik, barışın farklı toplumsal düzenlere sahip devletlerin işbirliğiyle güvence altına alınabileceğini ortaya koyan Avrupa sözleşmeler sisteminde ifadesini buldu.

Ağustos 1961'de alınan önlemlerden önce SSCB ile ABD arasında büyük tartışmalar yaşandı. Mesele 1958-1961 yılları arasında Nikita Hruşçov'un önerilerinin gerçekleştirilmesi meselesiydi. Hruşçov Almanya ile bir barış anlaşması yapılmasını, eğer bu mümkün olamazsa Batı Berlin'in bağımsız bir kente dönüştürülmesini öneriyordu. Hem de daha 1961'de.

Bütün bunlar Batılı güçlerden olumsuz yankı almış, yalnızca kabinelerde değil, genelkurmaylarda da büyük sinir gerginliği yaratmıştı. Bunun üzerine N. S. Hruşçov ile Kennedy Viyana'da buluştu. İki süper gücün temsilcisinin buluşması da bir sonuç vermeyince her şey bıçak sırtında kaldı.

Böylece dünya Varşova Paktı'nın 5 Ağustos 1961'de Kremlin'de aldığı karara yöneldi. O zamanki dışişleri bakanı A. Gromıko anılarında anlamca şöyle yazıyor: Batılı güçler Sovyetlerle birlikte Alman sorununu çözmeye yanaşmadılar çünkü Adenauer birleşmiş bir Almanya'yı değil, FAC'a egemen olmayı tercih ediyordu; Batılı güçler de SSCB'nin barış önerilerini silahlanmaya devam ederek yanıtlıyordu. Bu yüzden Sovyet yönetimi sosyalist toplumu gelecek zararlardan korumak için DAC'ın Batı Berlin'le ve Federal Almanya ile olan sınırlarını iyice güvenlik altına almayı gerekli gördü.

Gromıko şöyle devam ediyor: Bu, Sovyetlerin önerisiyle ve 5 Ağustos 1961 kararı uyarınca 12 Ağustosu 13'e bağlayan gece yapıldı. Önlemler, Batı'nın saldırganca girişimlerine karşı batı sınırını güvenlik altına almak amacıyla Sovyet mareşali Konyev'in emrinde ve DAC Savunma Bakanı Heinz Hoffmann'ın Eylül 1961'de verdiği emirle bu sınırların mayınlanmasıyla alındı.

Bunların hepsi SSCB ile DAC arasındaki 2005 yılına kadar geçerli olan İttifak Sözleşmesine ve Varşova Paktı Üst Komutanlığı'nın belirlediği operatif planlara göre yapıldı.

Bu arada şunu açıklığa kavuşturmak isterim ki İkinci Dünya Savaşı'nın sonucunda Almanya'nın dört bölgeye bölünmesi, Oder ve Neisse'nin doğusunun Polonya devletinin egemenliğine verilmesi, DAC ile FAC ve Batı Berlin arasındaki sınır, SSCB ve diğer galip devletlerin taşıdığı "Almanya'nın bütünü için bir sorumluluk" sayılıyordu.

DAC de bu çerçevede tıpkı FAC'ın NATO içindeki yükümlülüklerini yerine getirdiği gibi ittifak yükümlülüklerini yerine getirdi.

Kohl ve Bonn görüşmeleri

Federal Şansölye Helmut Schmidt'in düşürülüp yerine Kohl'ün getirilmesiyle iki Almanya arasındaki ilişkilerde yeni bir durum ortaya çıktı. Çünkü FAC ile DAC arasındaki ilişkilerin normalleşmesi yolundaki tüm adımlara engel olan Kohl yönetimindeki CDU [Hristiyan Demokrat Birliği] partisiydi.

Willy Brandt, Helmut Schmidt, Herbert Wehner ve Egon Bahr'ı düşünüyorum: Buzları kırdılar DAC ile FAC arasında İlkeler Sözleşmesi'nin yapılmasının koşullarını ve DAC ile FAC'ın eşit haklara sahip üyeler olarak Birleşmiş Milletlere alınmasının koşullarını oluşturmada yardımcı oldular.

Bu adımlar Avrupa politikasında çatışmadan işbirliğine doğru bir "dönüşüm" oldu. Bu işbirliğine bazı çatışmalar eşlik etmeye devam etmiş olsa da.

Kohl'ün CDU'su ve Strauss'un CSU'su normalleşme siyasetinin keskin muhalifiydiler. O dönemde Willy Brandt DAC istihbarat organlarının affedilmez hatası yüzünden meydana gelen Guillaume skandalı nedeniyle beklenmedik bir şekilde şansölyelikten ayrıldı.

Bu tıkanıklık Helsinki Konferansıyla -Helmut Schmidt ile buluşmamın da katkısıyla- FAC Hükümeti ile işbirliğinin, Helmut Schmidt'in DAC ziyaretinin yolu açıldı.

Ziyaret W. Jaruzelski'nin beklenmedik bir zamanda Polonya'da savaş hâli ilan etmesi yüzünden rahatsızlığa neden olduysa da olumlu geçti.

DAC ve FAC arasındaki ilişkiler gelişmeye başladıktan bir süre sonra şansölye Schmidt aniden istifa etti, sosyal-liberal koalisyon bozuldu. Helmut Schmidt istifa niyetini bildirmek için önceden bana telefon etmişti.

Kendisine şansölyelikten ayrılacağı için üzüldüğümü söyledim; şimdiye kadar yaptığımız olumlu işbirliği için teşekkür ettim.

Ve şimdi şansölye Kohl. FAC ile DAC arasındaki ilişkilerin nasıl süreceğini hiçbirimiz bilmiyorduk. Yıllarca Bonn'da Federal Mecliste muhalefeti yöneten, DAC ile ilişkilerin iyileşmesine karşı koyan adam şimdi şansölye olmuştu.

Kohl, hükümet açıklamasında Doğu ile yapılmış olan sözleşmelerin yaşama geçirilmeye devam edileceğini belirttiği için iki Alman devleti arasındaki ilişkilerin gelişimi konusunda küçük bir ışık görünüyordu.

O dönemde farklı toplumsal düzene sahip devletler arasında çatışmaların azaltılması ve işbirliğinin geliştirilmesi sorunu önemliydi.

Sosyalist ve kapitalist iki Alman devleti arasındaki ilişkilerin normalleşmesi, barıştan ve iki devletin vatandaşlarından yana geliştirilmesi bizim için öncelikli bir hedefti.

Günün birinde en son şansölye H. Schmidt'in kullanmış olduğu telefon çaldı. Şansölye Kohl ile konuşmak isteyip istemediğim ve kendisiyle ne zaman konuşabileceğim soruluyordu. Tabii ki konuşmaya hazırdım. Kohl ile telefon ilişkimiz başladı.

Bu konuşmaların konusu Bonn'daki hükümet değişikliğinden sonra DAC ile FAC arasındaki ilişkilerin devamı ve olası görüşmeler için iki tarafın önerileriydi. Konuşulan her şey tutanaklarda da görülebilir.

Üzücü bir olay, K. Çernenko'nun cenaze töreni, karşılaşmamıza vesile oldu. Buluşmamız 12 Mart 1985'te Moskova'da Lenin Tepeleri'ndeki bir konuk evinde oldu. Yakınlık havasında geçen bu buluşma, konuşmalar boyunca yaptığımız temel saptamalar bakımından özellikle önemliydi.

Şansölye Kohl, 1987'de gerçekleşen FAC ziyaretim öncesinde iyi bir

ortam oluşturma konusunda epeyi gayretliydi. Barışı güvence altına alma sorunları bağımsız iki Alman devletinin varlığı, bu devletlerin sınırlarının ve bağımsızlıklarının dokunulmazlığı temelinde ele alındı.

Sonuç bildirgesi Kohl'ün dışişleri görevlisi Teltschik ve benim devlet sekreterim Hermann tarafından hazırlandı. Bu bildirgede bundan sonra artık Alman topraklarından sadece barış çıkması için çaba gösterme kararlılığımızı vurguladık.

Kohl ve ben bu arada sohbet ettik, Hitler karşıtı Alman direniş hareketinden, Scholl kardeşlerden ve diğer direnişçilerden bahsettik. En önemli konu ise benim FAC'a yapacağım resmi ziyaretti.

Buluşma tarihi üzerinde anlaştık. Zaten şansölye Schmidt'in ziyaretini bir ziyaretle yanıtlamam gerekiyordu. Tabii ki DAC ve FAC arasındaki ilişkilerin olabildiğince iyileştirilmesi zorunluluğu da vardı.

Bilindiği gibi bu buluşma sonucunda DAC ile FAC ve Batı Berlin arasındaki seyahat trafiği genişletildi. Daha sonra SPD'nin ileri gelenleriyle görüşmelerim oldu. İki ülkenin hükümetleri yapacağım resmi ziyaret tarihini onayladı.

Bu bağlamda şunu hatırlatmak gerekir: FAC ziyaretim CDU ve SPD'nin parti yönetimleriyle varılan mutabakata göre 1984'te yapılacaktı.

O sırada Pravda'da "Yanlış yolda" başlığı altında sert bir makale çıktı. Makalede -dünya kamuoyunda da böyle anlaşılmıştı- ziyarete karşı çıkılıyordu. O zamanki genel sekreter Çernenko'yu tatildeyken aradım.

Moskova'da buluşmayı kararlaştırdık. Görüşmemiz Kremlin'de oldu. Görüşmeye DAC'dan Axen, Hager, Honecker ve Mielke yoldaşlar ve Sovyet tarafından da Çernenko, Garbaçov, Ustinov, Çebrikov, Rusakov ve Griçenko katıldı.

Ayrıntılı bir gerekçeyle bu makaleyle DAC'a iftira atıldığını açıkladım. Orada bulunan herkes konuştu. Sovyet tarafının sonuç konuşmasını Garbaçov yaptı. Bu ziyaretin neden yapılmaması gerektiğini gerekçelendirdi.

Kendisine bu konuyu şimdi bir karara bağlayamayacağımızı, kararın Berlin'de verileceği yanıtını verdim. Bu buluşmanın sonuçları biliniyor.

FAC ziyareti o zaman yapılmadı, üç yıl sonra gerçekleşti.

Eylül 1987'de Bonn'daki karşılama dostçaydı. Bonn'da ilk kez DAC'ın milli marşı çalındı; DAC bayrağına layık olduğu saygı gösterildi. Ancak Kohl'ün resmi konuşmaları daha önceki ikili görüşmelerimizde olduğunun tersine kaba sabaydı.

Bilindiği üzere bunu resmi davetlerin birinde konuşmama kattığım "Ateş ile su ne kadar birleşebilirse sosyalizm ile kapitalizm de o kadar birleşebilir" sözleriyle yanıtladım.

Her şeye rağmen geriye baktığımda görüşmelerin nesnellik çerçevesinde sürdüğünü söylemek isterim. Görüşmeler FAC medyasında da iyi kabul gördü. Ancak konuşmalar, Moskova'nın iki devletliliğin sona erdirilmesi dedikodusunun belli bir yankı bulduğunu gösteriyordu.

Konuşmaların her birinin nasıl geçtiği hakkındaki bilgi ilişikteki tutanaklardan alınabilir. Herkes kendi fikrini oluşturabilir.

Çoğu kişi için ilginç olabilecek küçük bir hatırlatma daha: Şansölye Kohl'ün 1988'de Weimar'dan Dresden'e kadar süren resmi olmayan bir DAC ziyareti olmuştu. Basın sözünde durmuş ve bu ziyaretten hiç bahsetmemişti.

Barış içinde bir arada yaşama üzerine

Günümüzde farklı toplumsal düzenlere sahip devletlerin barış içinde bir arada yaşamaları politikasının SSCB'nin ve Varşova Paktı devletlerinin ölümüne yol açtığını kanıtlamak amacıyla çok zaman ve çok kâğıt harcanıyor. Tabii ki bu çabalar boşuna.

Ekim devriminden bu yana barış içinde bir arada yaşama politikasının alternatifi olmadı. Bu kavramın politik ve bilimsel yaşama daha sonra girmiş olması ise başka bir şey.

Bilindiği gibi Hindistan, barış içinde bir arada yaşamanın beş maddesini formüle ederek Bandung Konferansı'nda kararlaştırılan bu kavramı diplomasiye sokmuştur.

Ancak daha önce, 1917'de Ekim Devrimi'nin utkuya ulaşmasından hemen sonra Bolşevikler, farklı toplumsal düzenlere sahip devletlerin, kapitalist ve sosyalist devletlerin varlığını sürdürmesinin nasıl devam edeceği sorusuyla karşı karşıya gelmişlerdi.

Büyük tereddütleri olan Lenin, Almanya'da ve diğer ülkelerde sosyalist bir devrimin olmaması halinde Sovyet Rusya'nın ve sosyalizmin bir geleceği olup olamayacağı konusunu derinlemesine incelemiş ve Batı'da kapitalist ülkelerin varlığını korumaları halinde Sovyet gücünün nasıl güvence altına alınabileceğini ortaya koymuştu.

Bu sorun Rus partisinin MK'da çıkan Brest-Litovsk barış görüşmelerine ilişkin görüş ayrılıklarında billurlaşmıştı. Bilindiği üzere Lenin, Sovyet iktidarı çıkarına derhal barış sözleşmesi yapılmasını isterken, barış

görüşmelerini yöneten Trotskiy ise Alman İmparatorluğu hükümetinin yayılmacı tavrını sürdürmesi durumunda görüşmelere devam edilmemesinden yanaydı.

MK'da Trotskiy'in bu tavrının desteklenmesi büyük ölçüde toprak kaybına, Ukrayna'nın ve Kafkasların büyük bölümünün Wilhelmci işgalcilere verilmesine yol açmıştı.

Bu gelişim, en sonunda Lenin'in Alman İmparatorluğu ile barış görüşmelerine hemen devam edilmezse partinin Merkez Komitesi'nden istifa edeceği tehdidinde bulunması üzerine durduruldu.



Devrildikten sonraki ikinci durak: Beelitz Sovyet Askeri Hastanesi, Nisan 1990-Mart 1991 arasında.
Fotoğraf: Christina Kurby

Gerçi Lenin de farklı düzenlere sahip devletlerin barış içinde bir arada yaşamasının sorunsuz ve rahatça olacağından yola çıkmıyordu. Ama Lenin için durum belliydi -ve bu tutumunu 1924'te ölümüne kadar savundu- karşıtlıkların göz önünde tutulması kaydıyla barış içinde bir arada yaşamak olanaklıydı.

Bu görüş değişik değişik gelişimlerle, özellikle de Rapallo Sözleşmesi ile doğrulandı.

Daha 1930-31 döneminde Moskova'da ve Sovyetler Birliği'nin diğer bölgelerinde kaldığım sürede Sovyet parti ve devlet yönetimi için, kurulmakta olan sosyalizm eserinin selameti bakımından barışın korunmasından başka kutsal bir şey olmadığından ve bu nedenle devrim ihraç etmeyi reddettiğinden kesinlikle emin oldum.

Bunu, daha sonra Hruşçov'un formüle ettiği barış içinde bir arada yaşama politikasının uzun zamandan beri dış politikanın temel öğesi olduğunun altını çizmek için belirtiyorum. Çiçerin ve daha sonra Litvinov, barış mücadelesini ve farklı toplumsal düzenlere sahip devletler arasında barışçıl işbirliğini Sovyet dış politikasının ana içeriği olarak gördüler.

Bunun Stalin döneminde de Sovyet yönetiminin politikası olduğundan şüphe yoktur. Bu, Sovyetler Birliği'nin, Sovyet devletinin 75 yıllık var oluşu boyunca yükselişinin temel koşuluydu.

DAC'ın da kuruluşundan beri dış politikasında aynı prensiplerle yönetildiği bilinmektedir. Farklı toplumsal düzenlere sahip devletlerin barış içinde yan yana olmaları politikasından başka bir politika zaten mümkün değildi.

İkinci Dünya Savaşı'nın ve savaş sonrası gelişmelerin sonucu olarak kuruluşundan beri DAC'a Avrupa'da belli bir yer verilmişti. DAC, kuruluşundan beri FAC'ın Almanya'yı tek başına temsil etme küstahlıklarına, DAC'ın iç düzenine karşı yürüttüğü sürekli saldırılara karşı koymak zorundaydı.

DAC, Sovyetler Birliği de bu politikayı desteklediği sürece bunları başardı.

DAC, politikasında ve ittifak içinde, ne yapacağı belli, güvenilir bir devletti.

FAC'ın Almanya'nın 1937'deki sınırlarını talep etmesi on yıllarca rövanşizme yaklaştı ve böylece sürekli çekişmelere yol açtı.

Bugün Avrupa sorunları üzerine pazarlık yapılırken çökmüş olsa bile DAC da pazarlık masasında oturuyor. DAC'ın Görlitz Sözleşmesi'ne, Oder-Neisse barış sınırına yol açan politikası olmasaydı Oder-Neisse sınırının tanınması mümkün olamazdı.

Evet, hatta DAC ile Polonya Halk Cumhuriyeti arasında yapılan ilgili sözleşme olmasaydı FAC ile Polonya arasındaki Doğu Denizi sınırı da mümkün olamazdı. Polonya'nın DAC'ın hem iç, hem de dış politikasına saygı göstermesi için pek çok neden vardır.

1945'ten sonra Hitler'in savaş, soygun ve cinayet saldırıları yüzünden Oder-Neisse'nin öte tarafındaki bölgelerin kaybedilmiş olmasını kabullenmek biz komünistler için de kolay olmadı.

Biz de bu konudaki tavrımızı koyarken bunu yaklaşık 4,5 milyonu göçmen olan seçmenlerin anlayışla karşılamayacağını hesaba katmak zorundaydık.

DAC, Sovyetler Birliği, Polonya, Çekoslovakya ile Varşova Paktı ittifakına bağlıydı. Bu, barışın savunulması için büyük önem taşıyordu.

DAC her zaman Varşova Paktı üyeliğinden kaynaklanan görevlerini yerine getirme çabasında oldu. DAC kendisini SSCB'nin Avrupa'nın merkezindeki stratejik müttefiki olarak gördü, Sovyet askerlerinin ve onların aile efradının ikinci bir vatanı olmak için her şeyi yaptı.

DAC üzerine

DAC'ın trajedisi özellikle büyüktür. Çünkü DAC Çekoslovakya'nın yanı sıra en gelişmiş sosyalist ülkeydi, emperyalist sisteme gerçek bir alternatifti. DAC'da sosyalizmin kurucuları, kadınıyla erkeğiyle, daha ilk günlerde halkın belleğinde yer etmiş ve ileride de etkili olacak çok şey başardılar.

Şimdi, FAC tarafından yutulduktan sonra, DAC'ın özellikle iyi ve değerli tarafını, sosyalizmin sağladığı sosyal güvenceyi, özleyenlerin sayısı hiç de az değil.

Sosyalizme hâlâ yamanmakta olan her türlü hata ve eksikliklere rağmen emekçilerin ortaya koyduğu başarıları inkar etmeye kimsenin hakkı yoktur. Çünkü sonuç olarak Sovyetler'in deneyimlerini bir tarafa bırakıp sosyalizmi şu ya da bu tasarıma göre biçimlendiremezdik.

Bu hem olanaklı değildi, hem de doğru olmazdı. Çünkü bu yolda attığımız ilk adımları sosyalizmi kurmuş olan ülkelerden öğrendik. DAC'ın emekçilerinin çoğu "bizim işletmemiz" diyebildikleri için belli bir gurur duyuyordu.

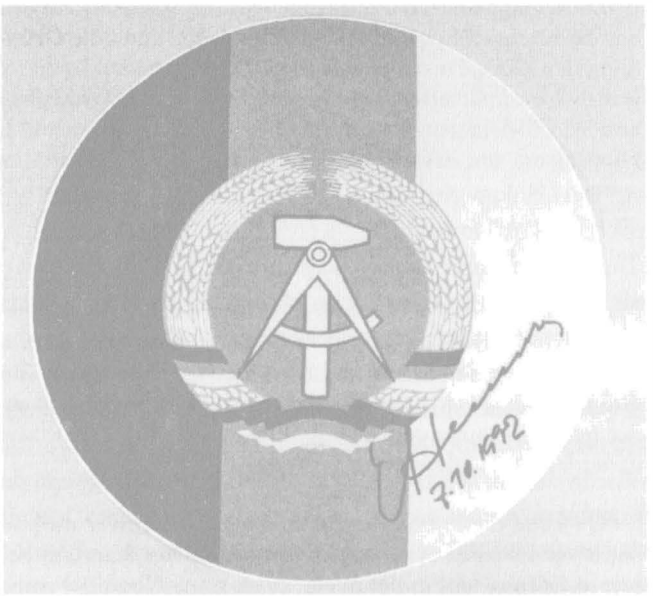
Bu ileriye doğru atılmış bir adımdı, gitgide yaşamı belirleyen, ama aynı zamanda sorunları da birlikte getiren önemli bir adımdı. Mesele işletmelerin kolektif sözleşmesiydi, konut yapımıydı, herkese ödenebilir tatil yeri sağlanmasıydı.

İşçi ve köylü çocuklarına üniversite yolunun açılması zorunluydu. Bize kapitalistlerden ve Junkerlerden, faşizmden ve savaştan miras kalan tüm toplumun a'dan z'ye değiştirilmesi zorunluydu.

Her şey doğru mu yapıldı, kim bilir? Ama 1945'te sanayide ve tarımda yeni kadrolar yoktu. Buna'yı ya da Zeiss'ı kimin yöneteceği sorusuna çok sonra, yeni kadrolar yetiştikten sonra yanıt verilebildi; bazı işletmelerde bu karar 1958'e kaldı. Burada erken, şurada daha sonra.

Ancak şu kesindir: SED'in 2,3 milyon üyesi ve onlara demokratik blokla bağlı diğer partilerin 500.000 üyesi, yeni efendiler önünde gerçekten boyunlarını bükmek zorunda değildir.

DAC, 1989'da sosyal ağlarını tamamlamış modern bir sanayi ve tarım ülkesiydi. Ve bu artık geçmişte kalmış olsa da DAC'ın varlığı tarihten koparılamaz. Vahşice sürdürülen antisosyalist saldırılar da onu tarihten silemez.



30 Eylül 1992'de Hans-Joachim Boldt'un başvurusu "Hakim kararıyla" kabul edildi. Başvuruda Erich Honecker'in planlanmış bir sergi için bazı fotoğrafları imzalaması isteniyordu. Honecker bu istemi olumlu karşıladı. Ama fotoğrafları istendiği gibi Almanya'nın birleşme günü olan 3 Ekimde değil, başka bir tarihte imzaladı. Kısa bir süre sonra Mahkeme Başkanı Yargıç Bräutigam bu imza saati de bahane edilerek görevden alındı. *Fotoğraf: Hans-Joachim Boldt*

DAC, İkinci Dünya Savaşı'nın ve savaş sonrasındaki gelişmelerin bir sonucuydu. 8 Mayıs 1945'te DAC gibi bir tasarımımız yoktu. Hep birlikte yaşamımızı nasıl sürdüreceğimiz sorunuyla meşguldük.

Savaş Berlin'in harabelerinde sona ermişti. Utkuya ulaşan müttefikler ikiye ayrılınca her şey daha da anlaşılmaz hale gelmişti. Halkın ne istediği sorulmadan ortaya bir değil, iki Alman devleti çıkmıştı. Hiçbirimiz bunu önceden düşünmemiştik.

Batılı müttefikler işgal bölgelerini birleştirdiler, önce ikili bir bölge, sonra da üçlü bir bölge oluştu. Orada ayrı bir para reformu yapıldı, ardından FAC'ın kuruluşu geldi; daha sonra da DAC kuruldu.

Bu gerçekten karmaşık durumda W. Pieck, O. Grotewohl ve W. Ulbricht, O. Nuschke, W. Külz ve J. Dieckmann'la birlikte, artık DAC'da yaşayan 4,3 milyonu göçmen olan toplam 17 milyonluk halka daha iyi bir yaşam sağlamak için etkinlik gösterdiler.

SED bujuvaziye bağlı partilerce de desteklendi. Demokratik partilerden oluşan antifaşist blokun girişimiyle, "Birlik ve adaletli barış için" adlı geniş halk hareketiyle DAC kuruldu.

İkinci Dünya Savaşı'nın enkazlarından doğan DAC gelişti, dünya çapında diplomatik ilişkileri olan ve Birleşmiş Milletler'de aktif çalışmalar yapan saygın bir devlet oldu.

DAC'ın politikası ne olumlu, ne de olumsuz bakımdan Avrupa'da ve dünyadaki olaylardan kopuk olarak değerlendirilemez.

70'li yıllarda dünyadaki gerginliğin gitgide büyüdüğü dönemde, atom tehlikesi karşısında Avrupa'da yumuşama yönünde "dönüşüm" için girişimde bulunanlar arasında DAC'ın da bulunduğunu belirtmek onu olduğundan daha üstün göstermek değil, gerçektir.

DAC, füzelerin ve füzelere karşı füzelerin yerleştirilmesinden büyük ölçüde etkilenmiştir. Bu yüzden iki milyar Mark harcadık. Sonraları Warendorf'ta başarı arayanların da gördüğü gibi, Sovyet füze birlikleri için yapılanlar ciddi bir durumda harekete geçecek teknik tesislerden ibaret değildi. O insanlar ve aileleri için konutlar, okullar, çocuk yuvaları ve restoranlar da yapıldı.



Genel sekreter seçildikten sonra Almanya'daki Sovyet silahlı kuvvetleri üst komutanlığına (GSSD) ziyareti, Wilnsdorf, 1976 *Fotoğraf: Ernst-Ludwig Bach*

Şu nokta göz ardı edilmemelidir; ve bu 40 yılın tümü için geçerlidir:

Çoğu şey halkın kendi gücüyle başarıldı; ama bu her şeyden önce SSCB'nin varlığı ve onun yardımıyla mümkün oldu.

L. İ. Brejnev 28 Haziran 1970'te Moskova'da hastanede, daveti üzerine kendisini ziyaret ettiğimde "DAC bizsiz, Sovyet iktidarı, Sovyet gücü olmaksızın var olamaz" dediğinde tamamen haklıydı.

Bizsiz DAC yoktur. DAC'ın varlığı çıkarlarımıza uygundur, tüm sosyalist ülkelerin çıkarına uygundur. O, Hitler Almanyasını yenmemizin sonucudur. [Bütün bir] Almanya artık yok ve bunun böyle olması iyidir.

Sosyalist DAC ve kapitalist Federal Cumhuriyet. Sovyetler'siz DAC'ın olamayacağı, erkeğiyle, kadınıyla, çocuğuyla milyonlarca insanın acı çekmesiyle çok açıkça doğrulandı.

Savaş sonrası tarihini bilenler, Potsdam Sözleşmesi'nin yaşama geçmesi için samimi olarak birlikte verilen mücadeleyi bilenler, Avrupa'nın

soğuk savaşın içine düşüşünü bilenler, DAC'ın "yapay" ya da "doğa dışı" olmadığını da bilir.

DAC on yıllarca sosyalizmin yurdu, halkın sosyalizmi yaşayabildiği, dünyanın görebildiği bir ülkeydi. Evet, gerçekten de yurdumuzda sosyalizmi yitirdik.

Sonradan öğrenildiği üzere, daha "dönüşüm" olmadan çok önce, perestroyka ve glasnost'un DAC'ın yok edilmesi olasılığını da birlikte getirdiğini gören Batılı şahsiyetlerin sayısı hiç de az değildi.

Şu soru ortaya çıkıyor: Bu neden DAC'da zamanında ve ulaşacağı bütün boyutlarıyla görülmedi ve ona göre davranılmadı?

Geniş bir entelektüel çevresinin DAC'da perestroyka ve glasnost için büyük bir gayretle harekete geçmesi nedendi; hem de Sovyetler'deki yenilenme yıldızının soluklaştığı bir zamanda?

Her neyse; bu büyük yanılgının sonuçları açıkça ortada olduğuna göre, yapılması gereken, bu felaketten dersler çıkarmaktır. En önemli derslerden biri de şudur: Milliyetçilik tehlikesini küçümsedik, milliyetçilik 1989-90'da DAC'ı ezip geçti.

Pek çok televizyon ve radyo istasyonunun insanların tavrını etkilediği bölünmüş bir ülkede sosyalizmin kuruluşundan kaynaklanan sorunları önemsemedik.

Doğu Batı arasındaki uçurumun ekonomi alanındaki etkisini ve tüketimin rolünü küçümsedik. FAC'ın Avrupa'da NATO içindeki en kuvvetli ekonomik ve askeri güç olarak etkinlik göstermesinden kaynaklanan tehlikeleri küçümsedik. Oysa bu tehlikeleri biliyorduk.

DAC'ın her alanda güçlenmesi için ekonomik, ideolojik büyük çabalar sarfedildi. Ama bunlar yeterli olmadı demek ki. Politikamızda her alanda eksikliklerimiz vardı. Sonuç olarak bu iyi davamıza daha iyi hizmet etmemiz gerekli ve zorunluydu.

Tabii ki yeni bir toplumun kurulmasının pek çok yeni soruyu da birlikte getirdiği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu soruların tümü zamanında ve doğru olarak ele alınıp yanıtlanmadı.

Az sayıdaki gelişmiş kapitalist ülkenin yüksek teknolojide sağladığı

hızlı gelişmenin getirdiği bazı sorunların yeterince amaca uygun olarak ele alınamayışı, sosyalist blokun tümünde sosyalist toplumun biçimlenmesini epeyi zorlaştırdı.

İthalat ve ihracatta sık sık ortaya çıkan aksaklıkların DAC ekonomisinin gelişmesine yaptığı etkiden de söz etmek gerekir. Özellikle, Sovyet taş kömürünün Polonya'dan alınıp yeniden ihraç edilmesi bu sorunlardan biridir.

Sovyetler'den ithal edilen demir ve çeliğin belirlenmiş normlara uygun olmayışı ve daha nice sorunlar. Bunlara bir de kendi çözülmemiş sorunlarımız eklendi. Gerçi bu sorunların nasıl çözülebileceğini gösteren akılcı çalışmalar yapılmıştı, ama somut adımların atılması gecikti. Bunların hepsi üretimi etkiledi.

Ayağımızı yorganımıza göre uzatıyorduk ama bu yorgan çok kısaydı. Ekonomik işbirliği ve uzmanlaşma Batı'da epey ilerlemişti, ama RGW [RGW = Rat für Gegenseitige Wirtschaftshilfe = Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Şurası] bu işlevi yerine getirmiyordu, hele bilimsel-teknik devrime ilişkin yeni sorunlarda hiç.

Sosyalist ekonomide özellikle 1985'ten sonra meydana gelen zayıflama sorunları keskinleştirdi. Sovyetler'den gelen petrolün azaltılmasına, eskiden hep iki milyar Mark karşılığında Sovyetler'den aldığımız ham maddelerin azaltılmasına zor dayanabildik.

1981 yılında DAC Devlet Planlama Komisyonu'nun önerisi üzerine SBKP Politbürosu'nu ciddi bir şekilde uyardım ve Sovyetler'den gelen petrolün tek yanlı olarak 19 milyondan 17 milyon tona indirilmesinin DAC'ı sarsma tehlikesi taşıdığını ve hele bunun 3-4 milyon ton civarındaki tahıl gönderilmesinin durdurulmasıyla aynı zamanda yapılmasının bizi Batı'dan tahıl almaya zorladığını belirttim.

Bir sorun da demokrasinin gelişmesi sorunuydu. 1988'de 7. Plenum'da ortaya atılan, insanların toplumda, işletmelerde, yerleşim yerlerinde yönetime daha fazla dolaysız katılımını sağlamak gibi sorunları ivedilikle ele almayışımız bir hataydı. Orada işyeri temsilciliklerinin oluşturulması ve daha pek çok şey tartışmaya açılmıştı.

Ancak bugün, sosyalizmde zatcn demokrasinin olmadığını, hatta burjuva demokrasisinin sosyalist demokrasiden üstün olduğunu iddia etmek hakikate aykırıdır; kapitalist toplumun günümüzde herkesin görebildiği gerçeklerine aykırıdır.

Modernist, sınıflar üstü demokrasi gevezeliğinin üzerindeki sis perdesini kaldırmak zorunludur. Gerçek demokrasinin sadece, değerleri yaratan insanın en önemli üretim araçlarının, toprağın sahibi olduğu yerde olabileceği tartışma götürmez.

Burjuva demokrasisi -eğer işliyorsa tabii- çalışan insanların sermayeye karşı verdikleri mücadeleyle kazanabildikleri bazı serbest alanlardan ibarettir. Sermayenin egemen olduğu yerde halk iradesi kısıtlıdır.

Bu durumu mevcut demokratik yapı ve mekanizmalar da değiştirmez, çünkü bunlar kâr ve sınıf çıkarlarına dokunulduğu zaman hiçbir rol oynamaz. Sosyalizmde halk iradesinin kısıtlı olduğu söylemleri tümüyle temelsizdir.

Halkın üretim araçlarının sahibi olduğu yerde kısıtlılığa yol açan herhangi bir sömürü, ekonomik zorunluluk yoktur.

Peki, bizim demokratik yapılarımız yeterli miydi? Neleri düzeltmemiz gerekliydi, neler mükemmelleştirilmeliydi? Kuşkusuz, demokrasimiz çoğu bakımdan yetersiz işliyordu. Değişik düzeylerde mükemmel gelişmemişti.

İnsanların karar süreçlerine katılımı, sorumluluğa katılımı, mülk sahipliğinin bilincinde olması, topluma yeterince damgasını vurmuş değildi. Bu sorunlarda da var olana son biçimini verme, var olanı muhafaza etme, ona süreklilik kazandırma ve gerekli olan değişiklikleri yapma konumundan yola çıktık. Sosyalist yapının yükselmesini ilerletecek değişikliklere, yeni yol ve yöntemlere hiçbir zaman karşı olmadık.

Bu kavramlar partimizin ve devletimizin çoğu belgesinde bulunmaktadır.

Ancak biz, Sovyetler Birliği'ndeki acı deneyimlerden sonra artık sosyalizmden vazgeçme olarak görülmesi gereken türden yeniliğe karşıydık. Tersi iddia edilse de burada altını çizerek belirtmek isterim ki DAC, SBKP'nin başlangıçta kararlaştırdığı yönelimi desteklemiştir.

SBKP'nin yeniden biçimlenme üzerine görüşleri, diğer sosyalist ülkelerde olduğundan çok daha fazla DAC'da yayımlanmıştır. Sovyetler'in kendine özgü tarihsel ve güncel gelişim koşullarından kaynaklanan yeniden biçimlenmesini DAC'a uygulamanın doğru olmayacağını, hatta tehlikeli olabileceğini savunduğumu yadsımıyorum ve bugün bunun doğruluğunu haklı olarak savunuyorum.

İdeolojik çalışmamızda yetersizlik ağır bastı. Çok şey yaptık, ama yaşamın her gün önümüze getirdiği yeni sorunlar karşısında ideolojik düzeyimiz açıkça yetersiz kaldı. Bu durum SED MK'ın 12 Şubat 1988 tarihinde bölge yönetimi sekreterleriyle yapılan danışma toplantısında açıkça dile getirildi. Ne gibi yeni sorunlardı bunlar?

Burada yalnızca hasmane etkinliklerden, Helsinki'den çıkan yoğun insan hakları kampanyasından söz etmek istiyorum. Bunun yapacağı etkiler açıkça küçümsendi. Bizim geriye basmamız yanlıştı. Atağa geçmek yerine serbest alanları onlara bıraktık.

Biz, emperyalistlerin özgürlük bayrağı altında, kendi ülkelerinde ayaklar altına aldığı temel insan haklarının davacısı olacağımıza, onların bizden davacı olmalarına izin verdik. Tasarımımız hem teoride, hem de pratikte zayıftı, üstelik bazı şeyler DAC'ın koşullarında zor yapılabilir türdendi. Bu konuda sadece seyahat trafiğinin genişletilmesini aklıma getiriyorum da...

İdeolojik çalışmamızda şemacılık var mıydı? Evet vardı. Gençlerle yapılan ideolojik çalışmada bir de şu zorluk vardı: Hatasız komünistler olma iddiasındayken partiye sırt çevirenlerin sosyalizm tarihini saptırması, zayıflıkları ve hataları öne çıkarması doğal olarak yıkıcı etki yapıyordu.

Böylece çoğu insanın sosyalist ideallere olan inancı yok oldu. Zayıflıkların ve hataların ortaya konması, bugün ve yarın nelerin daha iyi yapılması gerektiğini anlamanın zorunlu yanıydı. Ders çıkarılması gerekliydi.

Ama yolu, yönü şaşırtan neydi? Medya üzerinden, edebiyat üzerinden, dramatik sanat olanaklarıyla, sosyalizmin tarihiyle sınırsız bir hesaplaşma yürütüldü. Sosyalizm hilenin, dolandırıcılığın ve suç işlemenin yolu

olarak gösterilmeliydi.

Sonraları bu karalamaya PDS Başkanı Bay Gysi de katıldı, SED'i gerici bir parti ve sosyalizmi de feodalizm olarak adlandırdı. Kuşku ve şaşkınlık tohumları saçıldı, idealler sarsıldı.

Oysa KPD ve sonraları SED, Sovyet insanlarının yarattığı eserin yüceliğini, dünyadaki ilk sosyalist devletin tarihini Almanlara anlatmakla ne kadar muazzam bir iş başarmıştı.

Sovyet düşmanı bir halk baştan aşağı eğitildi, Sovyetler Birliği'nin dostu oldu. Alman komünistlerinin ve antifaşistlerinin Sovyetler Birliği'nin dünya tarihindeki rolünü, belli bir süre sancılı geçen Stalin dönemini de suskunlukla geçiştirmeksizin, bir milim bile farklı yorumlamaya izin vermemesinin tarihsel ve politik nedenleri vardı.

Bizim Sovyetler'in rolünü idealleştirdiğimizi öne sürüyorlar. Olabilir, ama Batı'nın Sovyetler'e karşı sürekli yürüttüğü yoğun propaganda karşısında bizim de çamur atma hakkımız olabilir miydi? Sovyetler bizim için sosyalizmin bayraktarıydı. Reagan'ın Sovyetler Birliği'ni başı koparılması gereken bir kötülükler imparatorluğu olarak adlandırdığı unutuldu mu?

SED, halkın çoğunluğu, nesiller, Sovyetler'e sarsılmaz güven anlayışıyla eğitim görmüşlerdi. Bunlar şimdi ikinci kez -1956'da ve 1985'ten 1990'a kadar- düşmanın bile yapmadığını hazmetmek zorunda kaldılar. Her şey aniden değişti.

Sosyalizmin dikenli yollarından tutun da faşizme karşı kazanılan zafere kadar her şey yeniden değerlendirildi. Ve bu, tarihsel gelişimdeki hataları da kapsayan bir tarihe bakış değildi. Hayır, Ekim Devrimi de içinde olmak üzere şimdiye kadar doğru görünen her şey şüpheli görüldü.

Bu durumda partimiz ne yapabilirdi, nasıl yapmalıydı? Sovyetlerde açıkça göz yumulan bir politikayla çatışmaya girmek ne gibi bir etki yapardı? DAC'ın yalıtılması mı? Peki, insanlar bunu anlar mıydı?



Erich Honecker 1953'te Stalin'in cenaze töreninde. Sağ tarafındaki: Willy Stoph.
Ekrandan alınmış fotoğraf: Christina Kurby

Biz Sovyetler Birliği'nde olumlu politik değişiklikler yapılmasından yanaydık. 1985'te halkın durumunu iyileştirecek yeni bir sosyal politik programa geçildiğinde biz bunu selamladık. Ancak, bunun sosyal ekonomik gelişimin hızlandırılmasıyla gerçekleşebileceğinden kuşkumuz vardı.

Bunun dışında Sovyetler Birliği'nin siyasal yaşamında olan her şeyi biz Sovyetler Birliği'nin iç işi olarak gördük. Bunları bizim tahmin etmemiz zordu.

Emperyalizmin bazı yanlış öngörüleri yüzünden ortaya çıkabilecek, ya da zaten ortaya çıkmış olan tehlikelerin arttığını gördüğüm doğrudur. Bu nedenle uyardım. Ama açıkça görüldüğü gibi, yönetimimizdekilerin çoğu bunun sonuçta DAC'ı çökerteceğine ikna olmadı.

Bu tehlikeler benim tahmin ettiğimden fazla artmaya devam etti. Parti de bunun dışında değildi. Sonradan meydana gelen olaylar o zaman benim Sovyetler Birliği'ne karşı olumsuz bir tavır koyduğum görüşünü çürütmüştür.

Bu süreçte muhalefetin ne gibi bir rol oynadığı sorulacaktır. Değişik değişik akımlarla, toplumdaki çeşitli güçlerle ve kilise çevreleriyle geniş bir işbirliği olduğu bilinmiyor değildi. Bugün bazılarının inanmak istemediği kadar çok işbirliği vardı.

Akılcı ve gerçekçi düşünen insanlarla geniş ittifaklar kurmak diyalog politikamıza uygundu. Bu ittifaklar sadece birbiriyle konuşmaktan ibaret değildi, kamuoyunun da iyi bildiği eylemleri, konferansları ve buluşmaları kiliselerle, pasifistlerle ve diğer örgütlerle birlikte ortaklaşa taşıdık.

Örneğin Olof Palme Yürüyüşü'nü hatırlıyorum. Bu eylem partimizin sıralarında pek de olumlu karşılanmamıştı. Bu çevrelerde öznel olarak samimi düşünen, ama bizlerin politik bakımdan olumsuz değerlendirdiğimiz insanlar vardı. Bu da sık sık onların yanlış tarafa doğru yönlenmelerine katkıda bulundu.

Ancak bundan kaçınmak da her zaman kolay değildi ve hâlâ da kolay değil. Bu bağlamda kiliselerin rolünü ele alalım. Protestan Kilisesi 1985'te glasnost ve perestroyka etkisiyle tanrı evlerini parti evlerine dönüştürmeye başladı.

DAC'daki Protestan Kilisesi yönetimi, Piskopos Gienke'yi, Devlet Konseyi Başkanı'nı Greifswald Katedrali'nin açılış törenine davet ettiği için istifaya zorladı.

Oysa bu katedral devlet yardımıyla restore edilmişti.

1989 Kasımı'nda papazların başı çekmediği gösteri eylemi kalmamıştı. "Dönüşüm"den sonra da papazların getirilmediği belirleyici fonksiyonlar çok azdı.

Ama tabii ki papazlar ve kilise yönetimleri arasında da farklılıklar vardı.

Samimi olarak DAC'dan yana, sosyalizmde bir kiliseden yana tavır alanlar da az değildi. Tüm muhalefeti başka türlü düşünenler olarak tanımlamak meseleyi basite indirgemektir. Muhalefetin sadece çekirdeği sosyalizme karşıydı.

Bu gözden kaçmamalıdır. Sistemin yıkılmasını isteyen, sosyalist devletin düşmanları vardı. Yurttaş demokrasisi kılığıyla kapitalizmin politik

ve ekonomik sistemini yeniden kurmaya girişen güçler başka nasıl adlandırılabilir?

Nasıl evirilip çevrilirse çevrilsin bu bir iktidar kavgasıydı, burjuvazinin kırk yıl önce yitirdiği iktidarı yeniden kazanma kavgasıydı. Mesele "kişisel" iktidarın devrilmesi, Politbüro'nun egemenliğinin yıkılması değildi; kamu mülkiyetindeki işletmelerin ele geçirilmesi, tarımsal üretim kooperatiflerinin yok edilmesi, köylü topraklarının tekrar Junkerlere iadesi, sosyalist mülkiyetin yok edilmesiydi. Mesele DAC'ın ortadan kaldırılmasıydı, bu yüzden de bilimsel kuruluşların, sağlık kurumlarının, kısacası DAC devletiyle bağlantılı olan her şeyin yok edilmesiydi.

Kapitalistler işletmelerini geri aldılar; mesele sermaye egemenliğinin yeniden kurulmasından ibaretti. Tüm sosyalist ülkelerde oldu bu: Bugün kimse inkar edemez, uluslararası reji altında yapılan karşıdevrimdi bu.

Bu ülkelerdeki tüm Marksist partiler aynı senaryoyla yıkıldılar. "Yeni düşünce" masasına yatırılıp kurban edildiler. "Yeni düşünce" ile toplumsal sistemler arasındaki farklılığın varlığını sürdürmeyeceğini, sona ereceğini varsaymak korkunç bir hataydı.

Yanılgıların, çoğu insanın sosyalizmle özdeşleşmişliklerini yitirmelerinin nedenini, son yıllarda sosyalizm tarihinin bütünlüğünden koparılmış olarak anlatılmasında, dahası tarihsel anlamda henüz genç olan bir toplumsal düzenin çelişkileriyle birlikte, her yönüyle anlatılmamasında da görüyorum.

Yeni bir toplumsal düzen yolunda düşülmüş olan yanılgılar ve hatalar öyle ele alındı ki, sosyalizmin kazanımları ve idealleriyle kapitalist sömürü toplumuna alternatif olduğu tamamen su götürür hale getirildi.

Zayıflığımız, bireyin sosyalist ideallerimizi her yönüyle yaşayabilmesini sağlamayı beceememekti.

Sosyalizmin henüz mükemmelleşmemiş bir evrede olduğunu ve ulaşılması istenen şeylerin önünde nesnel engellerin olduğunu, ama sosyalizmin gelişimi içinde tükenmez potansiyellere sahip olduğunu hiçbir zaman yadsımadık.

Bugün üzerine pek çok yeminler edilen demokratik sosyalizmin nasıl

bir şey olacağı sorusu yanıtlanmamıştır. Bu kavram nasıl tanımlanırsa tanımlansın, komünizmle arasına sınır çekilmiş olması belirleyicidir; sonuç olarak sadece komünist ideallerin değil, mülkiyet ilişkilerinin değiştirilmesinin reddidir.

Oysa insanın insan tarafından sömürülmesinin ortadan kaldırılması, belirleyici üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin ortadan kaldırılmasını zorunlu kılar.

Bu, üretimin toplum ve birey için yüksek etkinlikle yönetilmesinin, işçi ve köylülerin, aydınların, kadınların ve gençlerin, tüm yurttaşların günlük yaşamlarında kapsamlı olarak kararlara ve sorumluluğa katılımının gerçekleşmesinin, başarılı olma prensibinin ve sosyal güvence sağlanmasının, zihinsel yaşamın gelişmesinin, başkalarına ve kendine saygı duymanın bir değer olarak korunmasının önkoşuldur.

Şu, su götürmez bir gerçektir: Sosyalizm, barışın, çalışma hakkının, dayanışmanın ve belirleyici insan haklarının garanti edildiği yerdedir. Eğer bunlar yoksa insanın bireyselliğinin özgürce serpilip gelişmesi sadece boş sözlerden ibaret bir gevezeliktir.

Bana sık sık şu soru soruluyor: Sosyalist ülkeler arasında böyle politik temel sorunlara ilişkin deneyim alış verişi var mıydı? Evet, her düzeyde ve değişik değişik toplumsal alanlarda vardı. Verimli bir deneyim alış verişi, karşıt fikirler, tartışmalar ve işbirliği vardı.

Çok şey üzerine konuşuldu, ama pek çok sorun ortaya çıkaran, toplumda çoğulculuk konusu sonuna kadar tartışılmadı. Çoğu önemli diğer sorunlar gibi.

Dediğim gibi her şey üzerine konuşuldu, ama NATO Devletleri kararlar alırken, değişik alanlarda nasıl birlikte davranacaklarını belirlerken, 1986'dan sonra bizde şu geçerliydi: Herkes kendi politikasını yapsın. Ancak önder gücün çıkarları söz konusu olduğunda bu prensibe de uyulmadı.

Bu prensip tabii ki doğruydu, ama bu, dostluk, işbirliği ve karşılıklı destek sözleşmeleriyle belirlenmiş olan diğer prensipleri zedelememeliydi.

1989'da politik kriz zirveye ulaştığında Bükreş'teki danışmada, nasıl

birlikte davranmak istediğimiz ve nasıl davranmak zorunda olduğumuz konusunun açıkça konuşulmaması özellikle üzücüdür.

Bazı genel sekreterlerin danışma toplantısının 1989 Ekimi'nde Berlin'de yeniden yapılması talebi de artık gerçekleşemedi. Olsaydı bu gelişmeyi engelleyebilir miydik sorusu ise tabii ki ortada kaldı.

DAC'ın kalkınma kazanımları ve bunların yok edilişi

Milyonlarca emekçi DAC'da 40 yıl içinde, kelimenin tam anlamıyla İkinci Dünya Savaşı'nın enkazları üzerinde, yeni bir sanayi kurdu. Savaş tazminatları yüzünden birkaç kez sökülüp götürülmesine rağmen işletmelerini yeniden kurdu. Bunun bir örneği Brandenburg Çelik İşletmesi'dir.

Sonuç olarak önceden DAC topraklarında bulunmayan birçok sanayi kolları oluşturuldu. DAC, sadece bizim değil, uluslararası kuruluşların yaptığı hesaplamalara göre en gelişmiş on sanayi ülkesi sırasına yükselmişti.

İkinci demiryolu olmadığı halde ve var olan da 1989'a kadar henüz tamamlanmamış olduğu halde, Deutsche Reichsbahn [Alman İmparatorluğu Demiryolları] güçlü biçimde gelişmiş olan sanayiye başarılı bir taşımacılık hizmeti sundu. Bu olmasaydı sanayinin inşası ve gelişimi olamazdı.

Bugün artık pek dikkate alınmıyor ama kimya sanayiinin, tesis yapımı, makine ve taşıt yapımı sanayiinin önemli merkezleri 1958'e kadar Sovyetler'in mülkiyetindeydi. Çatısı altında büyük işletmelerin bir araya getirildiği 26 Sovyet anonim şirketi, Alman saldırganlığı sonucu ekonomik bakımdan epeyi zayıflamış olan Sovyetler Birliği'nin hesabına çalışmaktaydı.

Aynı şey 1989'a kadar tesisleriyle, üretimi ve konutlarıyla birlikte ağırlıkla DAC'ın finanse etmiş olduğu Wismuth Alman-Sovyet Anonim Ortaklığı için de geçerlidir.

Bunları belirtmek DAC'ın gelişebilmesi için Sovyetler'in gösterdiği çabaların küçük gösterilmesi değildir. DAC'ın yaşayabilmesi her evrede SSCB ile sıkı işbirliği sayesinde mümkün olmuştur.

Bu gerçekler ve diğer bazı şeyler gözden geçirildiğinde işçilerin ve hizmetlilerin, bilimsel-teknik uzmanlarının başarıları ne kadar takdir edilse azdır.

DAC'ın kuruluşunda ülkenin dayanacağı ne kendi sanayii, ne de hammaddesi vardı.

İşgal bölgelerinin oluşturulmasıyla birlikte, savaştan artakaldığı kadarıyla var olan Alman ekonomik tabanı da parçalandı. Pratikte önce Sovyet işgal bölgesine, sonra da DAC'a abluka uygulanmaktaydı.

DAC vatandaşları en az Batı Almanya vatandaşları kadar çalışkandı. Onların başarıları, çalışma hakkı, öğrenim hakkı, dinlenme hakkı gibi kazanımların gerçekleşmesinin ve gerçekten sosyal bir toplum oluşturulmasının temelini oluşturdu.

Şu kesindir ki DAC, işçilerin, köylülerin ve bilim adamlarının çalışkanlığı ve DAC hükümetinin aktif çabaları sayesinde vatandaşlarının beslenme sorununu çözecek durumda olan tek sosyalist ülkeydi.

Sanayi, tarım ve bilim arasında kurulan iyi işbirliği sayesinde 1981'den itibaren yılda 11 milyon ton tahıl ve diğer tarımsal ürünler üretildi. Kooperatif sistemi köylülerin çalışkanlığına ve yeteneklerine hiçbir sınır koymadı.

İyi bir gelire ve iyi bir perspektife sahiptiler. Ama 1989'da bunlar zorla ortadan kaldırıldı. Bunu eski DAC'ın Batı ürünleriyle dolup taşan Batılı alışveriş merkezleriyle ezilmesi tamamladı.

Patates ve sebze gibi kendi ürünleri çürümeye terkedildi. Federal Alman yasalarının yürürlüğe girmesi ve AB'nin tarım politikası çerçevesinde tarımsal üretim kooperatifleri yıkıma uğradı. Şimdi ise eskiden tarım alanında çalışan 800.000 kişiden sadece 200.000'i bir işe sahip.

1989'a kadar DAC'ın kalkınmasının temellerinde SSCB'den yapılan

hammadde ithali olduğu kesinlikle dikkatlerden kaçmamalıdır. DAC'ın sosyalist birlik çerçevesinde kendi başına buyruk bir tavır takınmasının gerektiğini öne süren politikacılar ya da teorisyenler kabul etmek istese de istemese de şunu görmek zorundadırlar: DAC, SSCB ile sıkı bir ittifak dışında var olamazdı.

Gerçekçi olan siyasetçiler DAC'ın müttefikinin izlediğinden başka bir yol izleyemeyeceğini bilirler.

Bu temel gerçeğe örnek olarak sadece 1981-85 yıllarında Sovyetler Birliği'nden gelen hammadde ve malzemeyi alalım. Bu süre içinde SSCB'den 95 milyon ton petrol, 32 milyar metreküp doğalgaz, 21 milyon ton taşkömürü, 8,5 milyon ton demir cevheri, 4,8 milyon ton ham demir, 211.500 ton bakır, 65.000 ton aluminyum, 7,7 milyon metre ağaç elyafı, 257.000 ton selüloz, 440.000 ton pamuk ve diğer önemli ürün ithal edildi.

Bunlar, tarih yeniden yazılırken kimsenin göz ardı edemeyeceği ve etmemesi gereken verilerdir. Bunlar SSCB'nin hem FAC, hem de Batılı müttefikler tarafından uygulanan kapsamlı ekonomik boykota karşı DAC'a sürekli ilerleme garantisi sağladığının açık kanıtlarıdır.

Bu yardımlar olmasaydı ne en yetenekli işçi sınıfı, ne en çalışkan köylüler ve ne de en zeki aydınlar DAC'ı 1989'da olduğu kadar güçlü bir sanayi ve tarım ülkesi haline getirebilirdi.

Şimdi ise DAC ekonomisi sonradan gözden düşürülmeye çalışılıyor. Bu yapılırken DAC'ın gelişmekte olan bir ülke düzeyinde gösterilmesi kolaylaşıyor.

Oysa gerçek, DAC ekonomisinden Almanya'nın batısındaki işletmelerin tam kapasiteyle çalışmasına zarar vermeyecek kadar yararlanıldığıdır.

Batı Almanya'da kimya alanında kapasite fazlası olduğu için DAC'daki kimya işletmelerinin büyük ölçüde kısıtlı çalıştırıldığı bugün herkesin görebileceği bir durumdur. Batı Almanya'daki tekstil sanayii kapasitesini azaltmak zorunda kaldığı için DAC'ın tekstil sanayii yok edilmiştir.

Aynı şey çelik ve metal işletmeleri, elektroteknik ve elektronik işletmeleri, tersaneler ve diğer sanayi kolları ve işletmeleri için de geçerlidir.

DAC'ın sanayisizleştirilmesi on yıllar boyunca eski orta Almanya'da yeni bir sanayi kurmuş olan tüm çalışkan insanlara karşı işlenmiş bir suçtur.

Sanayisizleştirme aynı zamanda kültürel bir ayıptır; kültürün temeli olan çalışma hayatını felç eder. Bir kez daha vurguluyorum: DAC'deki kimya işletmeleri kimya koktuğu için yok edilmemiştir. Batı'daki ya da herhangi bir yerdeki kimya işletmeleri de kokuyor. Hayır, bunlar sadece rekabet etmesinler diye yok edilmiştir.

Aynı şekilde, DAC'ın kültürel kazanımlarını Alman tarihinden silip atmaya çabalamak da ahmaklıktır, şerefsizliktir.

Sadece Hitler faşizminin yıkılmasından sonra DAC öğretim sisteminin yarattığı köklü değişiklikleri ve elde ettiği başarıları saymak yetmez, sistemli olarak kurulan ve geliştirilen çocuk yuvalarını, anaokullarını ve diğer çocuk tesislerini, her halk çocuğunun yaşam yolunu kolaylaştıran, modern genel öğretim veren politeknik okulların kurulmasını ve geliştirilmesini, meslek öğreniminden sonra bir işyeri güvencesi veren özenle kurulmuş bir meslek öğrenimi sistemini, yüksekokul sistemini ve sağlık sistemini, değişik akademilerin etkinliklerini de saymak gerekir.

Bunlar kültür alanında sağlanan, tüm dünyaca tanınmış büyük kazanımlardı. Gerçekler sürekli olarak inkar edilemez. Tıpkı çok sayıda kültürel tesisin binlercesinin yeniden kurulduğu, DAC'deki bu tesislerin ülke içinden ve dışından on binlerce insan tarafından ziyaret edildiği ve şimdi de ziyaret edilmekte olduğu gibi.

Bu kültürel tesislerden söz edilirken sadece 20 ya da 30 yıl önce kurulmuş ya da restore edilmiş olanlar akla gelmemelidir. Savaş yıkıntılarından kurtulduktan kısa bir süre sonra ziyaretçilere açılanlar da unutulmamalıdır.

Örneğin Berlin'deki birkaç tiyatroyu, Ulusal Müze'yi, aynı şekilde Weimar'daki Ulusal Tiyatro'yu ve Dresden'deki Zwinger'i düşünüyorum. Alman Devlet Operası'nın, Alman Tiyatrosu'nun, Salon Tiyatrosu'nun, Gendarmenmarkt'taki Oyun Evi'nin, Fransız Katedrali'nin, Cumhuriyet Sarayı'nın, Wuhlheide'deki Öncüler Evi'nin, Spor ve Serbest Zamanlar Merkezi'nin, Dresden'deki Semper Operası'nın ve Leipzig'deki

Gewandhaus'un yeniden yapıldığı hatırlanmalıdır.

Sanatlar Akademisine ait, örneğin Otto-Nagel-Haus, Arnold-Zweig-Haus, Brecht-Haus, Ernst-Busch-Haus ve daha niceleri gibi çok sayıda daha küçük çapta kültürel tesisler, örneğin Weimar'da olduğu gibi, Alman kültür yaşamına katılmıştır.

DAC ve FAC arasındaki ilişkilerin geliştiği dönemde, bugün de mevki ve ünvan sahibi olan çok sayıda FAC'lı resmi şahsiyet, DAC'ın kültür tesislerini nasıl onardığını ya da yeniden kurduğunu görüp hayran kaldıklarını açıklamışlardır.

Bu kişiler o zamanlar bunun FAC'a örnek olması gerektiğini söylemişlerdi. Oysa bugün ya başka şeyler duyuluyor, ya da hiçbir şey. Ama DAC'ın başarıları zaten kendini göstermekte.



Kamera ekipleri Şili'de sürgünde bile rahat bırakmıyor: Erich Honecker 1993 yazında kızı Sonja'nın bahçesinde. *Ekran fotoğrafı: Christina Kurby*

Almanya'da bugünkü durum

1989 sonundan 1990 ortalarına kadar olanlar, şimdi aradan iki yıl geçtikten sonra, çok genel anlamda DAC'ın FAC tarafından ilhakı olarak adlandırılıyor. Günümüzde eski DAC'da olup bitenler, FAC'da hükmedenlerin tüm iddialarının tersine eski DAC yönetiminin değil, FAC'ın sorumluluğundadır.

Daha 1987'de FAC'ı ziyaret ettiğimde FAC hükümetinin birleşme heveslerini yatıştırmaya çalışmıştım. Hatta bunu yaparken ateş ile su ne kadar birleşebilirse sosyalizm ile kapitalizm de o kadar birleşebilir sözlerini kullanmıştım.

Aslında bu sözler Federal Şansölyenin davetinde yapacağım konuşma metninde yoktu. Ancak kendisinin aramızda yaptığımız konuşmalardaki tavrını bırakıp DAC'a karşı beklenmedik şekilde saldırganca davranması üzerine bunu söylemeyi gerekli görmüştüm.

1989 güzünden sonraki gelişmeler, birbirine karşıt iki toplumsal düzenin birleşemeyeceği yolundaki görüşlerimi doğruladı.

Oysa duvar yıkıldığı andaki beklentiler, kamçılanan duygular ne kadar yüksekti değil mi? Evet şimdi birleşme oldu, ama ulus bölündü. Hâlâ herkes için aynı yaşam ve çalışma koşulları yok; zengin ve yoksul arasındaki uçurum hiç olmadığı kadar açık olarak öne çıkıyor. Birleştikten sonra herkesin durumu daha iyi olacak, kimsenin durumu daha kötü olmayacak diye yapılan tüm yüce Alman böbürlenmelerinin tersi gerçekleşti.

Bu gerçekten tam bir seçim hilesiydi. Federal hükümet yoğun biçimde DAC'ın içişlerine müdahale etti.

Düşünelim bakalım: Şansölye Kohl seçmenlere CDU'nun seçimleri kazanması halinde -Bilirkişiler Komisyonu'nun tahminlerine göre- dört-beş milyon işsiz olacağını, kiraların üç, hatta on kat artacağını, mevcut sosyal güvencelerin büyük ölçüde ortadan kaldırılacağını açıkça söyleseydi sandıktan CDU'ya ne çıkardı?

Yedieminliğin, işletmelerin yediemince idaresi için değil, kamu mülkünü kapitalist tekellere, yani "emin ellere" ucuz fiyatla devreden bir kuruluş olduğu zamanla açıklığa kavuştu.

Yediemin'in arkasındaki adamlar kârları doğrultusunda özelleştiriyorlar. Bu dizginsiz kâr hırsının ve politikanın sonucu, işletmelerin durdurulmasını, sanayi yerlerinin aşırı biçimde ortadan kaldırılmasını ve kitlesel işten çıkarmaları getirdi.

DAC vatandaşları kumandalı ekonominin gerçekten ne anlama geldiğini Modrow hükümetinin kurduğu yediemin sayesinde gördü. Yediemin'deki beyler ne yaptıklarını biliyordu. Mesele DAC'ın eski ekonomisinin çekirdeği olan büyük kombinaların bağlantılarını çözmek değil, işletmelerin ve kombinaların yok edilmesi, rakiplerin devre dışı bırakılmasıydı.

Sanayi kollarının devletleştirilmesini, ekonominin devlet eliyle düzenlenmesini sosyalizm icat etmiştir diye uydurulanlar safdillilere anlatılan bir masaldır. Hiçbir ciddi kapitalist buna inanmaz.

Devlet işletmeleri, ekonominin devletçe yönlendirilmesi, FAC'da da tüm diğer kapitalist ülkelerde de vardır. Daha II. Wilhelm zamanında İmparatorluk Demiryolları ve Ruhr Maden İşletmeleri devletindi.

DAC'ın halka ait işletmelerinin ele alınması kapitalistler için büyük kâr getiren bir iş oldu. Aynı zamanda DAC'ın daha nice yatırımlara muhtaç olduğu yolunda yaygaralar koparıldığı için kârları iyice yükseldi.

İşsizliğin artmasıyla, hâlâ çalışmakta olanların sömürülmesini artırmayı umuyorlar. İşsizler ücret artışlarını bastıracaklar.

DAC'ın işgaliyle doğrulanan tek şey, kapitalist kâr ekonomisinden başka bir şey olmayan pazar ekonomisinin, işçi ve hizmetlilerin, köylülerin, ama zihinsel çalışanların da büyük kesimini açıkta bıraktığı gerçeğidir.

Bu, kendilerinin sebep oldukları bütün rezaleti şimdi "hastalıklı" DAC ekonomisine yüklemeye kalkışanlar tarafından bile inkâr edilemez.

Zaten batmış olan DAC'a karşı sürdürülen bu bir türlü bitmeyen nefretin arkasında ne var? Neden tüm SED'e, onun yönetimine, hükümete pislik atılıyor; neden tüm parti ve devlet aygıtında çalışmış olanlara, Devlet Güvenliği'ne, NVA'nın [Nationale Volksarmee = Ulusal Halk Ordusu] askerlerine, subaylarına, sınır birliklerine, öğretmenlere, hekimlere, basın mensuplarına ve sanatçılara karşı bir cadı avı sürdürülüyor?

Bu, Doğu Almanya'daki sefaleti daha da kötüleştirdi. Yüz binlerce aile çocuklarıyla beraber felakete sürüklendi. İlerde iyileşme şansı da hiç iyi değil. İşsizlik ortadan kalkmayacak.

Batı'daki işsizlerin üstüne bir de Doğu Almanya'dakiler eklendi. Daha uzun bir süre eşit işe eşit ücret olmayacak. Doğu bölgelerinde hâlâ eski Federal Eyaletlerde geçici olarak ödenmekte olan ücretin %60-70'i ödeniyor.

Bu azami kâr sağlamaktır, Almanya'nın asıl efendilerinin hisse senedi paketlerini daha da kârlı hale getirir.

İşsizlik herkes için bir trajedidir. Oysa DAC'da böyle bir şeyi tanıyan yoktu. Ama bu, gelecekte de kadınlara, erkeklere ve gençlere eşlik edecek; en azından Almanya'da kapitalizm olduğu sürece.

PDS'nin bazı yöneticilerinin burjuva demokrasisinin şimdiye kadar gelmiş geçmiş en ileri sistem olduğu yolundaki ifadeleri onları hiç de onurlu kılınıyor; hele DAC'daki, politikasını gerici olarak tanımladıkları "Stalinist sistemin" yıkılmasına yaptıkları katkılardan dolayı hiç.

Onlar "Stalinist" DAC'da işsizlik olmadığını, sosyal güvencesizlik olma-

dığını, gelecek korkusu olmadığını kasıtlı olarak görmezlikten geliyor. İnkar etmenin yararı yok: "Stalinizm"e karşı mücadele bayrağı altında sosyalizme karşı mücadele edildi; tıpkı komünizme karşı mücadelenin bolşevizme karşı mücadele bayrağı altında sürdürüldüğü gibi.

Demek ki tüm bunlar pek de yeni değil. Burada hiçbir güzellemenin yararı yoktur: Sosyalist DAC'ın yıkılması sefalete yol açmıştır. Dört milyondan fazla işsizin ailelerinin sorunları, bir kez daha düşünmek için yeterli bir nedendir.

SED/PDS olağanüstü kurultayında yaptığı kapanış konuşmasında SED yönetimine iftira ederek bu kurultayın en önemli sonucunun Stalinizmin yıkılması olduğunu söyleyen Bay Gysi de bunu yapmalıdır. Her nedense dürüst komünistleri "Stalinist" diye damgalamak günümüzde modern sayılıyor.

Oysa "Stalinist" Dimitrov verdiği hakikat mücadelesinde, Bolşevikleri yemeye kalkışan Göring'i dünya kamuoyunun alkışları arasında yenmişti.

Bu, Ren'de, Ruhr'da, Essen'de, Dortmund'da, Oberhausen'de, Moers'te, Düsseldorf'ta ve başka yerlerde Hitler barbarlığına karşı mücadele veren bizim gibi direnişçileri yüreklendirmişti.

Günün birinde Reichstag yangını yalanı gibi "Stalinist DAC" yalanı da bir balon gibi patlayacaktır. DAC halkının başına neredeyse bir gecede gelen felaketin nedenleri gün ışığına çıkacaktır.

Bazı "yenilenmeci"lerin eğer SED yönetimi Sovyet yönetiminin perestroykasına hemen katılmış olsaydı DAC ayakta kalırdı iddiasını, Sovyetler'in kendisinin perestroyka politikası yüzünden batması gibi bir acı gerçek çürütmüştür.

Perestroyka ve Glasnost daha 1988'de anlaşılması gerektiği üzere Sovyetlerin yıkılmasına ve böylece sosyalizmin ortadan kalkmasına yol açmıştır.

DAC'ın FAC'a bağlanmasıyla Anayasa'nın 23. maddesine göre DAC

ekonomisinin felç edilmekle kalmayacağını, bunun aynı zamanda kapitalizme dönüş anlamı taşıdığını önceden görmek zor muydu?

Bu konuda kim kimi aldattı? Bu tehlikeyi görüp on yıllardan beri uyaranlar mı, yoksa bu acı sonuca ulaşmayı hedefleyenler mi?

Evet, manipüle edilmiş vatandaşların büyük bölümü hâlâ inanmak istemese de bugün şu açıkça ortadadır: 1989/90'ın yenilenmecileri isteyerek, ya da istemeyerek, nesnel anlamda karşı devrimin aleti oldular. Bununla ilgisi olduğunu hissedenler kendileriyle hesaplaşmak zorundadır.

İşçi-köylü devletinin temellerini yıkmaya aktif olarak katılanlar halkı yalan dolanla aldatmıştır.

Ekonomimizin güçlü ve zayıf tarafları FAC'da çok iyi bilinmekteydi. FAC ile DAC arasında ticari ilişkiler kurulduğundan beri bu ilişkiler FAC tarafından çoğu kez birden bire kesintiye uğratıldı, en azından büyük ölçüde engellendi.

FAC, DAC'ın diğer Batılı devletlerle olan ticari ilişkilerini de engelledi. Yoksa Hallstein Doktrini unutturulmak mı isteniyor? DAC dış ticaretinin %70'inin Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle olduğu, bu ticaretin ortadan kalkmasıyla DAC ekonomisinin yıkılacağı biliniyordu.

Sadece SSCB'ye yapılan satış 1988'de 66,4 milyar Mark karşılığı döviz tutarındaydı ve bunun %40-60'ı özelliğe sahip ticaretti. DAC'ın SSCB'ye borcu yoktu; tam tersine SSCB 1990'da 27 milyar Mark karşılığı döviz ödemesini ertelemişti.

FAC'ın, şimdi de görüldüğü gibi, eski Sovyet Cumhuriyetleriyle böylesi kapsamlı bir dış ticaret geliştirmesi bayağı zor olacak. Şimdi, örneğin Ammendorf Bildirimleri'ne göre, Rusya'nın bir tren vagonu için eskiden DAC'a ödediğinin beş katını ödemesi gerekmekte.

Bu faktörler aşağı yukarı tüm sanayi kollarını etkilemektedir. Kohl'ün, Waigel'in ve çeşitli medya kuruluşlarındaki sekiz kuruşluk oğlanların "hastalıklı" DAC ekonomisi zırvalarını DAC'ın FAC'a yılda 15 milyar

DM'lik satış yaptığı gerçeği çürütmektedir.

Buna sosyalist ülkelere yapılan dış satış da eklenmelidir. Buna sadece birkaç örnek:

Sovyetler Birliği'ne: 1970'te 15,4 milyar iken 1998'de 66,4 milyar

Polonya Halk Cumhuriyeti'ne: 1970'te 2,4 milyar iken 1998'de 12,2 milyar

Çekoslovakya'ya: 1970'te 3,7 milyar ıken 1998'de 14,6 milyar

Macaristan Halk Cumhuriyeti'ne: 1970'te 2,0 milyar iken 1998'de 9,9 milyar

Kapitalist ülkelerle ve üçüncü dünya ülkeleriyle yapılan ticaret de eklendiğinde görülen bu büyük ticaret hacmi, ancak gerekli sanayi ve tarım ürünlerine sahip, sağlıklı bir ekonomi temelinde gerçekleşebilirdi.

DAC, petrokimya alanında modern tesislere sahipti. Bu tesisler FAC, Finlandiya, Avusturya, Fransız ve Japon firmaları tarafından "anahtar teslimi" olarak kuruldu. Eisenhüttenstadt'taki Konvertör Çelik İşletmesi Avrupa'nın en modern tesisiydi. Schwedt'teki petrol ayrıştırılması %70'ti.

Bilindiği gibi DAC'ın potasyum ve linyit kömürü dışında, öneme sahip başkaca hammaddesi olmadığı için, hammaddeler ithal edilmek zorundaydı. Son on yıl içinde yiyecek maddeleri kendi tarımsal olanaklarımızla sağlanıyordu; son on yılda et, tereyağı ve patates ihraç ettik.

Yani, emekçilerin ulaştığı başarıları gözden düşürmeye çalışmak niye?

Yaşam koşulları sadece ve sadece emekçilerin yaratıcı ve zorlu çalışmalarıyla, bu ülkede geliştirilen zihinsel potansiyelle iyileştirilebildi.

DAC, sosyalist ülkeler arasında en yüksek yaşam standardına sahip olanıydı. Bugün FAC medyasında kötü durumdaki bina duvarları gösterilse de DAC'da son 20 yıl içinde 3,7 milyon yeni konut yapılmış ve modernize edilmiş, böylece çok sayıda aile insana yakışır konuta kavuşmuştur.

Sadece Berlin'de yılda 30.000, Karl-Marx-Stadt'ta 26.000 ve Dresden bölgesinde 22.000 yeni konut yapılmış ve modernize edilmiştir. 1949'da kişi başına düşen konut alanı 12 metre kareyken, bu 27 metre kareye ulaşmıştır.

Bu gayretlerin yanı sıra önemli sayıda konutun bakımsız kalması önlenememiştir.

İstediğimiz her şeye ulaşamadık. Ama bu, milyonlarca insanın başarısını "kötü yönetim" gibi başlıklarla tarihten silip atmayı haklı kılmaz.

Şunu da hatırlamak zorunludur: Alman emperyalizminin çıkardığı İkinci Dünya Savaşı sonunda, özellikle bombalama savaşı denilen savaş sonunda, eski DAC topraklarındaki tüm sanayi tesislerinin %40'ı ve tüm enerji tesislerinin %70'i yerle bir edilmişti.

Çevre korunmasına gelince: Yoğun kimya sanayii merkezleri, çevre korunması için yeterli para ve olanak ayrılmadığı için ciddi sorunlara yol açmıştır. Dengeli bir ekonomik gelişme değerlendirmesine varmak için tüm faktörler, Almanya'nın tümünün ödediği savaş tazminatlarının ana yükünü DAC'ın taşıdığı gerçeği de, göz önünde bulundurulmalıdır.

Şimdi bazıları eleştirir pozlarda, olanaklarımızı aşan düzeyde yaşadığımızı öne sürüyor. Gerçekten de ihracat ve ithalat uzun süreden beri dengeli değildi. Ama örneğin hammadde fiyatlarındaki artışın getirdiği sorunları sınırlı tutabilmek için olanaklarımızı aşan düzeyde ihracat yaptığımızı pek iyi bilmesi gereken bu zatlar nedense bunu yazmayı unutuyor.

Petrol fiyatlarındaki patlamadan sonra, önceleri ton başına 14 ruble ödediğimiz petrole 172 ruble ödemek zorunda kaldık. 1975-1985 arası dönemde sadece petrol ve doğal gaz fiyatlarındaki artışın getirdiği 145 milyar DM'lik fazladan masrafı mal olarak ödemek zorundaydık.

Ekonomi ve sosyal politikamıza ilişkin daha birçok olgu sayılabilir. FAC ile karşılaştırıldığında, başlangıç yıllarındaki çok daha zor koşullara rağmen her şeyi olmasa bile çok şeyi başardık. DAC vatandaşları ilerici bir toplum kuracak, biçimlendirecek durumda olduklarını gösterdiler

Almanya'daki durum, sosyal sorunun eskiden de olduğu gibi, toplumsal çekişmelerin temelindeki sorun olarak durduğunu göstermektedir.

İlhaktan sonraki yıllar bunu doğrulamaktadır.

"Ben"e dayalı kapitalist toplumun özünde hiçbir şey değişmemiştir, DAC'ın "biz"e dayanan toplumundaki çoğu şey her gün daha da özlenecektir. Övgüler yağdırılan yeni özgürlük her türlü güvenceden yoksundur. Korumanın, şefkatin artık sözü bile edilemez

Hoyerswerda, Rostock-Lichtenhagen, Mölln ve Solingen birer uyarıdan da öte anlam taşımaktadır. Suç işleme oranındaki patlama herkesi kaygılandırmakta. Yaşam daha da sertleşti. Var olmayı tehdit eden ekonomik gerileme... DAC vatandaşları bunların hiçbirini tanımazdı, bilmezdi.

Kitlesel işsizlik, eskiden DAC vatandaşları için yabancı bir sözdü.

Şimdi 30'lu yıllardaki ekonomik krizden sonra görülmedik şekilde yaygınlaşıyor. Reel işsiz sayısı 6 milyon. Kapitalizmin bugün Almanya'daki gerçek yüzü bu.

Bugün bazıları "dönüşüm" şarkıları söylerken bunlar hiç aklımıza gelmemişti diye itiraf etmek zorunda kalacaktır. "Tüm Almanların Şansölyesi"nin hiç kimsenin durumu kötüleşmeyecek yolundaki sözleri hâlâ çoğu insanın kulaklarında çınlamaktadır.

Bu beklentiler boş çıktı. Milyonlarca insan beklediğinin tersini buldu.

Öyleyse bugün sormak gerek: İnsanlara iş ve ekmek, ödenebilir bir konut, herkese öğrenim ve meslek eğitimi güvencesi, DAC'da neden mümkündü?

DAC'da 9,5 milyon işyeri vardı. Şimdi, sanayisizleştirme sürecinde bunların yarısı yok edildi. İnsanlar büyük sermayenin cebine bol bol akan kâra kuban edildi. Bu barbarlık sonucunda çoğu insan yoksulluk, perişanlık içinde.

Çoğu zaman çocuğun hem babası, hem de annesi işsiz. Gemi yapımında, makine ve taşıt yapımında, tekstil sanayiinde, kimya alanında, çelik sanayiinde, metal işleme sanayiinde, potasyum madenciliğinde, elektrik sanayiinde, bilimsel cihazlar yapımında, bilimsel araştırma alanında, teknik ve kültür alanında, sağlık alanında ve halk eğitimi alanında çalışmış olan insanların başına gelenler sayısız örneklerle sıralanabilir.

1988'de 3,4 milyon insanın Doğu Denizi bölgesinde ve bir o kadar milyon insanın da başka yerlerde dinlenebildiklerini, çocukların işyeri tatil tesislerinde, genç öncülerin tatil kamplarında, Werbellinsee'deki Genç Öncüler Cumhuriyeti'nde, "Ernst Thälmann" Öncüler Parkı'nda ve diğer tesislerde koşuşup oynayabildiklerini ya da Berlinlilerin Friedrichshain adlı işçi bölgesindeki dinlenme merkezinde dinlenebildiklerini hatırlamak gerekir.

Bugün çoğu insan, hep büyüyen şekilde "ben"e, "Alman Markı"na bağlanmış toplumun, DAC'daki politikacıların ve profesörlerin kanıtladığından daha da kötü durumda olduğunu kendi deneyimleriyle öğreniyor. Bu insanlar tabii ki sömürü toplumunun tüm Almanya çapında yeniden kurulacağını önceden göremezdi ve bunun getireceği sonuçları tasavvur edemezdi; sanayide ve tarımda eski mülkiyet ilişkilerinin yeniden kurulacağını öngöremezdi.

Tesislerinin değeri 800 milyon, belki de bir milyar olan bir işletmenin sadece bir DM karşılığında haraç-mezat satılabileceği kimin aklına gelirdi? Her alana dalıp giriyor "serbest" piyasa ekonomisi. Eh, 40 yılı aşkın zamanda elde edilmiş olan sosyal kazanımlar da yok olmak zorunda.

DAC'da var olanlar, temel insan haklarını kağıt üstünde değil, yaşamda gerçekleştirmeye girişmiş bir toplumu anlatır.

Ancak bugün DAC'ı geri getirmeyi istemek, bunu görev edinmek gerçekçi olmaz. Gerçekçi olan, büyümüş olan Almanya'da DAC'dan kalmış olanları olabildiğince korumak, büyük Almanya'ya olabildiğince fazla sosyal hak kazandırmayı hedeflemektir.

Şimdi, yaşam sorunları yeni yaşam koşullarında çözülmek zorundadır.

Daha büyük, daha zengin olan Almanya birçok potansiyele sahiptir. Günümüzde Almanya diğer kapitalist ülkelerin çoğu gibi krizlerle sarsılmaktadır.

Çalışan insanların haklarının muhafazası ve geliştirilmesi, aktif katılımlı mücadele olmadan olmaz. Her şeyden önce Solingen yolunun Auschwitz'e varması engellenmelidir.



Berlin Eyalet Mahkemesi'ndeki dava sırasında başkaları da bina önünde protesto ediyordu.
Fotoğraf: Christian Bach

Son söz

Ekolojik olarak ağır hasar görmüş yerkürenin her tarafında insanlar iki bininci yılda kendilerini nelerin beklediğini soruyor. Buna kimse net bir yanıt veremez. Ama birkaç temel gerçeği söylemek kuşkusuz mümkün: Dünya şimdi olduğu gibi kalmayacak.

Bugün güçlü olanlarla ezilenler arasındaki çelişkiler ve bununla birlikte sınıflar arası kavga keskinleşmeye devam edecek. Ve bu, bugün solcu teorisyenlerin ve politikacıların Marksist teorinin içeriği apaçık belirlenmiş olan sınıf savaşımı ve diğer kavramlarını kullanmaktan korkup kapitalizmin sağlığına kavuşması için sözümona bilimsel dualar okumalarından bağımsız olarak gerçekleşecek.

Karl Marx ve Friedrich Engels'in, bilimsel sosyalizmin babalarının adlarını silip atmaya çabalayacaklar, ama nafile. İsteseniz de istemeseniz de kapitalist dünyada Friedrich Engels'in "*Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni*" kitabında ortaya koyduğu ve Marx'ın toplu eserlerinde bilimsel olarak gerekçelendirdiği yasallıklar yürürlüktedir.

Galiplerin şimdiki kendinden emin gösterişleri sönecektir. Kapitalist Almanya henüz DAC'ı hazmedip bitiremedi. DAC vatandaşlarının Batılı milyonersiz, tekelsiz ve junkersiz yaşama deneyimleri vardır.

Tabii, FAC, DAC'ı yuttuktan sonra, dünyada daha büyük bir sorumluluk taşıma isteğinden ne anladığını gitgide daha açık gösteriyor. Ağırlık sahibi olma çabasının sadece Almanya için değil, dünya için de birçok bilinmezi

ve tehlikeyi içerdiğinden kuşku duyulamaz.

Ama sahip olduğu güçleri olduğundan fazla sanmak da mümkün. Avrupa'daki gelişmeler hangi çelişkileri birlikte getirecek, örneğin Fransa ne gibi bir rol oynayacak? "Büyük Ulus" Almanya'nın sıkıca kucaklamasıyla ezilecek mi?

ABD de dünya egemenliğine kalkışmakla barışı en aşırı biçimde tehdit ediyor.

Ancak, şımarık Amerikan dünya jandarması da dünyayı bir düzene koyamayacak. Çözüm bekleyen ulusal ve sosyal sorunlar ve çatışmalar ABD egemenlerinin ağaçlarının göklere ulaşmasına izin vermeyecek.

Peki, emperyalist Almanya "öncü güç" ile bağlaşıklık içinde hangi rolü oynamak istiyor, hangi rolü oynayacak? Dünyanın değişik bölgelerine bakıldığında aslında hangi çıkış yolu bulunacak sorusu ortaya çıkıyor.

Arap dünyasının çok çeşitli ve çok çelişkili gelişimi nereye varacak; Latin Amerika'nın bugünü ve yarını nasıl olacak? Yine ABD'nin arka bahçesi olarak kalmayı mı isteyecekler? Afrika kıtası nasıl bir yol izleyecek? Japonya ne gibi bir rol oynayacak? Oder ve Atlantik arasındaki gelişmeler nasıl olacak?

Eski SSCB'de ya da diğer eski sosyalist ülkelerde olduğu gibi, halklar sefalete düşürülmeyi kabullenmeye devam mı edecek?

Kapitalizmin çözümlenmeyi bekleyen dev bir çelişkiler yumağı içine düşüp yolunu yordamını şaşırdığını söylemek abartılı olmaz.

"Pazar herşeyi kendi başına düzenler" gibi çocukça bir inançla insanlığın sorununlarının hiçbiri çözülemez. Bu yüzden kaçınılmaz olarak, yeni toplumsal ilişkiler kuracak ve biçimlendirecek olan yeni toplumsal güçler eyleme geçecektir.

Ya kapitalizm insanlığı yerle bir edecek, ya da insanlık kapitalizmi aşacaktır. Sonuncusu daha olası ve daha reeldir, çünkü halklar yaşamak istiyor.

Tüm zorluklara ve tehlikelere, şu andaki kötü duruma rağmen iyimserim: Gelecek sosyalizmindir.

RÖPORTAJ

1991 yazında Moskova'da basın mensuplarının o zaman güncel olan sorularını yanıtlamak niyetindeydim. Bunun basılmasından vazgeçmiştim çünkü olaylar başka bir dizi soruyu daha acil kılmıştı.

Şimdi ise, o zamanki sorulara verdiğim yanıtları bu kitaba eklemenin ve FAC'da hâlâ güncel olan bazı olaylarla ilgili tavrım hakkında bilgi vermenin doğru olacağı kanısındayım.

60 yıldan beri Alman topraklarında sosyalizm fikirlerinin gerçekleşmesine çalışıyorsunuz. Oysa şimdi yaşam hedefinizin enkazıyla karşı karşıyasınız. Başarısız olan nedir, kimdir? Sosyalizm mi, DAC mı, yoksa E. Honecker mi?

Bu tam bir sorular kompleksi. Önce olayların şahsen benim için ne anlama geldiğinden söz edeyim. Olaylar politik bir hayal kırıklığından çok ötede, yaşamımdaki en acılı deneyim. İşçi hareketinin var olduğundan beri dünya çapında uğradığı en büyük yenilgisi.

Bu nedenle mesele ben meselesi, benim duygularım meselesi değildir. Tüm dünyanın tam anlamıyla huzursuz olduğu bir zamanda bunlar sadece küçük bir rol oynuyor. Dünya politikasındaki bu fırtınalar yüzünden hissettiklerimi sadece Avrupa'daki değil, dünyanın diğer bölgelerindeki, özellikle de üçüncü dünya ülkelerindeki sayısız insanla paylaşıyorum.

Bu, yeni, sosyal adaletli bir düzen için, barış yaratan, girişimleri ekonomik de olsa askersel yollarla da olsa, yayılmacılığı ve saldırganlığı dayat-

mayan bir düzen için mücadele veren herkesin meselesidir.

DAC'da 40 yıl, ya da SSCB'de 75 yıl boşu boşuna mı çalıştık diye düşünenlerin, bu durumu kabullenmek istemeyenlerin, kabullenemeyenlerin duygularını büyük bir anlayışla karşılıyorum.

Bizim DAC'da ve Doğu Avrupa'nın diğer ülkelerinde geliştirdiğimiz şey, geleceğin mücadelelerinde yaşamaya devam edecektir. Özellikle insanların 40 yılı barış içinde geçirdiklerini hatırlatmak isterim; hepimiz bu hedef uğruna çalıştık.

Ama, şimdi insanların savunmak için çeşitli biçimlerde mücadele ettikleri tüm sosyal kazanımları da hatırlatmak isterim.

Sosyalist bir toplum kurma denemesinin geçici olarak akamete uğramış olmasına rağmen, şimdiki politik şaşkınlığa rağmen, adil ve barışçıl bir dünya kurma isteği kırılamaz.

Böylece sorunuzun ikinci bölümüne geliyorum: DAC mı yoksa sosyalizm mi akamete uğradı?

DAC akamete uğradı. Perestroyka akımına kapılıp battı. Bunu Perestroyka yönetmenleri, "Glasnost" da içinde, hesaplamışlardı. Ama ben de, çoğu başka kişi de bunu zamanında açık olarak göremedik.

Tabii ki bu iyi davamıza daha iyi hizmet etmemiz gerekliydi ve zorunluydu. Yeni bir toplum düzeni kurulması, sürekli olarak bir sürü yeni sorunu da ortaya atıyor.

Bunları zamanında göremedik ya da doğru dürüst ele alamadık. Örneğin tüm sosyalist blokta bilimsel-teknik devrimin getirdiği zorunluluklar çok geç fark edildi.

Walter Ulbricht'in sosyalist toplumdaki buna bağlı çoğu sorunun çözümü için getirdiği öneriler SSCB'de onay görmedi.

Reklam kampanyalarıyla ve diğer yöntemlerle giderek güçlendirilen

tüketim düşkünlüğüyle zamanında ve gerekli biçimde ilgilenmedik. Bazı kıtlıkları, örneğin uzayıp giden yedek parça sorununu, parça temin eden sanayideki sorunları, günlük yaşamı zorlaştıran bazı sorunları hatırlayalım.

En başta genç kuşak olmak üzere insanların dünyayı tanıma istemi başlı başına bir patlama gücüne sahipti. Her şey olmasa bile çoğu şey biraz daha kararlılıkla çözülebilirdi.

40 yıl boyunca sadece başarılı olmadık; önemli sayıda insan bilinçli olarak DAC'ı artık anayurdu olarak algılamıyordu. Ancak bizim yaptıklarımız, şimdiki galiplerin utanmadan anlattıkları masallardaki gibi sadece hatalardan ve sosyalizm de sadece kıtlıklardan ibaret değildi.

Ayrıca yenilgimizin belirleyici nedenleri yalnızca bunlar mıydı diye bir soru ortaya çıkıyor. Hiç kimsenin kapitalizmin hatasız olduğunu iddia etme hakkı olabilir mi?

Bunu ayrıntılı olarak anlatmama gerek yok, çünkü çoğu eski sosyalist ülke vatandaşı zaten şimdi kapitalizmde yaşıyor.

Burada söz konusu olan, sadece FAC'daki ya da o zamanki FAC yönetimindekiler değil, daha derinlerdeki süreçlerdir. Ayrıca meseleleri tarihsel bakımdan, çoğu kişinin son yılın getirdiği şoktan sonra yaptığı gibi pek de kötümser değerlendirmiyorum.

Görüyor musunuz, insanların hayatını yaşamaya değer kılan her sorun ilkin sosyal güvenlik gibi bir değerde gruplanıyor. Ama içine itildiğimiz bu dirsek atarak ilerleme toplumunda buna yer yok.

Şimdi eski DAC'da egemenlik sürdüren Manchester kapitalizminin kurt yasaları sosyal adaletli bir topluma alternatif oluşturmuyor. Bu nedenle gelişimin son noktasına ulaşmadığından ve sosyalizm fikrinin ölmediğinden eminim.

Şimdiki yenilgiye rağmen, aynı görüşü paylaşan çoğu insan kapitalist toplumun ortadan kaldırılıp, yerine somut biçimlenmesi şöyle ya da böy-

le olan bir sosyalist toplumun geçmesinin kaçınılmaz olduğundan emindir. Çünkü tarihin yasallıkları uzun süre yürürlükten kaldırılamaz.

Ben o günleri göremeyeceğimi biliyorum; ve belki de bu yanıt sizi şaşırtacak. Ama içinde bulunduğumuz durum bizi yanıltmasın. Milliyetçi aşırılıklar, örneği görülmemiş antikomünist cadı avı, büyüyen neofaşist tehlike, en başta davamıza ihanet, şimdi Alman topraklarında, Avrupa'da ve dünyada olanlar konusunda kafamızı karıştırmasın.

İkinci Dünya Savaşından sonra dünyanın ilk kez savaşla barış arasındaki yol ayrımında durduğu bir evredeyiz. Bu katı bir gerçek; bunu görmemek ölümcül olur.

Bu hem çok ciddi bir uyarı, hem de çok ileri giden bir iddia. Barış ve savaş tüm insanları ilgilendiren bir konu olduğu için görüşünüzü daha açık gerekçelendirmenizi rica edeceğim.

Orta ve Doğu Avrupa'da meydana gelen olaylar, Sovyetler Birliği'nin çöküşü güçler dengesini bozdu. Orta ve Doğu Avrupa'daki patlamalar çok büyük, gerçekleşen değişiklikler çok derinlemesine.

Bugünün dünyasında bu olaylar tüm uluslararası politikadan kopuk olarak ele alınamaz. Deprem devam etmekte, dünya şimdilik sakinleşemiyor.

Kriz bölgelerini görmemek mümkün değil; örneğin Balkanlar'da, Yakın Doğu'da askeri bir çatışma tehlikesi büyük. Bu tehlike ateşleyici olabilir.

Ama yalnız bunlar değil, Asya ve Latin Amerika'daki kriz bölgeleri, üçüncü dünyadaki açlık ve yoksulluk, patlayıcı madde gibi; ve şu da en başta görülmeli:

Bütün Almanya NATO'nun bir parçası, Federal ordu Oder'de, Varşova Paktı öldü; bu gelişme nereye varabilir? İyiye mi? Benim buna inanmam zor.

Sizce şimdi birleşmiş olan Almanya'nın bu bağlamdaki rolü nedir?

FAC'ın politik, ekonomik ve askeri gücünün büyümüş olması kesinlikle sadece bir içişleri meselesi değildir. Bu durum, şimdiye kadarki tüm uluslararası güçler ve menfaatler dengesinin yapısına dokunmaktadır.

Faşizme ve savaşa karşı mücadeleye aktif olarak katılmış biri olarak çok ciddiyetle uyarmak isterim: Sol güçlerin lanetlendiği, takip edildiği bir zamanda neonazi partilere ve gruplara açıkça kolaylıklar ve destek sağlanması, salt bir Alman meselesi olarak görülemez.

Değişik değişik neofaşist güçler polis koruması altına alınıyor, komünistler ise Goebbelsvari tavırlarla, temizlenmesi gereken bir pislik olarak gösteriliyor.

Muhalif partilerin merkezlerinde aramalar yapılıyor, seçim kampanyaları sırasında bombalı saldırılar düzenleniyor. Evet, bunların hepsi yapılıyor. Bu mu öve öve bitiremedikleri yeni demokrasi? Bu mu hukuk devleti örneği? Gidişat sağa, evet tam sağa.

"Almanya uyan" ve "yabancılar dışarı" gibi maalesef pek iyi bilinen sloganlar atılıyor. Yahudi düşmanlığı aşırı biçimler alıyor. Rövanşist güçler Federal Meclis'te bile açıkça Oder Neisse Sınırı'nı tartışmalı hale getiriyor. Ve bugün Federal ordu tam da o sınırda bulunuyor.

Bu durum Doğu'da ve Batı'da, büyük Almanya'nın yöneliminin barışçıl olduğundan kuşku duymaya götürmez mi? Bu durum halklarda kaygıya yol açarsa ben bunu anlayışla karşılarım.

Aramızdaki yaşıtlarımız, otuzlu yılların başında buna benzer bir gelişimin önce komşu ülke halklarının, sonunda da bütün dünyanın başına ne korkunç şeyler getirdiğini pek iyi bilirler.

Ve bugün meseleyi basite indirgeyerek çoğunluğun iradesinden söz ediliyorsa, o zaman şu soruyu sormak da haklı görülmelidir: Şoven bir sarhoşluk havasına kapılan milyonlarca Alman da hayranlıkla "Heil!" [Yaşa!] diye bağıran kahverengi üniformalı sıçan avcılarının peşine takılıp savaşa katılmamış mıydı?

Şimdilik şurada burada duyulmakta olan aklın ve uyarının sesi kesilirse, düşüncenin medya gücüyle tümüyle manipüle edilmesi de tam bir

felakete yol açabilir.

Bu, bizim kuşağımız halklarının ve siyasetçilerinin ortak deneyimidir.

Bütün bunları örneğin Willy Brandt ya da Andreas Papandreu veya François Mitterrand benim kadar iyi bilirler. Bütün bunları Sovyet ve Polonya halkları da bilir. Bu İngiltere'de de Fransa'da da bilinir.

Avrupa'nın en güçlü duruma gelmiş kapitalist devletinin bugünkü politikasından söz edilirken şu nokta gözden kaçırılmamalıdır: Dünyanın denge unsuru olan sosyalizmin büyük ölçüde zayıflamasından sonra, etkinlik alanlarının en güçlü olanlar arasında yeniden paylaşımı mücadelesi şimdiden tam anlamıyla sürmektedir.

Bu yapılırken, atom çağında askeri çarelerin elverişsiz olması nedeniyle öncelikle ekonomi kartı oynanmakta, ama sınırsız biçimde nitelikli silahlanmaya devam edilmesinin ve şişkinleşen askeri bütçelerin gösterdiği gibi, askeri olan da elde tutulmaktadır.

Her şeyden önce bu, DAC'ın varlığının son 40 yılda Avrupa'daki barış için ne gibi bir rol oynadığını daha açık göstermektedir. Onun kuruluşu ne tarihin bir tesadüfü, ne de şu ya da bu güç sahibinin keyfiliği sonucudur.

DAC, Almanya'nın Batılı güçler ve Adenauer Hükümetince bölünmesinden sonra, somut bir tarihi durumda kurulmuştur. Federal Cumhuriyet tarafından işgal edilmesi de dünya siyasetindeki somut bir durumun ifadesi ve sonucudur.

Yani DAC politik bir yasallık mıydı? Peki ya batışını nasıl açıklarsınız?

Mesele, dünya sahnesinde uzun vadede yapılmak istenen değişiklikler meselesidir. Şimdiki olaylar buna tanıklık ediyor. Daha 1987'de Vaşington'dan, Beyaz Saray'dan edindiğimiz bazı bilgiler vardı. Ancak böylesi uyarılara inanamadık ve inanmak da istemedik, bunları politika-

mızın temeline koymadık.

Ve bunu Moskova elçimiz daha 1989'de bazı Sovyet yetkililerinin değişik medya kuruluşlarında "Alman iki devletliliğinin aşılmasını" güncel bir politik görev ve "Avrupa evinin kurulmasının" önkoşulu olarak gördüklerini saptadığı halde yaptık.

Mevcut durumda buna ancak DAC'ın ortadan kaldırılmasıyla ulaşılabilirdi.

DAC'ın konduğu tren yolu DAC'ın FAC'a satılmasına götürdü. Fiyatı ise 80 milyar Aman Markı'ydı.

Bu süreç, İkinci Dünya Savaşı sırasındaki ve savaş sonrasındaki gelişmeler sonucu kurulmuş olan ve dünya politikasında büyük bir olumlu rol oynamış olan doğu ve güney Avrupa ülkelerinde sosyalist düzenin yıkılmasıyla hızlandı. Çünkü bu ülkelerin sadece "tarihin bir dipnotu" olmaktan öte bir anlamı vardı.

Hesap tuttu, Avrupa evine giden yolun planı hazırdı. Eğer raylarda bir kırılma olmazsa, tren FAC'ın istediği gibi bir Alman Avrupası'na varacak. Bunun bir Alman Avrupası'na mı, yoksa bir Avrupa Almanyası'na mı varacağı ise sonuç olarak aynı şey.

Böylesi bir yapı, iki dünya savaşının da gösterdiği gibi, kendi dinamiğine sahip. Pratik sonuçlara dayanarak demek istiyorum ki, kuşkusuz gerekli olan "yeni düşünce" ile, sosyalizmin tüm değerlerinin yok edilmeye varacak derecede değiştirilmesinin ne kadar yanlış olduğu bugün görülmektedir.

Her ülkede devrimciler, son 75 yılda yaptığımız her şey boşuna mıydı, her şey yanlış mıydı gibi çok acı veren bir soruyla karşı karşıyalar.

Bugün Stalinizmin yok edilmesinin sosyalizmin geleceği için belirleyici önemde olduğu anlatılıyor, oysa bütün bunlar şimdiye kadar sosyalist hareketi gayrete gelmeye değil, sadece felç olmaya götürdü.

Var olan sınıflar savaşımı bir tılsımla ortadan kaldırılamaz. "Dönüşüm" politikası sonucunda, "serbest ve eşit" seçimler sonucunda, açıkça kimsenin istemediği bir durum ortaya çıkmıştır.

Tüm sol ve ilerici güçlerdeki bu geriye basma sürecinin durdurulmasını ummaktan başka çare yok.

Politbürodaki bazı eski yoldaşlarınız iktidar değişikliği konusunda ayrıntılı olarak tavırlarını Batı medyasında ortaya koydular, bunu yaparken sizinle ilgili olarak pek de gönül okşayıcı sözcükler kullanmadılar. Siz o dönemi ve olayları yorumlamak ister misiniz?

Mesele dönüşüm politikacıları için gönül okşayıcı değildi. Yaşamda ışık da vardır, gölge de. Her siyasi yönetimde fikir birliğinin yanında fikir ayrılığı, tartışma, şu ya da bu derecede sert tartışma da vardır.

Böylesi konuları öznel bakış açısıyla kamuya aktarmayı başkalarına bırakıyorum. Ben kendi payıma hakikatlerden yanayım ve bunlar gitgide açık şekilde ortaya çıkıyor.

DAC'ın devlet başkanı olarak dünyanın çoğu yerinde pek çok devlet yöneticisiyle karşılaştınız. Barış için gösterdiğiniz etkinlikler takdir edildi. Sizce zirve noktaları hangileriydi? Özellikle değinmeye değer gördüğünüz hangisidir?

Hiçbir ziyareti, hiçbir görüşmeyi, konuşmayı öne çıkarmak istemiyorum; dönemine göre her birinin ağırlığı vardı. Paris zirvesi sonuçları da bunu değiştirmez.

Çünkü yenik düşmüş, ya da aciz denecek kadar zayıf düşmüş durumdaki hasmına ilk saldıran olmayacağını açıklaması, NATO devletlerinin pek büyük bir politik lütufkârlığı değildi. Mesele hep üç önemli noktaya ilişkindi:

Birincisi, dünya barışının bugünkü ve gelecekteki kuşaklar için korunmasında ortak sorumluluğunun yerine getirilmesiydi.

DAC'ın ulusal istemi hep şuydu: Alman topraklarından bir daha savaş çıkmasın! DAC, hangi koşullarda olursa olsun, Doğu-Batı ilişkilerindeki

gerginliğin zirveye ulaştığı dönemlerde bile, Alman barış politikasının taşıyıcısıydı.

Bu, tüm dünyadaki ortaklarımızca takdir edildi, övgü gördü.

İkincisi, ulusal ve sosyal bağımsızlıkları için mücadele veren tüm halklarla ve devletlerle eylemli dayanışmaydı.

Üçüncüsü ise, insanlığın küresel sorunlarının çözümünde eşit haklara ve karşılıklı yarara dayanan işbirliği, tüm halklara daha iyi yaşam sağlanması için işbirliğiydi.

Bunlar DAC dış politikasının dünyanın her yerinde takdir gören temel ölçütleriydi.

Çok taraflı bakımdan, Helsinki Zirvesi Kapanış Belgesi'nin, içinde Avrupa'nın, ABD'nin ve Kanada'nın da bulunduğu 35 devlet ve hükümet başkanı tarafından imzalandığı 1975 yazının üç günü öncelikle anılmaya değer.

O zamanlar Helsinki Kapanış Belgesi'ni kıtamız için barış içinde bir arada yaşamanın kodeksi olarak adlandırmıştım. Sovyetler Birliği'nin, DAC ve Avrupa'nın sosyalist ülkelerinin Helsinki Konferansı'nın toplanmasına ve sonuçlarına büyük katkıda bulundukları bugün de unutulmamalıdır. Sonuç olarak bu belge Brejnev'in, Tito'nun, Gierek'in, Honecker'in, Kadar'ın, Jivkov'un ve Ceauşescu'nun imzalarını da taşımaktadır. Tıpkı Ford'un, Moro'nun, Schmidt'in, Palme'nin, Jörgenson'un, Trudeau'nun, Casseroli'nin ve ev sahibi Kekkonen'in olduğu gibi.

O zamanlar, yani haydi haydi 15 yıl önce, bugün çoğu insanın ümit ettiği, kıtamızdaki sadece politik ve askersel bakımdan değil, aynı zamanda ekonomik ve sosyal bakımdan da var olan bölünmüşlüğün gerçekten aşılmasına götürecek süreçlerin temel taşı konmuştur.

Sonuncusu belirleyicidir: Çünkü kıtamızın uzun süre yoksul Doğu ve zengin Batı devletleri ve halkları olarak bölünmüş kalması, yeniden ger-

ginliklere ve çatışmalara yol açabilir.

Kuzey ve Güney arasında çabucak yeniden artmaya devam eden farklılıkların gelecek bakımından ne anlama geldiği şimdiden görülebilmektedir.

Almanya'nın birliği konusunda Stalin'in önerisi vardı. O dönemde DAC'ın kendi ulusal politik olanakları ne kadardı ki?

Sovyet hükümetinin Almanya ile bir barış sözleşmesi taslağını da içeren Mart 1952 tarihli notasını mı kast ediyorsunuz? Bilindiği üzere o dönemde DAC'ın ulusal politikası birleşmenin gerekli ve olanaklı olduğundan yola çıkıyordu. Almanya'yı ne Sovyetler Birliği, ne de DAC'daki politik güçler bölmüştü.

O dönemde bunu yapanlar, bütünleşmiş bir Almanya'da halkın demokratik denetiminde egemenlik sürmek yerine, yarım Almanya'da tam egemenlik sürmeyi tercih edenlerdi.

"Tek Bir Almanya", SED'in ve SBKP'nin komünist dünya görüşünden kaynaklanan bu ulusal tasarımı, Batılı güçlerin desteklediği Konrad Adenauer ve çevresindekilerin ulusallık karşıtı yönelimi yüzünden gerçekleşemedi.

Ulusal birlik tasarımımıza bugün bakıldığında, bunun Batılı güçlerin çıkardığı soğuk savaşa, ona bağlı olarak bölünmüşlüğe ve Avrupa'nın üçüncü bir dünya savaşı için yüksek düzeyde silahlanmasına kurban edildiği görülür.

Savaş sonrası kuşağının çoğu eski DAC yurttaşı, kapı kapı dolaşarak birlik ve adaletli bir barış için halk oylaması yapılması için imza topladığını hatırlar. Ama halkın bu istemine uyulmamıştır.

Petersberg'de bölünmeyi gerçekleştirenlerle aynı yönelimde olan politikacılar, bugün bölünmüşlüğün haksızlık olduğu yolunda göz yaşartan konuşmalar yapıyorlar.

Düşünceler, özellikle de savaş ve savaş sonrası gelişmeleri yaşamamış

olan genç kuşağın düşünceleri böyle manipüle ediliyor. 1959'a kadar bizim, Sovyetler Birliği'nin ve Varşova Paktı devletlerinin iki Alman devletinin demokratik bir Almanya olarak birleşmesini talep eden önerileri vardı.

Bol bol tarihin yeniden değerlendirilmesinden söz edilirken neden bu konu dışlanıyor?

Walter Ulbricht'le birlikte duvarın çekilmesinden sorumlu tutuluyorsunuz. O zamanlar bu konuda Sovyetler Birliği'nin bir talimatı ya da Varşova Paktı'nın tavsiyeleri var mıydı?

Bu konuya daha önceleri ayrıntılı olarak değinmiştim. DAC'ın devlet sınırının korunması için zorunlu hale gelmiş olan bu eylemin, Varşova Paktı'nın bir danışma toplantısından sonra gerçekleşmiş olduğu bilinmelidir.

Bu toplantı 3-5 Ağustos 1961 tarihlerinde Moskova'da yapıldı ve N. S. Hruşçov'un önerisi üzerine gerekli kararlar alındı. Böylesine ileri giden bir kararın başka türlü alınması da olamazdı, çünkü mesele yalnızca DAC'ın değil, kararda da belirtildiği gibi, Varşova Paktı'na dahil olan tüm devletlerin güvenliğini ilgilendiriyordu.

O zamanki kararlar, gerginleşmiş ve tehlikeli hale gelmiş olan durumun birlikte yapılan bir analizine ve ortak çıkarımlara dayanıyordu. 13 Ağustos 1961 olmasaydı bugün Avrupa'nın ve dünyanın görünümü nasıl olacaktı? Bunu nihai olarak, sorumluluğunun bilincinde olarak kim söyleyebilir?

DAC, sizin Devlet Konseyi Başkanlığınız döneminde bağımsız bir devlet olarak dünya çapında tanınmayı başardı. Doğu-Batı ilişkilerinin çok zor olduğu bir zamanda Sovyetler Birliği'nden oldukça bağımsız bir dış politika izleyerek profil kazandınız.

Füzelerden "Şeytanın aletleri" diye bahsettiniz. Moskova'dan bağımsız davranma payı ne kadardı?

Bunu daha önce de hatırlatmıştım: Avrupa soğuk savaş döneminde dünyanın barut fıçısı haline gelmişti.

Hiçbir yerde bu kadar, iyi eğitilmiş ve en iyi silahlarla donanmış birlikler yoktu ve şimdi de yok. Etkileri bakımından kitle kırım silahlarına denk düşen en modern silahlar, daha yetmişli yılların sonunda aşırı tehlikeli düzeyde yoğun olarak yerleştirilmiş atom silahları kıtamızdaydı.

Her aklı başında ve sorumluluğunun bilincinde olan politikacının sadece bir tek kaygısı olabilirdi: İnsanlığın varlığı tehlikeye düşürülmek istenmiyorsa bu silah yığınlarının büyümesi değil, tam tersine küçülmesi zorunluydu.

Bu yaşamı güvence altına alma mantığında hiçbir oynama payı yoktu. Bunu bazıları biraz erken, bazıları da biraz geç kabullendi.

Biz DAC'da dünya politikasındaki olayların hep en aşırı hassas bir bölgesindeydik ve belki de bu nedenle çatışma ve silahlanma politikasından kaynaklanan tehlikeleri biraz erken hissediyorduk. Doğu'daki ve Batı'daki müttefiklerimize ve dostlarımıza da ona göre tavır koyuyorduk.

Bunu herkesin ve her seferinde hoşnutlukla karşılayıp karşılamadığı o dönemde olduğu gibi bugün de belirleyici değildir. Belirleyici olan, sonuç olarak insanlık için böyle önemli bir konuda aklın üstün gelmesiydi.

Ben, DAC vatandaşlarının, SED üyelerinin ve barış hareketi eylemcilerinin DAC'ın ve SED'in bu sürece yaptığı katkılardan dolayı bugün de gurur duymakta haklı olduğuna inanıyorum.

Almanya'nın bölünmesi İkinci Dünya Savaşı'nın sonucuydu. İki Alman devleti de birbiriyle rekabet eden iki sistemin cephe devleti olmuştu.

Almanların çoğunluğu bölünmeyi hiçbir zaman kabullenmedi. Sizin bütün Almanya'ya karşı bir sorumluluğunuz var mıydı? Ve Sovyetler Birliği bunu hangi ölçüde etkisi altına aldı?

Bir komünist olarak yaşamım boyunca anayurdumun bir yurtseveri ve aynı zamanda bir enternasyonalist oldum, çünkü bunlardan biri diğerini dışlamaz, birbirini koşullar. Bunun nasyonalizmle ve şovenist burnu büyüklükle ilgisi yoktur ve yoktu. Sonuncusunun ise gerçek anayurt sevgisiyle ortak yanı yoktur.

Alman sorunu denilen sorun benim için, Alman halkının iyiliğine ve çıkarına olandan yana tavır koymak ve karar vermek demekti.

Biz faşizmin zindanlarındayken, göçmenlikteyken, bir Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin değil, demokratik olarak temelden yenilenmiş, emekçi halkın sözünün geçeceği, bütün bir Almanya'nın hayalini kuruyorduk.

Almanya'nın bölünmesi ne bizim hedefimizdi, ne de bizim eserimiz. Buna ne kadar sık işaret edilse yeri vardır.

Ve sonuç olarak, FAC'ın kurulmasından sonra, emekçilerin iradesiyle DAC'ın kurulması da ulusal bir politikaydı. Bu çelişkiliymiş gibi görünebilir.

Ama bu, nesnel olarak tüm Almanların çıkarınaydı; her şey anayurdumuzun batısında yeniden emperyalist gücü temsil eden bir Alman devletine alternatif olan bir devletin güçlenmesi ve güvenceye alınması içindi.

Sonuç olarak iki Alman devletinin eşit haklara sahip olarak, sözleşmelerle düzenlenmiş bir şekilde yan yanalığı yoluna gitmek de ulusal bir politikaydı. Bu yola itilmemiz de gerekmiyordu, çünkü bu yolu zaten biz açmıştık.

Ancak, geçmişin politik kararlarının her biri doğru anlaşılmak istenirse, var oluşunun ilk gününden itibaren FAC'ın DAC'ı yutmak istediği, oysa bunun tersinin doğru olmadığı dikkatlerden kaçmamalıdır. Ve bu hesabın tuttuğu bugün artık açıkça söylenmektedir.

Yani bugün, Almanya'nın bölünmesini SED'in ve dolayısıyla DAC'ın üstüne atmak isteyenler tarihi saptırmaktadır. Ve Sovyetler Birliği 1985-

89 arası dönemde DAC'ın ulusal nitelikli kararlarını saygıyla karşıladı. Bunun böyle olduğu tek tek belgelenebilir ve denetlenebilir.

Macaristan hükümetinin DAC yurttaşlarına sınırları açma kararı, sonraki olaylar bakımından belirleyici olmuştu. O dönemde Sovyetler Birliği'nin de yardımıyla Macar hükümetini bu karardan vazgeçmesi için etkilemeyi denediniz mi?

Hayır, böyle girişimler olmadı. Bu sorunlara ilişkin konuşulacak ne varsa DAC ve Macaristan yetkililerince doğrudan doğruya konuşuldu.

Doğrusu, FAC ve Macar politikacıları arasında hangi gizli anlaşmaların olduğunu, Macaristan'ın 500 milyon DM aldığını, ben de daha yeni öğrendim.



Honecker Şili Elçiliği'ne sığınmadan önce Moskova'da bir televizyon ekibiyle bir röportaj yaparken. *Fotoğraf: Kaiser Arşivi*

Ulusal Halk Ordusu'na [Nationale Volksarmee = NVA] ve polis birliklerine Leipzig'de vur emri verildi diye pek çok tartışma ve spekülas-

yon yapıldı. Bay Krenz övünerek bir "Çin çözümü"nü, yani bir kan gölünü engellediğini söylüyor. Siz Leipzig için bir vur emri verdiniz mi?

Bunun sözü bile edilemez. Bu konuyu 1 Aralık 1989'da sözü geçen mütalaada da açıklamıştım. Bu mütalaa o zamanki SED Merkez Komitesi'nden esirgendiği için alıntı yaparak tekrarlıyorum:

"Şiddet olaylarının çıkabileceği kaygısıyla, her devletin böylesi durumlarda aldığı gibi, güvenlik önlemleri alınmıştır. Krenz yoldaşın sadece hazırladığı ve benim imzaladığım emir, ateşli silahlar kullanılmasını kesinlikle yasaklamıştır."



3 Aralık 1992'de Honecker kendisine karşı açılmış olan davada son sözünü söylüyor. Her zamanki gibi basın mensupları kalabalıkta.

Fotoğraf: Christian Bach

Bildiğiniz gibi, bazı medya kuruluşları sizin özgeçmişinizde değişiklikler yaptığınızı, yoldaşlarınızı Gestapo'ya gammazladığınızı, kariyerinizi böyle bir bedelle kazandığınızı öne sürüyor. Mielke'nin size karşı baskı aracı olarak elinde bulundurduğu öne sürülen "kırmızı bavul"un içeriği hakkında ne söyleyebilirsiniz?

Benim antifaşist duruşuma, antifaşist mücadeleme ve bununla beraber tüm kavga arkadaşlarıma iftira eden bu iğrenç iddiaları reddediyorum.

Bu konuda susulamaz. "Dönüşüm"den sonra bir yıl geçti. Buna sağ eşlik etti. Tarih kabaca saptırılarak faşizm ile sosyalizm iğrenç bir şekilde aynı kefeye kondu, DAC'ın antifaşist bir devlet olmadığı iftirası atıldı. Globke'nin devleti neydi ya?

Şimdi, sanki emektar antifaşistler birer heykelmiş gibi onları devirmek istiyorlar. Antifaşistler hiçbir zaman anıtlaşmaya özenmedi. Onlar Almanya'nın bir antifaşist Almanya olması ve antifaşist kalması için çalıştılar.

Ben Gestapo'nun cehennemindeki, Prinz-Albrecht-Palais'teki, Berlin-Lichterfeld'deki SS'in "Adolf Hitler" kışlasındaki, Halk Mahkemesi'nin II. Ceza Kurulu önündeki duruşumu ve hakkımda düzenlenen dosyaları da biliyorum.

Bu dosyalar elimdedir. "Kırmızı bavul" diye bir sır yoktur. Dosyalarımı herkes görebilirdi, şimdi de görebilir. Ben, Brandenburg-Görden hapishanesinde ve Berlin'de "kurbanlıklar" komutanlığında geçen on yıllık tutsaklığımdaki duruşumu biliyorum.

Sekiz kişi tutuklanmıştık, KJVD Berlin'in Bölge Yönetimi. Bunlardan sadece üç kişi Halk Mahkemesi'nde mahkûm edildi, Praglı bayan öğrenci serbest bırakıldı.

Birlikte tutuklu kaldığımız arkadaşlarının bazıları hayattadır, bunların ifadelerinin, birilerden aldıkları görevle, ya da para karşılığında Erich

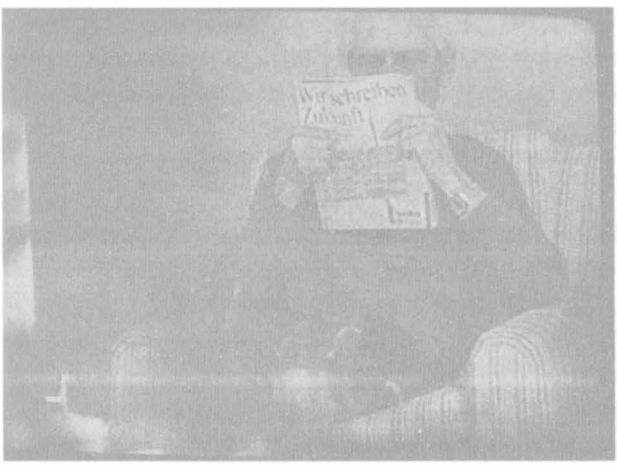
Honecker'in yaşamını "aydınlatmak" adı altında şüpheli analizler ortaya atıp, bu sahte şeyleri bir davada etkileyici biçimde kullanmaya kalkışanlarınkinden daha inandırıcı sayılması gerekir.

Esrarengiz bir "kırmızı bavul", Bruno Baum'a ve diğerlerine karşı açılan davayla ilgili gizemli evrak yoktur. Bu evrakları ben de biliyorum, diğerleri de. Bunların bir kısmını "Yaşamımdan" adlı kitabımda da kullandım. Bu yaşam öykümü de, eski SED'in Merkez Komitesindeki kadro evraklarımı da değiştirmeye ihtiyacım yok.

Başka hangi konulara ve olaylara değinmek istersiniz?

Benim için önemli olan iki karmaşık konuya değinmek istiyorum: Birincisi 40 yıllık kötü ekonomi efsanesi ve ikincisi sözümona kişisel çıkar sağlamak için makamı kötüye kullanma suçlamaları.

Sonuncusundan başlayalım: Ne İsviçre bankalarında, ne de başka yabancı ülke bankalarında özel hesabım, özel olarak kullandığım, ya da kullanabileceğim bir hesap vardır. Sadece DAC zamanında Sparkasse Berlin adlı tasarruf sandığında 184.000 Mark'lık bir tasarruf hesabım bulunmaktaydı.



Şili'de sürgünde

Şimdi sözde kötü ekonomi konusuna gelelim: Tabii ki insanların yaşam koşullarının iyileştirilmesi için modern ölçütlere göre gerekli olan her şeye ulaşamadık.

Ama ekonominin kötü olduğu, DAC'ın sadece bir harabe bıraktığı gibi iddialarla milyonlarca emekçinin yaşam eserini tarihten silmeye kalkışmak hiçbir şekilde haklı değildir.

Doğru olan, Alman emperyalizminin çıkardığı İkinci Dünya Savaşı sonunda bir enkaz yığını devraldığımızdır: Eski DAC topraklarındaki

- sanayi tesislerinin %45'i,
- tüm enerji tesislerinin %70'i
- tüm tarımsal makinelerin %40'ı

tamamen yerle bir edilmişti ya da ağır hasar almıştı.

Bu enkaz yığını halkın çalışkanlığı ve büyük gayretleriyle ortadan kaldırıldığı gibi yıkılanların yerine yenileri yapıldı.

Ekonominin sadece üretim alanındaki temel mevcudu - o zamanki fiyatlara ve o zamanki Mark'a göre hesaplandığında - 1949'da 2,28 milyar Mark iken 1988'de 11,202 milyar'a yükseldi. Bu beş katından fazladır. Ekonomiye 1949'da 3,8 milyar yatırım yapılmış iken, 1988'de bu 77 milyar Mark olmuştur. Parçalanmadan sonra elde kalan ekonomi, büyük ölçüde gelişmiş bir ekonomiydi, çoğu ülkenin saygın bir ticari ortağıydı.

Dış ticaret satışı, 1949'da 2,7 milyar Mark karşılığı döviz tutarındayken bu 1988'de 177 milyar Mark karşılığı döviz tutarına ulaşmıştı; bunun da yaklaşık 49 milyarı kapitalist sanayi ülkelerine yapılmıştı.

- Ya da konut yapımını ele alalım: 1949'da 5,1 milyon konut vardı, her 1.000 kişi başına 270 konut düşüyordu. 1989'da ise konut sayısı yedi milyondan fazla oldu ve her 1.000 kişi başına düşen konut sayısı da 422 olmuştu.

1949'da kişi başına düşen konut alanı 12 metre kareyken 1989'da bu 27 metre kareye ulaşmıştı. Ama yine de ulaşılanlar memnun olmaya yetmiyordu.

Gerçi 1971 - 1989 arasında 3,7 milyon konut yeni yapılmıştı ya da modernize edilmişti, ama aynı zaman içinde büyük sayıda konutun bakımsız

kalarak harap olması durdurulamadı.

DAC ekonomisini kesintisiz olarak modern standartlara kavuşturmak da başarılamadı. Modern tesislerin yanında derme çatma olanlar, ya da çok eskimiş işletmeler de bulunuyordu.

Eskimiş temel yapılar fazlaydı. Bu durum frenleyici etki yapıyordu.

Çevre korunması için yeterli para sağlanmadığı için özellikle kimya sanayiinin yoğun olduğu bölgelerde ciddi sorunlar çıkmıştı. Evet, olumlu olan da vardı, olumsuz olan da.

Ancak, ekonomik gelişmenin ölçülüp tartılmış bir değerlendirmesine varabilmek için, ayrıntılarıyla birlikte tüm etkenleri göz önünde bulundurmak gerekir. Eski DAC'ın ekonomik gelişmesinin önünde en az üç engel vardı:

DAC, tüm Almanya'nın savaş tazminatının ana yükünü taşıdı. Bu yüzde 80, yüzde doksan civarındaydı. Gerçek miktarın en yüksek olanını bir kenara bırakıp Batılı uzmanların verilerini alırsak bunun 400-500 milyar Mark olduğu tahmin ediliyordu.

DAC hammadde fiyatlarındaki artıştan büyük ölçüde etkilendi, ulusal gelirinin 245 milyar Mark'ı aşan bölümünü bu yüzden yitirdi.

Bu bağlamda, 1975'ten 1985'e kadar petrol ve doğal gaz fiyatlarındaki artış nedeniyle ortaya çıkan 145 milyar Mark'lık fazladan masrafı karşılamak için Sovyetler Birliği'ne mal olarak ödeme yapma zorunda kaldığımızı yine hatırlatmak isterim.

DAC, dünya çapındaki uluslararası iş bölümüne sadece yetersiz ölçüde katılabildi.

Oldukça büyük çabalara rağmen, örneğin elektronik, makine yapımı, kimya alanlarında dünya pazarına uygun, sürekli bir üretim sağlanamadı. COCOM en büyük engeldi.

- DAC ilerlemişliğiyle ve engelleriyle RGW'yle [RGW = Rat für Gegenseitige Wirtschaftshilfe = Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Şurası] ve onun olanaklarıyla iç içe geçmişti. RGW'nin potansiyeli ise uluslararası gelişime ayak uydurmada bir bütün olarak yetersiz kaldı.

İstesek de istemesek de, DAC için ölçüt hep Federal Cumhuriyet'ti.

Bu eşit koşullarda olmayan bir yarıştı. Daha yetmişli yılların sonunda iş verimliliğinde çok geride kaldığımıza dikkat çekmiştim.

Bilimsel-teknik gelişmelerden kopuk kaldığımız için ve işletmelerin genel masrafları izin vermediği için bu arayı kapatamadık.

Hedefimiz her zaman, ekonominin halkın maddi ve kültürel yaşam düzeyinin iyileştirilmesine hizmet etmesiydi. Bu sosyalizme özgüdür. Bu yolu seçmenin doğruluğundan emindim, bugün de eminim.

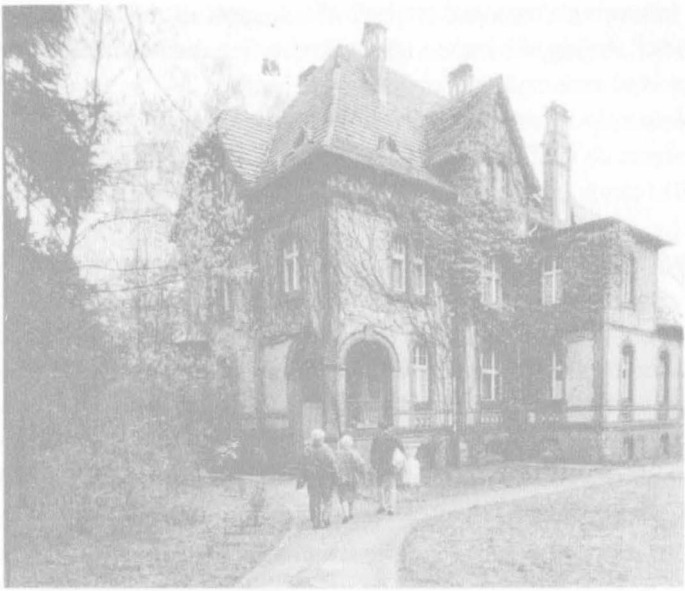
Bu yolda başarılarımız olmuştur. Bu inkar edilemez, ama insanların beklentileri maddi olanaklardan daha hızlı büyüdü. Bunlara cevap veremedik.

Bir ana motif de, soğuk savaşın büyüdüğü o dönemde DAC'daki sosyal gerilimlerin, sosyal istikrarsızlıkların, sadece DAC için değil, Avrupa'daki barış için de önceden görülemeyen politik sonuçlara yol açabileceği düşüncesiydi.

Yine de alışılmış yönlenmeyi inatla sürdürmenin kısmen de olsa aldırış etmezliğin yerleşmesine, çoğu yerde maddi olanakların düşüncesizce kullanılabileceği inancının ortaya çıkmasına, üretken birikim için pek az şey yapılmış olmasına katkıda bulunduğu söylenebilir.

Özellikle savunma ve güvenlik giderlerinin yüksek olması yüzünden üretilenden fazla tüketilmiştir.

Bunlara rağmen, sayısı hiç de az olmayan Batılı ekonomi uzmanı ve teorisyen, bir bütün olarak bakıldığında DAC ekonomisinin başarılı bir ekonomi olduğunu doğrulamaktadır. Bu ekonomi, dış ticaretinde yaklaşık %66'sı RGW içerisinde ve %30'u kapitalist sanayi ülkeleriyle olmak üzere büyük bir pazara sahipti.



Honecker'in Nisan 1990'dan Mart 1991'e kadar Beelitz Sovyet Askeri Hastanesi'nde kaldığı yer. *Fotoğraf: Christina Kurby*

Batılı firmalar bizimle alışveriş yapmaktan memnundu, uzun vadeli krediler karşılığında tesisler satarak ya da DAC'da tesisler kurarak bazı yıllarda bir milyardan fazla sermaye yatırımı da yapıyorlardı.

Açıkçası planlı ekonomiye rağmen, daha doğrusu planlı ekonomi sayesinde paralarının geriye döneceğinden kuşkuları yoktu. DAC da her zaman yükümlülüklerini yerine getiriyordu.

Uluslararası piyasalarda kredi sahibiydi. Yani yüz yıllardır piyasa ekonomisinden para kazananların alternatif bir ekonomik sistem istememesi anlaşılır bir durumdur.

TUTANAKLAR

1987 FAC Ziyareti

SED MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker ile FAC Devlet Başkanı Richard von Weizsäcker arasında 2 Eylül 1987'de Bonn'da yapılan ikili görüşme tutanağı



R. v. Weizsäcker, Villa Hammerschmidt'te E. Honecker'e hoş geldiniz diyebilmekten sevinç duyduğunu ifade etti. 1984'te göreve geldiğinde de E. Honecker'in yakında ziyarete gelmesini umduğunu, ancak o zaman binanın onarımda olduğunu söyledi.

R. v. Weizsäcker, E. Honecker'in Federal Şansölye'nin davetini kabul ederek FAC'ı ziyaret etmesinden duyduğu sevinci dile getirdi. Tabii ki H. Kohl ile ve diğer FAC yurttaşlarıyla yapacağı görüşmeleri beklemeden müdahalede bulunmak istemediğini, ancak imzalanacak olan sözleşmelerden bağımsız olarak, iki tarafı da meşgul eden ikili ya da uluslararası sorunlar üzerine ciddi olarak konuşulmasından yana olduğunu belirtti.

E. Honecker de sevindiğini bildirdi, bir zamanlar Niederschönhausen'deki Berlin Şatosu'ndaki R. v. Weizsäcker ile buluşmasından sonra bugünkü buluşmanın gerçekleşmesine katkıda bulunmuş olmasından dolayı gösterdiği tüm destek için kendisine teşekkür etti. O zaman konuşulan çoğu şeyin şimdi ya gerçekleşmiş, ya da gitgide artan biçimde gerçekleşmekte olduğunu belirtti.

DAC ve FAC arasındaki ilişkileri normalleştirmek ve verimli ortak çabalar göstermek için elverişli koşullar bulunduğunu kaydetti. Avrupa'daki havanın nasıl olacağının büyük ölçüde iki Alman devleti arasındaki ilişkilere bağlı olduğuna işaret etti.

Bu konuda, iki Alman devletinin dünyanın göbeği olmasa bile dünyanın bir parçası, ama önemli bir parçası olduğunu söyleyen H. Kohl'e katıldığını söyleyerek, çok şeye ulaşılmıştır dedi.

Sovyetler Birliği ile ABD arasında imzalanma olasılığı belirmiş olan orta menzilli füzelere ilişkin sözleşmeyle bağlamlı olarak, bunun sağlayacağı büyük olanakları en önemli nokta olarak gördüğünü belirtti. Bu fırsatın kaçırılmaması gerektiğini dile getirdi.

SSCB'nin ve M. Garbaçov'un bir sonuca varılması konusunda kesin kararlı olduklarını bildiğini söyledi. R. Reagan'ın da bu yıl içinde bir sözleşme imzalanmasına ilgi gösterdiğinden, M. Garbaçov'la ABD'de buluşmak istediğinden yola çıktığını belirtti. Bunun dünya çapında olumlu psikolojik etki yapacağını kaydetti.

Bunun bir ilk silahsızlanma sözleşmesi olacağını, onu diğerlerinin izleyebileceğini belirtti. Orta menzilli füzelerin ortadan kaldırılmasına ilişkin böyle bir sözleşmenin Federal Ordu'daki Pershing 1a füzeleri yüzünden

suya düşmeyeceği yolundaki açıklamasından dolayı duyduğu sevinci H. Kohl'e de söylediğini hatırlattı.

Sözleşmenin sadece askeri alanla sınırlı kalmayacağını, tüm diğer sorunlara yaklaşımı belirleyeceğini belirtti.

R. v. Weizsäcker, silahsızlanmanın barışa götürdüğünü gösteren bir örneğin tarihte bulunmadığını saptamanın kendisi için neredeyse bir hobi haline geldiğini, ama barışçıl işbirliğinin silahsızlanmaya götürebileceğine inandığını söyledi.

Silahlar konusunda birbirinden yalıtlanmış gayretlerin insana yaraşır bir hava oluşturmaya yetmeyeceğini kaydetti. Silahsızlanma konusunda işin önce büyük güçlere düştüğünü, her iki Alman devletinin tek tek bağlı bulunduğu ittifaklarda istekleri ve teşvikleriyle bazı yolların bulunmasına eşlik etmeleri gerektiğini belirtti.

Bu noktada öncelikle Helsinki Sonuç Belgesi'nin 2. sepetine ilgi duyduğunu belirterek, bunun diğer devletler için olduğu gibi iki Alman devleti için de geçerli olduğunu, ama bunun sadece -ağırlığını hiç de küçümsemediği- güvenlik sorununa değinmekle yetinmediğini kaydetti.

E. Honecker'in silahların ilk kez gerçekten ortadan kaldırılmasının büyük psikolojik anlam taşıdığı görüşünü paylaştığını, FAC'daki Pershing-1a füzeleri konusuna ise, dünyadaki dev silah yığınları bakımından bunların çevresi için ne anlam taşıdığını kimsenin görmezden gelemeyeceğine Moskova ziyaretinde işaret etmiş olduğunu hatırlattı.

Silahsızlanma isteyenler, bunun Pershing-1a'sız olması gerektiğini iddia edemez. Bu FAC için de geçerlidir. H. Kohl'ün Pershing-1a'dan vazgeçmek istediğini bildirmesi inandırıcı ve etkilidir; zaten bütünü bakımından da böyle anlaşılmıştır.

FAC için güvenlik politikası bakımından büyük sorun yaratan şey, biraz daha uzun menzilli orta menzilli füzeler değildir. Şimdi niyetlenilen silahsızlanma adımının arkası gelmezse ve menzili 500 km'nin altında olan füzeler kalırsa, büyük güçlerin girişimlerinde bundan zarar görmesi

olasılığı azalır, ama birbiriyle doğrudan karşı karşıya bulunan müttefikleri için risk artar. Bunun da bir anlamı kalmaz.

Kendisinin her zaman numaralarla ifade edilen bir dengeye karşı çıktığını, tarafların güvenliğini sağlayacak yetenekte olmaları konusunda uzlaşmalarından yana tavır koyduğunu belirtti.

On yıllardır üzerinde çok tartışılmış, özellikle de ideolojik olarak tartışılmış olan silahlardan arındırılmış bölgeler modelleri ortaya atıldığını, "silahlardan arındırılmış bölgeler" kavramı yerine "saldırı yeteneğinden yoksun savunma" kavramını tercih ettiğini belirtti.

Orta menzilli füzelerin ortadan kaldırılması FAC ve DAC için gerçekten anlamlıdır. Birçok konuda farklı görüşlere sahip olunabilir, ama 500 kın'nin ne anlama geldiği konusunda değil. Bu noktaya takılıp kalmamak gerekir.

E. Honecker, R. v. Weizsäcker'e tamamen katıldığını bildirdi. Uluslararası gerginliğe yol açan bir sorun haline gelmiş olan SS-20, Pershing II ve Cruise füzelerine belki ilgi duymayacaktık, Sovyetler Birliği Reykjavik'ten sonra orta menzilli füzeleri pazarlık paketinden ayırdığında sevinmiştik dedi. Avrupa'daki durumun istikrarının büyük ölçüde SSCB ile ABD arasındaki ilişkilere bağlı olduğunu belirtti.

Orta menzilli füzeler konusunda çifte sıfır çözümünün, bizim sadece Avrupa'da değil küresel çerçevede, nükleer alanda sıfırdan sıfıra geçiş tasarımımıza uygun olduğunu kaydetti. Bu nedenle orta menzilli füzeler konusunda bir sözleşme imzalanmasının ardından operatif taktik füzeler konusunda görüşmelere geçilmesinden yana olduğunu belirtti.

Avrupa'daki silahlı kuvvetlerin azaltılması konusunun da görüşülmesi gerektiğini, bu konuda Jaruzelski'nin önerilerde bulunduğunu hatırlattı.

Saldırı yeteneğinden yoksunluk konusunda, savaş meydanında kullanılan türden atom silahlarının da gündeme alınması gerektiğini dile getirdi. Konvansiyonel alanda da silahsızlanmanın gerektiğini belirtti. DAC bu konuda silahlı kuvvetlerin ve silah donanımının Atlantik'ten Ural'a kadar

radikal biçimde azaltılmasından yanadır dedi.

E. Honecker, R. v. Weizsäcker'in, saldırı yeteneği olmaması konusunun teknik yönünü nasıl değerlendirdiği sorusuna yanıt olarak Batı, Varşova Paktı'nın, örneğin tanklar bakımından, üstün olduğundan söz ediyor, demek ki bunun incelenmesi gerekli dedi.

Bugün artık sadece politikacılar değil, askerler de değişik düşünmek zorunda. Üç gün içinde Varşova'ya, Moskova'ya ya da Ren'e veya Paris'e varabileceklerinin talimlerini yapmak yerine, savunma yeteneklerini talim etmeliler.

Nükleer-kozmik çağda savaşmak olanaksızdır, çünkü bu insanlığın yok olması demektir. M. Garbaçov ve R. Reagan savaşların tümüyle ortadan kaldırılması niyetinde olduklarını belirtmişlerdir.

Berlin Zirvesi'nde Varşova Paktı devletlerinin savunma doktrini karara bağlanmıştır. Bu doktrin, saldırı silahları sistemlerinin dışlanmasını içermektedir. Burada, sıfır çözümüne ulaşıldıktan sonra operatif-taktik füzeler konusunda görüşmelere hazır olunduğunun altı çizilmiştir.

Konvansiyonel üstünlük iddiası artık geçerli olmamalıdır. Mesele karşılıklı güven duyma meselesidir. Bu sorun, DAC, FAC ya da Çekoslovakya, Polonya Halk Cumhuriyeti diye ayırın yapılmaksızın Avrupa'nın merkezindeki tüm devletleri ilgilendirmektedir.

Biz sadece bir sıfır çözümünden -kaldı ki bu bir NATO önerisidir- yana değiliz, atom silahlarının tümüyle ortadan kaldırılmasından, 2000 yılına kadar atom silahlarından arındırılmış bir dünyadan yanayız. E. Honecker, M. Garbaçov ile yaptığı değişik konuşmalarda, onun da bu yolda ilerlemekte kesin kararlı olduğunu gördüğünü hatırlattı.

R. v. Weizsäcker, M. Garbaçov ile yaptığı görüşmelerde onun Sovyetler Birliği'ni yeniden yapılandırma fikrini çok ciddi bulduğunu, Garbaçov'un bunu öncelikler listesinin başına aldığını, bunun için silahsızlanma ve güvenlik politikasını henüz ayrıntıları görülemeyen bir düzeyde tuttuğunu

söyledi.

Sovyetler Birliği'nin Batı'ya silahsızlanma ve güvenlikten söz ettiğini, ancak bunun ötesinde daha fazla bir şey bulunmadığını kaydetti. Demek ki bazı dış politik çatışma noktalarının, örneğin Afganistan gibi, azaltılmasına çalışılacak diyerek, Sovyetler'in bu politikasının ciddiyetinden kuşku duymadığını belirtti.

Doğu-Batı ilişkilerinde Sovyetler'in konumu, güvenlik politikasıyla sınırlı kaldığı sürece, Batı'nınkinden daha basit. Askeri dengede Doğu ve Batı nükleer alanda birbirine daha yakın, ama konvansiyonel alanda değil.

Sovyetler Birliği'nden bugün barış içinde bir arada yaşamanın ne anlama geldiğini dile getiren bazı gerçekten yapıcı şeyler duyulmakta. Bu, kendi sistemine ihanet etmeden işbirliğine yönelmek ve sistemi açmak olarak anlaşılmalı. M. Garbaçov bunu dokunaklı bir biçimde anlattı. Buna devam edilmeli. Ancak konvansiyonel alanda Sovyetler Birliği'nden pek somut şeyler duyulmadığını anlattı. Bunu şikâyet anlamında değil, sağlanabilecek çok değerli ilerlemeler bakımından söylediğini belirtti.

E. Honecker, bu konuda Sovyetler Birliği'nin ve diğer Varşova Paktı ülkelerinin, silahlı kuvvetlerin ve konvansiyonel donanımın büyük ölçüde azaltılması konusunda yaptığı önerilerin altını bir kez daha çizdi.

Bizim ülkelerimiz de kimyasal silahlardan arındırılmış koridorlardan ve bu silahların dünya çapında ortadan kaldırılmasından yanadır. Nükleer silahsızlanma sağlanırsa konvansiyonel silahsızlanmaya da geçilebilir. Asimetrik durumların daha az silahı olan tarafın silahlanmasıyla değil, fazla silahı olan tarafın bunları azaltmasıyla giderilmesi gereklidir dedi.

R. v. Weizsäcker, Doğu ve Batı arasında zorunlu ve gecikmiş olan silahsızlanmaya geçişin bu yıl içinde biçimlenmesini umut ettiğini söyledi.

R. Reagan için bu kolay olmayacak. Çünkü hem kendisini başkan yapanlara karşı kendini savunmak, hem de karşı çıktığı çevrelerin desteği-

ni almak zorunda. Avrupalıların kendileri hakkında sorumluluk taşıdığının altı çizilmelidir.

İttifakların ve ortaklıkların varlığı kendi başına bir amaç değildir. AGİK Süreci [Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı] gerekli araçlara ve yapıya sahiptir. Her iki Alman devleti de diğer devletlere karşı davranışında ileri gitmemeli, içinde bulunduğu ittifak çerçevesinde katkıda bulunmalıdır dedi.

E. Honecker, AGİK Süreci her şeyden önce NATO devletlerinin ABD ile ve sosyalist devletlerin Sovyetler Birliği ile ittifak içinde kaldığı bir "Avrupa Evi"ni inşa etmekte kullanılmalıdır dedi.

R. v. Weizsäcker bu Avrupa Evi'nin öncelikle yaşanabilirliğin ve hareketliliğin henüz eksik olduğu yerlerde inşasının daha yararlı olacağını ifade etti.

R. v. Weizsäcker, prensip olarak ikili ilişkilerde doğru olanın FAC ve DAC arasında yapılmış olan İlkeler Sözleşmesi'nin yolu olduğunu belirtti. Her konuda anlaşmanın mümkün olamayacağını, ama bunun her bir tarafın akıl çerçevesinde sorumluluğunu yerine getirmesine engel olmaması gerektiğini söyledi.

Savaş sonrasında çoğu şeyin birbirinden ayrı gelişmemesi gerekirken, birbirinden ayrı gelişmiş olmasının kabahatini karşılıklı olarak diğerine yüklemeyi anlamsız bulduğunu, özellikle bazı medya kuruluşlarının yüz yıl sonrası için kehanette bulunduklarını belirtti.

Gerçi tarihin neler göstereceği belli değildir, ama 50 yıl sonrası üzerine spekülasyonlar yapmak yerine günümüzün gerekleri yerine getirilmeli, prensipler konusunda da zorlanma gerektirmeyen tonlar bulunmalıdır.

FAC'ın Alman sorunu konusundaki ifadeleri bazen DAC'a yakın düşmekte, ama buna karşılık Berlin (Batı) konusunda pratikte ilerleme sağlanmalıdır dedi.

E. Honecker, İlkeler Sözleşmesi'yle olumlu gelişmeler sağlandığını, bazı rahatsızlıklara rağmen çok şeye ulaşıldığını, diyalog politikasının

doğrulandığını belirtti. E. Honecker, seyahat trafiğinin, özellikle bu yılki seyahat trafiğinin, akılcı davranmakla nelerin mümkün olabileceğinin bir ifadesi olduğu değerlendirmesinde bulundu.

Bunun ilişkilerin normalleşmesine katkıda bulunduğunu kaydetti. Sınırdaki düzenlemenin ele alınış biçimine işaret etti. DAC Halk Meclisi ile FAC Federal Maclis arasında resmi ilişkiler kurulmasından yana olduğunu söyledi. Bunun üzerine R. v. Weizsäcker halk temsilcilerinin meclise seçilme biçiminden ziyade yürütme organındaki ideolojik farklılıklara işaret etti.

R. v. Weizsäcker, Berlin (Batı) konusuna gelince, bu Avrupa'daki bir sosyal durum değildir diyerek devam etti. Dört Güç Sözleşmesi'nin kabul edilmesi gerektiğini, ancak ilişkiler gelişirken bunların Berlin'e (Batı) uğramadığını kaydetti.

R. v. Weizsäcker bitirirken E. Honecker'i hem DAC Devlet Konseyi Başkanı olarak, hem de Alman tarihinde Almanlar arasında eziyet çekmiş bir Alman olarak selamladı.

Berlin'de (Batı) Gropius-Bau'daki bir sergiyi ziyaretinde E. Honecker'in çok korkunç geçen çıraklık zamanından kalma resimler gördüğünü hatırlattı.

Notlar

SED MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker yoldaş ile FAC Federal Şansölyesi Helmut Kohl'ün 7 ve 8 Eylül 1987'de Bonn'da yaptıkları görüşmelerin tutanağı.

7 Eylül 1987'de saat 10.45'ten 12.00'ye kadar süren Geniş Katılımlı I. Görüşme



H. Kohl giriş yaparken şunları söyledi:

"Bay Genel Sekreter, size ve refakatinizdekilere Bonn'a hoş geldiniz diyorum. Federal Almanya'yı ilk kez bir resmi görevle ziyaret etmektesiniz.

Bu çalışma ziyareti, Almanya'daki iki devlet arasındaki ilişkileri insanların yararına geliştirilmesi için çeşitli olanaklar açmaktadır. Gerçi temel ilkelerde aramızda bulunan karşıtlıkları aşamayacağız, ama temelde bizi birbirimizden ayıran şeyler pratikte işbirliği yapmamızı engellememelidir.

Bu, 21 Aralık 1972'de Federal Almanya Cumhuriyeti ve Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin imzalamış oldukları İlkeler Sözleşmesi'ne uygundur. Ziyaretiniz de bu sözleşme çerçevesindedir.

Federal Cumhuriyet ulusun birliğinde ısrarlıdır ve biz tüm Almanların birlikte özgür olarak birbirine kavuşabilmesini istiyoruz. Bu tutum İlkeler Sözleşmesi'nde ve Alman Birleşmesi Mektubu'nda yankısını bulmuştur.

Bu belgelerde aynı zamanda, Federal Almanya Cumhuriyeti'nin kuruluşundan beri politikasının merkezi öğesi olan ve öyle kalacak olan şiddette başvurmama ilkesini tekrar dile getirmiştik. Biz mevcut sınırlara saygılıyız, ama bölünmüşlüğü barışçıl yollarla, anlaşma süreciyle aşmak istiyoruz.

Mart 1985'te Moskova'daki buluşmamızda birlikte şöyle açıklamıştık: Gelecekte Alman topraklarından sadece barış çıkmalıdır. Buna bir ekleme yapmak istiyorum: Hele Almanya'nın ortasındaki sınırda şiddet kullanımı ve tehdidi uzun süre politikanın bir aracı olamaz. İnsan hakları korunmadan gerçek barış da olamaz.

Federal Almanya Cumhuriyeti için özgürlük ve demokrasinin temel değerleri vazgeçilmezdir. Bu nedenle özgür Batı devletlerinin birliğine sıkıca bağlı bulunmaktayız.

Son zamanlarda yoğun bir Doğu-Batı diyaloğu, silahsızlanma ve silahlanmanın denetim altına alınması çabalarında olumlu bir hareketlilik olmuştur.

Yakında ABD ve Sovyetler Birliği arasında orta menzilli füzeler konusunda yapılması düşünülen sözleşme tüm Avrupalıların çıkarınadır ve silahsızlanma ve silahlanmanın denetim altına alınması tasarımının bütünlüğü içinde önemli bir öğesi olacaktır.

Pershing 1a konusunda yaptığım açıklama ile Federal Hükümet'in ilan etmiş olduğu hedefe sadık kaldığını bir kez daha belirttim: Barış sağlayalım, daha az silahla.

Orta menzilli füzelerin azaltılması sözleşmesi, karadan atılabilen kısa menzilli nükleer başlıklı füzeler ve konvansiyonel donanım konusundaki mevcut dengesizliğin giderilmesini özellikle acil kılmaktadır. Tabii ki kimyasal silahların dünya çapında ortadan kaldırılmasını da.

Biz, bu konularda yakında somut adımlar atılabilmesi için DAC'ın da bağlı bulunduğu ittifak çerçevesinde etkili olmasını bekliyoruz.

Doğu-Batı ilişkilerindeki her ilerleme, ikili ilişkiler için iyi fırsatlar da sağlayacaktır.

Diğer taraftan Almanya'daki iki devlet birbirleriyle olan ilişkilerini düzenleyerek, Batı-Doğu ilişkilerinde güven sağlanması ve işbirliği için genel katkıda bulunabilir, güvenlik sorunlarının çözümünü kolaylaştırabilir.

Almanya'daki iki devlet için merkezi bir sorun Berlin'dir. Biz, bu kentin Dört Güç'ün savaş ve savaş sonrası dönemdeki sözleşmeler ve kararlarla ortaya çıkmış olan özel statüsünü saygıyla karşılıyoruz. 1971 Dört Güç Sözleşmesi'ne kesinlikle uyulması ve bu sözleşmenin tümüyle uygulanmasında ısrarlıyız.

Ancak bu sözleşmeye, kentin batı tarafının Federal Almanya Cumhuri-

yeti ile bağlarının korunması ve geliştirilmesi de dahildir. Bu bizim için vazgeçilmezdir. Bu nedenle ilişkilerimizde Berlin hiçbir şekilde dışarıda bırakılamaz.

Bay Genel Sekreter, henüz çözülemeyecek türden sorunları öne çıkarmadan, olabilecekler üzerine yoğunlaşmamız gerektiği konusunda sanırım aynı fikirdeyiz. Her halükarda hiçbir tarafı zorlamayan çözümler bulunmalıdır.

Geçmiş yıllarda da bazı şeylere böylece birlikte ulaştık. Diğer taraftan çoğu arzu ve sorun eskiden olduğu gibi şimdi de ortada. Bizim için her düzeyde ve yaşamın her alanında insanlar arası ilişkiler ön plandadır. Seyahat trafiğinin artmasını, özellikle DAC'dan genç insanların seyahatlerindeki artışı olumlu karşılıyoruz.

Ama, sonuç olarak serbest bir seyahat trafiği olmasını amaçlıyoruz.
Var olan sınırlamalar adım adım ortadan kaldırılmalı, sınır civarı trafiği genişletilmeli ve özellikle Berlin'deki seyahat ve ziyaret trafiği yakın zamanda düzenlenmelidir.

Genç kuşak arasında daha güçlü bir mübadeleyi, turizmin geliştirilmesini, çeşitli kişisel, sportif ve kültürel buluşmalar sağlayan yeni kentlerarası partnerlik ilişkileri kurulmasını arzu ediyoruz. Sportif ilişkilerdeki olanaklar henüz tümüyle kullanılmış değildir. Telefon bağlantıları için acilen ek hatlar kurulmalıdır.

Genel olarak her alanda insanlar arası iletişim iyileştirilmelidir. Karşılıklı olarak birbirini tanıma ve önyargıların giderilmesi önemlidir. Bu konuda gazetecilerin çalışmaları da önemli bir katkı sağlayabilir; bu nedenle engellenmemelidir.

Bizim için her zaman ve her şeyden önce insanlar önemlidir. Bu nedenle ilişkilerimizde insan hakları ve insani sorunlar büyük anlam taşımakta-

dır. Geçmişte çoğu kez mağduriyete yol açan bazı sorunları çözebilmiştik. Bu bundan sonra da olanaklı kalmalıdır.

Sözleşmelerden kaynaklanan ilişkiler son yıllarda geliştirilebilmiştir. Kültür Sözleşmesi kültürel mübadeleye canlılık kazandırmıştır. Yarın çevre korunması, bilimsel-teknik işbirliği ve ışınlardan korunma alanında bilgi ve deneyim alışverişini düzenleyen üç anlaşma imzalanacak. Böylece pratik işbirliğimize birkaç katkıda daha bulunmuş olacağız.

Halkımızın yaşam kaynaklarının korunmasında ortak sorumluluk taşıyoruz. DAC'ın da çevre korunmasının daha fazla harcama gerektirdiğini görmesi gerekmektedir. Werra ve Elbe'de akarsuların korunması sorunları acil çözüm beklemektedir. Schönberg çöp deposunun çevrede uyandırdığı kaygıları gidermek için birlikte çözümler aramalıyız.

İki devlet arasındaki ticari ilişkiler son yıllarda bir bütün olarak olumlu gelişmiştir. Ancak bu konuda da henüz yararlanılmamış olanaklar bulunmaktadır.

Ticari olmayan ödeme trafiğinde de yapıcı olarak iyileştirme yolları aranmalıdır. Bu konuda görece az zahmetle çoğu şikâyetler ortadan kaldırılabilir.

Ticari alanda, şu sıralarda iki devlet arasında Batı Berlin'i de kapsayan elektrik iletimine ilişkin görüşmeler yapılmaktadır. Bu görüşmelerin başarılı sonuçlanmasını umuyoruz. Bunun yanında yol bağlantılarının, özellikle Berlin trafiğinin inşası önemini korumaktadır.
Bu konuda bizim görüşümüzce, şimdi demiryolları trafiğinin iyileştirilmesi öne çıkmaktadır. Daha uzun vadede ise hava trafiğinde bir düzenlemeye gitmeye çalışmamız gereklidir. Ancak bu düzenlemeler Berlin'deki hava limanlarını da kapsamına almalıdır.

Bay Genel Sekreter, bizim için hedef, mevcut diğer karşıtlıklara rağ-

men iki devletin işbirliğinin geliştirilmesidir. Bu işbirliği, sorumluluğunu taşıdığımız insanlara hizmet etmelidir.

Tabii ki bu iki günde her konuda ayrıntılı anlaşmalara varamayacağız. Ama görüşmelerimizin işbirliğinin gelişmesini canlandıracağı umudunu taşıyorum. Ve ziyaretinizin iki devletimiz arasındaki siyasi diyaloğun derinleşmesine ve pekişmesine katkıda bulunacağını umut ediyorum.

Sözünüzü memnuniyetle senet kabul ederek, sizinle akılcı ve gerçekçi bir politika geliştirmek istiyorum. Bu, Doğu'da ve Batı'da Almanlara karşı taşıdığımız sorumluluğun ve Avrupa'da barışın gereğidir.

E. Honecker FAC'a davet edildiği için teşekkür etti. H. Kohl'ün konuşmasında, önümüzdeki fikir alışverişinin içeriğini belirleyecek bazı önemli noktaları ortaya koyduğunu kaydederek kendisinin şu saptamayı yapmak istediğini belirtti.

Sovyetler Birliği ve ABD arasında Reykjavik'te yapılan görüşmelerde içinde bulunulan aşama her ne kadar umut verici ise de dünyadaki durum şimdiye kadar olduğu gibi kaygıya yol açmaktadır. Bu nedenle barışın güvence altına alınması için her şeyin yapılması, insanlık için şimdiye kadar hiç olmadığı kadar önem taşımaktadır.

M. Garbaçov ve R. Reagan'ın ortak açıklamasında da nükleer bir savaşta ne galip ne de mağlup, sadece beraberce yok oluş olacağı doğrulandıktan sonra, insanlığı nükleer bir felaketten korumak için her şeyi yapmayı, aklın bize verdiği bir görev olarak görüyoruz.

Sovyetler Birliği ve ABD arasındaki görüşmeleri sonuna kadar desteklememizin nedeni budur. Toplumsal sistemler ve ittifak üyelikleri nedeniyle hangi farklılıklar var olursa olsun, bunlar nükleer bir savaş tehlikesine karşı birlikte davranmayı engellememelidir. İnsanların barış umutları boşa çıkarılmamalıdır.

Varşova Paktı devletleri Berlin Zirvesi'nde bu konuyu derinlemesine ele almış ve nükleer silahsızlanmaya başlanmasına, konvansiyonel alanda da Atlantik'ten Urallar'a kadar silahsızlanmanın eşlik etmesi gerektiği

sonucuna varmıştır.

Bu, eşitlik ilkesine ve eşit güvenlik ilkesine göre iki tarafa da çıkarlarını koruma olanağı sağlayacaktır.

Biz bu temel sorunları ele alırken, devletlerin artan biçimde birbirine karşılıklı bağımlılığının, bilimsel-teknik ilerlemenin, duyulmamış şiddette imha gücüne sahip silahların, iki tarafın da savaş ve barış sorununa yaklaşımda yeni bir düşünme tarzı geliştirmesi gerektiğinden yola çıktık.

Biz, askeri potansiyelin görevleri, kapsamı ve yetenekleri bakımından sadece savunma için yeterli olan düzeye yönelmesinden yanayız. Hem Varşova Paktı'nın, hem de NATO'nun askeri doktrinlerinin bu yönde açıklanmasına büyük değer biçeceğiz.

Biz, her bir tarafın diğerinin saldırı yeteneği olmadığından emin olması için gereken her şeyin yapılmasından yanayız.

Çifte sıfır çözümünün gerçekleşmesi, diğer silahsızlanma adımlarının önünü açacaktır. H. Kohl'ün orta menzilli füzelerin ortadan kaldırılması durumunda FAC'ın Pershing 1a'dan vazgeçeceği yolundaki açıklamasını selamlıyoruz.

Biz hiçbir silah türünü ve hiçbir kontrol önlemini dışta bırakmak istemiyoruz. Biz, nükleer silahlardan arındırılmış bir Avrupa ve kimyasal silahlardan arındırılmış bir dünyadan yanayız.

Buna ek olarak, ABM Sözleşmesi Rejimi'nin pekiştirilmesiyle aynı zamanda stratejik saldırı silahlarının beş yıl içinde radikal biçimde, %50 oranında azaltılmasından ve nükleer silah denemelerinin tümüyle yasaklanması için hemen görüşmelere başlanmasından yanayız.

Bizim görüşümüzce bir çifte sıfır çözümü anlaşması, M. Garbaçov ve R. Reagan arasında başarı vaat eden bir zirveyi olanaklı kılacaktır. Bu ise, halkların sona ermek üzere olan bu bin yıl içinde dünyayı hem stratejik, hem de taktik nükleer silahlardan kurtarmanın mümkün olduğu yolundaki umudunu güçlendirecektir. DAC böyle bir buluşmanın olmasını desteklemektedir.

Biz, görüşmelerin geldiği noktaya bakılırsa gerçekçi görünen, kimyasal silahların dünya çapında yasaklanmasına olabilirse bu yıl içinde ulaşılmasından yanayız. Bu konuda henüz açıklık kazanmamış sorunlar da iyi niyetle görece çabuk çözülebilecektir.

Daha önce de hatırlatıldığı gibi, Avrupa'nın nükleer silahlar sorunuyla silahlı kuvvetlerin ve konvansiyonel donanımın azaltılması sorunu arasındaki bağlamı görmezden gelmeyeceğiz.

Varşova Paktı buna uygun olarak, Berlin Zirvesi'nde vurguladığı gibi, nükleer silahsızlanmayı konvansiyonel silahsızlanma ile tamamlamak istemektedir. Varşova Paktı 90'lı yılların başına kadar Avrupa'daki silahlı kuvvetlerin ve konvansiyonel donanımın %25 azaltılmasını önerecektir. Bunun ötesinde, 2000 yılına kadar silahlı kuvvetlerin, askeri donanımın ve askeri giderlerin daha özlü biçimde azaltılmasını da gerekli görüyoruz.

Berlin Zirvesi, görüşmelerde sosyalist ülkelerin var olan karşılıklı kaygıları tam bir ciddiyetle göz önünde bulundurduğunu bir kez daha açıkça ortaya koymuştur. Bunu zirveye katılmış biri olarak da söyleyebilirim. Sosyalist ülkeler eşitsizliği ve asimetrileri silahlanarak değil, silahsızlanarak dengelemekten yanadırlar.

H. Kohl en yeni açıklamasında DAC'ın ve diğer komşu ülkelerin kısa menzilli silah sistemlerini modernize etmemesi dileğini dile getirmişti.

Bu konuda dikkatlerinizi Berlin toplantısının, Varşova Paktı'nın görüşmeler için iyi, güvenilir koşullar sağlanması bakımından, askeri potansiyellerini geliştirmede çok çekimser davranmaya hazır olduğunu, karşılıklı olması temelinde, silahlı kuvvetlerin ve konvansiyonel donanımın artırılmamasından yana olduğunu ve silahlanma giderlerinin bir-iki yıl erteleneceğinin açıklanmasından yana olduğuna vurguladığına çekmek isterim.

Stockholm sonuçları pratikte sınanmış ve olumluluğunu kanıtlamıştır. Bu sonuçlar gerçekten de devletlerarası ilişkilerde daha fazla güven oluşmasına katkıda bulunmuşlardır. Bu yönde adımlar atılmasına devam edilmelidir.

DAC için barışın güvence altına alınması, tüm politikaların olduğu gibi, iki Alman devleti arasındaki ilişkilerin de temel öğesidir. DAC, 12 Mart 1985'te yaptığımız ortak açıklamada vurguladığımız, Alman topraklarından asla bir daha savaş değil, sadece barış çıkmalıdır ifadesinin yükümlülüğünü taşımaktadır. Bu açıklamayı yaparken bunun FAC hükümeti için de böyle olduğundan yola çıkmıştık.

Sorumlulukta beraberlik ve güvenlik ortaklığı gibi düşünceleri destekliyoruz. Kimse tek başına kendi barışına sahip olamaz. Güvenlik ise karşılıklılığa ve eşitliğe dayanmalıdır.

Avrupa'daki durum için, NATO ile Varşova Paktı arasındaki duyarlı sınır çizgisindeki politik havanın huzur ve barışçıl işbirliğini mi yoksa gerginliği mi gösterdiği çok önemlidir.

Orta Avrupa'da atom silahlarından arındırılmış bir koridor ve Avrupa'da kimyasal silahlarından arındırılmış bir bölge oluşturulması girişimlerini DAC'ın ve FAC'ın özgün katkısı olarak görüyoruz. Bu bağlamda nükleer silahlardan arındırılmış bir Balkan ve nükleer silahlardan arındırılmış bir Kuzey Avrupa girişimlerini de aynı şekilde destekliyoruz.

Bilindiği gibi ilk aşamada ittifaklar arasındaki sınır boyunca yaklaşık 300 km genişliğinde bir koridor oluşmasını düşünüyoruz. Sovyetler Birliği oluşacak böyle bir koridordan nükleer silahlarını geri çekmeye, koridorun statüsüne saygı göstermeye ve onu garanti altına almaya hazır olduğunu açıklamıştır.

Orta menzilli füzelere ilişkin sözleşmenin yakınlaşmış olması ışığında, nükleer silahlardan arınma alanının gecikmeden bütün Orta Avrupa ça-

pında genişletilmesi de düşünülebilir. Bu konunun iki devlet uzmanları arasında esaslıca ele alınmasını öneriyoruz.

DAC, sınırları içinde kimyasal silahlar bulunmadığı halde, kimyasal silahlardan arındırılmış bir bölge oluşturulması önerisini desteklemektedir. Bu, kimyasal silahların dünya çapında yasaklanmasının ilk basamağı olabilir. Yakında bu konuda anlaşmaya varılması tıpkı FAC gibi bizi de ilgilendiriyor.

DAC, FAC ve Çekoslovak delegasyonları arasında Cenevre'de yapılan görüşmeleri selamlamıştık. Bu görüşmelerin amaca yönelik olarak sürdürülmesinden yanayız.

Aynı şekilde, iki ittifak arasındaki sınır boyunca konuşlanmış bulunan, özellikle tehlikeli, saldırıya elverişli konvansiyonel askeri potansiyelin de birbirlerinden uzaklaştırılması olanağının ele alınmasını anlamlı görüyoruz. DAC bu bağlamda Jaruzelski-Planı'nın özellikle ağırlık kazanabileceğini düşünmektedir.

Helsinki'den beri hem devletlerarası ilişkiler, hem de insanlar için ulaşılmış olan yararlar ve kazanımlar açıkça görülebilmektedir. Helsinki Sonuç Belgesi ve ona dayanan AGİK Süreci, farklı toplumsal düzenlere sahip devletler arasındaki ilişkilerin biçimlenmesinde sağlam bir temel oluşturduklarını göstermişlerdir.

Önemli olan, bu sürecin esas prensiplerine dokunulmamasıdır. DAC, Sonuç Belgesi'nin her alandaki sonuçlarına ilgi duymaktadır.

Politik diyaloğun geliştirilmesi konusundaki girişimlerimiz, AGİK Süreci'ne katılan devletler arasında güvenliğin güçlendirilmesi ve işbirliğinin geliştirilmesi için yapılan yerel girişimler bunu belgelemektedir.

Viyana Buluşması'nın önemli bir diğer sonucu da, Moskova'dan sonra insani sorunlar kompleksi konusunda bir konferans toplanması olmalıydı. Böyle bir konferans insan hakları sorununda ilerleme bakımından özel anlam kazanabilirdi.

Dünyanın içinde bulunduğu bugünkü durum, barış içinde yan yana yaşamanın, farklı toplumsal düzenlere sahip devletler arasındaki ilişkilerin temsil edilebilecek tek biçimi olduğunu, şimdiye kadar hiç olmadığı kadar açıkça ortaya koymaktadır.

İdeolojik ve sosyal karşıtlıklar kaybolup gitmeyecektir, ama bu farklılıklar devletlerarası ilişkilere taşınmamalı ve hiçbir şekilde askeri yollarla giderilmeye çalışılmamalıdır.

Tüm devletler barışın güvence altına alınması için olumlu katkılarda bulunabilir ve katkıda bulunmalıdır.

DAC, barışın güvence altına alınması için, diğer konularda farklı düşüncelere de sahip olsalar, aklın yolunda, aynı amaçları güden tüm devletlerle, tüm güçlerle işbirliği yapmak isteğindedir. Bizim politikamız dünyada güvenlik ve barış içinde birlikte yaşamayı pekiştirmek ve istikrarlı kılmaktır. Bu politikamız kalıcıdır.

Biz iki Alman devletinin, Avrupa'da barış içinde geçen kırk yılı aşkın süre boyunca ulaşılanların tehlikeye düşmemesi için her şeyi yapması gerektiği görüşündeyiz. Aklın koalisyonu ve gerçekçilikten bunu anlıyoruz.

DAC, barışın güvence altına alınması ve güvenlik ortaklığı sorunlarına çok büyük bir değer biçmektedir. İki Alman devleti de bu konuda ağırlıklı bir katkıda bulunmalı ve içinde bulundukları ittifaklar içinde buna uygun sonuçlara varılması için etkinlik göstermelidir.

İkili sorunlar konusunda anlamlı ilerlemeler olduğu saptanabilir. Şimdi bu ulaşılmış olanı pekiştirmek söz konusudur. Seyahat trafiğindeki gelişim bunlardan biridir.

Bu konuda dikkate değer bir düzeye ulaşılmıştır. Ağustos sonuna kadar DAC'dan 3,2 milyon kişi FAC'ı ziyaret etmiştir; bunların 866.000'i henüz emeklilik yaşına gelmemiş kişilerdir dedi. E. Honecker H. Kohl'e bununla ilgili sayıları içeren bir belge verdi.

DAC, durumun bu yönde daha da geliştirilmesinden yanadır. Tabii ki

bunun önkoşulu FAC'ın akıl ve gerçekçilik prensiplerine uygun işbirliğine hazır olmasıdır. E. Honecker H. Kohl'e DAC'ın bazı nesnel sorunlara ilişkin pozisyonlarını içeren bir non-paper [resmi olmayan belge] vermiştir.

Çözülmesi gereken bir dizi temel sorun bulunmaktadır. Bunlardan en önemli olan sorunun biri de Elbe'deki sınır akışıdır.

Ancak FAC'da orta akıntı düzenlemesi ile sanki FAC'ın DAC'a çok cömert davrandığı, sanki FAC'ın DAC'a bir nevi bölge hediye ettiği, ya da ağırlıklı bir hukuksal konumdan vazgeçtiği izlenimi görülmektedir.

Bu iki tarafı da ilgilendiren bir çıkarlar meselesidir. Böyle bir düzenlemeden iki taraf da kazançlı çıkacaktır. Şimdiye kadar çözümsüz kalmış bu tek sınır sorununu çözmek herhalde FAC'ın da siyasi çıkarınadır. Kaldı ki bu yüzden kimsenin gerçekten kayba uğraması ya da sözüm ona hukuki bir konuma dokunulması söz konusu değildir.

Ayrıca FAC, ilgi duyduğu sözleşmelerin yapılmasını da bloke etmektedir. Bunlar arasında zaten hemen hemen imzaya hazır hale gelmiş iç gemi trafiği, spor tekneleri trafiği, balıkçılık ve selden korunma anlaşmaları da bulunmaktadır.

Elbe'nin su ürünleri üzerine de konuşulabilir. DAC bu konularda ilerlenmesi gerektiği görüşündedir. 1945'ten beri zaten uygulamada olan şeyler sabitleştirilirse bununla bir dizi diğer sorun da çözümlenebilir.

Ticari konulara gelince: Bu sorunlar gerekli düzeylerde görüşülmektedir.

Bunlar karar aşamasına getirilmelidir.

İyi niyetle ilişkileri normalleştirecek adımlar atılmasına devam edilebilir dedi.

H. Kohl, iki tarafı ilgilendiren sorunlar üzerine görüşme fırsatını değerlendirmek istediğini belirtti. E. Honecker ile ilk kez buluştuklarında birbirleriyle gayet mantıklı konuşabildiklerini hatırlattı.

Bu görüşmede, en önemli şeyin Alman tarihinden dersler çıkarmak olduğu konusunda aynı fikirde buluştuklarını saptadı. Bu yüzyılın nasıl başladığı üzerine tekrar bazı şeyler okuduğunu, bu yüzyılın mantık yüzyılı, barış yüzyılı olarak tanımlandığını ve yüzyılın gerçekten nasıl geçtiğini okuduğunu anlattı.

Bu ziyaretin de tamamen kendisinin şahsi kararı olduğunu belirtti. İki Alman devleti de barışa katkıda bulunmalıdır, tabii ki bunu yaparken abartıya kaçmamalıdırlar dedi.

Ancak bu iki devlet her şeyin ölçüsü değildir. DAC Varşova Paktı içinde önemli bir role sahiptir, FAC da NATO ve AET içinde önemli bir role sahiptir. Her ikisinin de akılcı bir politika yönünde etkin olması zorunludur dedi.

Pershing 1a konusundaki kararının da bunun bir ifadesi olduğunu belirterek, başkan Reagan'ın görev süresi içinde bir anlaşmaya varılmasının mümkün olduğu görüşünü dile getirdi.

Reagan bir sözleşme istiyor. Bu şimdi yapılmazsa 1990'a kadar sürecek. Bundan sonraki ABD başkanının kim olacağını da kimse bilmiyor. Üç önemli yıl kaybedilmemeli. Amacım orta menzilli füzelere ilişkin bir sözleşme yapılmasıdır dedi.

Bu iki tarafın iyi niyet göstermesiyle mümkün. Silahların azaltılması önemli, ama meselelere geniş açıdan bakmak da gerekli.

İnsani konularda, ekonomik ve kültürel alanlarda da ilerleme sağlanmalı.

Var olan silahlarla oranlandığında, orta menzilli füzeler anlaşması nesnel olarak henüz pek fazla bir şey getirmeyecek. Ama tabii ki psikolojik etkisi önemli.

Ancak başka kapılar açma fırsatı da var. FAC bunun için gerekeni yapmak istiyor. Örneğin kimyasal silahlar unutulmamalı, konvansiyonel silahlar da. FAC bu alanda Sovyetler Birliği'nin üstün ağırlığıyla karşı karşıya.

Menzili 500 km'ye kadar olan füzeler sorunu FAC için olduğu gibi DAC için de özel önem taşımakta. Ama açıkçası bu başkaları için daha az önemli. Silahsızlanma kendi başına bir değer değil.

Silahsızlanmayla güvenlik azalmamalı. Silahsızlanma daha fazla güvenlik sağlamalı. FAC için savaş ve şiddet politikanın bir aracı değildir dedi.

Avrupa'da bir savaş, tamamen batma anlamındadır. Doğu ve Batı arasındaki havanın iyileştirilmesi için herkes gerekli olanı yapmalıdır.

Silahsızlanmanın yanında ekonomi, kültür, insan hakları gibi sorunlar özel ağırlığa sahiptir. Bu, FAC'ın Sovyetler Birliği'yle olan ilişkilerinde önemli bir hedeftir.

FAC, Sovyetler Birliği'yle olan ilişkilerini iyileştirme fırsatlarını kullanmak istemektedir. Bu diğer Varşova Paktı devletleri için de geçerlidir. Bu bağlamda, Macaristan başbakanı bazı anlaşmaların yapılması için kısa bir süre sonra Bonn'a gelecektir.

Çekoslovakya ile FAC arasındaki ilişkilerde var olan bir nevi çekimserlik eğilimini de aşmak gerekmektedir. Ve tabii ki DAC ile olan ilişkilerde ilerleme sağlamak gereklidir. Bu FAC için çok önemlidir.

Sovyetler Birliği'nde Garbaçov'un başlattığı siyasetin nasıl süreceğini bilmediğini, ancak başarısız olmasında FAC'ın bir çıkarı olmadığını kaydetti. Bir bütün olarak, durumun iyileşmesine elverişli bir dönemde bulunulduğuna inandığını belirtti. Bunun için pek çok küçük adımın atılması gereklidir; şahsen tanışarak karşılıklı bir güven tabanı oluşturmak da önemlidir dedi. Bu anlamda, görüşmelerin açık ve güven sağlayıcı olması umudunu dile getirdi.

E. Honecker verdiği yanıtta, ilerleme sağlanması için karşılıklı açık sözlü olmak gereğinin altını çizmek istediğini söyledi. Gerçekten de dünyanın içinde bulunduğu politik durumun iki Alman devleti arsındaki ilişkilerin geliştirilmesi için de büyük fırsatlar sunduğunu belirtti.

M. Garbaçov'un yaptığı önerilerin ve Reagan ile buluşmasının bu konuda önemli bir atılım sağladığını söyledi. H. Kohl'ün orta menzilli füzelere ilişkin bir sözleşme yapılmasının anlamı üzerine söylediklerine katıldığını belirtti. Böylece silahsızlanma alanında ilerleyebilmek için büyük bir fırsat ortaya çıkacağını söyledi.

Varşova Paktı'nın Berlin zirvesinde de ortak bir "Avrupa Evi" düşüncesinin vurgulandığını hatırlattı. Biz bu silahsızlanma adımlarıyla bağlamlı olarak bu Avrupa Evi'nin nasıl inşa edilebileceği, nasıl düzenlenebileceği konusunda da adımlar atılmasından yanayız dedi.

Bu, herkesin bağlı olduğu ittifak içindeki sorumluluklarını yerine getirmesini de içermektedir dedi. M. Garbaçov ile Berlin'deki görüşmelerden yola çıkarak, Reagan ile kararlaştırıldığı gibi, Sovyetler Birliği'nin nükleer silahsızlanma alanında ilerlemek istediğini kesinlikle söyleyebilirim diye ekledi.

E. Honecker, orta menzilli füzelere ilişkin bir sözleşmenin ABD'deki başkanlık seçimi yüzünden gecikmemesi, olabildiğince çabuk yapılması konusunda Kohl ile aynı fikirde olduğunu belirtti.

İlkeler Sözleşmesi'nin imzalanmasından sonra DAC ile FAC arasındaki ilişkilerde belirleyici değişiklikler olmuştur. Önemli olan kimsenin diğerini zorlayacak taleplerde bulunmamasıdır. 2000 yılına kadar yeni olumlu sonuçlara varmak için bugün elimizde olanaklar bulunmaktadır dedi.

DAC, orta menzilli füzelere ilişkin sözleşmeyle bağlamlı olarak nükleer alanda bir sıfır çözümünden diğer bir sıfır çözümüne doğru ilerlemekten yanadır. Kuşkusuz bu konvansiyonel alanda daha zordur.

Ancak, Varşova Paktı buna ilişkin olarak askeri doktrin konusunu gündeme getirmektedir. Jaruıselski planı da iyi olanaklar sağlamaktadır. DAC her fırsattan yararlanmakta kararlıdır dedi.

Bir Üçüncü Dünya Savaşı'na izin verilmemelidir. Bu, insanlığın sonu olur. Devletler arasında akılcı, mantıklı işbirliğine gidilmelidir. Biz de bu ziyarette bu anlayışla fikir alışverişinde bulunmak istiyoruz dedi.

II. Dar Katılımlı Görüşme,
7 Eylül 1987 (16.30-18.15 arası)

H. Kohl söze başlarken, Sovyetler Birliği'ne ilişkin temel politik konumunu tekrar vurgulamak istediğini hatırlattı. Bu konuda büyük bir şans görüyorum diyerek, FAC'ın diğer Varşova Paktı devletleriyle ilişkilerini iyileştirmek istediğini, bunun özellikle DAC için geçerli olduğunu belirterek, bu konuda ilişki olanakları sonuna kadar kullanılmalıdır dedi.

Bazı zor sorunları, kısmen kamuya hiç yansımadan, aramızda açıklığa kavuşturmanın mümkün olabilmesini çok olumlu buluyorum. Önemli olan, neyin olabileceğini, neyin olamayacağını açıkça söylemektir dedi. Bir zamanlar kredi konusunda çoğu kimsenin bu nasıl ödenecek diye sorduğunu hatırlattı.

Kendisinin ise böyle bir yaklaşımı olmadığını belirtti. Perspektiften ve geniş bir destek göreceğinden emin olarak yola çıktığını, tabii ki böyle bir günde duygusallıkların da rol oynadığını söyledi.

H. Kohl, önce insanlar arası ilişkilere ilişkin sorunları görüşerek devam etmeyi önerdi. Seyahat trafiğinde şimdiki yolda devam edilmesinin FAC için çok önemli olduğunu belirtti.

Kendisinin Moskova'daki görüşmede, hiçbir DAC yurttaşının FAC'da kalmayacağını öngördüğünü, geçen zaman içinde %0,02 gibi bir sayının bunu doğruladığını hatırlatarak, FAC'ın bu konuda sürekliliğin sağlanmasına ilgi duyduğunu dile getirdi.

E. Honecker, H. Kohl'ün bir hatırlatmasına cevap olarak şunu belirtti:

M. Garbaçov'un politikası uzun vadeye dayanmaktadır. Tüm Sovyet yönetim grubu bu politikayı yaşama geçirmekte kararlıdır. Mesele Sovyet insanlarının nihayet daha iyi yaşayabilmeleri meselesidir dedi.

DAC Sovyetler Birliği ile özel, sıkı politik ve ekonomik ilişkilere sahiptir. Ticaret hacmi yılda 15 milyar Ruble civarındadır. Sovyetler Birliği ile olan ticari ilişkiler dengelidir dedi.

Bilim ve teknik alanında yakın işbirliği sağlayan anlaşmalar vardır. Böylece Batı'nın ileri teknolojiler alanında uyguladığı ambargolar kırılmaktadır.

DAC şimdi 8,16 ve 32 bit kapasitesinde bilgisayar belleği üretmektedir. 1989'da bir megabitlik bellek üretilecektir. Ayrıca Sovyetler Birliği ile diğer alanlarda da, örneğin lazer tekniği ve yeni malzemeler alanında da işbirliği yapmaktadır.

DAC, ışık ileten kabloları kendisi üretmektedir. 100'ün üzerinde kombina Sovyetler Birliği'ndeki benzerleriyle sıkı işbirliği içindedir. Başka hiçbir sosyalist ülkeyle böyle sıkı bir işbirliği bulunmamaktadır. Ayrıca DAC'da sağlam, dinamik bir ekonomik gelişme vardır.

Ulusal gelir yılda %4-4,5 ve iş verimliliği %7-8 civarında artmaktadır.

Amaçlara uygun olarak sanayinin modernleştirilmesi sürdürülmektedir. Tam istihdam güvence altındadır. Sosyal politika önemli bir rol oynamaktadır. DAC nüfusunun yaşam standardı çok yüksektir dedi.

1970/71'den bu yana konut yapımına 270 milyar Mark harcanmıştır. Bu savunma için harcanandan fazladır. DAC, nüfusun ihtiyaçlarını karşılamada gelişmiş sanayi ülkeleri düzeyindedir. Tarımsal üretimi kendine yeterli düzeydedir.

DAC'ın dış ticaretinin %70'i sosyalist ülkelerle gerçekleşmektedir. Bir sonraki sırada ise büyük ticari partner olarak FAC yer almaktadır. DAC, FAC ile ticaretin ve bilimsel-teknik işbirliğinin daha yüksek düzeye ulaşmasından yanadır. DAC bu konuda yüksek teknoloji transferinin de mümkün olacağını düşünmektedir dedi.

H. Kohl, bildiği kadarıyla, orta menzilli füzelere ilişkin anlaşma son baharda imzalanabilirse, önümüzdeki yılda bunu COCOM Listesinde yapılacak değişikliklerin izleyeceğini hatırlattı.

E. Honecker, silahsızlanma sözleşmesiyle yeni bir durumun ortaya çıkacağını ve zaten bu ambargo kurallarına sarılıp kalmanın mümkün olamayacağını vurguladı. SBKP'nin XXVII. kongresinde kararlaştırılan politikanın yaşama geçeceğini kaydetti.

Bunun yanında Sovyetler Birliği bazı alanlarda bugün de görülen eksikliklerini giderecektir. Bunlar arasında okul sisteminin ve meslek öğreniminin iyileştirilmesi de bulunmakta dedi.

DAC, FAC ile olan ilişki alanlarını genişletmekte ve normalleşme sürecini ilerletmekte kararlıdır. Tabii ki bunun için FAC'da da gerekli iradenin ve havanın oluşması gereklidir.

H. Kohl yanıt olarak bu süreci psikolojik olarak desteklemek istediğini belirterek, kendisinin sonuçlarla ve gerçekliklerle ilgilendiğini kaydetti.

Görüşmelerin devamında ikili ilişkilere ilişkin bir dizi sorun ele alındı.

H. Kohl, kontak kurma yasağı denilen konuda sorular sordu.

E. Honecker verdiği yanıtta, kontak kurma yasağının genel olarak kaldırıldığını, eskiden SED üyeleri için de böyle bir yasak olduğunu, ancak şimdi böyle bir şey olmadığını belirtti. Tabii ki ordu mensupları için, devlet güvenliği ve içişleri bakanlığı mensupları için bazı düzenlemeler olduğunu kaydetti.

H. Kohl sınır civarındaki alanlarda iyileştirme olanakları bulunup bulunmadığını, özellikle Hannover, Hamburg ve Kiel'in, sınır civarı trafiği çerçevesine alınıp alınamayacağını sordu.

E. Honecker, Elbe sınır akışı konusunda olumlu sonuçlara ulaşılabilirse DAC'ın buna esasen hazır olduğunu belirterek, bu sorun çözüldükten sonra Hannover, Hamburg ve Kiel'in derhal sınır civarı trafiği çerçevesine alınabileceğini söyledi.

H. Kohl bu konuda açık konuşmak istediğini belirterek, şimdiki görüşmede bu konuda bir karara varmanın henüz mümkün olmadığını, ama şöyle bir yol izlenebileceğini söyledi:

Sınır komisyonu bu konuda çalışmalara başlamadan önce siyasi düzeyde, uzmanlık düzeyinde bir görüşme yapılmalı; bu konu geçici olarak kamuoyunda pek tartışılmamalı.

E. Honecker böyle bir yol izlenmesini kabul ettiğini belirtti.

H. Kohl Batı Berlin'le ilgili bazı sorunlara işaret ederek, bu konuda zorunlu olan iyileştirmelere ulaşmak için neler yapılabileceğini sordu.

W. Schäuble buna ek olarak, Batı Berlin'in seyahat ve ziyaret trafiğinde geride kalmış olduğunu söyledi. 1984'te verilen umutlar bugüne kadar gerçekleşmedi dedi.

Eğer henüz iki gün düzenlemesine geçilemiyorsa, çok kez kullanılabilen izin belgesiyle [vize] bağlamlı olarak, sınır geçişinde bir izin belgesi alınabilir mi sorusu ortaya çıkıyor dedikten sonra, bir diğer soru da Berlin'deki semtler arasında partnerlik kurulmasıdır diye ekledi.

E. Honecker, Batı Berlin bakımından bir dizi iyileştirme yapıldığına işaret ederek, bölgesel mübadele konusunda görüşmelerin sürdüğünü belirtti. Bir günlük ziyaretlerde sürenin daha önceleri ertesi günün saat 02.00'sine kadar uzatıldığını kaydederek, güvenlik sorusunun da bu bağlamda olduğunu söyledi.

ABD'nin belli kişilerin sınırdan geçirilmemesine çok önem verdiğini hatırlatarak, sınırın kontrol edilmesi gerektiğini belirtti. İki gün düzenlemesinin birinci derecede bir güvenlik meselesi olmadığını, asgari döviz değişimiyle de ilişkili olduğunu kaydetti.

DAC Başkentinin bir akına uğramasına da izin verilemez, Batı Berlin'de 200-300 bin civarında yabancının bulunduğu bilinmektedir dedi. DAC'a gelmek isteyenlerin DAC'da ne kadar kalmak istediklerini belirterek başvuruda bulunmalarının şimdi de mümkün olduğunu kaydederek, izin belgelerinin geçerlilik süresinin üç aydan altı aya çıkarılabileceğini söyledi.

Ancak vizenin sınırda verilmesinin tıkanıklık ve kuyruklara yol açacağını belirtti. Vizenin doğrudan sınırda verilmesinden kaçınmak için sınıra yakın yerlere bürolar kurulmasının düşünülebileceğini ifade etti.

Bürolar şimdiki durumda Batı Berlin'deki seyahat ve ziyaretçi trafiği için vize verememektedir, çünkü bu Batı Berlin tarafından bir hükümranlık eylemi olarak görülmektedir.

Batı Berlin tarafının bir GÜST [Grenzübergangsstelle = sınırdan geçme noktası] ile girip diğeriyle çıkış yapmak gibi bir isteği vardır. Ancak DAC'ın kimin girip çıktığını kontrol edebilmesi gereklidir.

İki günden fazla süre için yapılan girişlerde, bir GÜST'ten girip diğerinden çıkış yapmak şimdi de mümkündür. DAC, bu olanağı iki günden fazla süre için de sağlamaya hazırdır.

Batı Berlin Senatosu, Staaken Sınır Kapısı'nın açık tutulması gibi başka bir soru ortaya attı. Bunun böyle olabilmesi için bir rekonstrüksiyon gerekmektedir.

DAC, demiryolunun güney alanını yeniden gözden geçirmeye hazırdır. Tüm bu sorunlar üzerine konuşulabilir.

E. Honecker transit trafiğin engellemesiz olduğuna işaret ederek, 27 milyon yolcunun bu transit yolu kullandığını, bunun Batı Berlin için büyük önem taşıdığını hatırlattı.

H. Kohl, bu ziyaretten sonra, Batı Berlin'e ilişkin sorunların dar katılımlı bir görüşmede ele alınmasının iyi olacağını, bu konuda W. Schäuble'yi görevlendireceğini belirterek, bu noktanın FAC için önemli olduğunu belirtti. Devam ederek asgari döviz değişimi sorusunu ortaya attı.

E. Honecker DAC'ın bu konuda mümkün olanı zaten yapmış olduğunu hatırlatarak, şu anda değişiklik yapma olanağı görmediğini söyledi. Bu sorun döviz spekülasyonuyla da bağlamlıdır dedi.

H. Kohl cevap olarak, bilgi edindiğini, ancak bu sorunun FAC için açık kaldığını belirtti. Diğer bir sorun ise "vur emri"dir dedi.

E. Honecker verdiği yanıtta bir "vur emri" bulunmadığını söyledi. Tıpkı FAC'da da olduğu gibi bir ateşli silah kullanma talimatı bulunduğunu kaydetti. Geçerli bir vizeye sahip herkes herhangi bir sınır geçiş noktasından sınırı geçebilir, bunların dışındaki yerler askeri ve kapalı bölgelerdir.

E. Honecker, FAC'ın "Kamu otoritesi kullanılırken yürütmeyle görevli Federal memurun doğrudan zor kullanması" hakkındaki 2 Mart 1974 tarihli yasasından alıntı yaptı: Bu yasada "Söz konusu memurlar sınır görevi yaparlarken, durması için ya da kimliğinin kontrol edilmesi veya kullandığı taşıtın ya da yanında bulundurduğu şeylerin kontrol edilmesi için tekrarlanan uyarılara uymayarak kaçmaya kalkışan kişilere karşı ateşli silah kullanabilirler. Eğer sözlü uyarının anlaşılmadığı bir durum olursa kişiye ateş edilmeden önce bir uyarı atışı yapılabilir."

Federal İçişleri Bakanlığı'nın bu yasaya ilişkin idari genelgesinde ise açıkça, ikinci bir ihtar atışı, ateşli silah kullanılacağının işaretidir, atışın olabildiğince yabancı hükümranlık bölgesine isabet etmemesine dikkat edilmelidir. Bu yönetmeliğin X fıkrası uyarınca ayrıca...

"Kişi geçici olarak, icrada bulunan memurun gözetimine alınmışsa, kendisine bir daha kaçmaya kalkışması halinde uyarı yapılmadan ateş edilebileceğini hesaba katması gerektiği hatırlatılır.

Kişi bu uyarıya rağmen yeniden kaçarsa, artık tekrar ateşli silah kullanılacağına dair bir uyarıya gerek kalmaz... Aynı şey sınır hizmetinde

de, kimlik kontrolü ya da kullandığı taşıtın, ya da yanında bulundurduğu şeylerin kontrol edilmesi için durdurulan kişiler için de geçerlidir..."

Bu FAC talimatının bizdeki talimattan farkı yok. Böylesi olaylar çıkmasından yana değiliz. Ayrıca bu konuda çıkarılan haberler çıkan olaylardan fazla. İnsanların ölmesini istemiyoruz. Ama kapalı askeri bölgelerdeki düzenlemeye de dikkat edilmesi zorunludur.

H. Kohl, bu konuda bugün ya da yarın bir değişiklik olmasını beklemediğini, ama duyulan bu türden her olayın kötü bir şey olduğunu söyledi. Bu konuda bir şeylerin değişmesi büyük önem taşımakta, çünkü bunların her biri kamuoyunu meşgul ediyor dedi.

H. Kohl turizmin nasıl iyileştirilebileceğini sordu.

E. Honecker, DAC'ın gelişmeden yana olduğunu söyledi. Sonuç bildirgesinde bununla ilgili bir ifade de bulunmaktadır diyerek Berlin, Dresden ve Erfurt'ta yeni oteller yapılmasının kararlaştırıldığını duyurdu.

H. Kohl ek olarak, bu alanda bir kıpırdanma sağlanabilirse buna bağlı olan ekonomik konularda da konuşulabileceğini belirtti. FAC yurttaşlarının, özellikle de gençlerin İtalya ya da Fransa yerine Weimar ya da Dresden'i ziyaret etmelerinden yana olduğunu söyledi.

E. Honecker, 1986'da 12 milyon DAC yurttaşının kişisel nedenlerle diğer devletlere seyahat ettiğini, 1987 Ağustosuna kadar bu sayının 9,1 milyon olduğunu, bunun 7,5 milyonunun sosyalist ülkelere seyahat ettiğini, 1987 Ağustos sonuna kadar seyahat edenlerin sayısının 6 milyon olduğunu ve 1986'da sosyalist olmayan ülkelere ve Batı Berlin'e 4,4 milyon ve 1987 Ağustos sonuna kadar 3,2 milyon kişinin seyahat ettiğini hatırlattı.

H. Kohl, Heidelberg'de bir Yahudi Yüksekokulu ve bir arşiv açmış bulunan Yahudi Merkez Konseyi'nin bir dileğini dile getirerek, bu okulun 10-15 civarında Yahudi DAC yurttaşına burs vererek orada öğrenim

görmelerini sağlamak istediğini, Yahudi Merkez Konseyi'nin bu ziyaret kapsamında bu ricayı özellikle iletmesini Kohl'den rica ettiklerini belirtti.

E. Honecker, kısa bir süre önce Dünya Yahudi Birliği Başkanı'nı kabul ettiğini hatırlatarak, şimdi Berlin Yahudi Cemaati'ne ABD'den bir haham gelecek dedi.

H. Kohl'ün bahsettiği konuda ise Yahudi Merkez Konseyi'nin doğrudan Yahudi Cemaati'ne ya da DAC Yüksek Öğrenim Kurumu'na başvurabileceğini, bu arzunun yerine getirilebileceği kanısında olduğunu, arşiv kullanımının da sağlanabileceğin belirtti.

H. Kohl, Yahudi Merkez Konseyi'ni doğrudan DAC Yahudi Cemaati'ne başvurma konusunda bilgilendireceğini söyledi.

H. Kohl, kentlerarası partnerlik konusuna değinerek, bu ilişkilere büyük önem verdiğini hatırlattı. Ancak ziyaretlerin belediye başkanları düzeyinde kalmaması, yurttaşların da birbirleriyle buluşmaları sağlanmalıdır dedi.

H. Kohl, kişisel dileği olarak da Ludwigshafen ile Zwickau ya da Dessau arasında kentlerarası partnerlik ilişkileri kurulmasını istediğini belirtti.

E. Honecker şimdiye kadar 22 kentlerarası partnerlik ilişkisi bulunduğuna, şimdi de Trier ve Weimar arasında böyle bir ilişki kurulması için anlaşmaya varıldığına işaret etti. Bonn ve Potsdam arasında kentlerarası partnerlik ilişkisi kurulması konusunda da mutabakata varıldığını hatırlatarak, DAC'ın deneyim birikimlerine göre adım adım ilerlenmesinden yana olduğunu söyledi. Bu çerçevede tabii ki yurttaşlar da buluşmalıdır dedi.

H. Kohl, Hamburg'daki Körber Vakfı'nın DAC'den 10 fen öğrencisine mezuniyet sonrası bursu verme önerisini hatırlattı. E. Honecker bu önerinin inceleneceğini söyledi.

W. Schäuble demiryollarının ya da otoyolların tamamlanmasındaki öncelikler sorusunu ortaya attı. FAC da her şeyi aynı zamanda yapamaz, ancak FAC için demiryolları mutlak önceliğe sahiptir dedi. Otoyollar konusu da önümüzdeki yıl yapılacak olan transit ücretiyle ilgili görüşmelerde ele alınmalıdır dedi.

Buna, FAC'ın kökten yenileme işlerinin transit ücretinin bir öğesi olmadığı konumu da dahildir dedikten sonra, bu nedenle FAC'ın kökten yenilemeye ve otoyola katılımı konusunda ilkesel bir şey söyleyecek durumda olmadığını, bu yüzden şimdilik demiryolları konusunun görüşülmesini, transit ücretiyle ilgili ise önümüzdeki yıl görüşülmesini önerdiğini belirtti.

E. Honecker bu bağlamda şimdiye kadar yapılmış olan saptamalara göre GÜST devletleri konusunun yıl sonunda kapatılacağını işaret etti.

Otoyol yenileme masraflarını FAC'ın karşılaması ve esasen otoyolların köklü biçimde yenilenmesinin transit ücretine dahil olmadığını açıklaması halinde DAC'ın otoyolları otomobil ve otobüslere 31.12.1987'den sonra da açık tutmaya hazır olduğunu hatırlattı. Bazı yolların kapatılmasının psikolojik bakımdan iyi olmayacağını belirtti.

Otoyolların köklü biçimde yenilenmesi konusunun şimdiye kadar hep transit ücretinden ayrı olarak düzenlendiğini hatırlattı.

Demiryolları konusunda gerekli görüşmelere başlamaktan yanayız. Bu konunun uzmanlar düzeyinde de görüşülmesi gereklidir dedi.

W. Schäuble, Staaken'in yeniden yapım çalışmalarının otoyolların köklü biçimde yenilenmesi gibi bir temel konuyla aynı bağlamda ele alınmaması gerektiği görüşünü tekrarladı; bu konu transit ücretiyle birlikte ele alınmalıdır dedi.

E. Honecker, bu iki konunun birbirinden ayrı görüşülmesini kabul ettiğini açıkladı.

H. Kohl, hava trafiğinin iyileştirilmesi konusunda DAC'ın neler düşündüğünü sordu.

E. Honecker, DAC'ın bu konuda uzun zamandan beri bazı şeyler yapmaya hazır olduğunu hatırlattı. Ancak bu konuda esasen Batı Berlin'e olan hava trafiğiyle bağlamlı olan sorunlar bulunduğunu belirtti.

Bilindiği gibi müttefiklerin hava koridorları bulunmakta. DAC Lufthansa'nın Schönefeld'e ve Interflug'un FAC'daki hava limanlarına uçmalarından yana. Bu konuda Lufthansa ile Interflug arasında görüşmeler yapılabilir.

W. Schäuble, Lufthansa ile Schönefeld'e uçuşun düşünülemeyeceğini, FAC'ın Tegel'e ilgi duyduğu görüşünü ortaya attı.

E. Honecker, uçuşun sadece üç hava koridoru dışında mümkün olduğunu, bunun dışındaki sorunlarda ise bilindiği gibi Dört Güç'ün anlaşamadıklarını hatırlattı.

W. Schäuble bunun zor bir konu olduğunu kabul ettiğini söyledi. Orta vadede bir perspektif bulunması için iki taraf da gayret göstermelidir dedi.

E. Honecker bu değerlendirmeye katıldığını belirtti. Schönefeld mi, Tegel mi sorusundan bağımsız olarak Leipzig ile Frankfurt arasında hava trafiği kurulabileceğini ve bundan fuar zamanı dışında da yararlanılabileceğini hatırlattı.

H. Kohl Elbe'nin temiz tutulmasıyla ilgili soru sordu. E. Honecker verdiği yanıtta bu konunun sınır düzenlenmesiyle bağlamlı olarak görülmesi gerektiğini belirtti.

Bizim için sorun şudur: FAC için Elbe'nin temiz tutulması mı, yoksa Werra'nın tuzlanmasının azaltılması mı öncelikli? İkisi de masraf isteyen sorunlardan.

W. Schäuble, önceliğin Werra'dan Elbe'ye kaydırılmasının düşünülebileceğini ortaya attı. Çünkü esasen Werra'nın tuzlanmasının azaltılması sadece ESTA süreciyle mümkündür, bu da çok masraflıdır dedi.

E. Honecker bu konuda ayrıca potasyum suyu sıkılmasına da dikkat edilmesi gerektiğine işaret ederek bu konuda bir çözüm bulunması gereklidir dedi.

E. Honecker sonuç olarak bir kez daha Elbe sınırı sorununun çözülmesi halinde diğer sorunların da çözülebileceğine dikkat çekti. Ayrıca DAC kamuoyunun da göz önünde bulundurulması gerektiğini hatırlattı.

Son olarak E. Honecker H. Kohl'ü resmi olarak ziyaret etmesi için DAC'a davet etti. H. Kohl'ün resmi olmayan özel bir ziyaret istemi olursa lütfen bunu avukat Vogel'e bildirmesini rica etti.

III. Dar Katılımlı Görüşme, 8 Eylül 1987 (10.00-11.00 arası)

Belirlendiği üzere bazı insani sorunlar ele alındı. W. Schäuble, FAC'ın DAC'daki aftan sonra affedilen politik tutukluların ne olacağı sorusuyla ilgilendiğini söyledi.

Mesele bu kişilerin insani çabalar kapsamına alınıp alınamamasıdır dedikten sonra, aile birleşimi konusunda görüşmelerin sürdürülmeyeceği yolunda duyduklarının bir yanlış anlama olduğunun bir kez daha onaylanmasını istediğini belirtti.

E. Honecker bunu doğruladı ve Dr. Vogel'in çalışmalara devam edeceğini belirtti.

W. Schäuble bazı "sığınma olayları" ziyaret öncesinde çözülebilirdi, bu da ziyaretin havası için iyi olabilirdi dedi. İleride de ilişkileri zorlaştırmayacak çözümler bulunmalıdır diye ekledi.

Ziyaret öncesinde FAC tarafına pek çok mektup geldiğini, bunların çeşitli konuları içerdiğini belirtti. Bunların incelenmesi için iletilmesinin istendiğini söyledi.

E. Honecker verdiği yanıtta yapılan affın genel bir af olduğunu, çok az kişinin tutuklu kaldığını, yaklaşık 28.000 kişinin aftan yararlandığını belirtti.

Aftan yararlanamayanların sadece savaş ve nazi suçluları, askeri casusluk ve cinayet suçluları ve örneğin cinsel suçlardan hüküm giymişler gibi kamu için tehlike arzeden kişiler olduğunu belirtti. DAC'daki hapishane-

ler hemen hemen boşaldı dedi.

FAC'da politik tutuklu olarak tanımlananların da aftan yararlanacağını belirtti. Af konusunda DAC'da görüş farklılıkları olduğunu da saklamak istemediğini ekledi.

Bazı çalışma kolektifleri affedilenleri işe almak zorunda kalırlarsa verimin gerilemesinden kaygı duymaktadır. Bu nedenle gerekli aydınlatıcı çalışma yapılacaktır dedi ve bu konuda DAC Genel Savcısı ile görüştüğünü belirtti.



Savcının FAC'a göçmek isteyen kişilere dikkat çektiğini, kendisinin buna yanıt olarak bu kişilerin hiçbir çekince olmaksızın DAC'ı terk etmelerine izin verileceğini söylediğini hatırlattı.

Ve tabii ki bu, istenirse aileleri de kapsayacaktır; bu konu bu yıl içinde halledilecektir, hiç kimse politik görüşleri ya da inançları yüzünden hapiste kalmayacaktır dedi.

Sözlerine Schäuble'nin bahsettiği mektupların inceleneceğini de ekledi.

W. Schäuble, Katolik Piskoposlar Konferansı'nın Federal Şansölye Kohl'e başvurarak, DAC'da kendilerinin öğrenimde ve çalışma yaşamında mağdur edildikleri görüşünde olan her iki Hıristiyan kilisesi mensuplarının durumunu Erich Honecker ile görüşmesini dilediklerini hatırlattı.

E. Honecker, DAC'da bir dinsel cemaat üyeliği yüzünden herhangi bir mağduriyetin olmadığını belirtti. Herkes serbest gelişim şansına sahiptir diyerek, ancak örneğin tıp gibi bazı öğrenim dallarının tıklım tıklım dolu olduğunu, açık öğrenim yeri kalmadığını kaydetti.

Ama teknik dallarda açık yerlerin bulunduğunu ekleyerek, buna rağmen mağduriyet söz konusu olursa durumun inceleneceğini belirtti. Ayrıca yaş gününü kutlama vesilesiyle piskoposların DAC'da devletle kilise arasındaki iyi ilişkileri vurguladıklarını hatırlattı.

Piskoposlar sayısının sınırlı olması konusunun henüz açıklığa kavuşmadığını, ancak bunu öne çıkarmak istemediğini, hem Katolik, hem de Protestan kiliseleriyle iyi ilişkilere önem verildiğini belirtti.

Schäuble, aftan sonra DAC'ı illegal olarak terk etmiş olanların durumunun ne olacağı sorusunu yöneltti.

E. Honecker yanıt olarak DAC'ı illegal olarak terk etmiş olanların da affa uğrayacağını söyledi. H. Kohl bu affın büyük politik bir anlam taşıdığına işaret ederek bunu övdü, bunun ayrıca Erich Honecker için de bir olumlu puan olduğunu, ilişkilerdeki havayı olumlu etkileyeceğini belirtti.

E. Honecker, DAC'ın şimdiye kadar ölüm cezasının kaldırılışını bir afla bağlantılı hale getiren ilk sosyalist ülke olduğuna dikkat çekti. Bunun af konusunda henüz çekinceleri olan halk kesimlerini de etkileyeceğini söyledi.

H. Kohl de Schäuble gibi bazı ticari olmayan ödeme trafiğine ilişkin sorunlara değinilmesini rica etti. Schäuble en azından masrafı az olan bazı küçük sorunların çözümlenebileceğini dile getirerek, örneğin bloke

edilmiş hesapların serbest bırakılması, asgari döviz değişiminde kullanımın genişletilmesi ve hesap üzerinden transfer olanağına özendirilmesi gibi konuları dile getirdi.

E. Honecker, yanıt olarak bu sorunların sadece ekonomik sorunlarla bağlamlı olarak çözümlenebileceğini, DAC'ın halen yılda 70 milyonluk döviz katkısında bulunduğunu hatırlattı.

FAC'da da 53. Askeri Hükümet Yasası kapsamında DAC vatandaşlarına ait bloke edilmiş hesaplar bulunmakta, eğer bu yasa ortadan kaldırılırsa bazı sorunların çözümlenmesi bizim için de kolaylaşacaktır; ayrıca ziyaret trafiğinin değişime elverişli olmayan para birimleri yüzünden zorlaştığını da söylemek gerekir dedi.

Eğer biz 200 Mark karşılığında 200 Mark alabilseydik, vatandaşa 200 Markı vermek bizim için kolay olurdu. Ayrıca bu konu sonuç olarak sadece bir döviz sorunu da değil, ekonomik gelişmeye bağlı olarak bu amaca ayrılan bazı fonlar serbestleşebilecek dedi.

H. Kohl, ek telefon hatlarının devreye gireceği açıklanabilir mi sorusunu yöneltti. E. Honecker kabul ettiğini belirtti.

H. Kohl, DAC'ın Hannover, Hamburg ve Kiel'i sınır civarı trafiğine dahil etme niyeti hakkında kamuya bir şeyler söylenebilir mi sorusunu yöneltti.

E. Honecker, bu sorunun Elbe sınır sorunuyla ilişkili olduğunu vurgulayarak, E. Albrecht ile yapılan görüşmede bu sorunun çözümlenebileceği izlenimini edindiğini hatırlattı.

Ayrıca güvene karşı güven ilkesi çerçevesinde Elbe sınır sorununun çözümlenmesiyle birlikte Hannover, Hamburg ve Kiel'in sınır civarı trafiğine dahil edileceğini söyleyebileceğini ekledi.

H. Kohl, birbirimize baskı uygulamak gerekmez diyerek, bu sorunu şimdilik ele almamayı, zaten kendisinin de kısa bir süre sonra Albrecht

ile görüşeceğini, ardından ne yapılabileceğine karar verilmesini önerdi, eğer bu konu sorulacak olursa DAC ile görüşmekteyiz yanıtını vereceğini söyledi.

E. Honecker, Sınır Komisyonu'nun 1945'ten bu yana ne gibi bir uygulama olduğunu, İngiliz işgal gücünün o zaman bu konuda nasıl bir uygulama getirdiğini saptaması gerektiğini hatırlattı ve Elbe sınırı düzenlendikten sonra DAC'ın Hannover, Hamburg ve Kiel'in sınır civarı trafiğine dahil edilmesini onaylayacağını belirtti. H. Kohl DAC'a bisikletle giriş sorusunu yöneltti.

E. Honecker yanıt olarak, seyahatlerde bisikletlerin bagaj olarak kabul edilmesini onayladığımızı, bu konunun böylece açıklanabileceğini, bu kuralın FAC'dan ve Batı Berlin'den yapılan seyahat girişleri için geçerli olduğunu belirtti.

Bundan fazlasının olanaklı olmadığını, yoksa pek çok trafik sorunu ortaya çıkacağını söyledi.

W. Schäuble, Berlin'deki semtler arasında partnerlik sorusunu yeniden sorarak, bu konuda yeniden görüşmeler yapılacağı açıklanabilir mi diye ekledi.

E. Honecker, evet açıklanabilir, bu konu incelenmelidir diyerek, biz semtler arasında ilişkiler kurulmasından yanayız, ancak bu ilişkiler partnerliğe varır mı, bunu ancak ileride görebiliriz dedi.

W. Schäuble tekrar Staaken sınır kapısı konusuna dönerek, bildirilen masrafların çok yüksek olduğunu söyledi. E. Honecker bunun üzerine konuyu uzmanların ele alması gerektiği yanıtını verdi. Bu kapının 31.12.1987'den sonra açık kalması isteniyorsa kapsamlı bir şekilde yeniden inşa edilmesi gerektiğini hatırlattı.

Yeniden inşa konusunun otoyolların köklüce yenilenmesinden ayrı ola-

rak ele alınması görüşünde mutabık kalındığını, şimdi uzmanların hizmet cetvellerine göre masrafları ortaya çıkarmaları gerektiğini, bunun çabuk yapılması gerektiğini, anlaşmaya varılırsa Staaken'in 31.12.1987'den sonra da açık kalmasına karar verilebileceğini belirtti.

H. Kohl, W. Schäuble'nin bu konuyu ele almasını, Staaken için nelerin gerektiğini çabuk bir şekilde A. Schalck ile birlikte açıklığa kavuşturmasını istedi.

Erich Honecker sözlerini bitirirken DAC'ın AIDS araştırması konusunda FAC ile olabildiğince sıkı bir işbirliği yapmaya hazır olduğunu, sağlık alanında olduğu gibi mevcut işbirliğini daha da iyileştirmekten yana olduğunu belirtti. H. Kohl bu görüşe katıldığını söyledi.

E. Honecker bu bağlamda uyuşturucu madde kullanımıyla mücadelenin de güçlendirilmesi gereğine işaret etti.

Kısa bir süre önce "Die Kinder vom Bahnhof Zoo" [Zoo tren istasyonunun çocukları] adlı filmi gördüğünü, filmdeki sahnelerin korkunç olduğunu, bu yönde mücadelenin güçlendirilmesi gerektiğini tekrarladı.



E. Honecker, H. Kohl'e Dessau ile Ludwigshafen arasında kent partnerliği kurulmasının olanaklı olduğunu söyledi.

IV. Geniş Katılımlı Görüşme 8 Eylül 1987 (11.00-11.45 arası)

H. Kohl toplantıyı açarak E. Honecker'den ikili sorunlar konusunda bir açıklama yapmasını rica etti.

E. Honecker ziyaret boyunca yapılan görüşmelerde çoğu soruna açıklık getirildiğini kaydederek, DAC'ın en büyük önemi barışın güvence altına alınmasına verdiğini tekrar vurgulamak isterim dedi.

Barışın güvence altına alınması ilişkilerimizin çekirdeğindedir; her iki devlet de coğrafi konumunu seçme durumunda değil, bu coğrafyada yaşamak ve onun gereklerini yerine getirmek zorundadır dedi.

DAC, İlkeler Sözleşmesi'nde öngörüldüğü gibi, silahlanmanın sınırlandırılması ve silahsızlanma görüşmelerine büyük değer biçmektedir. DAC, iki ülkenin Birleşmiş Milletler kurullarında silahsızlanma konusunda ortak tavır koymalarını da olanaklı görmektedir dedi.

İki Alman devleti arasındaki ilişkilerin genel uluslararası gelişmelerden kopuk olamayacağı konusunda kuşkusuz mutabıkız.

Aynı zamanda bu iki devlet ilişkilerini gerekli şekilde biçimlendirerek dünyadaki durumu olumlu etkileme yükümlülüğünü de taşımaktadır. Bu anlamda:

DAC ve FAC arasındaki ilişkilerin normalleşmeye devam etmesini dünyadaki gerilimin azaltılmasına önemli bir katkı olarak görüyoruz. Bu ortak bildirgede de ifadesini bulmaktadır.

DAC, FAC ile sürdürdüğü sözleşmeler politikasında kararlıdır. Geçmiş yıllarda yapılmış olan tüm sözleşmeler, ilişkilerdeki ilkeler üzerine yapılmış olan sözleşme, çıkış noktası olarak iyi koşullar sağlamaktadır. Özellikle 12 Mart 1985 tarihli ortak açıklama önemlidir.

1970'teki durum bugünküyle karşılaştırıldığında ulaşılmış olanı kimse yok sayamaz. Eğer hâlâ ilişkilerin daha kapsamlı bir şekilde normalleşmiş olmasından uzaksak, daha fazlasına ulaşabilirdik diyorsak, bunun nedenini en başta uluslararası hukukun DAC'a karşı da tam olarak uygulanmasından kaçınan kemikleşmiş tavırlarda görüyoruz.

İkinci Dünya Savaşı'nın ateşinde yok olan Alman İmparatorluğu'nun enkazları üzerinde birbirinden bağımsız, birbirinden farklı toplumsal düzenlere sahip, birbirinden farklı ittifaklara bağlı iki devlet oluşmuştur. Politik ve uluslararası hukuksal gerçeklik budur.

Ayrıca, FAC kapitalist bir devlet olarak varlığını sürdürmekten vazgeçmek istemediği gibi, DAC da sosyalist bir devlet olmaktan vazgeçmek niyetinde değildir. Demek ki kendiliğinden anlaşılacağı üzere DAC ile FAC arasındaki ilişkiler, ancak iki bağımsız devlet arasındaki ilişkiler nasılsa öyle olabilirdi.

Bu durum barışın çıkarınadır, iki devlette yaşayan insanların ve iyi komşuluk ilişkilerinin geliştirilmesinin lehinedir.

İki devletin varlığı, savaş sonrası Avrupa düzeninin temel öğesidir. Bunu sarsmaya kalkışmak barışı ve istikrarı tehlikeye sokmak demektir.

Bu konuda hem Doğu'da hem de Batı'da egemen olan görüşe de uygun olarak, gerek Avrupa'nın, gerekse dünyanın bu durumdan memnun olacağı görüşündeydik. Ve bu görüş sonuç olarak Avrupa sözleşmelerinde ve Helsinki Sonuç Belgesi'nde ifadesini buldu.

Böylece Avrupa'daki şimdiki sınırlar için bağlayıcı ve sürekliliği olan temeller atılmıştır. Bu saptamanın Avrupa'daki tüm devletlerin sınırlarının dokunulmazlığını, devletlerin şimdiki sınırları içindeki bütünlüğüne ve bağımsızlığına saygı gösterilmesinin barışın temel koşulu olduğu ifa-

desinin yer aldığı 12 Mart 1985 tarihli ortak açıklamamızda da değişikliğe uğramadan yer almış olmasını anlamlı görüyoruz.

İlişkilerimizde ulaşılmış olanlar, karşıtlıkları ve farklılıkları göz ardı etmeden, mevcut sözleşmeler temelinde ve barış içinde yan yana yaşama prensibine uygun olarak geliştirilmeye devam edebilir.

Bu yapılırken, İlkeler Sözleşmesi'nin ana düşüncesine, yani iki Alman devletinin karşılıklı olarak birbirinin iç ve dış işlerinde bağımsız, başına buyruk oluşuna saygı gösterilmesi gereklidir.

İki taraf da gerçekçilikle, sözleşmelere sadakatle ve iyi niyetle davranırsa ve tabii ki diğerinin bağımsızlığına, eşit haklara sahip oluşuna, birbirine müdahale etmeme ilkesine saygı gösterirse, ilişkilerimizdeki ilerleme sürecektir.

İkili ilişkilerimizde son yıllarda sağlanan ilerlemeyi selamlıyoruz. Sözleşmeler sistemi genişletilebildi. 1986 tarihli Kültür Anlaşması bunun sadece bir örneğidir.

Bazı sorunlar çıkmış olmasına rağmen ticari ve ekonomik ilişkiler geliştirilebildi. Seyahat ve ziyaret trafiği önemli ölçüde arttı. FAC ile ve Batı Berlin ile olan transit trafik hacmi dev boyutlara (27 milyon transit geçiş) ulaştı. Şüphe üzerine yapılan kontroller artık hiçbir ağırlığa sahip değil. DAC bu transit trafiğin olduğu gibi engelsiz devam etmesinden yana.

Bir dizi önemli sorunun çözümlenebilmesi konusunda ise ziyaret sırasında mutabakata varıldı. DAC ile Batı Berlin de dahil olmak üzere FAC arasındaki ilişkilerin Dört Taraf Anlaşması'na uygun olarak geliştirilmesinin koşulları oluşturuldu.

1985 Moskova görüşmesinden sonra çoğu konuda bir hareketlilik başlamıştır. DAC, ciddi bir şekilde ilişkilerin ileriye doğru gelişmesinden yanadır.

H. Kohl verdiği yanıtta son ifadeye kendisinin de katıldığını, temel konulardaki karşıtlıklara rağmen şu birkaç günün ilişkilerin geliştirilebileceğini gösterdiğini belirterek, FAC'ın bu konuda mevcut olanaklardan

yararlanacağını söyledi.

Bu konuşmalardan sonra Federal Bakanlar Bangemann ve Wilms yapılan görüşmeler hakkında rapor verdiler. G. Mittag ve O. Fischer yoldaşlar tamamlayıcı açıklamalar yaptılar.

O. Fischer yoldaş açıklamasında FAC Dışişleri Bakanı Genscher ile yaptığı görüşmeye ayrıntılı yer verdi.

H. Kohl, resmi görüşmelerin kapanış konuşmasında görüşmelerin yapıcı bir hava içinde geçtiğini, ilerisi için fırsat kapıları açtığını belirtti.

Bu temelde ilerlenebileceğini kaydetti. Ayrıca Doğu-Batı ilişkilerinde elverişli bir dönemde bulunulduğunu, amacın şimdiki ve sonraki nesillere barışçıl bir gelecek sağlamak olduğunu belirtti.

E. Honecker de bu saptamalara katıldığının altını çizdi.

Geniş Katılımlı Görüşmeye katılanlar:

DAC'dan G. Mittag, O. Fischer, G. Beil, F-J. Herrmann, K. Nier, E. Moldt, G. Rettner, C. Krömke, E. Krabatsch, W. Meyer, M. Niklas, K Seidel yoldaşlar.

FAC'dan: M. Bangemann, D. Wilms, W. Schäuble, H.O. Bräutigam, F. Ost, D. v. Würzen, L. Rehlinger, E. G. Stern, W. Neuer, D. Kastrup, B. Dobiey, C.-J. Duisberg, R. Hofstetter.

Dar Katılımlı Görüşmeye katılanlar:

DAC'dan: F. J. Herrmann, K. Seidel yoldaşlar.

FAC'dan W. Schäuble, C. -J. Duisberg.

Seidel

Bazı nesnel sorunlara ilişkin pozisyon

Transit trafiği

Staaken Sınır Kapısı'nın Transit Sözleşmesi kapsamındaki FAC ve Berlin (Batı) arasındaki transit trafiğine açık tutulmasına devam edilmesi:

DAC, Staaken Sınır Kapısı'nın Transit Sözleşmesi kapsamındaki, yani yük değil, sadece kişilerin otomobille ya da toplu taşımacılık araçlarıyla 31 Aralık 1987'den sonra da geçişlerine açık tutulmasına devam edilmesi konusunu, bu sınır kapısında gerekli olan yenileme ve genişletme, otoyola giriş yolunun masraflarının tümüyle FAC tarafından karşılanması koşuluyla (yaklaşık 400 milyon DM) değerlendirmeye hazırdır. Ayrıca;

- FAC'ın DAC'ın otoyol bölümlerinin kökten yenilenmesi işlerinin transit ücretinin bir öğesi olmadığı konumunu kabullenmesi ve gerekli kökten yenileme işlerinin finansmanına uygun biçimde katılmaya devam etmeye hazır olduğunu belirtmesi gereklidir.
- Batı Berlin ring otoyolunda Transit Sözleşmesi kapsamındaki transit trafiğine (Magdeburg ayırımı ile Nauen girişi arasındaki otoyol bölümü) izin verilmesi: Bu batı ring otoyolunun tamamlanmasının (yaklaşık 20 km.) tümüyle FAC tarafından finanse edilmesi (yaklaşık 160 milyon DM) koşuluyla bu konunun DAC tarafından incelenmesi sözü verilebilir.

Geçişlerde kontrollerin kolaylaştırılması onaylanabilir, geçiş yapan toplu taşımacılık araçlarında ve trenlerde pasaport kontrolü yapılırken belirlenecek bir zamandan itibaren mühür basılınaması (hızlı ve kolay işlem) kabul edilebilir.

Bazı kişilerin transit geçişinin reddedilmesi ya da geçici olarak dışlanması uygulamasında DAC'ın haber verme uygulamasında değişiklik: Tutuklama durumlarında, karşı tarafa ilgilileri bilgilendirebilmesi için isim belirtilerek haber verilebilir.

Bazı kişilerin transit geçişinin reddedilmesi ya da süreli olarak dışlanmasında DAC'ın haber verme uygulaması Transit Sözleşmesi'ne uygundur. Transit Sözleşmesi aslında bu durumlarda bireysel bilgi verilmesini öngörmemektedir.

Diğer taraf, geçişin reddedilmesi ya da dışlanma durumunda ilgilinin akıbetinin belirsiz kalmaması bakımından kısa zamanda ve engelleme nedeni de belirtilerek bilgilendirilir.

Seyahat ve ziyaret trafiği

Hamburg, Hannover ve Kiel kentlerinin sınır yakını trafiğine dahil edilmesi bir istisna ve DAC'ın olağandışı bir lütufta bulunması olarak onaylanabilir.

DAC, başka kentleri de sınır yakını trafiğine katarak kapsamı genişletme niyetinde değildir.

Sosyalist olmayan devletlerde ve Batı Berlin'de ikamet eden eski DAC yurttaşlarının DAC'a giriş olanakları:

Önceden verilmiş merkezi prensip kararı temelinde bildirilecektir: DAC bağımsız bir devlet olarak ülkesine kimin girip giremeyeceğine kendisi karar verir. DAC'ın 1 Ocak 1988'de aldığı tek taraflı ve cömertçe uyguladığı karara göre 1 Ocak 1982'den önce DAC'ı terk etmiş olan eski DAC yurttaşlarının durumu incelenir, istenmeyen kişi olmamaları durumunda ülkeye girmelerine izin verilir.

DAC makul bir süre geçtikten sonra, eski DAC yurttaşlarının ülkeye girip giremeyeceklerini inceleyecek ve gerekli kararları verecektir.

Bisiklet, motosiklet ve mopetle girişlere (doğal olarak Batı Berlin'i ilgilendiren bir konu) olanak sağlama: Şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da bisiklet, motosiklet ve mopetle girişlere (sınırda yapılan kontrolün zorlaşması, trafik güvenliğinin tehlikeye düşmesi nedenleriyle) izin verilemez.

Ancak DAC, bir jest olması bakımından otomobille ya da trenle yapılan sınır ötesi seyahatlerde beraberinde seyahat eşyası olarak bisiklet getirilmesi konusunu değerlendirmeye hazırdır.

Eisfeld sınır kapısının karşılıklı meta trafiğine açılması: DAC, (şimdiye kadar sadece bireylere mahsus olan) Eisfeld Sınır Kapısı'nı yük trafiğine de açmaya hazırdır (6 Kasım 1986 tarihli karar). Ancak bunun koşulu karşı tarafın inşa ve genişletme masraflarına (yaklaşık 12 milyon DM) katılmasıdır.

Worbis sınır kapısının karşılıklı yük trafiğine açılması: Konunun incelenmesine devam edilebilir. Bunun koşulu, ortaya çıkacak olan inşa ve genişletme masraflarına (ulaşım sağlama olanakları da içinde) FAC'ın da uygun bir biçim ve ölçüde katılmasıdır.

Batı Berlin'e ilişkin sınırdan geçiş konuları:

1. Senato'ya 20 Ağustos 1987 tarihinde örtülü olarak bildirilen olası hafifletmeler ve kolaylıklar:

- Birden fazla geçiş için verilen geçiş belgelerinin geçerlilik süresinin üç aydan altı aya çıkarılması.
- Ziyaret ve seyahat için bürolara yapılan başvurularda ikinci bir başvuru formülerinden vazgeçilmesi.
- İki gün kalmak amacıyla yapılan giriş ve çıkışlarda farklı sınır kapılarının kullanılması olanağı.
- Hafta sonu ve tatil günlerinde bir gün kalmak amacıyla yapılacak turistik ziyaretler için bürolara yapılan başvuruların kolaylaştırılması konusu incelenecektir.

2. DAC'ın gerçekleştirmeyi göze alabileceği ek kolaylıklar (Senato bu konuda 20 Ağustos 1987 tarihinde bilgilendirilmiştir).

- Rudower Chaussee Sınır Kapısı'nın kişilerin geliş gidişine ve transit trafiğine açılması: Bunun koşulu: Masrafların senato tarafından karşılanmasıdır.
- Mahlow Sınır Kapısı'nın yük geliş gidişine ve transit trafiğine açılması: Bunun koşulu: Masrafların senato tarafından karşılanmasıdır.

Diğer konular:

Bir gün kalmak amacıyla yapılan giriş ve çıkışlarda farklı sınır kapılarının kullanılması olanağı:

Bu olanak iki günden fazla kalmak amacıyla yapılan giriş ve çıkışlar için zaten vardır. DAC bu olanağı iki günden fazla seyahatler için de sağlamaya hazırdır.

Ama bir gün kalmak amacıyla yapılan giriş ve çıkışlarda şimdiki uygulamayı değiştirme olanağı yoktur.

Gençler için karşılıklı ziyaret olanağı: Bunun için FDJ'nin seyahat bürosu "Jugendtourist" ve Berlin'deki (Batı) seyahat şirketleri ve gençlik birlikleri arasında yapılmış olan anlaşmalar vardır ve bu anlaşmaların sağladığı olanaklardan yararlanılmaktadır.

Bunun ötesinde seyahat ve ziyaret anlaşması çerçevesinde ve acil ailevi durumlarda da seyahat ve ziyaret olanakları bulunmaktadır.

DAC'ın bağımsız karar verme yetkisi bulunan sınır ötesi trafiği çerçevesinde bazı eşyaların DAC'a sokulması konusunda bazı değişiklikler yapılması ya da daha cömertçe davranılması: 1 Kasım 1987'den itibaren şu kurallar geçerli olacaktır:

1. Sınır ötesi seyahat ve paket trafiği çerçevesinde bazı eşyaların DAC'a sokulması konusunda şu değişiklikler yapılacak ve bu konuda daha cömertçe davranılacaktır:

1.1. Edebi yapıtlar ve basılmış yazılı ürünlerin DAC'a sokulması konusunda gümrük mevzuatında yapılacak değişiklikler:

- DAC'a sokulması yasak olan, posta ile gönderilen gazeteler listesinde bulunmayan, düzenli aralıklarla yayımlanan adres listeleri, takvimler, almanaklar, yıllıklar ve pul katalogları gibi basılmış ürünler üzerindeki yasak kaldırılacaktır.

İçerikleri bakımından barışın korunmasına karşı ya da nefret aşılayıcı, ya da diğer bir şekilde sosyalist ülkelerin ve yurttaşlarının çıkarlarına aykırı, pislik edebiyatı yapan, ya da ahlak dışı olan yazı ve anlatılar gibi ürünlerin DAC'a sokulması konusundaki yasaklar genel ilkelerine uygun olarak geçerli kalacaktır.

Yasağın kaldırılması, posta trafiğinin azalmasını, yılda yaklaşık 40 bin postanın FAC'a ve Batı Berlin'e geri gönderilmesini, ayrıca bu yüzden hukuki kovuşturma yapılması gereğini de ortadan kaldıracaktır.

1.2. Ses kaydı kasetleri ve manyetik ses bantlarının ülkeye sokulması ya da ülkeden çıkarılması: Ses kaydı kasetleri ve manyetik ses bantlarının ülkeye sokulması ya da ülkeden çıkarılmasına izin verilecektir.

Ses kaydı olan kasetlerin ülkeye sokulmasına, bunların içeriğinin sosyalist ülkenin ya da yurttaşlarının çıkarlarına aykırı olmaması koşuluyla izin verilir.

- DAC'ın uluslararası geçerli kuralları göz önünde bulundurmasını,
- Yılda yaklaşık 35-40 bin civarındaki postanın özellikle FAC'a ve Batı Berlin'e geri gönderilmesi gereğini de azaltacaktır.

1.3. Bazı eşyaların, özellikle teknik araçların ülkeye sokulmasında alınan harçların azaltılması:

Harçlar için esas alınan, söz konusu eşyanın ortalama değerinde azaltmaya gidilecektir.

Bu azaltma öncelikle evlerde kullanılan elektronik eşyalarla (radyo, kasetli radyo, müzik seti) elektronik müzik aletleri, elektronik masa hesap makinesi ve kuars saatlerle ilgilidir. (Azaltmada prensip olarak eşyaların ortalama değeri Batı ülkelerindeki satış fiyatının iki-üç katı oranında azaltılacaktır. Böylece ülkeye sokma harcı, ilgili eşyanın FAC'daki ya da Berlin'deki (Batı) satış fiyatının %40-%60'ı kadar olacaktır.)

1.4 Depozito harçlarının daha elverişli hale getirilmesi: Depozito harçları konusu yeniden düzenlenecektir. Uluslararası (örneğin SSCB'deki ve FAC'daki) uygulamaya uygun olarak artık eşyanın değerine göre değil, ağırlığına göre harç alınacaktır.

1.5 Yurt içinde önceden ya da sonradan gönderilmiş olan seyahat bagajlarıyla ilgili gümrük işlemleri yapılmasına olanak sağlanması:

Yurt içinde (tüm yöre kentlerinde ve Stralsund, Plauen, Bautzen, Annaberg ve Döbeln kentlerinde) özel olarak önceden ya da sonradan gönderilmiş olan seyahat bagajlarıyla ilgili gümrük işlemleri yapan daireler kurulacaktır. Bu daireler, sınırda meydana gelmiş bir kusur nedeniyle, ya da kilitli olduğu için açılıp kontrol edilememiş olan bagajların gümrük

işlemlerini üstlenecektir.

Böylece önceden ya da sonradan gönderilmiş olan seyahat bagajlarıyla ve diğer ticari olan ya da olmayan ekspres gönderilmiş küçük eşyalarla ilgili gümrük işlemleri yapılması koşulları kolaylaşacaktır.

1.6. Seyahat eşyası olarak video cihazlarının ve kasetlerinin geçici olarak ülkeye sokulması ya da ülkeden çıkarılmasına izin verilmesi:

Video cihazlarının ve makul sayıda video kasetinin ziyaret ve turizm trafiği çerçevesinde seyahat eşyası olarak geçici olarak ülkeye sokulması ya da ülkeden çıkarılmasına izin verilecektir. Video teknik cihazlarının DAC'da kalması amacıyla DAC'a sokulması yasağı geçerli kalacaktır.

2. Hediye ve paket trafiği çerçevesinde posta yoluyla ülkeye ilaç sokulması konusunda sağlanacak kolaylıklar: Hediye ve paket trafiği çerçevesinde posta yoluyla ülkeye ilaç sokulması konusunda daha kapsamlı kolaylıklar sağlanacaktır.

DAC ile FAC arasındaki sağlık sözleşmesinin uygulamaya geçirilmesinden sorumlu görevliler arasında yapılan görüşmelerde bu konu hakkında geniş açıklamalar bulunmaktadır.

Ülkeye sokulmasına izin verilen ilaçlar listesi mevcut koşulların değiştirilmemesi kaydıyla genişletilecektir.

Listeye şunlar eklenecektir:

- Reçeteye tabi olan dezenfektan maddeler
- Çabuk tanı koymaya yarayan malzemeler
- Ek olarak ilaç etkisi yapan vitaminler
- Yüksek tansiyona karşı kullanılan ilaçlar
- Bir kez kullanıldıktan sonra atılan şırınga ve kanüller
- Konuşma yardımları

Bunun ötesinde, bireysel kullanım amacıyla bazı ilaçların ve ilaç benzeri ürünlerin bir DAC hekiminin reçetesi istenmeksizin ülkeye sokulmasına izin verilmesi kolaylaştırılacaktır.

SED MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker yoldaş ile FAC Federal Meclis Başkanı Philipp Jenninger arasında 8 Eylül 1987'de makamında yapılan görüşme tutanağı

Ph. Jenninger E. Honecker'e hoş geldiniz dedi. Daha eski görevindeyken bu ziyaretin gerçekleşmesi için çaba göstermiş olmasından dolayı iç huzuru duyduğunu, bu ziyaretin iki Alman devleti arasındaki ilişkiler bakımından önemli bir olay olduğunu belirtti. Bugün de görevimi diyalog ve işbirliğinin geliştirilmesi olarak görüyorum dedi.

İki devletin de barışa katkıda bulunmaları, Almanların tarihten ders çıkarmaları gerektiğini söyledi. Çok şeyin olumlu gelişmesinden memnun olduğunu, çoğu zorlu sorunun çözümlenmiş olduğunu söyledi. Bir zamanlar kredi konusunda verdiği destekle güvene karşılık güven doğrultusunda işaret verilmesine katkıda bulunduğunu belirtti.

O zamanlarda Batı Berlinliler için "iki gün" düzenlemesine varılamamasından üzüntü duyduğunu, ancak bunun da gerçekleşeceğinden umutlu olduğunu söyledi.

O zamanlar DAC tarafının seyahat trafiğinin artırılması sözünü verdiğini, bugün bu hedefe ulaşılmış olduğunu belirtti.

Önemli olan, yapılabileceklerin ele alınmasıdır. E. Honecker'in dediği gibi mesele bir aklın koalisyonu meselesidir. İlişkilerin geliştirilmesi bu temelde devam edebilir. Seyahat trafiğinin daha da geliştirilmesi dileğimdir dedi.

Bunun birlikte yaşamaya önemli bir katkı ve biraz da barış politikası olduğunu, barışın sadece silahsızlanma anlaşmalarıyla değil, insanların birlikte yaşamalarıyla da sağlanabileceğini söyledi.

Ricasının engellerin, duvarların ortadan kaldırılması olduğunu belirtti. Gerçi dünyayı değiştirmek mümkün değildir, ama insanlar için çok şey yapılabilir, bu, belki de günün birinde İlkeler Sözleşmesi'nin yeniden formüle edilmesi için adımlar atılmasının koşulu olabilir dedi.

Seyahat ve ziyaret trafiğinin gelişmesi DAC'ın yararınadır. DAC'dan genç insanlarla konuşma fırsatı bulduğunu, bu gençlerin bizim yurdumuz DAC'dır, ancak dünyayı da görmek istiyoruz dediklerini hatırlattı.

E. Honecker'in ziyaretinin tarihe katkıda bulunmamıza vesile olmasını bekliyorum dedi.

E. Honecker selamlamaya teşekkür etti. Ph. Jenninger'in DAC-FAC ilişkilerinin gelişmesine yaptığı katkılara büyük değer biçtiğini belirterek, güvene karşılık güven temelinde pek çok şeyin ivme kazandığını, kendisinin de bu ziyaretin iki Alman devleti arasındaki ilişkilerin kararlılığa kavuşmasına katkıda bulunacağına inandığını söyledi.

Gerçekliklerden, birbirinden farklı iki Alman devletinin varlığından yola çıkılmalı ve olabilecek en iyi şeyler yapılmalıdır. Tarih önünde özel bir sorumluluğa sahibiz. DAC iyi ilişkiler istemektedir, iyi ilişkiler Avrupa'daki havayı da iyileştirmiştir dedi.

Birbirimize farklı iki toplum düzeninin bilincinde olarak yaklaşmalı ve günümüzün temel sorunu olan barışın güvence altına alınmasına katkıda bulunmalıyız dedi.

E. Honecker, ilişkilerinin gelişmesi kapsamında Federal Meclis ile Halk Meclisi arasında resmi ilişkiler kurulmasının, Ph. Jenninger'in Halk Meclisi Başkanı H. Sindermann ile buluşmuş olmasının anlamlı olduğunu belirtti.

IPU [Inter Parliamentary Union = Meclisler Arası Birlik] çerçevesinde iyi bir işbirliği bulunduğunu, Federal Meclis'teki bazı parti gruplarının Halk Meclisi'ndeki parti gruplarıyla ilişkiye geçtiklerini, meclisler arası resmi ilişkilerin kurulmasını ilişkilerin normalleşmeye devam etmesinin iyi bir işareti olacağını belirtti.

Alman topraklarından asla bir daha savaş çıkmaması konusunda iki

Alman devletinin meclislerinin özel sorumluluk taşıdığını, zaten bu ziyaretin de esas konularından birinin bu olduğunu belirtti.

E. Honecker, DAC'ın barışın sürekli olarak güvence altına alınması için her şeyi yaptığını vurguladı. DAC'ın akıl ve gerçekçilik için geniş bir koalisyondan yana olduğunun altını çizdi. İki Alman devleti arasındaki ilişkilerde barışın güvence altına alınması her şeyin üstündedir, sorumluluk ve güvenlik birliğinin anlamı budur dedi.

FAC'da şimdiye kadar yaptığı görüşmelerde barışın güvence altına alınması konusunda büyük bir mutabakatla karşılaşmaktan memnun olduğunu kaydederek, nükleer bir savaştan sonra politikanın bir hatasından söz edilmesi olanağı bile kalmayacaktır dedi.

DAC, Pershing 1a da dahil olmak üzere orta menzilli füzelerin ortadan kaldırılmasıyla silahsızlanmaya başlanmasından yanadır diyerek, kısa bir süre önce "Nükleer Silahsızlanmadan Yana Hekimler" temsilcileriyle yaptığı görüşmeye işaret etti.

Bu temsilcilerin Einstein'ın sözlerini hatırlatarak, nükleer çağın yeni bir düşünme tarzını gerektirdiğini belirttiklerini söylediklerini, bunun Garbaçov'un yeni düşünce çağrısıyla dolaysız bağlamlı olduğunu kaydederek, artık nükleer silahsızlanmaya başlanması için harekete geçilmelidir dedi. Tabii ki aynı zamanda konvansiyonel silahsızlanmanın da ele alınması gereklidir. Biz bu alanda da iki tarafın da saldırı yeteneği kalmayana kadar radikal silahsızlanmaya hazırız dedi.

Bu konuda Jaruselski Planı büyük bir rol oynamalıdır. Asimetrik durumlar daha az silahı olan tarafın silahlanmasıyla değil, fazla silahı olan tarafın bunları azaltmasıyla giderilmelidir. Hem politikada hem de askeri alanda düşünce tarzları değişmelidir dedi.

Varşova Paktı devletleri Berlin Zirvesi'nde saldırı yeteneğini ortadan kaldırmayı hedefleyen bir askeri doktrin kararlaştırmıştır. DAC küresel sıfır çözümünü destekleme konusunda DAC ile FAC'ın aynı görüşte olmasını selamlıyor dedi.

Ph. Jenninger'in Halk Meclisi ile Federal Meclis arasında resmi ilişkiler kurulmasına katkıda bulunacağından emin olduğunu belirterek, Halk Meclisi zaten birçok Batılı meclisle ilişki içindedir, Federal Meclis'le neden olmasın dedi.

Ph. Jenninger cevap olarak E. Honecker'in haklı olarak meclislerin sorumluluğuna dikkat çektiğini belirterek, sosyalist devletlerin meclisleriyle olan ilişkileri geliştirmeyi hedeflediğini, H. Sindermann'la bu nedenle görüştüğünü ve kendisine esas olarak Halk Meclisi'yle de ilişki kurmak



niyetinde olduğunu söylediğin hatırlattı.

Ancak bazı engellerin bulunduğunu, örneğin "Almanyalar Arası Komisyon"un da ve eşit muamele çerçevesinde Batı Berlin milletvekillerinin de katılımının gerektiğini hatırlattı. Bu koşulların en başta CDU/CSU Meclis Grubu'nca önemsendiğini bildirdi.

Bu engelleri ortadan kaldırmak istediğini belirterek, CDU/CSU Meclis Grubu parlamenterler arası güçlü ilişkilere girdikçe bu direnç azalacaktır, ben küçük adımlar atılmasından yanayım dedi.

Bu yolla Halk Meclisi ile Federal Meclis arasında resmi ilişkiler ku-

rulması hedefine ulaşılabileceğini düşündüğünü belirtti. E. Honecker'in barışın güvence altına alınması konusunda sıfır çözümle başlanılmasının önemli olduğu görüşüne de tam olarak katıldığını belirtti.

Ph. Jenninger sözlerini bitirirken E. Honecker'in FAC ziyaretinin iyi geçmesini diledi.

Seidel

SED MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker ile DKP [Deutsche Kommunistische Partei = Alman Komünist Partisi] Başkanı Herbert Mies ve Başkan Vekili Ellen Weber Yoldaşlar arasında 8 Eylül 1987'de Schloss Gymnich'te yapılan görüşme tutanağı*

Herbert Mies sözlerine başlarken Erich Honecker Yoldaş'ın FAC'ı ziyaret etmesinden duyduğu büyük sevinci dile getirdi. Alman topraklarındaki ilk işçi köylü devleti temsilcisinin Federal Şansölye tarafından kabul edilişini yaşamak insanı çok duygulandıran bir an oldu dedi.

Erich Honecker az önce H. Wehner'i ziyaret ettiğini, H. Wehner'in buna pek sevindiğini söyledi. E. Honecker, DAC ile FAC arasındaki ilişkilerin normalleşmesinin SPD vasıtasıyla geliştiğini göz önünde bulundurmamız gerektiğini söyledi.

Şimdi ise Kohl hükümetinin de gerçekliklerden hareket etmeye hazır olduğuna dikkat çekerek, az önce resmi ziyareti hakkında kararlaştırılan açıklamanın bunun altını çizdiğini belirterek, bu ziyaret ve yapılan törenler bizi duygulandırdı.

Bunun için on yıllar boyunca mücadele verdik, bu ziyaret tüm dünyaya birbirinden bağımsız iki Alman devletinin var olduğunu açıklıkla gösterdi dedi.

Herbert Mies yoldaş H. Kohl'ün önceki akşam şerefe kadeh kaldırır-

* Bonn yakınlarındaki bir şato. Eskiden FAC'a gelen devlet adamlarına konukevi olarak tahsis ediliyordu... y.n.

ken yaptığı konuşmaya değinerek, bunun pek kaba saba bir şey olduğunu söyledi.

E. Honecker yanıt olarak Kohl'ün bu konuşmasında her şeyden önce barışın güvence altına alınmasını öne çıkardığını belirterek, küresel bir çift sıfır çözümüne engel çıkarmamak gerekir dedi ve Kohl'ü Pershing 1a füzelerinin ortadan kaldırılması yolundaki açıklamasından dolayı tebrik ettiğini hatırlattı.

Görüşmelerde iki Alman devleti arasındaki diyaloğun, ekonomik, kültürel ve sportif ilişkilerin geliştirilmesine devam edilmesi gerekliliğinin büyük bir rol oynadığını söyledi.

DAC'ın kuruluş yıldönümü vesilesiyle çıkarılan af ve ölüm cezasının kaldırılması da görüşmelerdeki muhataplarımızı pek olumlu etkiledi, böylece tüm insan hakları sorunları geri plana düştü dedi.

Bir basın mensubunun "bu görüşmeler ne getirecek" sorusuna "kesinlikle yeniden birleşmeyi değil, iki Alman devleti arasında daha iyi işbirliğini getirecek" yanıtını verdiğini, şömine başında rüyalara dalmaya yer olmadığını, işbirliğinin çok önemli olduğuna değindi.

E. Honecker yoldaş devam ederek, bu ziyaretle ortak hedeflerimize ulaşılmıştır diyerek, DAC'ın FAC'a karşı uyguladığı aktif politikasının meyvelerini verdiğini söyledi.

Bu ziyaretin sağladığı sonuçlar sağcılara yine konum kaybettirdi. FAC'ın müttefiklerinin de bu ziyareti belli bir kaygıyla izledikleri de göz ardı edilmemelidir.

FAC'ın DAC ile ilişkilerini iyileştirmesinin ABD ile olan ilişkilerinde gevşemeye yol açabileceğinden kaygılandılar dedi.

Herbert Mies yoldaş bu ziyareti tarihi bir an olarak değerlendirdi. FAC komünistleri, Max Reimann'ın ve Heinz Renner'in kuşağından komünistleri, on yıllarca verilen mücadeleye değdiğini çok açıkça hissettiler, ekilen tohumlar yeşerdi dedi.

DKP'nin özellikle çelik ve tersane sanayiindeki işçilerin içinde bulunduğu durum bakımından DAC ile işbirliğinin gerekliliğine dikkat çektiğini söyledi.

Herbert Mies, FAC'daki görüşler birbirine benzemeseler de bu günler DAC ile ilişkiler konusunda yapılan bir halk oylamasına dönüştü. Bu milyonlarca aileyi ilgilendiriyor. Basının çoğunluğu bu ziyaretin sonuçlarını "Honecker'in zaferi" olarak değerlendirdi dedi.

E. Honecker, DAC'ın bir bütün olarak dünya basınındaki yeri olumludur, komünistlerin modern bir devleti yönetebilecek durumda oldukları özellikle öne çıkmaktadır. Bunu yarın buluşacağım sanayi patronları da takdir etmek zorundalar dedi.

DAC ile FAC arasındaki ekonomik ilişkilerin geliştirilmeye devam etmesi, işyerlerinin korunmasına da komünistlere de yardım eder diye ekledi.

Herbert Mies yoldaş sözlerini bitirirken, ziyaret programında Trier'de Karl Marx'ın doğduğu evin ve Wuppertal'deki Engels Evi'nin ve Dachau'daki anıtın da yer almasından dolayı ayrıca teşekkür etti.

Ernst Thälmann için yapılan saygı duruşunun da Erich Honecker'in sadece bir devlet adamı olarak değil, aynı zamanda bir parti ve işçi önderi olarak geldiğini gösterdiğini söyledi. SED'in DKP'ye gösterdiği dayanışma için içten gelen sözlerle teşekkür etti.

SED MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker ile SPD [Sozialdemokratische Partei Deutschlands = Almanya Sosyal Demokrat Partisi] Başkanı ve FAC Federal Meclis Grubu Başkanı Hans-Jochen Vogel arasında 8 Eylül 1987'de Schloss Gymnich'te yapılan görüşme tutanağı

Hans-Jochen Vogel, görevini H. Wehner'den devraldıktan sonra SED MK Genel Sekreteriyle 6. kez buluşmasından dolayı sevindiğini söyledi.

E. Honecker'in FAC ziyareti, Brandt'ın, Wehner'in, Schmidt ve Bahr'ın izlediği, iki Alman devleti arasındaki ilişkileri normalleştirme politikasının artık durdurulamaz hale geldiğini göstermekte, bu politika artık kendiliğinden sürmekte dedi.

E. Honecker verdiği yanıtta H.-J. Vogel'i ve ona eşlik edenleri candan selamlayarak hoş geldiniz dedi. Bonn'daki buluşma uzun süredir izlediğimiz bir gelişmenin, iki Alman devleti arasında eşit haklara dayanan ilişkilerin bir ifadesidir dedi.

Bildirge okunduğunda büyük bir ilerleme sağlandığı saptanabilir, İlkeler Sözleşmesi ve FAC ile yapılan tüm anlaşmalar bu ilerlemenin koşullarını oluşturmuşlardır diye ekledi.

H.-J. Vogel de dünkü İlkeler Sözleşmesi'nin tüm öğeleriyle birlikte bir gerçeklik haline geleceğini, bunun da ötesinde ileri bir adım olduğunu belirtti.

60'lı yıllarda temelleri atılmış olan politikanın şimdi meyvelerini verdiğini, üstelik sistem sınırlarını aşarak bu duruma geldiğini, bunda iki

tarafın da epeyce gayreti bulunduğunu söyledi.

Geçmişe bakıldığında, inanılmaz ve cesaret isteyen bir yol izlendiği söylenebilir. Büyük önem taşıyan ise son zamanlarda gerçekleşti, taraflar ortaklaşa silahsızlanma yolları gösterdiler dedi.

Kimyasal silahlardan arındırılmış bölge ve kimyasal silahlardan arındırılmış bir koridor önerileri etkili oldu. Artık bunu yapısal anlamda saldırı yeteneğinin ortadan kaldırılması girişimleri izlemelidir. Federal Devlet Başkanı von Weizsäcker'in bu konudaki ifadeleri dikkatle izlenmiştir.

Elbe sınırının düzenlenmesi konusunda ilerleme sağlanması ise önümüzdeki bir görevdir. SPD, enerji alanında birlik sağlanması ve demiryolu trafiğinin iyileştirilmesi çabalarını olumlu olarak değerlendirecektir.

SPD-Temel Değerler Komisyonu ile SED MK Toplum Bilimleri Akademisi'nin birlikte hazırlamış olduğu pozisyon belgesinin DAC'da çok sayıda yayımlanmış olmasından dolayı E. Honecker'e teşekkür etti.

Bu belge ile mevcut farklılıkları göz ardı etmeksizin, barışa hizmet edecek biçimde nasıl birlikte çalışılabileceği somut olarak ortaya konmuştur. DAC Televizyonu'nca yayınlanan E. Eppler ve O. Reinhold arasındaki tartışma, SED'nin yapıcı yaklaşımını göstermiştir dedi.

E. Honecker, H.-J. Vogel'in ziyaret sonuçlarına ilişkin değerlendirmesine katıldığını söyleyerek, Weizsäcker ve Kohl ile yaptığı görüşmelerin de bunu doğruladığını belirtti ve iki Alman devleti arasındaki ilişkilerde eşitlik fikrinin gerçekleştiğini söyledi.

İlişkilerin merkezinde barışın güvence altına alınmasının bulunduğunu, FAC nüfusunun çoğunluğunun iki Alman devleti arasındaki iyi komşuluk ilişkilerini selamladığını belirterek, SPD'nin bu konuda belirleyici katkıda bulunduğunu söyledi. Brandt, Wehner, Schmidt ve Bahr'ın bu konudaki çabaları büyük takdir görmüştür dedi.

İstenilen hedeflere ulaşabilmek için uzun soluklu olmak gerektiğinin doğru olduğunu belirtti. Bu bağlamda yıllarca gösterdiği çaba için SPD'ye teşekkür etti.

Bugün tüm dünyada, Meksika'dan Japonya'ya kadar, Güney'den

Kuzey'e kadar DAC ile FAC arasındaki ilişkilerin gelişmesi büyük ilgiyle izlenmektedir. Bu

DAC ve FAC'ın Avrupa'nın merkezindeki rolüne ve barışın güvence altına alınmasına ve dünya politikasına uygun düşmektedir dedi.

Buna FAC'ın BM Güvenlik Konseyi Başkanlığı'na, DAC'ın da BM Genel Kurulu Başkanlığı'na geçecek olmaları da eklenmelidir. İki Alman devleti silahlanma yarışının kesilmesi için katkıda bulunmalıdır. Bugün artık herkes her türlü politikanın temelinde barışın güvence altına alınmasının yattığını kavramaktadır dedi.

E. Honecker ortak bildirgeye "güvenlik partnerliği" kavramının yansımış olduğuna dikkat çekmek istediğini, bunun artık ortak dilimiz olduğunu hatırlattı.

H. Kohl ile yaptığı görüşmelerde de kendisinin nükleer silahsızlanmaya başlanması fırsatının kullanılması gerektiğine işaret ettiğine değindi.

Bir sıfır çözümden diğerine geçilebilir. "Daha az silahla barışı sağlayalım" sloganını benimsedik. FAC, ABD ile SSCB arasında yapılacak anlaşmalarda frenleyici olmamalıdır. H. Kohl'ün kendisine Pershing 1a füzeleriyle ilgili ifadesinin ciddi olduğunu söylediğini hatırlattı.

Bunu Genscher'in de bir kez daha doğrulamış olduğunu da kaydederek, belirleyici olan bu yıl içinde küresel çapta bir çifte sıfır çözümü anlaşmasına varılmasıdır dedi.

H.-J. Vogel, Batı Berlinlilerin DAC başkentinde ikamet edebilme sürelerinin uzatılması, FAC'a göçmüş eski DAC yurttaşlarına DAC'a giriş izni verilmemesi konularında bilinen görüşlerini tekrarladı.

Ayrıca Heidelberg'deki Yahudi Yüksekokulu'nun DAC'daki arşivlerden yararlanabilmelerini rica etti. Ayrıca SPD Temel Değerler Komisyonu ile SED MK Toplum Bilimleri Akademisi'nin birlikte hazırlamış olduğu pozisyon belgesinin FAC'da bir televizyon tartışmasında ele alınıp alınamayacağını sordu.

Erich Honecker Yoldaş bunu evetleyerek DAC'daki arşiv belgelerinin görülebileceğini, ayrıca SED ve SPD'den bir çalışma grubunun yapısal

bir saldıramazlık yeteneği konusunda çalışmaya başlamasını da selamlayacağını belirtti.

Bu görüşmeye SPD'den Federal Meclis Grubu Başkan Vekili H. Ehmke, SPD Başkanlık Konseyi Üyesi E. Bahr ve SPD Federal Meclis Grup Başkanlığı Üyesi H. Büchler katıldılar.

SED MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker yoldaş ile Schleswig-Holstein Eyalet Meclisi SPD Meclis Grubu Başkanı Björn Engholm arasında 8 Eylül 1987'de Schloss Gymnich'te yapılan görüşme tutanağı

Görüşme SPD Başkanı Hans-Jochen Vogel'in de hazır bulunduğu bir ortamda gerçekleşti.

Erich Honecker, Björn Engholm'ü candan selamlayarak kendisiyle tanışmaktan sevinç duyduğunu dile getirdi. B. Engholm da görüşme olanağı sağlandığı için teşekkür etti. Bu görüşmenin Schleswig-Holstein'da 13 Eylül'de yapılacak olan eyalet seçimleri öncesinde büyük bir yardım olduğunu belirtti.

Özellikle E. Honecker'in ricayı kabul ederek, FAC yurttaşlarının Schleswig-Holstein'ın DAC ile olan sınırında bulunan Schaalsee'de yüzmelerine izin vermiş olmasından dolayı müteşekkir olduğunu belirtti.

Bu küçük bir sorunmuş gibi görünse de orada yaşayanlar ve tatil yapanlar için büyük anlam taşımaktadır dedi. B. Engholm bunu hemen E. Honecker ile yaptığı görüşmenin bir sonucu olarak duyuracağını söyledi.

Erich Honecker FAC ziyaretinin ve ortak bildirgenin SPD'ye yardımcı olacağına değindi. İki Alman devleti arasında iyi komşuluk ilişkileri konusunda öncülük rolü üstlenmiş olmasının SPD için büyük bir artı puan olduğunu söyledi.

B. Engholm de bu görüşe katıldığını belirterek, özellikle Schleswig-Holstein'daki SPD'nin öncülük rolünü öne çıkardı. Lübeck, Kiel ve Flens-

burg ile DAC kentleri arasında partnerlik ilişkileri kurabilecek olmaları da olumlu etkiler yaratacaktır dedi.

Görüşmenin devamında küçük ve orta ölçekteki işletmelerin de FAC ile DAC arasındaki ekonomik ilişkilere katılması olanakları konuşuldu.

Kiel kentinin Elbe sınırı konusunun düzenlenmesine bağlı olarak sınır yakını trafiği kapsamına alınabileceği konusunda mutabakata varıldı. E. Honecker bu bağlamda Niedersachsen Eyaleti Başbakanı E. Albrecht ile yaptığı görüşme hakkında bilgi verdi.

Albrecht'in yön değiştirmeye hazır olduğu açıkça anlaşılıyor dedi. H.-J. Vogel de bu konuda CDU'nun salt çoğunluğu kaybetmesiyle birlikte koalisyon ortağı FDP'yi hasaba katmak zorunda kaldığına dikkat çekti ve Albrecht'in artık eskisi gibi davranamayışı da SPD'nin bir kazanımıdır dedi.

E. Honecker konuşmasını bitirirken, B. Engholm'e önümüzdeki pazar günü yapılacak olan Schleswig-Holstein seçimini kazanması dileğini iletti.

SED MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker yoldaş ile FAC CDU/CSU Federal Meclis Grubu Başkanı Alfred Dregger ve Federal Meclis CSU Eyalet Grubu Başkanı Theo Waigel arasında 8 Eylül 1987'de Schloss Gymnich'te yapılan görüşme tutanağı

Dregger konuşmasına başlarken Erich Honecker'i bir Alman komünisti olarak selamladı ve kendisi de bir Alman demokratı olduğu için aralarında ortak noktalar bulunduğunu söyledi.

Erich Honecker verdiği yanıtta ortaklıkların yaşanması gerektiğini kaydederek, bunun her şeyden önce hayallerden değil, gerçekliklerden hareketle mümkün olabileceğini belirtti. DAC'ın Sovyetler Birliği ve diğer Varşova Paktı devletleriyle ilişkilerinin gevşetilemeyeceğini sözlerine ekledi.

Diğer taraftan DAC'ın de FAC ile ABD arasındaki ilişkileri gevşetmesini istemek gibi bir niyeti olmadığını söyledi. İki Alman devleti birbirleriyle olan işbirliğini bu temelde geliştirmek zorundadır dedi.

Bu anlamda DAC ile FAC'ın yaptıkları ortak açıklama ilişkilerde önemli bir ilerlemedir dedi.

Dregger yapılmış olan anlaşmalar temelinde işbirliğine sadık olduğunu, ancak aynı zamanda "hukuki çekinceler"in de göz önünde bulundurulması gerektiğini söyledi.

Barıştan ve silahsızlanmadan yana tavır koyduğunu vurguladı. Özellikle konvansiyonel alanda silahsızlanma adımları atılmasına ilgi gösterdiğinden kimsenin kuşku duyamayacağını belirtti.

Sovyetler Birliği ile ABD arasında orta menzilli füzeler alanında bir anlaşmaya varılabileceğini, ama FAC'ın konumu dolayısıyla kendisini özellikle menzili 500 km.nin altında olan füzeler konusunda adımlar atılmasının ilgilendirdiğini belirtti.

E. Honecker, DAC'ın bir sıfır çözümünden diğer bir sıfır çözümüne geçmeye hazır olduğunu söyledi. Orta menzilli füzelerin ortadan kaldırılması nükleer silahsızlanmaya geçişi sağlayacaktır. DAC, derhal konvansiyonel alanda da silahsızlanma görüşmelerine başlanmasından yanadır.

Şimdiki modern konvansiyonel silahların eskilerine göre önemli ölçüde tahrip gücüne sahip olmaları da bunu gerektirmektedir. DAC'ın görüşüne göre de asimetrilerin ortadan kaldırılması gereklidir.

Asimetrilerin giderilmesi ise silahlanarak değil, silahsızlanarak sağlanmalıdır dedi. Erich Honecker, DAC'ın orta Avrupa'da silahlı kuvvetlerin ve donanımın azaltılmasını öngören Jaruzelski Planı'nı dikkate değer bulduğunu vurguladı.

Sovyetler Birliği ve ABD yaptıkları ortak açıklamada nükleer bir savaşın sürdürülemez ve kazanılamaz olduğunu dile getirdiler. A. Einstein'ın nükleer çağın yeni bir düşünme tarzı gerektirdiği sözleri giderek artan bir anlam kazanmakta. M. Garbaçov da bu anlayışı güçlendirmektedir dedi.

Waigel, bu bağlamda ittifaklar içinde ve ittifaklar arasında her bir ittifak üyesi arasında ayrıntılı farklılıklar bulunmasının göz önünde bulundurulması gerektiği görüşünü ortaya attı.

Görüşüne göre birinci, hatta ikinci bir sıfır çözümü sağlansa bile bu çözümler her devlet için eşit bir güvenliği getirmeyecek dedi. Varşova Paktı silahlı kuvvetlerinin ağırlıkta olduğu bir durumun ortaya çıkacağını öne sürdü

Böylece FAC "üçüncü sınıf bir güvenlik bölgesi" olacaktır. Bu bakımdan bir sıfır çözümünden önce 500 bin Sovyet askerinin ve 8 bin tankının azaltılmasını düşündüğünü söyledi.

E. Honecker, DAC'ın savaş meydanında kullanılmaya elverişli atom

silahlarının azaltılmasından ve tümüyle ortadan kaldırılmasından, bu silahların Palme Önerisi'ne göre atom silahlarından arındırılmış bir koridor oluşturularak ortadan kaldırılmasından yana olduğunu, eğer FAC da buna hazırsa DAC'ın tüm bölgelerini bu yolda kullanacağını belirtti.

Federal Hükümet'e buna yönelik çok kez önerilerde bulunduğunu hatırlattı. Ama artık orta menzilli füzelerin tamamen ortadan kaldırılması ortamının oluştuğunu ifade etti.

Böyle bir durumda karşı önlem olarak DAC'da konuşlandırılmış bulunan operatif-taktik füzeler de geri çekilecektir. DAC'ın hedefi 2000 yılına kadar dünyanın atom silahlarından kurtarılmasıdır, buna aktif olarak katkıda bulunmaktır dedi.

Dregger, iki Alman devletinin birbirleriyle olan ilişkilerinde "adım adım serbest dolaşım" sağlamasının gerekliliğinden söz etti. Seyahat trafiğinde sağlanan ilerlemeler selamlanmalıdır dedi.

Ancak sınırlardaki durumun hâlâ insanlık onuruna yaraşmadığını, bu durumun sık sık iki devlet arasındaki ilişkileri zorladığını söyledi. Waigel da aynı anlamda sözler kullandı.

E. Honecker, Helmut Kohl ile yaptığı görüşmede seyahat trafiği konusunun ayrıntılı olarak görüşülmüş olduğunu ifade etti. Bu bağlamda acil ailevi durumlar çerçevesinde FAC'a gelen DAC yurttaşlarının sayısının önemli ölçüde yükseldiğini hatırlattı.

Sınır konusuna gelince, sınır askeri ve kapalı bir bölgedir. DAC'da ve FAC'da silahlı kuvvetlerin sınırlarda yoğunlaşmış olmaları da göz ardı edilemez.

Ayrıca seyahat trafiğinin genişletilmesi "Yeşil Sınır"ın istismar edilmesini adım adım ortadan kaldıracaktır. İstenmeyen olaylar azalmaktadır.

DAC'da bir "vur emri" yoktur. Bir ateşli silah kullanma ve sınır düzenine uymayanların saptanması talimatı vardır.

Dregger, doğrudan sınırda ikamet etmekte olan yurttaşların seyahat ve ziyaret olanakları hakkında soru yöneltti.

E. Honecker yanıt olarak DAC'ın sürekli olarak "kapanış sürelerinin" nasıl azaltılabileceğini düşündüğünü söyledi.

Dregger DAC'daki kültürel değere sahip yapıların restore edilmesi konusunu açtı. Dresden, Bad Doberan, Görlitz ve Stralsund'u gördüğünü, Stralsund'da bazı kent bölümlerinin kötü durumda olduğunu söyledi.
FAC'dan özel sektör desteği sağlanmasıyla DAC'daki tarihi yapıların korunmasının teşvik edilebileceğini, bunun için girişimde bulunabileceğini belirtti.

E. Honecker gösterdiği ilgi için teşekkür ederek, Stralsund'u çok iyi tanıdığını, orada da çok şeyin olumlu değiştiğini söyledi. Bu bağlamda DAC'daki kültürel anıtların restorasyonu için cömertçe harcamalar yapıldığını hatırlattı ve bizim kendi gayretlerimiz yeterlidir dedi.

Waigel spor takviminin genişletilmesi arzusunu ve sınıra yakın bölgelerde çevre korunması alanında somut işbirliği yapılmasını umut ettiğini dile getirdi. Somut olarak da Blankenstein'daki kâğıt fabrikasına işaret etti.

E. Honecker spor federasyonları arasında yapılmış olan anlaşmalara dikkat çekerek, bunun yanında kentler arası partnerlik ilişkilerinin de sportif ilişkileri genişletme olanakları sağlayacağını söyledi.

DAC'ın çevre korunmasına ilişkin politikası tüm alanları, sınıra yakın bölgeleri de kapsamaktadır dedi.

E. Honecker sözlerini bitirirken Federal Hükümet'le yapılan görüşmelerde otoyol bağlantılarının iyileştirilmesi konusunun da ele alındığını, trafik bağlantılarının iyileştirilmesine devam edilmesi, demiryolları alanındaki iyileştirmelere öncelik verilmesi konularında mutabakat sağlandığını belirtti.

SED MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker yoldaş ile FAC FDP Federal Meclis Grubu Başkanı Wolfgang Mischnick ve Başkan Vekili Uwe Ronneburger arasında 8 Eylül 1987'de Schloss Gymnich'te yapılan görüşme tutanağı

E. Honecker konuşmasına başlarken FDP'nin orta menzilli füzeler konusunda küresel bir çifte sıfır çözümü için gösterdiği çabayı saygıyla karşıladığını söyledi. Silahsızlanmaya başlama fırsatından mutlaka yararlanılmalıdır, adım adım da olsa silahsızlanmayı ilerletmek gerekir dedi.

Biz, savaş meydanında kullanılır türden atom silahlarının ortadan kaldırılmasından yanayız, konvansiyonel alanda da silahsızlanmadan yanayız. Bu konuda liberal demokratların desteklerini beklediğimizi vurgulamak isterim dedi. Varşova Paktı Devletleri Politik Danışma Komisyonu'nun Berlin toplantısı da asimetrilerin nasıl giderilebileceği konusundaki konumumuzu açıkça ortaya koymuştur.

Asimetrilerin giderilmesine daha az silahı olan tarafın silahlanmasıyla değil, silahsızlanmayla ulaşılmalıdır. Bu bağlamda askeri doktrinlerin değişmesi önemlidir. Berlin Zirvesi, Varşova Paktı askeri doktrininin savunma karakteri taşıdığının altını çizmektedir.

Mesele Batı'da ve Doğu'da sadece politikacıların değil, askerlerin de düşünce tarzlarını değiştirmeleri meselesidir. Bu bağlamda zayıflatılmış bölgeler oluşturulmasını öneren Jaruzelski planı önemlidir dedi.

E. Honecker, FDP Parti Başkanı M. Bangemann'ın G. Mittag ile ekonomik konulara beraberce anlayışla ve kararlılıkla yaklaşmalarından büyük memnuniyet duyduğunu söyledi. Son FDP kongresini ilgiyle izlediğini,

bu kongreye LDPD'den de bir delegasyonun katıldığını belirtti.

FDP'li ve DAC'lı politikacılar arasındaki ilişkiler iki Alman devleti arasındaki gerilimlerin azalmasında ilerleme sağlayacaktır. W. Mischnick, E. Honecker'in görüşüne katıldığını söyledi. Bu görüşleri tamamlayıcı olarak kimyasal silahların reddedilmesi konusunda da bir adım yaklaşmak gerektiğine işaret etti.

Asimetriler sorununun önemli bir nokta olduğunu, ancak kolay bir sorun olmadığını belirtti. Bu konuda olgunlaşma süreçleri gerekli. Ne yapalım, koalisyon ortağımızda bazı şeyler biraz uzun sürüyor dedi. Kısa bir süre önce W. Jaruzelski ile görüştüğünü, kendisiyle büyük ölçüde mutabık olduğu görüşünü dile getirdi.

DAC ile politik diyaloğun sürdürülmesi konusunda ilişkilerin yaygınlaşmasından yana olduğunu, kentler arası partnerlik ilişkilerinin geliştirilmesine büyük değer biçtiğini, bu ilişkilerin Federal Meclis ile Halk Meclisi arasındaki resmi ilişkileri de teşvik edeceği düşündüğünü belirtti.

FDP Federal Meclis Grubu, Halk Meclisi Sağlık Politikası Komisyonu Başkanı'nı resmi olarak davet etmiştir. Gelirse Federal Meclis'teki tüm gruplarla buluşabilecektir dedi.

Kentler arası partnerlik ilişkileri, meclisler arası ilişkilere başlanması konusunda iyi bir örnek oluşturacaktır. Daha şimdiden bu yönde baskı yaratmaktadır. Öncelikle seçim bölgelerinde kentler arası partnerlik ilişkileri bulunan federal milletvekilleri Federal Meclis'i ilişkiler kurmaya zorlayacaklardır dedi.

E. Honecker, bu bağlamda Jenninger'in de kendisinden CDU/CSU'ya ilişkiler kurulması yönünde etki yapmasını rica ettiğini vurguladı.

W. Mischnick ek olarak Th. Waigel ile diyalog içinde kalınmasını selamladığını, bunun çok yararlı olduğunu, Waigel'in geleceği parlak bir kişi olduğunu, sık sık Münih ile Bonn arasında destekleyici tavır koyduğunu söyledi.

Görüşmenin devamında Mischnick ve Ronneburger aile birleşimi ve seyahat trafiğine ilişkin konulara değindiler. Mischnick, "vur emrinin sü-

reli olarak yürürlükten kaldırılması" sözlerini kullanarak DAC'da ölüm cezasının kaldırılmasını selamladığını söyledi. Bunun yanında Berlin ve Hannover arasındaki trafik bağlantılarının iyileştirilmesi düşüncesini de selamladı.

Demiryollarına öncelik sağlanacağını duyduğunu söyledi ve aile birleşimi konusunda cömertçe davranılmasını rica etti. Ayrıca Batı Berlinlilerin ziyaretlerinde DAC'da kalma sürelerinin uzatılmasını da diledi.

Ronneburger, Helsinki Sonuç Bildirgesi'nin ruhuna uygun olarak FAC ile ABD arasında uygulanmakta olduğu gibi, DAC ve FAC yurttaşlarının da birlikte aile seyahatleri yapabilmelerine olanak sağlanmasını rica etti.

Görüşmenin sonunda E. Honecker güvenlik konularında aralarında mutabakat bulunduğunu saptadığını belirterek ziyaret trafiğinde de büyük bir dinamiğin gelişmekte olduğunu kaydetti.

Batı Berlinlilerin ziyaretleri için 170 binin üzerinde çok kez kullanılabilen izin belgesi verildiğine, bu belgelerin geçerlilik süresinin de üç aydan altı aya çıkarıldığına işaret ederek, bir gün kalmak amacıyla yapılan giriş ve çıkışlarda da sürenin ertesi gün saat ikiye kadar uzatıldığını söyledi.

Batı Berlin ile Berlin arasındaki sınır ötesi trafiğinde kontrollere devam edilmesinin gerekli olduğuna dikkat çekti ve Amerikalıların da böyle istediğini hatırlattı.

E. Honecker, Ronneburger'in arzusuna da değinerek, bugün sıradan birinin zaten ABD'ye seyahat edemeyeceğini ve bunun tersinin de doğru olduğunu belirtti.

DAC ile FAC arasındaki seyahat trafiğinin daha da genişletilmesi için daha fazla güven ve daha iyi bir atmosfer gereklidir dedi.

SED MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker yoldaş ile Yeşiller temsilcileri arasında 8 Eylül 1987'de Schloss Gymnich'te yapılan görüşme tutanağı

Görüşmeye katılanlar:

Yeşiller Federal Meclis Grubu Sözcüsü Waltraud Schoppe, Federal Meclis Grubu Yönetici Vekili Karitas Hensel, Yeşiller Federal Başkanlık Sözcüsü Regina Michalik.

Erich Honecker Yeşiller temsilcilerine candan hoşgeldiniz diyerek Yeşillerin Federal Meclis'teki faaliyetleri hakkında televizyon yoluyla iyi bilgiler edinmekteyiz dedi.

W. Schoppe, Yeşillerin DAC'ın barış politikasını büyük bir dikkatle izlediklerini belirtti. 1983'te FAC'a füzeler konuşlandırılması kararından sonra Erich Honecker'in 7. MK Toplantısı'nda "hasarı sınırlı tutma" girişimiyle derin bir nefes aldıklarını belirtti.

Artık küresel düzeyde çifte sıfır çözümü sağlayacak bir anlaşmaya varılması selamlanmalıdır. Yeşiller, Varşova Paktı devletlerinin Berlin Toplantısı'ndan çıkan girişimlerin askeri blokların aşılmasına ve bir Avrupa barış düzeni yönünde ilerlenmesine katkıda bulunmasını ummaktadır dedi.

W. Schoppe, Yeşiller'in Avrupa'da sürekli bir barış için yalnızca iki devletlilik ilkesini savunduğuna işaret etmek isterim diyerek, bir kamu yoklamasına göre DAC'daki pek çok insanın eğer sorulsaydı yeniden bir-

leşmeden yana olacağını duyduğunu söyledi.

Yeşiller pasifist partidir. E. Honecker Yeşiller'in DAC'da baskı gören barış yanlısı gruplardan yana girişimde bulunmalarını anlayışla karşılamalıdır. Bunların sadece DAC karşıtı olmayan gruplar olduğunu söyledikten sonra, ayrıca neden DAC'da askerlik yerine geçen sivil hizmet olmadığı sorusunu ortaya attı.

E. Honecker verdiği yanıtta DAC'ın Yeşillerin gerek Federal Meclis içinde, gerekse meclisler dışındaki faaliyetlerini büyük saygıyla karşıladıklarını belirterek, bu bağlamda Berlin'de Yeşiller temsilcileriyle yaptığı görüşmeleri hatırlattı.

DAC, anayasasına uygun olarak, Alman topraklarından bir daha asla savaş çıkmamasını istemektedir. "Hasarı sınırlı tutma" girişiminin nedeni budur.

Avrupa halkları iki Alman devletinin var oluşunu bir şans olarak görmektedir. FAC'daki bazı Pancermen güçlerin faaliyetlerini kaygıyla izliyoruz dedi.

DAC'ın FAC politikası her şeyden önce barışın korunmasına katkıda bulunmaya yöneliktir. FAC'ı ABD'den koparmak çabasında değiliz. Zaten bu olacak bir iş de değil. Biz daha çok FAC'ın Avrupa'daki barışın bir etkeni olmasını istiyoruz.

E. Honecker devamla, gelişim orta menzilli füzeler konusunda küresel bir çifte sıfır çözümü anlaşmasını yakınlaştırdı, M. Garbaçov ile R. Reagan arasında bir zirve buluşması da olası dedi.

E. Honecker Yeşiller temsilcilerine bu bağlamda DAC'ın ve Varşova Paktı devletlerinin Berlin Zirvesi kararları doğrultusunda yaptıkları barış girişimlerini anlattı.

E. Honecker devamla DAC nüfusunun çok büyük bir çoğunluğunun FAC ile DAC'ın birleşmesine kararlı bir şekilde karşı olduğunu söyledi.

Kapitalizm ile sosyalizm ateşle su gibidir. Üçüncü bir yol yoktur. FAC

Batı kampında kalmak istediğini açıklamıştır.

DAC ise geri dönülmez biçimde sosyalist blokta kalacaktır.

Askerlik yerine sivil hizmet konusuna gelince, DAC vicdani nedenlerle silahlı hizmeti reddeden askerlik yükümlülerine sivil hizmet olanağı veren tek sosyalist devlettir. Biz bu alanda iyi deneyimler elde ettik dedi.

E. Honecker, Yeşillerin DAC'da yaptıkları çıkışlar konusunda da bir şey söylemek istediğini belirterek, Yeşiller'in eylemlerini öncelikle FAC topraklarında geliştirmelerini tavsiye etti.

Tabii ki DAC hükümet temsilcileriyle, ağırlıkla çevre sorunlarıyla ilgilenen DAC Kültür Birliği ile ilişki kurmalarına itiraz edilemez dedi.

Eğer Yeşiller sınırların ötesinde de gerçekten verimli çalışmalar yapmak istiyorlarsa, gerçekten bağımsız olan tüm DAC halkının barış hareketine yönelmelidirler. Bu bağlamda DAC'da sosyalist demokrasi epeyi gelişmiştir.

Her iki yurttaştan biri fahri bir göreve sahiptir. Bizim konumumuz, her türlü politikanın temelde savaşın önlenmesine yönelik olmasıdır.

Yeşiller Federal Başkanlık Sözcüsü Regina Michalik, Yeşiller'in DAC'a girmelerine izin verilmediği 100'ün üzerinde olay bildiğini, geçen pazar günü de Federal Başkanlık Basın Sözcüsü'nün geri çevrildiğini söyledi.

E. Honecker yanıt olarak, DAC yasalarına uymak kaydıyla tüm FAC yurttaşlarının ve tabii ki Yeşillerin de DAC'a seyahat edebileceklerini belirtti. Ancak şu da açıktır ki her devlet kendi yasalarına saygı bekler dedi.

Yöneltilen bir soru üzerine E. Honecker daha önceden H. Sindermann ile planlanmış bulunan enerji ve çevre sorunlarına ilişkin sempozyumun yapılabileceği yanıtını verdi. SED'in Yeşiller Federal Meclis Grubu'na yapmayı düşündüğü mukabil ziyaretin önünde de bir engel bulunmadığını söyledi.

SED MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker yoldaş ile Baden-Württemberg Eyaleti Başbakanı ve CDU/CSU Başkan Vekili Lothar Späth arasında 8 Eylül 1987'de Schloss Gymnich'te yapılan görüşme tutanağı

E. Honecker konuşmasına başlarken ziyaretin anlamına ve olumlu geçmesine işaret ederek Späth'in bu ziyaretin gerçekleşmesine büyük katkısı olduğuna değindi. Bu ziyaret kuşkusuz barışın güvence altına alınmasına ve ilişkilerin normalleşmesine ilişkin ortak çabalara ivme kazandıracaktır dedi.

Özellikle ekonomi ve teknik alanlarında imzalanan anlaşmaların önemine ve Späth'in bunların gerçekleşmesine belirleyici katkıda bulunduğuna dikkat çekti.

E. Honecker, Almanların birbirlerine akılcı davranmaları gerektiğini vurgulayarak ana konu barışın güvence altına alınmasıdır; şimdi ise merkezdeki konu, orta menzilli füzelerin ortadan kaldırılması için Sovyetler Birliği ile ABD arasında bir anlaşmanın imzalanmasıdır dedi.

Bu konuda FAC da olumlu tavır koymuştur, artık nükleer silahsızlanmaya başlanabilir.

Bu da savaş meydanında kullanılan türden atom silahlarını da kapsayan bir konvansiyonel silahsızlanma için bir çıkış noktasını oluşturacaktır. Varşova Paktı'nın Berlin Zirve Konferansı buna ilişkin önerilerde bulunmuştur.

L. Späth görüşme olanağı sağlandığı için teşekkür etti. E. Honecker'in söylediklerini tümüyle desteklediğini belirterek bu ziyaretin iki Alman

devleti arasındaki işbirliğine ivme kazandıracağını söyledi. Seyahat trafiğinde, kentler arası partnerlik ilişkilerinde ve ekonomik alandaki ilişkilerin geliştirilmesinin önemine değindi.

Ekonomik ilişkilere küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin de katılmasının önemli olduğunu söyledi. FAC sıfır çözümü konusunda açık seçik bir tavır sergilemiştir. Bu tavrı kısa menzilli füzeler konusunda da sürdürmesi beklenmektedir. Orta menzilli füzeler konusunda bir anlaşmaya bu yıl içinde varılmasını umuyorum dedi.

E. Honecker, Varşova Paktı'nın Berlin'de askeri doktrinini kararlaştırdığını ve açıkladığını vurguladı. Artık Varşova Paktı'nın ve NATO'nun savunma karakteri üzerinde çalışılmalıdır. Gerek nükleer, gerekse konvansiyonel bir savaş önlenmelidir.

Orta menzilli füzelerin ortadan kaldırılmasından sonra konvansiyonel silahsızlanma bağlamında menzili 500 km'den az olan füzeler konusunda görüşülmelidir.

L. Späth yanıt olarak Sovyetler Birliği'nin bu yönde bir sinyal vermesinin beklendiğini, bunun özellikle Almanların menfaatine olacağını söyledi. Bu konu en düşük düzeyde bir denge konusudur, insanlar füzelerin yerlerinden sökülüp götürüldüğünü görmek istiyor dedi.

L. Späth, Baden-Württemberg'in DAC ile olan sıkı işbirliğini sürdürmekten yana olduğunu belirterek, bu bağlamda Weiz ve Stubenrauch yoldaşların Baden-Württemberg'e yaptıkları ziyarete işaret etti.

Üniversiteler arası işbirliğine, özellikle mikroelektronik ve makine yapımı alanlarındaki işbirliğinin önemine dikkat çekmek istediğini belirtti.

Stuttgart Üniversitesi bu alanlarda büyük potansiyele sahiptir. Belki Dresden Teknik Üniversitesi ile olan ilişkiler geliştirilebilir ve uzun vadede kurumlaştırılabilir dedi. E. Honecker bu konu incelenmelidir yanıtını verdi.

L. Späth, bilimsel bilgilerin pratikte uygulanması konusunda Baden-

Württemberg'de iyi deneyimler elde edildiğine işaret etti. Bunun için yüksekokullarda gençlerin yeteneklerini gösterdiği transfer merkezleri oluşturulduğunu hatırlattı.

Yakında Bakan Beil'ın ziyaretinin beklendiğini, DAC'dan ithal olanaklarının henüz tükenmediğini, öncelikle makine yapımı alanında büyük olanaklar bulunduğunu söyledi ve Robotron ile işbirliğine işaret etti. Üçüncü pazarlarda da işbirliği olanaklarının iyileştirilebileceğini söyledi.

L. Späth, ortak girişimlere ilişkin bazı çekincelere değinerek henüz çözülmemiş pek çok sorunun bulunduğunu, bu yüzden doğrudan işbirliğinin daha verimli olduğunu belirtti. COCOM konusuna gelince, onun dışında pratik işbirliğinin geliştirilmesi gerektiğini söyledi.

E. Honecker, Späth'in görüşlerinin olumlu karşılandığını, DAC'ın da doğrudan işbirliğine ilgi duyduğunu, bu konuda Baden-Württemberg'in pek çok alana sahip olduğunu söyledi. Dresden'de de Teknik Üniversite ve kombinalar ile sıkı bir işbirliği bulunduğunu hatırlattı.

Orada da Manfred von Ardenne Enstitüsü bulunduğunu, bu sayede DAC'ın anahtar teknolojilerden "1 Megabit bellek 1988/89"a kadar büyük ilerlemeler kaydettiğini söyledi. Uygulanan ambargonun da Sovyetler Birliği'yle birlikte çoğu alanda delindiğine işaret etti.

L. Späth, Baden-Württemberg'e yine bir fuar standı verildiği için teşekkür etti. Fuarda Stuttgart ve Karlsruhe Üniversitelerinin ilk kez sergi açacağını söyledi.

Stuttgart'ta şehircilik sorunları konusunda uluslararası katılımlı bir konferans düzenleneceğini, bu konferansa DAC'ın da katılmasını umduğunu, ilgili DAC Bakanı'na davetiye gönderileceğini hatırlattı.

E. Honecker bunu selamlamak gerektiğini söyledi.

Seidel

SED MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker yoldaş ile Yeşiller Federal Meclis Milletvekilleri Emekli General Gert Bastian ve Petra Kelly arasında 8 Eylül 1987'de Hotel Bristol'da yapılan kısa görüşme tutanağı

Görüşme başlangıcında G. Bastian ve P. Kelly, E. Honecker'e Bärbel Bohley'dan bir resim ve mektup verdiler.

G. Bastian ve P. Kelly, başarılı geçen Bonn ziyareti dolayısıyla E. Honecker'i tebrik ettiler.

G. Bastian, bu buzların kırılmasının başlangıcıdır, Federal Cumhuriyet'te halk da böyle hissediyor dedi.

E. Honecker Federal Devlet Başkanı Weizsäcker ve Federal Şansölye Kohl ile yaptığı görüşmelerde orta menzilli füzelerin ortadan kaldırılması için bir anlaşma yapılmasına kayıtsız şartsız destek verilmesi konusunda görüş birliğinde olduklarını vurguladı.

Pershing 1a füzelerinin hurdaya çıkarılacağını ifade eden H. Kohl'ü selamladığını hatırlattı. G. Bastian yanıt olarak, H. Kohl'ün bu açıklamayı E. Honecker'in resmi ziyaretinden önce yapmaya zorlanmasının çok iyi olduğunu belirtti. G. Bastian DAC generalleriyle bir fikir alışverişi yapabilme arzusunu dile getirdi.

E. Honecker G. Bastian'a Sovyetler Birliği'ne yaptığı seyahatinden hangi izlenimlerle döndüğünü sordu. G. Bastian, insanların "Generaller" filmine olağanüstü olumlu bir tepki gösterdiklerini hissettiğini söyledi. E. Honecker bu filmin DAC'da da olumlu yönde büyük bir yankı yaptığı

yanıtını verdi.

G. Bastian'ın DAC generalleriyle bir fikir alışverişi yapmasına daha bugünden izin verdiğini söyledi.

P. Kelly, görüşme olanağından DAC'a giriş yapma istemini içeren bir dizi dilek mektubunu iletmek için yararlandı. Öncelikle sıkı bir bağ içinde bulunduğu Bärbel Bohley'ı öne çıkardı. Bu güz döneminde Bärbel Bohley için bir resim sergisi düzenleyeceğini, bu amaçla kendisine FAC'a gelebilme izni verilmesini rica etti.

Ayrıca Roland Jahn için yeniden girişimde bulunduğunu, Batı Berlin'den FAC'a gelebilmesi için DAC'ın transit yollarını kullanmasına izin verilmesini rica etti.

E. Honecker Yoldaş, şimdi H. Kohl'ü ve diğer konukları karşılamak zorunda olduğunu belirterek Gert Bastian ve Petra Kelly ile vedalaştı.

SED MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker yoldaş ile SPD Onursal Başkanı Willy Brandt arasında 8 Eylül 1987'de Hotel Bristol'da yapılan görüşme tutanağı

Görüşme başlangıcında W. Brandt E. Honecker'in FAC ziyaretinin tarihsel öneme sahip olduğunu, bunu artık hiç kimsenin silip atamayacağını söyledi. Buraya kadar olan yol bir engelli koşu yoluydu dedi.

E. Honecker, engelli koşuda bizden daha iyisiniz diyerek, kendisinin de uzun bir koşuda uzun soluklu olmak gerektiğini kabul ettiğini söyledi.

W. Brandt, DAC ile daha iyi ilişkiler kurulmasına karşı çekincelerin gitgide azaldığının daha 1972 Münih Olimpiyatları'nda hissedildiğine işaret etti.

E. Honecker, Weizsäcker ve Kohl ile yaptığı görüşmelerin merkezinde barışın güvence altına alınmasındaki ortak sorumluluğun yer aldığını belirtti. Bu görüşmelerde, Pershing 1a'ların SSCB ile ABD arasında yapılacak bir anlaşmayı engellememesi görüşünde mutabakat sağlandığını söyledi.

Bu mutabakat önümüzdeki hafta Schultz ile Şevardnadze'nin yapacakları görüşmeyi de kolaylaştıracaktır dedikten sonra, bu bağlamda A. Hammer ile Berlin'de yapılan görüşme hakkında bilgi verdi.

Erich Honecker, Avrupa'da gerginliğin azaltılmasına ve iki Alman devleti arasındaki ilişkilerin normalleşmesine yaptığı büyük katkılardan dolayı Willy Brandt'a şahsen ve SED Yönetimi adına candan teşekkür etmek istediğini söyledi.

SPD Temel Değerler Komisyonu ile SED MK Toplum Bilimleri Akademisi'nin birlikte hazırlamış olduğu pozisyon belgesine büyük değer verildiğini, kimyasal silahlardan arındırılmış bölge ve atom silahlarından arındırılmış koridor gibi ortak önerilerin büyük ağırlığa sahip olduğuna işaret etti.

Willy Brandt, "Buz kırıcısı" benzetmesi yaparak şahsına yönelik içten sözler için çok duygulu bir şekilde teşekkür etti. SPD ile SED'nin ortak belgesinin ana hatlarıyla iyi olduğu görüşüne katıldığını, her şeyden önce, mevcut karşıtlıkların kalıcı bir barış düzeni oluşturmaya engel olmaması temel fikrinin doğru olduğunu belirtti.

J. Kadar ile yaptığı bir görüşmeye değinerek, sosyal demokratlarla komünistleri birbirinden ayıran çizgide barış konusunun ötesindeki birlikteliklerin saptanıp öne çıkarılıp çıkarılamayacağı sorusunu ortaya attı.

M. Garbaçov'un da benzer düşünceleri olduğunu söyledi. Diğer bir soru da, kimyasal silahlardan arındırılmış bölge ve atom silahlarından arındırılmış koridor girişimimize komşuların da daha güçlü ilgi göstermeleri için partilerimiz arasında bir çalışma yapılması gerekliliğidir dedi.

Willy Brandt, yani bu birisi kendi topluluğunda ne yapıyor, diğeri kendi topluluğunda ne yapıyor meselesidir dedikten sonra, hangi siyasi akımdan olurlarsa olsunlar Fransızların SPD için büyük bir sorun olduğuna değindi.

Temmuz sonunda Mitterrand'ı ziyaret ettiğini, F. Mitterrand'ın gerçekliklere pek yabancı olduğunu, Fransa'ya etki yapabilmek için hangi ortak adımların atılmasının gerektiği belirlenmelidir dedi.

E. Honecker yanıt olarak bu doğrudur dedi. Mitterrand'dan davet aldığını, ancak Fransa'daki seçim öncesi dönemde nasıl davranması gerektiğini henüz bilmediğini söyledi.

W. Brandt, Mitterrand'ın tekrar aday olup olmayacağının da henüz belli olmadığını, ama aday olursa seçimi kazanacağını, FKP'nin ikinci turda kendisini destekleyeceğinden yola çıkılabileceğini söyledi.

Ancak Mitterrand'ın eşinin adaylığa karşı çıktığını, çünkü bu ilerlemiş

yaşında bir yedi yıl daha görev yapmasının büyük bir yük olacağını öne sürdüğünü hatırlattı.

DIHT [Alman Sanayi ve Ticaret Odaları] Başkanı Otto Wolff von Amerongen ile 9 Eylül 1987'de yapılan görüşme tutanağı

9.9.1987'de SED MK Genel Sekreteri Erich Honecker yoldaş, Alman Sanayi ve Ticaret Odaları Başkanı Otto Wolff von Amerongen'ın daveti üzerine Köln'de FAC ekonomisinin önde gelen 400 temsilcisiyle buluştu.

Bu toplantıya DAC'ın kombina ve dış ticaret şirketlerinin genel müdürleri de katıldı.

Erich Honecker yaptığı temel açıklamada ticari ve ekonomik ilişkilerin barışı geliştirici rol oynadığının altını çizdi. Erich Honecker yoldaş açıklamasında DAC ve FAC arasındaki ticari ve ekonomik işbirliğinin eşitlik ve karşılıklı yarar temelinde geliştirilmesine devam edilmesine ilgi duyduğunu ifade etti.

DAC'ın önümüzdeki yıllarda ekonomik ilişkileri istikrarlı ve sürekli geliştirmeyi sürdürme koşullarının iyi olduğunu vurguladı.

Otto Wolff von Amerongen'ın selamlama konuşmasında olduğu gibi, FAC ekonomisi temsilcileri olarak söz alan Federal Alman Sanayi Birliği (BDI) Başkanı Tyll Necker'in, DAC ile Ticaret Kurulu Başkanı Herbert Bittlinger'in, Hoechst Anonim Şirketi Yönetim Kurulu Üyesi Jens-Uwe Thomsen'in, Brown Boveri Anonim Şirketi Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Herbert Gassert'in konuşmalarında Genel Sekreter'in ziyaretinin ve bu ekonomi forumunun çoğu alanda ekonomik işbirliğine yeni yollar açaca-

ğı ifade edildi.

Günter Mittag Yoldaş, FAC'ın büyük ve orta büyüklükteki şirketlerinin tanınmış şahsiyetleriyle gerçekleşen bu buluşmada DAC ve FAC arasındaki ekonomik ilişkilerin daha da geliştirilmesi ve yeni olanaklar sağlanması isteğinin güçlendiği kanısını dile getirdi.

Bu toplantı ticari ve ekonomik ilişkilerin daha da yoğunlaşması için ve FAC ekonomisinin belli başlı temsilcilerinin hâlâ ticareti engelleyen önyargıların azaltılmasına katılmaları için iyi koşullar sağlamıştır.

Bu bağlamda, DAC ile FAC arasındaki ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla kurulacak olan karma komisyonun politik ve ekonomik önemi de açıkça görülmüştür.

Kombina ve dış ticaret şirketleri genel müdürleri DAC'ın ortaya koyduğu tavır doğrultusunda, somut iş ilişkilerinin biçimlenmesi amacıyla FAC ekonomisi temsilcileriyle yoğun görüşmeler yapacaklardır dedi.

SED MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker ile Nordrhein-Westfalen [Kuzey Ren-Vestfalya] Eyalet Başbakanı Johannes Rau arasında 9 Eylül 1987'de Düsseldorf'ta yapılan ikili görüşme tutanağı

J. Rau E. Honecker'i candan selamlayarak FAC ziyaretini iki Alman devletindeki insanlar için bir başarı olarak tanımladı ve buna sevindiğini söyledi.

DAC ile yapılan mal mübadelesinin %30'unu Nordrhein-Westfalen Eyaleti'nin gerçekleştirdiğini, eyaletin artan bir şekilde, özellikle Aachen ile Dresden arasında bilimsel mübadelede bulunduğunu söyledi.

Örneğin tiyatro konusunda olduğu gibi bir dizi karşılıklı ilişkinin kurulmuş olduğunu belirterek, eyaletteki 396 belediyenin 100 kadarının kent partnerliğine kavuştuğuna değindi. Bu daha da geliştirilmelidir diyerek, acaba bu konuda gelişim yardımı üzerinden bir şeyler yapılıp yapılamaz mı diye düşündüğünü söyledi.

E. Honecker, J. Rau'nun selamlama ve açılış sözleri için teşekkür etti. Gerçekten de pek çok düzenli ilişkinin bulunduğunu, bunların daha da artırılması istenen yoğun mal mübadelesinden öte ilişkiler olduğunu kaydederek, Bonn'da imzalanan üç anlaşmanın işbirliğine yeni bir hareketlilik kazandıracağını dile getirdi.

Bu konuda Köln'de Alman Sanayi ve Ticaret Odaları, büyük sanayi ve orta büyüklükteki ekonomi temsilcileriyle açık sözlülükle konuşulduğuna değindi.

J. Rau ile DAC'daki görüşmelerinden sonra şimdi burada olmaktan se-

vinç duyduğunu, bu dönemde gerçekleşen FAC ziyaretine W. Brandt'ın da büyük değer biçtiğini söyledi. SPD yönetimiyle sıkı bir ilişki bulunduğunu, bunun iki parti ve iki Alman devleti arasındaki ilişkilerin çeşitli alanlarda geliştirilmesine katkıda bulunduğunu söyledi.

J. Rau, E. Honecker'e eskiden de Nordrhein-Westfalen'de bulunduğunu ve politik çalışmalar yaptığını, şimdi aradan elli yıl geçtikten sonra yeniden burada olmanın nasıl bir duygu olduğunu sordu.

E. Honecker, gerçi o zamanlar çok geride kaldı, ama yine de insanı duygulandırıyor. Özellikle birlikte çalıştığım, 45 kaçak antifaşist direniş savaşçısının kaderini hatırlıyorum, mahkûm edildiler, aralarından yedi kişiyle "Halk Mahkemesi"nde yeniden karşılaştık dedi.

Sonradan faşistlerin öldürdüğü genç bir kızı hatırladığını, bu kızın kendisine karşı açılan davanın ana şahidi olarak düşünüldüğünü, ancak kızın ısrarla kendisini tanıdığını inkâr ettiğini dile getirdi. Son kez 1948'de Max Reimann ile birlikte Duisburg'da bir mitingde bulunduğunu ve orada bir konuşma yaptığını söyledi.

En önemlisi barışçıl bir gelecek kurmaktır. Bonn'daki görüşmeler de buna hizmet etmiştir dedi. Orta menzilli füzelerin kayıtsız şartsız ortadan kaldırılması konusunda sağlanan mutabakatın altını çizdi, H. Kohl'ün açıklamasını ve Pershing 1a'lardan vazgeçileceği ifadesini olumlu olarak değerlendirdi.

Barış konusunda birliktelik en büyük sonuçtur, FAC yurttaşlarının %80'inden fazlası barıştan yanadır. FAC orta menzilli füzelere ilişkin anlaşmayı engellemeyecektir. Bu konuda tam bir mutabakat vardır dedi. J. Rau, Strauss gene de farklı yorumlar bunu dedi.

E. Honecker: F. J. Strauss daha Leipzig'deki buluşmamızda ABD'nin orta menzilli füzeler konusundaki tavır değişikliğinin nedenini sormuştu. Oysa şimdi bu konuda büyük değişiklikler var.

J. Rau Bonn görüşmelerinde "sınır sorunu"nun ve "vur emri"nin nasıl ele alındığıyla ilgilenince E. Honecker bu konuların görüşmelerde değil,

sadece Federal Şansölye'nin kadeh kaldırırken yaptığı konuşmalarda rol oynadığını söyledi.

Sınırlarda Varşova Paktı'na ve NATO'ya ait yoğun güçlerin birbirinin karşısında yer aldıkları ve bu sınırların askeri, kapalı bölgeler olduğu unutulmamalıdır. H. Kohl'e FAC'ın silah kullanma talimatını okudum, DAC'daki talimat da bundan farklı değil.

Tabii ki biz de arada sırada bir olay çıkmasını istemiyoruz. Seyahat trafiği büyük ölçüde gelişmekte. Ağustos sonuna kadar 3,2 milyon DAC yurttaşı FAC'ı ziyaret etti, bunların sadece %0,02'si geriye dönmedi.

Toplam olarak 12,7 milyon DAC yurttaşı yurtdışına, Sovyetler Birliği'ne ve diğer sosyalist ülkelere seyahat etti, zaten nüfusun tamamı 16,9 milyon.

Ancak kısa bir süre önce olduğu gibi, Brandenburg Kapısı'nda nutuklar atmakla DAC'ın tavrı değiştirilemez. Her şey olumlu havanın korunmasına bağlıdır dedi.

J. Rau, E. Honecker'e Sovyetler Birliği'ndeki gelişimi nasıl gördüğünü sordu.

M. Garbaçov ile çok sıkı ilişkiler içinde bulunduğunu, hatta belki de sosyalist ülke temsilcileri arasında en çok onunla buluştuğunu belirtti. SSCB'de izlenen süreç halkın yaşam düzeyini yükseltmek için kuşkusuz gerekli.

Ancak bu alanda DAC ile bir karşılaştırma yapmak hemen hemen olanaklı değil. Çünkü Garbaçov'un Sovyetler Birliği'nde ulaşmaya çalıştığı şeylere DAC zaten ulaşmış durumda. Sovyetler Birliği sanayideki gelişim hızı kayıplarını kapatmaya çalışıyor, tabii ki askeri savunma alanına ne kadar yatırım yapmak zorunda kaldığı da unutulmamalı.

Oysa DAC, eskiden tahıl ithal eden bir ülkeyken şimdi tarım alanında kendine yeterli duruma geldi, hatta örneğin balık ve tereyağı ihraç edebiliyor.

Ekonomi politikasıyla sosyal politikanın birlikte yürümesi yolunu izliyor. Herhangi bir hızlandırma ilan edilmesine gerek yok.

Bizde ücret, verimliliğe göre -yaptığın iş nasılsa ücretin de ona göredir- ilkesi var, herkesi eşitlemek değil. Halk ekonomisinin yoğunlaşması ön planda, sosyal politik programlar ona göre gerçekleşiyor. Sovyetler Birliği'nde ise durum farklı.

Yönetim yoğun olarak bu yeni yönelimini yaşama geçirmeye çalışıyor, bu da selamlanması gereken bir şey dedi. E. Honecker DAC'da gerçekleştirilen, her halk çocuğuna eşit ve modern olanaklar sağlayan eğitim-öğretim sistemine işaret etti.

J. Rau'nun DAC'da kiliselerle olan ilişkiler konusundaki bir sorusu üzerine E. Honecker 1987'de önde gelen kilise temsilcileriyle yaptığı görüşmeden sonra iyi gelişmeler olduğu yanıtını verdi. Bu görüşmenin Piskopos Schönherr'in şimdiye kadar kabullenmediği, kilisenin sosyalizmdeki görevleri bakımından da bir katkı sağladığını söyledi.

E. Honecker, Berlin'deki Nikolai semtinin açılışı gibi önemli olaylara piskoposların da katıldığını hatırlattı. Protestan Kilisesi'nin devletten güçlü bir destek almakta olduğunu belirtti.

Katolik Kilisesi'nin durumu ise, örneğin Dresden'de yapılan Katolikler buluşmasında görüldü. Bu buluşmaya 100 bin kişi katıldı, eski piskopos Schaffrahn bunu açıkça övdü.

İtalya seyahatinde papa ile yaptığı görüşmede II. Johannes Paul'un kendisine piskoposlarının Katolik Kilisesi ile devlet ilişkilerinin iyi olduğunu bildirdiklerini ifade ettiğini belirterek, E. Honecker'in bunu yalanlaması için herhangi bir neden görmediğini ifade etti.

J. Rau devlet ile sanatçılar arasındaki ilişkiler hakkında, bir zamanlar Biermann konusunda ortaya çıkan gerginliğin giderilip giderilmediğine ilişkin bir soru daha sordu.

E. Honecker birkaç gün önce oyuncu ve şarkıcı Sonja Kehler ile görüştüğünü, bilindiği gibi Kehler'in DAC'dan daha fazla Federal Cumhuriyet'te sahneye çıktığını hatırlattı.

"Die Welt" adlı gazetedeki bir makalede çok sayıda DAC'lı sanatçının FAC'da pek aranır oldukları, sanatçıların DAC'da iyi bir eğitim almış ol-

dukları için el üstünde tutuldukları belirtiliyor dedi.

E. Honecker, Duisburg Sanat Sergisi'nde W. Sittes'in eserleriyle açılan sergiye ve sanatçı birlikleri arasındaki ilişkilere işaret etti. Bazı sorunlar eskilerde kaldı diyerek, DAC'da sanat kuruluşları için çok şey onarıldı ya da yeniden yapıldı, örneğin Alman Tiyatrosu, Oda Oyunları, Oyun Evi, Devlet Operası, Berlin'deki Friedrichstadtpalast gibi dedi.

J. Rau'nun kentler arası partnerlik konusuna ilgi göstermesi üzerine E. Honecker şimdiye kadar 22 partnelik kurulduğunu, önce bu ilişkilerden deneyim kazanılması gerektiğini söyledi.

J. Rau, Nordrhein-Westfalen ile eyalet çapında bir hafif atletizm yarışması düzenlenmesine çalışacağını belirtti.

Görüşmeye iki taraf delegasyonlarının da katılımıyla devam edildi.

SED MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker ile Nordrhein-Westfalen [Kuzey Ren-Vestfalya] Eyalet Başbakanı Johannes Rau arasında 9 Eylül 1987'de yapılan görüşmeye ilişkin notlar

Görüşmeye Nordrhein-Westfalen eyalet hükümeti bakanları katıldı. Bakanlar ön görüşmelerde DAC ile Nordrhein-Westfalen Eyaleti arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine ilişkin tasarımlarını dile getirmişlerdi.

E. Honecker kendisini Nordrhein-Westfalen'e davet ettiği için Başbakan Rau'ya teşekkür etti. İlişkilerin daha da geliştirilmesi için kendisiyle bir fikir alışverişi yapabilme olanağı bulmaktan sevinç duyduğunu dile getirdi. DAC ile Nordrhein-Westfalen arasında politik, ekonomik, bilimsel ve kültürel alanlarda yoğun bir mübadele bulunmaktadır dedi.

Bu bağlamda Başbakan Rau'nun gösterdiği çabaları vurguladı. DAC ile FAC arasındaki ticari mübadelenin üçte birinin Nordrhein-Westfalen'le gerçekleştiğini, bu oranın daha da artabileceğini söyledi. Nordrhein-Westfalen DAC ile FAC arasındaki ilişkilerde istikrar sağlayan bir öğe olduğunu göstermektedir, çünkü bu eyalet, gelişimin devam etmesi gerekliliğini anlayışla karşılayan şahsiyetler tarafından yönetilmektedir dedi.

Bunların yanında ana nokta barışın güvence altına alınmasıdır. Sovyetler Birliği ile ABD arasında ulaşılacak bir sıfır çözümü silahsızlanmaya başlanması olanağını sağlayacaktır.

Buna bağlı olarak konvansiyonel silahsızlanma önlemleri de zorunlu hale gelecektir. Pershing 1a, bir anlaşmaya varılmasına engel oluşturmamalıdır.

Federal Hükümet ile birlikte hazırlanan ortak bildirge, FAC ile diyaloğun ekonomik ve ticari alandaki projelerle olduğu gibi, varılan üç anlaşma çerçevesinde sürdürüleceğinin ve iki tarafa da yarar getirebileceğinin altını çizmektedir. Ayrıca kültürel alanda da işbirliği olanakları bulunmaktadır.

DAC daha güçlü bir kültürel mübadeleye ilgi duymaktadır dedi.

- Çevre Bakanı Matthiesen çevre teknolojisi alanında işbirliğinin geliştirilmesini önerdi.

- Bayan Bakan Brun (Bilim) Dresden Teknik Üniversitesi ile Aachen Ren Vestfalya Yüksekokulu arasında üniversite partnerliği kurulması tasarımını sundu. Ayrıca güzel sanatlar akademileri arasında konuk doçentler mübadelesi yapılabileceğini söyledi.

Bochum Üniversitesi ile Jena Üniversitesi arasında üniversite partnerliği kurulmasının da olanaklı kılınmasını istedi.

Moldt

Nordrhein-Westfalen Bakanları ile DAC Delegasyonu arasında 9 Eylül 1987 tarihinde Düsseldorf'ta yapılan danışma toplantısı notları

Günter Mittag Yoldaş, ekonomik ve bilimsel teknik alanlarda, kombinalarla FAC şirketleri arasında işbirliğini de kapsayan işbirliği hakkında geliştirdiği temel düşüncelerini ve işbirliğinin güvenilirlik temeline dayanması gereğini dile getirdi.

DIHT'nin [Alman Sanayi ve Ticaret Odaları] FAC ekonomi çevreleriyle Köln'de düzenlediği toplantıda da temel konulara değindiğini, bu toplantının başarılı geçmiş olduğunu söyledi. G. Beil Yoldaş imzalanmış olan üç anlaşma çerçevesinde ekonomik ilişkilerin genişletilmesine ilişkin tasarımlarını dile getirdi.

İlişkilerden iyi olanların sürdürülmesi ve bunlara yenilerinin eklenmesi gereklidir. İşbirlikleri uzun erimli olmalıdır dedi.

Nier Yoldaş, olumlu bir gelişim gösteren kültür anlaşmasına işaret ederek, 1988/89 dönemi için düşünülenlerin ana hatlarında mutabakat sağlandığını belirtti. Yüksek ve Mesleki Öğrenim Bakanı Böhme Kasım ayında FAC'a geleceğini duyurdu.

Bakanlar ilişkilerin geliştirilmesine yönelik tek tek projelerin gerçekleştirilmesine ilişkin tasarımlarını dile getirdiler: Kültür Bakanı Schwier, Villa Hügel'de gerçekleştirilen "Dresden'de Barok" sergisinin ve Duisburger Akzente'nin önemini vurguladı.

Maliye Bakanı Posser, Dış Ticaret Bakanı Beil ile Ekonomi Bakanı Jochimsen arasında düzenli görüşmeler yapılmasını önerdi. Yeni kentler arası partnerlik ilişkileri kurulması, Düsseldorf ile Lemgo'nun da göz

önünde bulundurulmasını dilediğini ifade etti.

- Şehircilik Bakanı Zöpel, şehircilikteki gelişmeler konusunda deneyim alışverişi yapılmasını ve bir DAC inşaat sergisinin Nordrhein-Westfalen'de de gösterilmesini önerdi.

DAC tarafı, bakanların dile getirdiği önerileri (Nordrhein-Westfalen'den kültür ve sanatın Leipzig'de tanıtılması, Nordrhein-Westfalen'den ve DAC'den çevirmen kolektifleri arasında işbirliği yapılmasına ilişkin) değerlendirecektir denildi.

E. Honecker devamla, kentlerarası partnerlik ilişkileri arzusunun anlayışla karşılandığını, DAC'ın yapılan bu önerileri değerlendireceğini söyledi. Kentlerarası partnerlik ilişkileri çerçevesinde (futbol da içinde olmak üzere) sportif faaliyet olanakları da sağlanabileceğini belirtti.

Nordrhein-Westfalen'in bir DAC inşaat sergisini tanıtma istemini destekliyoruz dedi.

Başbakan Rau, görüşmelein yapıcı bir havada geçmesinden dolayı teşekkür etti.

Moldt

SED MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker ile Helmut Schmidt arasında 9 Eylül 1987'de Schloss Benrath'ta yapılan görüşme tutanağı

H. Schmidt buluşmadan dolayı duyduğu sevinci dile getirdi ve uluslararası duruma, Sovyetler Birliği'ndeki ve Polonya Halk Cumhuriyeti'ndeki gelişmelere ilişkin sorular sordu.

E. Honecker, en önemli güncel konunun, Federal Devlet Başkanı Weizsäcker ve Federal Şansölye Kohl ile de konuştuğu gibi, orta menzilli füzeler konusunda küresel bir çifte sıfır anlaşmasının sağlayacağı fırsatlardan yararlanmak olduğunu belirtti.

En önemlisi budur. Silahsızlanmaya başlanılmasının önüne engel konulmaması konusunda mutabakat sağlandı dedi. H. Schmidt, M. Garbaçov ve R. Reagan'ın anlaşmaya varılmasından yana olduklarını sandığını, görüşünce M. Garbaçov'un başarıya gereksinimi olduğunu söyledi.

Ancak orta menzilli füzeler konusunda bir anlaşma sadece küçük bir başarı olacaktır, ardından ne gelecek ki? Her şeyden önce silah donanımı üretiminin sivil üretime dönüştürülmesi karmaşık bir süreç olacaktır.

Perestroyka pek çok beklentiyi de birlikte getirdi, ama uzun bir yol. Görüşüme göre Garbaçov yakında sonuçlar ortaya koymak zorunda. Schmidt devamla, kısa bir süre önce Moskova'da bulunduğunu, dükkanların önünde hâlâ kuyruklar oluştuğunu gördüğünü hatırlattı.

E. Honecker, yanıt olarak Garbaçov'un bu işin üstesinden geleceğini sandığını, Sovyetler Birliği'nde büyük bir hareketlilik oluştuğunu, ana sorunun sosyal sorun olduğunu ve bu alanda epeyi çaba gösterildiğini

söyledi. Bu bağlamda RGW'nin 2000 yılına kadar bilimsel teknik işbirliği yapılması kararlarının büyük öneme sahip olduğunu belirtti.

E. Honecker Polonya'daki duruma ilişkin soru üzerine bir kaç gün sonra W. Jaruzelski ile Berlin'de buluşacağını, politik ortamın istikrara kavuştuğunu ve W. Jaruzelski'nin otoritesinin görünür biçimde arttığını söyledi.

Polonya'da Katolik Kilisesi çok millidir. Bunun yararı olacaktır. Ekonomik alanda da durum iyileşmiştir. Ancak papanın geçmişte Dayanışma'yı desteklemiş olması bir sorundur dedi.

H. Schmidt, bu bağlamda papanın politik bakımdan safdilli olduğu görüşünde olduğunu belirtti. Görüşümce iki Alman devletinin de Polonya ile iyi ilişkiler içinde olmaları politik bakımdan büyük öneme sahiptir diye ekledi.

H. Schmidt devamla, bugünün dünyasında İslam'ın rolüyle ilgilendiğini, gelişimin kendisini çok tedirgin ettiğini, İran ile Irak arasındaki savaşın da bunu ortaya koyduğunu söyledi. İslam halklarının günün birinde birleşip bize vurmalarından korkulur.

İslam'ın Sovyetler Birliği'nin Orta Asya cumhuriyetlerindeki etkileri küçümsenmemelidir. Bir zamanlar Brejnev'in de kaygıları vardı dedi.

SED MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker ile Rheinland-Pfalz Eyalet Başbakanı Bernhard Vogel arasında 10 Eylül 1987'de Trier'de yapılan görüşme tutanağı

E. Honecker, B. Vogel ile Şubat 1987'de Berlin'de görüşmüş olduklarına işaret etti. FAC ziyaretinin akışını olumlu olarak değerlendirdi. Gerek barışın güvence altına alınması, gerekse ikili ilişkiler bakımından verimli sonuçlara varıldığını, bunların sonuç bildirgesine de yansıdığını anlattı.

Bu ziyaretin pek çok alana hareketlilik getireceğini, DAC ile Rheinland-Pfalz arasındaki ekonomik ilişkilerin ortalamanın üzerinde gelişeceğini, DAC'ın bu ilişkilerin ilerlemesini istediğini söyledi.

B. Vogel, Rheinland-Pfalz'ı ziyaret ettiği için E. Honecker'e teşekkür etti.

FAC ziyaretinin akışını ve bu ziyarette ulaşılan sonuçları övdü. Orta menzilli füzeler konusunda bir anlaşmaya varılacağından ümitli olduğunu belirtti.

Federal Şansölye Kohl'ün Pershing 1a girişimiyle bu konuda bir katkıda bulunduğunu, bunu yaparken kendi partisi içinde epeyce öfkeyle karşılaştığını, ama kendisinin Kohl'ün kararını desteklediğini söyledi.

Çifte sıfır çözümünden sonra, kısa menzilli füzeler ve konvansiyonel donanım konusunda görüşmelere başlanmasından ve sürdürülmesinden yana olduğunu belirtti.

B. Vogel, sonuç bildirgesinde ekonomik işbirliğine küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin de katılmasının açıklıkla belirtilmesini selamladı-

ğını söyledi.

E. Honecker, DAC'ın H. Kohl'ün Pershing 1a kararını olumlu olarak değerlendirdiğini, Varşova Paktı devletlerinin orta menzilli füzeler konusunda bir anlaşmaya varılmasından sonra konvansiyonel alanda ve savaş meydanında kullanılan türden atom silahlarının azaltılması konusunda görüşmelere başlanmasından yana olduğunu belirtti.

Bu konunun en başta iki Alman devletini ilgilendirdiğini, DAC'ın 2000 yılına kadar tüm nükleer silahların ortadan kaldırılmasından yana olduğunu söyledi.

Her şeyden önce ekonomik ve kültürel alanlarda Avrupa Evi'nin biçimlenmesi de buna bağlıdır dedi. E. Honecker son zamanlarda DAC ile Rheinland-Pfalz arasındaki ticaretin ortalamanın üstünde geliştiğine işaret etti.

B. Vogel de bunu doğruladı. Şarap ve ayakkabı gibi iki ürünün kendisi için önemli olduğunu belirterek ticari gelişmede bu ürünlerin özellikle göz önünde bulundurulmasını rica etti. E. Honecker bu istemin inceleneceğini söyledi.

B. Vogel, DAC'ın Slevogt konusunda karşılıklı olarak sergiler açılmasına onay verdiği için teşekkür etti.

1990'da Speyer'de bir Salier Sergisi açılacağını, bu serginin daha sonra DAC'da da gösterilmesinin istendiğini dile getirdi. Sergide Prusya Kültür Varlığı Vakfı'na ait kültürel eserlerin de bulunduğunu, bunların sergiden ayrılamayacağını, ancak bunlar arasında DAC'ın hak sahipliği talep edebileceği bir şey olmadığına dair söz verebileceğini söyledi.

E. Honecker, durum böyle ise DAC'ın sergiyi kabul etmeye hazır olduğunu belirtti.

B. Vogel, kentlerarası partnerlik konusunda adım adım ilerlenmesini anlayışla karşıladığını, mantıklıca seçim yapılması gerektiğini vurguladı.

Dessau ve Ludwigshafen arasında kurulan kentlerarası partnerlik için

teşekkür etti ve Mainz ile Erfurt arasında da böyle bir ilişki kurulmasının göz önünde bulundurulmasını rica etti.

E. Honecker, kentlerarası partnerlik konusunda DAC'ın ölçülü bir gelişimden yana olduğu yanıtını verdi. Önce deneyim birikimi sağlanmalıdır diyerek, bu çerçevede sporun da daha geniş bir yer alabileceğine değindi. DAC gençlik turizminin geliştirilmesini istemektedir dedi.

B. Vogel, üniversitelerarası ilişkilerin anlamlılığına işaret ederek, günün birinde karşılıklı olarak üniversitelerde öğrenim yapıldığını görebilecek miyiz acaba diye bir soru yöneltti.

E. Honecker, şimdi tarım stajyerleri mübadelesi yapıldığına dikkat çekerek, öğrenci mübadelesinin gelişime bağlı bir konu olduğunu, bunun da incelenmesi gerektiğini söyledi.

B. Vogel, DAC'ın eğitim-öğrenim sistemiyle ilgilenince, E. Honecker sistemi yakından tanıyabilmesi için kendisini DAC'a davet etti.

Seidel

SED MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker ile Niedersachsen Eyalet Meclisi SPD Grup Başkanı Gerhard Schröder arasında 9 Eylül 1987'de Dillinger Hütte Konuk Evinde yapılan görüşme tutanağı

Görüşme SPD Başkan Vekili ve Saarland Başbakanı Oskar Lafontaine'in de katılımıyla gerçekleşti.

Erich Honecker, G. Schröder'e en son 1986'da görüşmüştük, şimdi nasılsınız diye sordu.

G. Schröder, son görüşmenin Niedersachsen Eyalet seçimlerinden önce olduğunu söyledi. Görevi Albrecht'ten devralabilmek için sadece bir temsilciliğin eksik kaldığını, ama bir dahaki sefere bunu da becerebileceğinden emin olduğunu söyledi.

Albrecht yoruldu, SPD Niedersachsen'de ilerlemekte dedi. E. Honecker Niedersachsen'de SPD lehine bir yön değişikliğinin FAC'daki güçler dengesini değiştireceğine işaret etti.

G. Schröder'in yılmamasının ve bir kez daha aday olmak istemesinin iyi olduğunu söyledi.

G. Schröder, Honecker Yoldaş'ın Bonn'a yaptığı resmi ziyaretin sonuçları hakkında çok övgülü ifadeler kullandı. Bu gerçekten de buzların kırılmasıdır diyerek, basının da bu kadar ayrıntılı ve olumlu tepkiler göstereceğini sanmazdım doğrusu dedi.

E. Honecker bu bağlamda, iki Alman devleti arasındaki ilişkilerin bu resmi ziyaretle yeni bir nitelik kazandığını söyledi.

DAC halkı bu ziyareti DAC'ın kesin hukuki tanınması olarak değerlendiriyor, ayrıca uluslararası yankı da büyük dedi. G. Schröder Elbe sınırı sorununun çözümü için sürdürülen görüşmelerin hangi aşamada olduğuyla ilgilendi.

E. Honecker kendisine Niedersachsen Başbakanı Albrecht ile yaptığı görüşme hakkında bilgi verdi. Albrecht'in konuyu kendisinin açtığını ve bu konuda devletlerarası hukuk çerçevesinde bir düzenlemeye varılması gerektiğini söylediğini anlattı.

Görüşmelerin Sınır Komisyonu'nca, iki taraf uzmanları düzeyinde olumlu bir sonuca vardırılması görüşünde mutabık kaldıklarını söyledi.

G. Schröder bu bağlamda E. Albrecht'in son zamanlarda bazı politik konularda yapıcı olmaya başladığını ifade etti.

Örneğin Pershing 1a'ların ortadan kaldırılması gerektiğini Kohl'ün açıklamasından daha önce Niedersachsen Eyalet Meclisi'nde gündeme getirdi. Ama Salzgitter Bilgi Biriktirme Dairesi konusunda henüz kıpırdamıyor.

Bu bakımdan SPD yönetiminde bulunan Salzgitter kenti ile DAC arasında, Bilgi Biriktirme Dairesi'nin lağvedilmesi şartıyla, bir kentlerarası partnerlik kurulması düşünülmeye değer. Bu bağlamda tabii ki tüm hukuksal durum önceden incelenmelidir dedi.

E. Honecker, bu konuya ilişkin tüm sorunların iyice incelenmesi kaydıyla bu görüşe katıldığını söyledi. G. Schröder'in DAC ile FAC arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesinde SPD'nin üstlendiği öncülük rolünün bugünlerde maalesef geri plana atılmış olduğu yolundaki ifadesi üzerine E. Honecker, H.-J. Vogel ile yapılan görüşmeye ilişkin olarak çıkarılan basın açıklamasında Brandt'ın, Wehner'in, Schmidt'in ve Bahr'ın özellikle öne çıkarılmış oldukları yanıtını verdi.

SED MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker ile Saarland Eyaleti Başbakanı Oskar Lafontaine'in 10 Eylül 1987'de Eyalet Hükümeti Kabine Salonu'nda yaptıkları görüşme üzerine notlar

Oskar Lafontaine E. Honecker'i tekrar candan selamladıktan sonra bazı tez mahiyetinde sorulara geniş katılımlı görüşmede değinmek istediğini açıkladı.

İlkin Federal Cumhuriyet'in ve DAC'ın kentleri arasındaki dostluk konusunda Saarlouis ve Eisenhüttenstadt arasında başlamış olan kentlerarası partnerlik ilişkisinde bazı ilerlemeler saptanabildiğini söyledi.

Ölçülü bir biçimde bu yolda ilerlemeye devam edilmelidir dedi. Bu arada DAC ile kentlerarası partnerlik ilişkisi isteyen diğer kentlerin, örneğin Idar-Oberstein ya da Zweibrücken'in kendisine bir elçilik rolü biçtiklerini belirtti.

Yüksekokullar arasında da, örneğin Saarbrücken ve Leipzig'deki Karl Marx Üniversitesi arasında olduğu gibi, umut verici dostluk ilişkileri bulunduğunu kaydetti.

Bilimciler arasında da çevre koruması alanında bağlantılar kurmanın yararlı olacağını belirtti.

O. Lafontaine, cesaretlendirici ilerleme gösteren gençler mübadelesinin de unutulmamasını rica etti.

Saarland ve DAC arasında sağlık konusunda işbirliğine başlandığını hatırlattı.

İki tarafın da, örneğin Saarland'da Dillingen ve "Schwarze Pumpe" [siyah pompa] gibi "öğrenim projeleri"ni desteklemesini istedi.

Saarland Radyosu'nun DAC ile muhabir mübadelesi yapmasından yana olduğunu bildirdi.

Her iki taraf da iktisat komisyonunu önemli görmekte. Komisyona canlılık kazandırmak ve onu iki tarafın da arzuladığı uzun erimli bir tabana kavuşturmak için beraberce iki tarafı ilgilendiren projeler bulunmalı. Örneğin Saarland Jena'da yeni bir otel yapımına ilgi duymakta. Buna belki akılcı bir ekonomik çözüm bulunabilir denildi.

DAC'ın istediği planetaryum* konusunda Saarland hükümeti sponsor bulmaya çalışmakta.

Lafontaine sözlerini bitirirken, iyice incelenmesi ricasıyla bir dizi kişisel dileği de hatırlattı.

E. Honecker Saarland'ın resmi ziyaret daveti için tekrar candan teşekkür etti. Bu davetle Saarland ve DAC arasındaki uzun kişisel bağlantı devam edecektir diyerek, O. Lafontaine ile Mart 1987'de DAC'da yaptığı son görüşmeye bağlı olarak ABD ve SSCB'nin orta menzilli füzelerini tümüyle ortadan kaldırılması sözleşmesi gibi belirleyici bir sorunda FAC'ın frenleyici tavrının aşılmasından derin memnuniyet duyduğunu dile getirdi.

Bununla, özellikle nükleer alanda olmak üzere gerçek silahsızlanmaya

* Planetaryum: Güneşin, yıldızların, gezegenlerin ve diğer gök cisimlerinin yapay görüntüsünün özel bir yansıtıcı yardımıyla kubbe şeklindeki tavana yansıtıldığı gösteri salonlarına verilen isim.

adım atılabilecek. Böylece sosyalist ülkelerin 2000 yılına kadar atom silahlarından arındırılmış bir dünya önerisi gerçekleşebilecektir dedi.

E. Honecker, kısa bir süre önce bir görüşmede Dr. Armand Hammer'in kendisine ABD başkanı Reagan'ın görev süresi içinde Sovyetler Birliği ile sözleşme yapmaya hazır olduğunu, ancak FAC'ın frenlemesinden kaygı duyduğunu söylediğine işaret etti.

Bu nedenle, FAC'da Pershing 1a füzelerinin ve bunların başlıklarının kalmasını isteyen hiç kimseyle karşılaşmamaktan sevinç duyduğunu, böylece çifte sıfır çözümüne varılabileceğini belirtti.

Bu belirleyici sorunun çözümü aynı zamanda Ortak Avrupa Evi'nin kurulmasını da destekleyecektir. Şimdi yaptığımız şey, genel olarak saptanırsa, Avrupa'da barışçıl perspektifler için önemlidir dedi.

Tabii ki bunun için daha çok şey gerekli: Askeri ve sivil alanda karşılıklı güven, hükümetler ve toplumsal organizasyonlar arasında işbirliği vb. diye ekledi.

E. Honecker DAC'ın DAC ile Saarland arasındaki işbirliğinin iyi gelişmesini sürdürmeye hazır olduğunu, bu bağlamda iki taraf firmaları arasındaki işbirliğinin ilişkilerde istikrar ve güven sağlayıcı öğeler olduğunu belirtti.

Ticaret hacminin son üç yılda üçe katlandığını, 1984'te 94 milyon 1986'da 296 milyonu aştığını hatırlattı. Sürmekte olan Leipzig Fuarı'nda imzalanan sözleşmeyle Saarland'dan DAC'a 600 bin ton kömür satılacak olmasının da önemli bir adım olduğunu belirtti.

İki tarafın da ticarette yapmak istedikleri yapısal değişikliklerin alışveriş olanaklarını artırdığını söyledi.

E. Honecker, sık sık karşılaşılan, Saar'ın DAC tarafından özel olarak teşvik görüp görmediği sorusunun, Saar'ın özel bir teşvik gördüğünden değil, Saar'ın DAC ile karşılıklı yarar sağlayan ticaretinde özel olarak açık yürekli davrandığı için böyle olduğu şeklinde yanıtlanabileceğine dikkat çekti.

Bu noktada özellikle küçük ve orta büyüklükteki sanayiyi cesaretlendirmek ve onları da ticarete katma niyetinde birleştiklerini kaydetti. E. Honecker, örneğin DAC'daki Robotron ya da diğer elektronik kombinalarıyla iyi işbirliği olanakları gördüğünü söyleyen Nixdorf bilgisayar firmasının eski temsilcisiyle konuştuğunu belirtti.

Spor, kültür, bilim, teknik ve diğer alanlarda da işbirliği konusunda aynı fikirde olduklarını, şu sıralarda Bonn'da imzalanan sözleşmenin bunu teşvik edeceğini söyledi.

E. Honecker, böylece her alanda işbirliğinin geliştirilmesi konusunda aynı fikirde oldukları saptamasında bulunda.

Bunun üzerine O. Lafontaine görüşmelerin dar katılımlı çerçevede sürdürülmesini önerdi.

Kabine salonunda kalan delegasyonla fikir alışverişini Günter Mittag yoldaş açtı. DAC tarafının, küçük ve orta büyüklükteki sanayinin DAC ile işbirliğine katılmasının Saarland için büyük önem taşıdığını iyice anlamış olduğunu belirtti.

Bu katılımın getireceği sonuçların hemen burada ve doğrudan görülür hale getirilebileceğini söyledi. Bu noktada süreklilik olması, yani kısa ömürlü işler değil, uzun vadeli işbirliği yapılması gerektiğine dikkat çekti.

Bu konuda yapılan önerilerin, Leipzig Güz Fuarı'nın da kanıtladığı gibi, DAC'ın görüş belirlemesinde göz önünde tutulacağını belirtti.

DAC'a şarap ihracatına gelince, DAC'ın değerli şaraplar almayı düşündüğünü söyledi.

Bu konudaki gereksinimin incelenecektir dedi. Leipzig Fuarı'nın da gösterdiği gibi elektronik alanında işbirliği için olumlu adımlar bulunmakta. Leipzig Fuarları'ndaki eğilim uzun erimli sergileme bağlantıları yönünde gelişmekte.

Daha şimdiden 1988 yılı için kayıtlar yapılmaktadır dedi. Mittag yoldaş

özetle ulaşılmış olana, günübirlik değil, birbirimizle iyi, dostça ve bilerek çalışma sayesinde ulaşılmış olduğunun altını çizdi.

Bunu Saarlandlı temsilciler de onayladılar. Şimdiye kadar yapılan işbirliğinin verdiği cesaretin daha iddialı adımlar atılmasını olanaklı kıldığını belirttiler. Taşkömürü alınmasının Saar için önemli olduğunu, ancak işbirliğinin geleceğinin makine yapımı, elektroteknik ve elektronik sanayiinde, yazılımda olduğunu belirttiler.

DAC'a 1,1 milyon DM'lik şarap gönderilmesi sözleşmesinin büyük takdirle karşılandığı, bunun epeyi yüksek olduğu dile getirildi.

Leipzig Fuarları'na zamanında katılım kaydı yaptırma göz önünde bulundurulacaktır.

Ayrıca DAC'a ilişkin klişeleşmiş düşüncelerin azaltılması da önemlidir. Örneğin teknolojinin tek yönlü olarak Batı'dan Doğu'ya doğru aktarıldığı artık geçerli değildir.

Beil yoldaş Saarland firmalarının fuarlara katılımının daha da artırılmasını önerdi. Küçük ve orta büyüklükteki firmaların Leipzig Fuarı'nın yanı sıra, Berlin'de Uluslararası Ticaret Merkezi'nde de somut konulu sergiler açabileceğini hatırlattı.
DAC bu konuları bildirebilir. Bu özellikle küçük firmalar için zaman ve masraf tasarrufu sağlayan bir olanak olabilir dedi.

Günter Mittag yoldaş bu günlerde Bonn'da imzalanan üç sözleşmenin yaşama geçirilmesinde Saarland'a da sağlanan olanakları hatırlattı.
Bu olanakların büyüklüğünün, bunların iyi anlaşılmasına bağlı olduğunu, çevre korunmasının, bilimin, tekniğin ve diğer alanların birbirinden ayrı değil, birbirleriyle karşılıklı etkileşimi ve karmaşıklıklarıyla birlikte görülmesi gerektiğini belirtti.

Prof. Dr. Breitenbach buna katıldığını, Saarland'ın DAC ile bilimsel-teknik işbirliğinin artmaya devam edeceğini ifade etti.

İşbirliğinin özellikle malzemelerin hasar görmeksizin denetlenmesi, informatik ve ona yakın alanlarda genişleyebileceğini belirtti.

Saarland Çevre Koruma Bakanı, Saarland'ın DAC'ın geri kazanım alanındaki deneyimlerinden ve bataklık kurutulması ve temizlenmesi yöntemlerinden yararlanmasına ilgi duyduğunun altını çizdi. Saarland'da yılda 70 bin ton balçık çıkmaktadır diyerek, tasarruf sağlama teknolojileri almaya da ilgi duyduklarını belirtti.

Mittag yoldaş bunların uzmanlar arasında saptanarak, bu alanlarda işbirliğini karara bağlanabilecek hale getirilmesini önerdi. Bu onaylandı.

Niklas

SED MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker ile Saarland Eyaleti Başbakanı Oskar Lafontaine'in 10 Eylül 1987'de Saarbrücken Devlet Dairesi'nde yaptıkları dar katılımlı görüşme üzerine notlar

E. Honecker, delegasyonların önceki görüşmelerinin devamı olan bu görüşmelerde Saarland'ın orta ve küçük işletmelerinin de DAC ile olan ekonomik ilişkilere katılmasının önemini dile getirdi.

Köln'de sanayicilerle buluşmasından sonra artık hiç kimsenin DAC ile Saarland arasındaki ticari ilişkinin özel bir ilişki olduğundan söz edemeyeceğini söyledi. Köln buluşması çok önemliydi. "Neues Deutschland" [Yeni Almanya] gazetesi bunu özellikle yansıttı dedi.

O. Lafontaine, Saarland'ın iki devlet arasındaki ilişkilerin normalleşmesinde önde gitmeye devam etmek istediğini söyledi. E. Honecker, O. Lafontaine DAC'ın kendisini ileride de destekleyeceğinden emin olabilir dedi.

FAC'daki güçler dengesinin SPD lehine değişmesi, Avrupa'daki genel durumun ve iki Alman devleti arasındaki ilişkiler bakımından büyük önem taşımaktadır dedi.

E. Honecker bu bağlamda, SED'nin izlediği politikayı DAC'daki tüm kuşakların benimsediğinin altını çizdi. Kuşaklar arasındaki birliğin DAC'da gelişmiş sosyalist toplumun biçimlendirilmesinin önemli bir güvencesi olduğunu söyledi.

O. Lafontaine yanıt olarak SPD'nin, hem de H. Schmidt'in şansölye olduğu dönemde, bu bakımdan hata yaptığını dile getirdi. Schmidt gençliği

entegre etmedi, böylelikle meydanı Yeşiller hareketinin gelişmesine bıraktı. Bu olmasaydı SPD bugün %45'lik bir parti olacaktı dedi.

E. Honecker Bonn'daki görüşmelerine değinerek, dostça karşılanmasının kendisi için hoş bir sürpriz olduğunu söyledi. Bu ziyaret DAC'da da olağanüstü büyük bir yankı yarattı. Öncelikle DAC ile olan ilişkilerde H. Kohl'ün ileri doğru kıpırdanmak zorunda kalmış olması sevinçle karşılandı.

Zaten başka türlü olsaydı dünyada hiç kimse bunu anlayamazdı dedi. O. Lafontaine, H. Kohl'ün 7 Eylül konuşmasına işaretle, E. Honecker'in göstermiş olduğu tepkinin iyi düşünülmüş olduğunu belirtti.

E. Honecker, böylece politik konulara yaklaşımında SED'in ilkesel olarak CDU'dan farklı olduğu açıklıkla ortaya kondu diye yanıtladı.

SED MK Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker ile Bavyera Eyalet Başbakanı Franz Josef Strauss arasında 11 Eylül 1987'de Münih'te yapılan ikili görüşme tutanağı

FJ. Strauss görüşmeye başlarken, Pershing 1a füzeleri konusunda Federal Cumhuriyet'te sürdürülen tartışmalara değinmek istediğini, bu sorunun öylesine çarpıtılmış ve basına da yanlış olarak yansıtılmış olduğunu, bu yüzden meseleyi pek az kişinin anlayabildiğini dile getirdi.

Bir zamanlar E. Honecker ile SS-20 ve Pershing II konusunda konuştuğunu, bunlardan kurtulmak gerektiği konusunda mutabık kaldıklarını, ancak bu arada Sovyetler Birliği'nin menzili 450 km.'yi aşmayan füzelerden oluşan bir kısa menzilli füze ağı kurmuş olduğunu söyledi.

Orta menzilli füzeler konusunda çifte sıfır çözümü sağlanırsa, Federal Cumhuriyet'in elinde sadece Pershing 1a füzeleri kalacak. ABD'nin elinde aralarında Lance füzelerinin de bulunduğu, menzili 450 km'ye kadar olan 88 sistem var.

Bunlar, NATO'nun tahminlerine göre karşı tarafın 1300 sistemiyle karşı karşıya. Çifte sıfır çözümünün takıldığı nokta bu. Şimdi değişik düşünce akımları var. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da savaş çıkmadı deniliyor.

2500 yıl boyunca hep savaşlar oldu, bu artık bitmeli. Ancak ABD'de ya yeni bir savaş çıkarsa ne olacak diye tartışılıyor.

Bunun için askeri coğrafyada, Almanya sahasında, sınırın her iki tarafında bir kısaltma öngörülüyor. Yani bu "ABD tam bir güvenlik içinde olsun, Batı Avrupa yüksek bir güvenlik içinde olsun, biz ise tam bir risk içinde kalalım" demektir.

Yeni bir savaş çıkarsa askeri hedeflerin %80-%90'ı Alman topraklarında, hem Federal Cumhuriyet'te, hem de DAC'da. Günümüzdeki silahların isabet oranı da yüksek. Bunlar Federal Cumhuriyet'teki, ya da DAC'daki her noktayı vurabilecek silahlar dedi.

F.J. Strauss "bir daha asla savaş çıkmasın" belgisinin ateşli bir savunucusu olduğunu, savaşı asla düşünülemez, hesaplanamaz ve sürdürülemez kılmak için her şeyin yapılması gerektiğini vurguladı.

Bu nedenle, menzili 500 km'nin altındaki donanımların ele alınmasından, hem de menzili yüksek olanlardan başlayıp aşağıya doğru değil, aşağıdan yukarıya doğru ele alınmasından yana olduğunu söyledi. E. Honecker'in bu konuda M. Garbaçov ile konuşmasını rica etti.

H. Kohl'ün Pershing 1a'dan vazgeçme açıklamasını diğer gerekçelerin yanında ABD başkanına bir jest yapmak gerekçesiyle de yaptığını söyledi. Savaşı düşünülebilir sayan bir politikaya kesinlikle karşı olduğunu belirtti.

E. Honecker, F.J. Strauss'un DAC'ın ve Federal Cumhuriyet'in aleyhine bir savaşın sürdürülemez kılınması istemini içeren açıklamasını onayladığını söyledi.

Varşova Paktı'nın Berlin Zirvesi'nde orta menzilli nükleer füzelerin pazarlık paketine alınmasını selamladığını, aynı zamanda bu silahların ortadan kaldırılmasına bağlı olarak, konvansiyonel alanda da Atlantik'ten Urallar'a kadar silahlı kuvvetlerin ve donanımın azaltılmasını önerdiğine işaret etti.

Asimetrilerin daha az silahı olan tarafın silahlanmasıyla değil, fazla silahı olan tarafın bunları azaltmasıyla giderilmesi gereklidir. Menzili 500 km'nin altında olan operatif-taktik füzeler konusunda silahsızlanma anlaşmaları yapılmalıdır.

Stratejik saldırı silahları %50 oranında azaltılmalıdır. Biz atom silahlarının ve tehditlerinin tümüyle ortadan kalkmasından yanayız. Ancak bu konu öncelikle Sovyetler Birliği ile ABD arasında bir anlaşma sağlanma-

sına bağlıdır dedi.

E. Honecker, gerçek bir silahsızlanmaya başlanmasının önemini belirterek, orta menzilli füzeler konusunda bir anlaşmanın ardından zorunlu olarak diğer önlemlerin geleceğini anlattı.

Bir atom savaşı sürdürmenin olanaksızlığı M. Garbaçov ile R. Reagan'ın Cenevre buluşmasında saptanmıştı. F.J. Strauss: Daha ilk atom bombalarının atılmasıyla dünya artık yaşanamaz hale gelecek.

E. Honecker devamla Çernobil'den sonra çok şey değişti diyerek, Garbaçov'un ne düşündüğü, silahsızlanmadan yana girişimlerde bulunmasından belli oluyor. Sovyetler Birliği'nin silahlanma masraflarını azaltıp halkın sosyal yaşam koşullarını iyileştirmeye çalıştığını söyledi.

Varşova Paktı'nın Berlin Zirvesi'nde kabul edilen askeri doktrin savunmaya yönelik. Saldırı yeteneği olmaması yönünde iki tarafın da fikir değiştirmesi gerekli. On yıllar sonra bile yeni bir savaş çıkmaması için önlemler alınmalıdır dedi.

E. Honecker bu konuda, Jaruzelski'nin iki tarafın da asker azaltması önerisine işaret etti. Biz atom silahlarından arındırılmış bir Avrupa'dan, güven sağlayan önlemlerden yanayız. İki NVA [Nationale Volksarmee = Ulusal Halk Ordusu] subayının şu sıralarda Federal Ordu tatbikatına katılması da bunun kanıtıdır.

Orta menzilli silahların ortadan kaldırılması bir başlangıç olacaktır, bunun ardından gelecekler için görüşülmesi, belki de başka bir ABD başkanıyla görüşülmesi gerekecek.

Stratejik saldırı silahları azaltılmadıkça imha tehlikesi sürmeye devam edecektir dedi.

F. J. Strauss, E. Honecker'in açıklamaları için teşekkür etti, kendisinin de yıllardır bu görüşleri paylaştığını belirtti. Tüm dışarıdan müdahale olanaklarının giderilmesi zorunludur dedi.

F.J. Strauss, ikili ilişkilere geçerken geçen aylarda iki taraf arasında üst

düzeyde ve olumlu hava içinde görüşmeler yapıldığına değindi.

E. Honecker ile 1983'teki görüşmesinden bu yana hissedilir bir dönüşüm olduğunu kaydederek, DAC'ın cömertçe seyahat izinleri vermesi, suçlulara af çıkarması, Fransa'nın bile cesaret edemediği ölüm cezasını kaldırma kararı vermesi gibi iyi niyet işaretleri anlaşılmıştır.

Sınırlardaki durum sakinliğini koruyor, sınırlardaki kontroller doğru dürüst ve çabuk, sınır kapatma aygıtlarında da değişiklikler yapıldı. E. Honecker sözünde durdu.

Gerçi DAC ile Federal Cumhuriyet arasındaki sınırlar Bavyera ile Avusturya arasındakiler gibi olmadı, ama E. Honecker'in benzeri bir durumu uzun vadeli bir hedef olarak gördüğü açık dedi.

F. J. Strauss, seyahat trafiğinin gelişimini, özellikle insanların emeklilik yaşından önce seyahat edebilmelerini sevindirici olarak tanımladı. DAC'ın döviz durumunu da anlayışla karşıladığını söyledi.

Kültür anlaşmasıyla bağlamlı olarak ilk çalışma planının hazırlandığını, Bavyera Devlet Operası'nı Doğu Berlin'de sahneye çıkmasının kararlaştırıldığını, hatta E. Diepgen'in kendisine bununla ilgili olarak "neden Doğu Berlin'de" diye sorduğunu, dünya politikası alanında ise Rödental sel önleme tesisi ve Sonneberg su arıtma tesisi gibi iki önemli Bavyera sorununun çözümlenmiş olduğunu belirtti.

Ticaret ise geriledi, Bavyera şu sıralarda ihraç ettiğinden daha fazlasını ithal etmekte dedi.

F.J. Strauss, DAC ile AIDS araştırmaları alanında yapılan işbirliğini takdirle karşıladığını hatırlattı. Bavyeralı hekimlerin iyi bir deneyim alışverişinden söz ettiklerini, DAC tarafında gördükleri umulmadık yüksek kaliteye de şaşırdıklarını dile getirdi.

F.J. Strauss daha sonra DAC'dan bazı diledikleri olduğunu söyleyerek, aile birleşimi nedeniyle verilen ülkeyi terk ve göç etme izinlerinin en

azından eski kapsamında tutulmasına devam edilmesini istedi. Müracaatçılara keyfi davranıldığı konusunda pek çok mektup aldığını söyledi.

F.J. Strauss, DAC'ı legal olarak terk etmiş olanların DAC'a girmelerine konan yasağı zor bir nokta olarak tanımladı. Ancak ilişki kurma yasaklarının E. Honecker'in verdiği söze uygun olarak azaltıldığını da mutlaka ifade etmek istediğini söyledi.

F. J. Strauss, henüz emeklilik yaşına gelmemiş DAC yurttaşlarının seyahat olanaklarının genişletilmesinden, örneğin yılda bir kez Batı'ya seyahat edebilme garantisi verilmesinden, gençlik mübadelesi konusunda da kolaylıklar sağlanmasından yana olduğunu söyleyerek "zorunlu döviz değişimi"nden söz etmiyorum dedi. Ayrıca kapalı sınır bölgesinde yaşayanların da gelip gitmeleriyle ilgilendiğini belirtti.

Blankenstein kağıt fabrikasından gelen koku ve DAC'ın güneyindeki sanayi işletmelerinden yayılan kükürt kokusunun Bavyera tarafınca sorun olarak görüldüğü, bu sorunların filtre tesisleriyle çözümlenmesi gerektiğini dile getirdi.

Bavyera'nın ticarette DAC'ın alımlarını yükseltmesini, dengeleme işlerinin sınırlandırılmasın beklediğini söyledi. Ayrıca Leipzig Fuarı'nda Bavyera'ya daha geniş bir alan verilmesini rica etti.

Şu firmaların [fuara ilişkin] dilekleri olduğunu söyledi:

Dyckerhoff und Wichmann AG-Hotelbau in Berlin,

Kraftwerkunion AG für ein Strahlenüberwachungssystem am Kernkraftwerk in Greifswald,

Linde AG für Luftzerlegungsanlage Eisenhüttenstadt,

Erweiterung Chemische Werke Buna,

Ammoniakfabrik Leuna,

Deutsche Airbus GmbH - Vorstellung von Flugmaterial der DDR.

F.J. Strauss, ayrıca Batı Berlin'in Ludwigstadt-Probstzella ve Hof-Gutenfürst üzerinden intercity [hızlı tren] ağına alınmasının, Rottenbach-

Eisfeld ve Eussenhausen-Meiningen sınır kapılarının ticari mal trafiğine açılmasının, Ludwigstadt'ta (Kronach Bölgesi) B 85 kapsamında yeni bir sınır kapısı açılmasının doğru olacağını ifade etti.

Hof-Plauen otoyolunun yapılmasıyla da ilgilendiğini kaydetti. DAC ile FAC arasında Münih'in de katılımıyla bir "Ulusal Hava Bağlantısı" kurulması dileğini dile getirdi.

DAC'ın Leipzig Tomaner Korosu'nun Münih-Schwabing Protestan Cemaatı'nın daveti üzerine Münih'te sahneye çıkmasını, mümkünse bunun 1987 yılı içinde olanaklı kılınmasını dilediğini söyledi.

Bavyera, Neustadt (Coburg) ile Sonneberg ve Neu-Ulm ile Meiningen arasında kentlerarası partnerlik ilişkileri kurulmasına ilgi duymaktadır dedi. DAC'dan itfaiyecilerle Münih itfaiyesi arasında mübadele yapılmasının da arzu edildiğini söyledi. Spor derneklerinde, örneğin Bavyera/Thüringen kulüpleri arasında sportif karşılaşmalar yapılmalıdır diye ekledi.

E. Honecker, bu dileklerin inceleneceğini ve verilecek kararlar hakkında bilgi verileceğini söyledi.

Otoyollar konusunda (Hof-Plauen) ise Bonn'un demiryollarına öncelik verilmesini istediğini belirtti.

F.J. Strauss ile 1983'teki görüşmesinden bu yana sürekli olarak meyvelerini veren bir gelişimin sağlandığını, F.J. Strauss'un hayalci değil, gerçekçi bir politika izleyerek buna katkıda bulunduğunu belirtti.

Dosya notları

Politbüro ve MK üyesi Günter Mittag ile Federal Ekonomi Bakanı Martin Bangemann arasında yapılan görüşmelerde DAC ile FAC arasında ulaşılan ticari ilişkiler bir bütün olarak olumlu değerlendirildi.

Mevcut uzun vadeli anlaşmalar bu ilişkiler için iyi bir temel oluşturdu denildi. İki tarafın da ilkbaharda Leipzig'te ve Bonn'da verilen sözleri tam olarak yerine getirdikleri saptamasında bulunuldu.

İki taraf da ekonomik ve ticari ilişkileri geliştirmeyi sürdürmek ve teşvik etmek istediklerini belirtti. Uzun vadeli anlaşmalara ve işbirliği olanaklarının kullanılmasına özel bir önem verildiği dile getirildi. Bunların ticari ilişkilerin hem kapsam, hem de yapısal bakımdan gelişmesine hizmet ettikleri belirtildi.

Yapılan hükümetlerarası anlaşma ve çevre korunması anlaşması, bilim ve teknik alanlarında, ışınlardan korunma alanında işbirliği, ekonomik ve ticari ilişkiler alanını olumlu olarak etkileyecek ve yeni işbirliği olanakları sağlayacaktır denildi.

Çevre korunması alanında iki tarafın da uygun konular belirlemesi ve bunları açıklaması konusunda mutabakat sağlandı. DAC'ın çevre korunmasına yönelik teknik donanımlar alımında, teknik ve ekonomik koşullara uygun olması kaydıyla, FAC'ın tekliflerini göz önünde bulunduracağı vurgulandı.

Werra'nın tuzluluğunun azaltılması konusunda görüşmelerde ilerleme

sağlanmasının, bu konuda FAC'da uygulanan işlemler ve tekniklerin iki tarafın ekonomik çıkarlarına uygun hale getirilmesi konusunda mutabakat sağlanarak mümkün olacağı belirtildi.

DAC kombinaları ve dış ticaret şirketleri ile FAC şirketleri arasındaki ekonomik işbirliğinin karşılıklı yarara dayalı olarak geliştirilmesine devam edilmesi, tesis ve donanımların özellikle üçüncü pazarlara da ihracında ve sipariş üzerine üretim yapılan alanlarda işbirliğinin geliştirilmesi konusunda mutabakata varıldı.

Sipariş üretimi alanında görüşmeler ilerlemiş, yakında yeni anlaşmalar yapılması aşamasına gelinmiştir. Küçük ve orta büyüklükteki FAC işletmelerinin ileride de çeşitli biçimlerde işbirliğine katılmaları konusunda mutabakat sağlanmıştır.

DAC ile FAC arasında, Berlin (Batı) de içinde olmak üzere, elektrik enerjisi alışverişi konusundaki somut sorunlar, ilgili ekonomik taraflarca görüşmeler yoluyla çözümlenmelidir. İki taraf da bu görüşmelerin uzun vadeli sözleşmeler yapılmasına olanak sağlamasını beklemektedir.

DAC tarafı, turizmin adım adım geliştirilmesiyle bağlamlı olarak, başkent Berlin'de 1990 sonuna kadar FAC firmaları tarafından inşa edilmesi ve uygun görülen seyahat şirketleriyle uzun vadeli sözleşmeler yoluyla kullanımı ve yeniden finansmanı sağlanacak olan bir turistik otel hakkında bilgi verdi.

FAC tarafı bu somut öneriyi selamladı, Federal Ekonomi Bakanlığı'nın örneğin kredi sağlanması konusunda destek vereceğini belirtti.

Ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine devam edilmesi amacıyla kısa zamanda görüşmelere başlanması için bir DAC/FAC karma komisyonu kurulması kararlaştırıldı. FAC tarafı bu konuda somut öneriler getirdi.

DAC ile FAC ve Batı Berlin arasındaki transit trafiğindeki demiryolu hatlarının inşası ve elektrifikasyonu konusunda düzenlemelere gidilmesi ve anlaşmalar yapılması amacıyla kısa zamanda görüşmelere başlanması

kararlaştırıldı.

DAC ile FAC ve Batı Berlin arasındaki, özellikle transit trafiğindeki otoyol bölümlerinin kökten yenilenmesi ve inşası konusunda olabildiğince yakın zamanda görüşmelere başlanması kararlaştırıldı.

FAC tarafı, DAC'a Airbus uçakları kiralamayı önerdi. DAC tarafı bilgi edindiğini belirtti.

FAC tarafı, bir BM kuruluşu olan Uluslararası Deniz Mahkemesi'nin Hamburg'a taşınması isteği hakkında bilgi verdi ve DAC'ın de buna destek vermesini rica etti.

Günter Mittag ve Gerhard Beil'ın Saarland ekonomisinin 60 temsilcisi ile yaptıkları görüşme hakkında bildirim

10.9.1987 tarihinde politbüro ve SED MK üyesi Günter Mittag yoldaş ve Dış Ticaret Bakanı Gerhard Beil yoldaş ile Saarland ekonomisinin 60'ın üzerinde temsilcisi arasında Saarbrücken'de bir görüşme yapıldı.

Saarland Başbakan Vekili Hans Kasper'in ve diğer Saarland Hükümeti üyelerinin de hazır bulunduğu bu toplantıda karşılıklı yarara dayalı ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi ve yoğunlaştırılması olanakları ele alındı.

Günter Mittag yoldaş, şimdiye kadar sürdürülen işbirliğinin başarılı olduğunu belirtti ve DAC ekonomisinin dinamik gelişiminden yola çıkarak, DAC ile Saarland arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi perspektiflerini anlattı.

Bu toplantının ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi bakımından önemli bir katkı olduğunu, DAC kombinaları ve dış ticaret şirketleri ile Saarland şirketleri arasındaki iş ilişkilerine hem ithalat, hem de ihracat bakımından yeni bir canlılık getireceğini dile getirdi.

Toplantıya katılan firma temsilcilerinin tartışmalarda dile getirdikleri yapıcı önerilerin daha şimdiden bu yönelimi gösterdiğini belirtti.

DAC Dışişleri Bakanı Oskar Fischer Yoldaş ile FAC Başbakan Vekili ve Dışişleri Bakanı Hans-Dietrich Genscher arasında 8 Eylül 1987'de Genscher'in Bonn'daki Dışişleri Bakanlığı Çalışma Odası'nda yapılan görüşme tutanağı

Dışişleri Bakanı Genscher, şimdiye kadar dünyanın birçok yerinde buluşmuş olduklarını, bu kez Genel Sekreter Honecker'in ziyareti vesilesiyle Bonn'da Dışişleri Bakanlığında da bir görüşme olanağı bulmalarının sevindirici olduğunu söyledi.

Genel Sekreter Honecker'in FAC ziyaretinin uluslararası büyük umutların ve beklentilerin olduğu elverişli bir ortamda gerçekleştiğini, iki Alman devletinin bu sevindirici gelişmelere yaptıkları katkıların hiç de az olmadığını söyledi.

Oskar Fischer Yoldaş dostça selamlama için teşekkür etti. Genscher'in değerlendirmesine katıldığını ve artık herkesin somut bir nükleer silahsızlanmayı ümit ettiğini belirtti.

Genscher'in bu konudaki açıklamaları bilinmekte ve takdir görmektedir. Gerekli ilerletici sinyaller verilmesi için her şey yapılmalıdır. Ve bu, en başta iki Alman devletinden beklenmektedir dedi.

Bu buluşma iki tarafın da adım adım ilerlediğini göstermektedir. İki taraf da birbirleriyle olan ilişkilerde gerginlik çıkmamasına, çok şeyin gelişmesine uygun bir hava oluşmasına çalışması zorunludur.

Bu yapılırken şu bağlamlılık gözetilmelidir: İlişkiler ne kadar normalleşirse bunların dışarıya yansıması da o kadar büyük olur. Genel Sekreter

Honecker'in de görüşmelerde altını çizdiği gibi, DAC güvenilir, ne yapacağı kestirilebilen ve birlikte çalışmaya hazır bir ülkedir dedi.

Genscher yanıt olarak, bu ziyareti Avrupa perspektifine bakmak ve iki tarafın sorumluluklarına dikkat etmek istediğini belirterek, orta menzilli füzelerin ortadan kaldırılmasının FAC için her zaman, hatta "sonradan silahlanma" yapıldığı zamanlarda bile açıkça ilan edilmiş bir hedef olduğunu söyledi.

FAC, her şeyden önce, bu çözümün doğruluğunun görülmesini kolaylaştırmak için, ikincisi nükleer silahsızlanmanın gerçekten olabilirliğinin kanıtlanması için, dünya çapında bir sıfır çözümü için girişimde bulundu dedi.

Kendisi için yüzde birkaç silahsızlanmanın değil, silahsızlanma yoluna girilmesi temel anlayışının olanaklı olduğunun, yapılan anlaşmaların doğrulanabilirliğinin ve sonuç olarak bunlara sadakatin kanıtlanmasının belirleyici olduğunu söyledi.

Herkesin arzu ettiği bu anlaşmadan etkin bir silahsızlanma dinamiği çıkmalıdır. Önemli olan ABD ve Sovyetler Birliği dışişleri bakanlarının eylülde bu meseleyi olumlu bir sonuca ulaştırmalarıdır.

FAC'ın bilinen Pershing-1a'ların ortadan kaldırılması açıklamaları açıkça bir anlaşmayı hedeflemektedir. Bir bütün olarak hafifleme hissedilebilir.

Bu durumda Reagan'ın görev süresinin doluyor olmasından kaynaklanan zaman baskısı da iyidir, yardımcı olacaktır. Her şey BM'deki genel tartışmadan bir hafta sonra biraz daha açıklığa kavuşacaktır dedi.

Genscher devamla, beklenen Sovyet-Amerikan anlaşmasıyla istenilen sonuçlara erişilmiş olmayacağını, FAC'ın her şeyden önce iki noktaya yoğunlaşmak istediğini belirtti:

- Nükleer silahlara ilişkin sözleşmelerle nükleer güçlerden devralınan yükümlülüklerin ve nükleer potansiyelin azaltılması için adımlar atılması (8.1.1985 tarihli Sovyet-Amerikan açıklaması bu konuda iyi bir temel

oluşturmaktadır) ve
- kimyasal silahların dünya çapında reddedilmesi için daha güçlü çaba gösterilmesi. Bu sorunlar kısa zamanda çözümlenebilir; şimdi bazı şeylerin geriye atılmaması için dikkat etmek gerekli dedi.

Menzili 500 km'nin altında olan nükleer füzelerin azaltılması da tartışılıyor. Kohl'ün 26 Ağustos'ta ifade ettiği tasavvurlar müttefikler arasındaki mutabakata dayanan beklentilerden ibarettir, koşulları hiçbir şekilde belirlenmemiştir.

Konvansiyonel silahsızlanma da tekrar öne çıkmaya başladı. Buna bağlı olan karmaşık sorunları ele alabilmek için, Berlin Zirvesi'nde önerilen, askeri doktrinlerin kıyaslanması önerisini denemek belki de çok yararlı olabilir.

Belki böylece teknokratça yaklaşımlardan kurtulmak, ortak güvenlik yapılanmaları bulmak mümkün olabilir. Ayrıca krizleri aşabilme araçları konusunda düşünce geliştirmek de iyi olur. Bilindiği gibi -Körfez Savaşı'nın da gösterdiği gibi- uluslararası alan her zaman güneşli olmuyor.

Avrupa konusuna gelince, Avrupa artık dünyaya savaş değil, istikrar ihraç etmelidir. Bu konuda DAC ve FAC birlikte etkin olabilir dedi.

Oskar Fischer Yoldaş bu konuda Genscher'e katıldığını belirterek, Avrupa'nın merkezinde kimyasal silahlardan arındırılmış bölge ve nükleer silahlardan arındırılmış bir koridor oluşturulması girişimlerini tekrar anlattı ve Berlin PBA [Politik Danışma Komisyonu] toplantısında kararlaştırılan öneriler konusunda açıklamalar yaptı. Bu silahsızlanma alanı için şu önerilerde bulundu:

DAC ve FAC, tekrar tekrar ve bağlayıcı biçimde çifte sıfır çözümünden yana tavır koymalı ve bağlı bulundukları ittifaklar içinde de bunun için etkinlik göstermeli. İki taraf da "daha az silahla daha çok güvenlik" ilkesinde ısrar etmeli.

DAC ve FAC, menzili 500 km'nin altında olan füzelerin azaltılması ve ortadan kaldırılması konusunda gecikmeden görüşmelere başlanması için girişimlerde bulunmalı.

İki taraf da nükleer silahlardan arındırılmış bir bölge ya da koridor oluşturulması için etkinlikte bulunmalı. İki taraf da güven sağlayıcı önlemleri desteklemeye devam etmeli, krizlerden kaçınılması ve krizlerin aşılmasında etkin olmalı.

Tüm bunlar, şimdikinden daha yüksek, askeri uzmanların da katılacağı uzmanlar düzeyinde ele alınmalı dedi.

Dışişleri Bakanı Genscher bu düşüncelere katıldığını, yapılabilecek her şeyin yapılması gerektiğini söyledi. Ayrıca FAC'ın Doğu'daki diğer komşularıyla da iyi ilişkiler kurmaya çalıştığını hatırlattı.

Moskova Sözleşmesi'nin sağladığı olanaklardan daha fazla yararlanılması konusunda Sovyetler Birliği ile görüşmelerin sürmekte olduğunu, AGİK çerçevesinde de işbirliğinin iyileştirilmesi gerektiğini belirtti.

Bu bağlamda bir "Avrupa Kültürünün Başkenti" fikrini ortaya attı. Bu başkent her yıl değişmeli ve tabii ki Avrupa Birliği ile sınırlı kalmamalı dedi. Bakanlar kendilerini ilgilendiren diğer konuları 42. BM Genel Kurulu vesilesiyle bir araya geldiklerinde ele alma konusunda mutabık kaldılar.

Görüşme açık sözlülükle sürdü ve yapıcı bir hava içinde geçti.

Toplantıya DAC tarafından katılanlar:

Dışişleri Bakan Vekili Kurt Nier Yoldaş,

Temel Konular ve Planlama Dairesi Yöneticisi Ernst Krabatsch Yoldaş,

Dışişleri Bakanlığı Bakanlık Bürosu Yöneticisi Manfred Niklas Yoldaş,

FAC'daki DAC Daimi Temsilciliği Görevlisi Lothar Glienke Yoldaş,

Dışişleri Bakanlığı Elçilikler Temsilcisi Ralf Devaux Yoldaş.

FAC tarafından katılanlar:

Bakanlık Yöneticisi Hermann von Richthofen,

Elçi, Silahsızlanma ve Silahlanma Denetim Görevlisi Josef Holik,

Bakanlık Yöneticisi Dieter Rastrup,
Bakanlık Yöneticisi ve Bakanlık Bürosu Yöneticisi Michael Jansen,
Basın Sözcüsü Jürgen Chrobog.

Niklas

Oskar Fischer Yoldaş ile Federal Bakan Bayan Dorothee Wilms arasında 7 Eylül 1987'de Bonn'da Başbakanlık Dairesinda yapılan görüşme üzerine notlar

Bayan Wilms Federal Hükümet'in iki Almanya arasındaki ilişkileri İlkeler Sözleşmesi, Helsinki Sonuç Belgesi ve AGİK Süreci'nde sınanmış olan ilkeler çerçevesinde gördüğünü vurguladı. İşbirliği, çıkarlar dengesi ve güvenilirlik ortamı sağlamanın, barışı askeri anlamda istikrarlı kılacak silahsızlanma adımlarının atılmasının temeli ve aynı zamanda Hükümet'in hedefi olduğunu belirtti.

Federal Hükümet'in Doğu-Batı ilişkilerini sadece bir silahsızlanma konusu olarak görmediğini, bu ilişkileri genişletmek istediğini söyledi. Federal Hükümet'in insanlar için yararlı olan her şeyin barışa da yararlı olacağı ilkesinden yola çıktığını anlattı.

Almanlar bu konuda özel bir sorumluluk taşımaktadır diyerek, çevre korunması, araştırma-geliştirme, bilim ve pratik sorunlar gibi başlıkları saydı.

Genel Sekreter Honecker'in kısa bir zaman önce açıkladığı sayıların da kanıtladığı gibi seyahat olanakları ve insani ilişkilerin de iki tarafı ilgilendirdiğini belirtti.

Federal Hükümet'in "selamlama parası"nı artırarak ve İmparatorluk Demiryollarıyla yaptığı anlaşma gereği 1 Kasım'dan itibaren geçerli olan indirimli tarife uygulamasıyla teşvik ettiğini, Berlin seyahat trafiğinin modernleştirilmesi için görüşmeler yapılmasının arzulandığını söyledi.

Ancak şu sorunların çözümlenmeyi beklediğini belirtti:

- Eski DAC yurttaşlarına uygulanan DAC'a seyahat etme yasağı. Bu

yasağın bir yıl ile sürelendirilmesi önemli bir ilk adım olmakla birlikte, bu konuda daha ileri adımlar atılmalıdır.

- DAC'a seyahat etmek isteyen, ama girmelerine izin verilmeyen kişiler konusu,
- DAC yurttaşlarına uygulanan ilişki kurma ve seyahat yasakları.

Bu alanlarda kolaylıklar sağlanıp sağlanamayacağını düşünmekte yarar olabilir.

Yapılacak tüm düzenlemeler Berlin'i (Batı) de kapsamalı. Bunlar FAC hükümeti için özel önem taşımakta.

Bunların yanında şu özel rica da bulunmakta:

- Batı Berlinlilerin 24 saatten fazla süreyle DAC'da kalmalarını ve çok kez kullanılabilen vize verilmesini olanaklı kılmak.

İstemler listesinde şunlar da bulunmakta:

Batı Berlin'den DAC'a beraberinde köpekle giriş yapılmasına izin verilmesi, bisiklet ya da motosikletle de girişe izin verilmesi.

- Güven sağlayıcı bir önlem olarak gençlik turizminin kapsamı genişletilmeli, DAC karma gruplara (FAC/Batı Berlin) izin vermeli.
- Asgari döviz değişimi sağlanan tüm kolaylıklara karşın hâlâ sosyal bir sorun, bunun da düzeltilmesi düşünülmeli.
- Son olarak da Hamburg, Hannover ve Kiel'in ve aynı şekilde yeni oluşturulan Waldeck-Frankenberg bölgesinin "küçük sınır trafiği" kapsamına alınması.
- DAC ayrıca Bad Harzburg'da da bir sınır kapısı açmayı düşünmeli.

Bayan Wilms devamla sınırlardaki duruma değinerek, mayınların temizlenmesinin ve kendiliğinden ateş eden aygıtların kaldırılmasının doğru yönde atılmış adımlar olduğunu, şimdi DAC'daki ateşli silah kullanma uygulamasının gerçekten değişmesinin umulduğunu, bunun gerginliğin azalmasına katkı olacağını söyledi.

Bayan Wilms devamla kentler arası partnerlik ilişkilerinin geliştirilmesinden, hobi dernekleri arasında partnerlik ilişkileri kurulmasından yana olduğunu belirtti. DAC'ın medya politikasında yumuşamaya gideceğini

açıklamasını selamladı ve kadın dergileri, moda dergileri ve yemek kitapları gibi "politik olmayan" yayınlara yer verilmesini önerdi. DAC'da basın mensuplarının çalışma olanaklarının iyileştirilmesine devam edilmesinin arzu edildiğine işaret etti.

Diğer dilekler arasında şunlara da yer verdi:

- Eskiden kalma alacakların incelenmesi. Bu çok para gerektirmeyen, çoğunluğu yaşlı olan az sayıda yurttaşı ilgilendiren bir konu, dövizsiz ve ticari olmayan bir ödeme yoluyla düzenlenmeli.
- Tutuklu ve hükümlülere insani yardım konusu. FAC Hükümeti bu konunun geçmişteki gibi düzenlenmesine devam edilmesinden yana.
- DAC'ı terk etme başvurusunda bulunmuş yurttaşların sözde mağduriyeti.
- DAC'ı legal yoldan tamamen terk etmiş yurttaş sayısının belirlenmesi.
- Ayrıca bir sürü tek tek olay saptanmıştır. Bu konuda resmi olmayan bir belge DAC tarafına iletilecektir.
- DAC'daki asker mezarlarının bakım olanakları. Bu konu bazen yerel yönetimleri zorlamakta.
- Werra'nın tuzdan arındırılması görüşmeleri. Bu görüşmeler tıkanıp kaldığı için tekrar yeşil ışık yakılmalı ve görüşmelere devam edilmelidir.
- Elbe'nin kirlenmesi sorunu ele alınmalıdır.
- Kültür Anlaşması'ndan bu yana yapılan kültürel mübadele sevindiricidir. Şimdi sıra yüksekokullara ve öğrenci mübadelesine gelmiştir.

Savaş nedeniyle el değiştirmiş olan kültürel değerlerin iadesi iyi yürümektedir dedi.

Oskar Fischer Yoldaş konuşmasına başlarken iki bakanın görev alanlarının birbirinin aynı olmadığı saptamasını yaparak, Bayan Wilms'in görev alanlarının DAC'da bilinmediğini belirtti.

DAC'ın de FAC ile olan ilişkileri İlkeler Sözleşmesi, Helsinki Sonuç Belgesi, ve AGİK Süreci çerçevesinde gördüğünü söyledi. Öncelik barışın güvence altına alınmasındadır, çünkü barış olmazsa hiçbir devletlerarası işbirliğinin bir anlamı, insanlar için bir yararı olamaz.

Bu konuya Erich Honecker ile Helmut Kohl arsında yapılan görüşmede ayrıntılı olarak işaret edilmiştir. Bu, mart ayında Berlin'de Bakan Schäuble'ye verilen resmi olmayan belgede de belirleyici olan fikirdir dedi.

Oskar Fischer Yoldaş uluslararası durumun karmaşıklığını koruduğuna işaret ederek, bir Sovyet-Amerikan anlaşması olasılığının iyi olduğunu, öngörülen anlaşmanın bu güçlerin çifte sıfır çözümüyle nükleer füzeleri iki sınıfa ayrılmış olarak gördüklerini yansıttığını belirtti.

Sıfır çözümü Pershing 1a füzeleri ya da başlıkları yüzünden akamete uğramamalıdır. Federal Şansölye Kohl'ün son açıklaması bu nedenle takdirle karşılanmıştır.

DAC, silahsızlanma konusunda bir sıfır çözümünden diğer sıfır çözümüne geçişe hazırdır, -Mart'ta Bay Schäuble'ye de söylendiği gibi- hiçbir koşul öne sürmeksizin geçişe hazırdır.

Genel Sekreter Honecker Berlin PBA toplantısı hakkında ayrıntılı olarak konuşmuştur. PBA hiçbir silahı ve denetimi dışlamamaktadır.

NATO'ya yapılan askeri doktrinlerin karşılaştırılması, asimetrilerin zayıf olan tarafın silahlanmasıyla değil, güçlü olan tarafın azaltmaya gitmesiyle giderilmesi önerileri, ortak evimiz Avrupa'da güven ortamının gelişmesine hizmet etmektedir. Kuşkusuz bu konuda iki Alman devleti de ağırlıklı olarak söz sahibidir.

Bu ziyaret sonucunda umut uyandıran bir belge hazırlanmıştır. DAC, ilişkilerin aklın ışığında gelişebileceği olumlu bir hava oluşmasından yanadır.

Hiç kimse imtiyazlı olmamalıdır; ilişkilerde sadece gerçekliklere, özellikle de iki Alman devletinin farklı ittifaklara bağlı olduklarına dikkat edilmesinden yola çıkılabilir. Bunun ötesinde, ilişkiler uluslararası havayı bozmamalı, gerginliklerin giderilmesini kolaylaştırmalıdır dedi.

Oskar Fischer Yoldaş, şu anda yapılabilecek olanların Genel Sekreter Honecker tarafından verilen belgede belirtilmiş olduğunun altını çizdi.

Söz konusu edilen diğer soruları da şöyle yanıtlamak istediğini belirtti:

- Seyahat trafiği ve turizm sorunları: Bay Mittag birkaç gün önce FAC'da da yayınlanan bir röportajda bu konuyu dile getirmişti. Mesele DAC'ın haklı çıkarlarının korunması meselesidir.

- Küçük sınır trafiğinin genişletilmesi konusu: DAC, pratik hazırlıklar yapıldıktan sonra bu konuda diğer uygun bildirimlerle bağlantılı olarak açıklamalar yapılmasında bir sorun görmemektedir.

- Sınır kapıları oluşturulması istemi ilgili makamlarca ele alınarak görüşülmelidir.

- Sınırlar konusunda şu bilinmelidir: Mevcut ilişkilerin durumu sınırların korunmasını gerektirmektedir. DAC, bilindiği gibi açık sınırlar yüzünden yıllarca hasar görmüştür. DAC, sınır olayları çıkmasını ya da ölümler olmasını istemez.

Sınırlar, dünyanın her yerinde olduğu gibi saygı gösterilmesi gereken askeri ve kapalı bölgelerdir. Üstelik bu sınırlar iki dünya sistemi arasındaki sınırlardır. Ateşli silah kullanılması çok katı yasal düzenlemelere tabidir dedi. Oskar Fischer Yoldaş, FAC'daki kuralların da aynı olduğunu kısa alıntılarla hatırlattı.

- Temas kurma yasağı, diğer ülkelerde de olduğu gibi, sadece devlet sırrına sahip yurttaşlar için vardır.

- Diğer konularda, örneğin gazetecilere ilişkin konularda adım adım ilerleme sağlanmaktadır.

- Eskiden kalma alacaklara ilişkin sorunlar ilgili ehil makamlarca ele alınmalıdır.

- Kültürel işbirliği görülmeye değer düzeydedir.

- Üç anlaşma imzaya hazır hale getirilene kadar çok çaba harcanmıştır.

Oskar Fischer Yoldaş açık kalan temel sorunlara da değindi. Bunlardan biri Elbe sınırı sorunudur diyerek, bu konuda çok görüşme yapıldığını, geniş mutabakata varıldığını, ancak bir düzenlemeye gidilmesi anlaşmasının bloke edildiğini söyledi.

Akıntı ortası sınır olsun çözümüyle kimsenin kayba uğramayacağını,

bu konuya Erich Honecker'in de dikkat çektiğini hatırlattı.

DAC yurttaşlığının FAC tarafından tanınmamasının ve Salzgitter'deki köhne dairenin hâlâ var olmasının çağımıza uymadığını belirtti.

Bayan Wilms "Almanya'daki iki devlet arasındaki ilişkilerin" dünyadaki barış için büyük anlam taşıdığı görüşüne katıldığını söyledi. Yapılabilir olan şeylerin bir güven ortamında ele alınması gerektiği görüşüne de katıldığını, kimsenin bir diğerinin temel konumlarından vazgeçmesini isteyemeyeceğini söyledi.

Bu gerçekçi olmaz. İlişkiler hem hükümetler, hem de insanlar için olabilir türden kurulmalıdır dedi.

Elbe sınırı konusunda FAC'ın dokümanları federal yapıyı dikkate alarak yeniden değerlendirme sürecinde olduğunu eklemek istediğini belirtti.

Yurttaş olarak hiç kimseden iradesi dışında bir şey istenmemekte. Ancak anlatılan aksiliklerle sık sık karşılaşılmakta dedi.

DAC bu durumlarda bilgi vermelidir. Salzgitter konusunda Federal Hükümet de günün birinde bu dairenin varlığına gerek kalmaması umudunu taşımaktadır.

DAC'ı terk etme konusunda ulaşılmış olan durum tekrar bozulmamalıdır. Bu nedenle bu karmaşık konunun bir daha düşünülmesi iyi olur.

Ülkesini sürekli terk etme olanağına sahip kimseler zaten turistik ya da özel seyahat vesilesiyle FAC'da kalmaz. Geri dönmek istemeyenlerin oranı %0,02 civarında ve FAC bu oranın düşük kalmasından yanadır dedi.

Bayan Wilms'in "eski arabacı" olarak nitelediği devlet sekreteri Rehlinger, FAC hükümetinin politikası DAC'dan adam getirmek, DAC nüfusunu azaltmak değildir dedi.

Ayrıca bu insanlar içinde bulundukları psikolojik durum gereği çoğu

kez FAC organlarına başka, DAC organlarına başka şeyler anlatmaktalar.
Ayrıca "arabacılık işinden" vazgeçmek niyetinde değilim dedi.

Rehlinger, Batı Berlin'den giden ziyaretçilere uygulanan 24 saat sınırlamasının kaldırılması istemini tekrarlayarak, tabii ki yeni bir düzenleme için ilgili makamlara teknik yardımda bulunulabilir, örneğin uygun bir bilgisayar sistemi sağlanması düşünülebilir dedi.
Oskar Fischer Yoldaş, tekrar Müller-Kunze buluşmasına işaret ederek, en iyisinin bu sorunların çözümlenmesini onlara bırakmak olduğunu söyledi.

Bakanlar sonuç olarak, görüşme sonuçları hakkında genişletilmiş toplantıda ev sahibi tarafın bilgi vermesi konusunda mutabık kaldılar.
Toplantıya DAC tarafından katılanlar:
DAC Dışişleri Bakan Vekili Kurt Nier Yoldaş,
FAC'daki DAC Daimi Temsilcisi Ewald Moldt Yoldaş,
DAC Dışişleri Bakanlığı Temel Konular ve Planlama Dairesi Yöneticisi Ernst Krabatsch Yoldaş,
Dışişleri Bakanlığı Bakanlık Bürosu Yöneticisi Manfred Nityas Yoldaş,
Dışişleri Bakanlığı Elçilikler Temsilcisi Ralf Devaux Yoldaş.
FAC tarafından katılanlar:
Devlet Sekreteri Ludwig A. Rehlinger,
Bakanlık Yöneticisi Kurt Plück,
Bakanlık Yöneticisi Burkhard Dobiey,
Federal "Almanlararası ilişkiler" Bakanlığından Manfred Ackermann,
DAC'daki FAC Daimi Temsilcilisi Hans Otto Bräutigam

Niklas

Ortak Açıklama

Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve Demokratik Alman Cumhuriyeti Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker'in 7-11 Eylül 1987 tarihleri arasında Federal Almanya Cumhuriyeti'ne yaptığı resmi ziyaret sonunda yapılan ortak açıklamadır.

Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve Demokratik Alman Cumhuriyeti Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker, Federal Almanya Cumhuriyeti Şansölyesi Helmut Kohl'ün daveti üzerine 7-11 Eylül 1987 tarihleri arasında Federal Almanya Cumhuriyeti'ne resmi bir ziyarette bulunmuştur.

Genel Sekreter Honecker ve Federal Şansölye Kohl görüşmeler için 7 ve 8 Eylül 1987 tarihlerinde Bonn'da buluşmuşlardır.

Genel Sekreter Honecker, Federal Devlet Başkanı Richard von Weizsäcker tarafından da kabul edilmiş ve diğer şahsiyetlerle de görüşmelerde bulunmuştur.

Genel Sekreter Honecker Bonn'daki görüşmelerden sonra Nordrhein-Westfalen (Köln, Düsseldorf, Wuppertal, Essen), Saarland (Saarbrücken, Neunkirchen), Rheinland-Pfalz (Trier) ve Bavyera (Münih, Dachau) bölgelerini ziyaret edecektir.

Ziyaret sırasında şu anlaşmalar imzalanmıştır:

Demokratik Alman Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti arasında çevre korunması alanındaki ilişkilerin gelişti-

rilmesine ilişkin anlaşma; Demokratik Alman Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti arasında ışınlardan korunma alanında bilgi ve deneyim alışverişine ilişkin anlaşma;

Demokratik Alman Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti arasında bilim ve teknik alanlarında işbirliği yapılmasına ilişkin anlaşma.

Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve Demokratik Alman Cumhuriyeti Devlet Konseyi Başkanı ile Federal Almanya Cumhuriyeti Şansölyesi, Demokratik Alman Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti arasındaki ilişkilerin durumunu ve bunların geliştirilmesi olanakları ve uluslararası ilişkilerdeki güncel sorunlar hakkında kapsamlı fikir alışverişi yaptılar, görüşmelerini nesnellik ve açık sözlülük ortamında sürdürdüler.

Görüşmelere katılanlar:

Demokratik Alman Cumhuriyeti tarafından:

- Almanya Sosyalist Birlik Partisi Politbüro Üyesi, Merkez Komitesi Sekreteri ve Demokratik Alman Cumhuriyeti Devlet Konseyi Başkan Vekili Dr. Günter Mittag;
- Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi Üyesi ve Dışişleri Bakanı Oskar Fischer;
- Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi Üyesi ve Dış Ticaret Bakanı Dr. Gerhard Beil ve diğer şahsiyetler.

Federal Almanya Cumhuriyeti tarafından:

- Federal Bakan Dr. Martin Bangemann,
- Federal Bakan Dr. Dorothee Wilms,
- Federal Bakan Dr.Wolfgang Schäuble ve diğer şahsiyetler.

Genel Sekreter Honecker ve Federal Şansölye Kohl, Demokratik Alman Cumhuriyeti ve Federal Almanya Cumhuriyeti'nin ortak tarihi geçmişlerinden kaynaklanan sorumluluk nedeniyle, Avrupa'da barış içinde bir arada yaşama konusunda özellikle çaba göstermek zorunda oldukları görüşünü paylaştılar. Alman topraklarından bir daha asla savaş çıkmama-

lı, barış istiyoruz dediler.

İki devletin birbirleriyle olan ilişkilerinin Doğu-Batı ilişkileri için yapıcı ve istikrar sağlayıcı bir faktör olarak kalması gerektiğini vurguladılar. Bu ilişkilerden Avrupa'da ve ötesinde barışçıl bir işbirliği ve diyalog için olumlu itkiler doğmalıdır dediler.

Genel Sekreter Honecker ve Federal Şansölye Kohl, Demokratik Alman Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti arasındaki ilişkileri düzenleyen 21 Aralık 1972 tarihli sözleşmeden bu yana iki devlet arasındaki ilişkilerin gelişimini olumlu olarak değerlendirdiler.

Bu sözleşmenin, önceki anlaşmalar ve düzenlemeler ile birlikte, iki devlet arasındaki ilişkilerin temelini ve çerçevesini oluşturduğunu vurguladılar. 12 Mart 1985 tarihli ortak açıklamalarının altını çizdiler.

İki tarafın da olguları göz önünde bulundurarak ve ulusal sorun da içinde olmak üzere temel konulardaki farklı görüşlerden bağımsız olarak, İlkeler Sözleşmesi'nde ifade edildiği üzere birbirleriyle normal iyi komşuluk ilişkileri geliştirmek, bu sözleşmenin sağladığı olanaklardan yararlanmaya devam etmek niyetinde olduklarını belirttiler.

Ulaşılmış olan kazanımların ilkelere dikkat edilerek korunması ve geliştirilmesi, iki tarafın da diğer devletin iç ve dış ilişkilerinde bağımsızlığına saygı göstermesi konularında aynı fikirde olduğu belirtildi.

İki devlet arasındaki yapıcı ve pratik sonuçlara yönelik işbirliğinin kuralı anlaşma isteği ve gerçekçilik olmalıdır denildi.

İki taraf da 3 Eylül 1971 tarihli dört taraflı anlaşmanın Avrupa'nın merkezindeki duruma ve Doğu-Batı ilişkilerine yaptığı sürekli olumlu etkilerini takdir ettiklerini, bu anlaşmaya tam olarak uyulmasının, anlaşmanın tam olarak uygulanmasının zorunlu olduğunu vurguladılar.

Genel Sekreter Honecker ve Federal Şansölye Kohl, acil ailevi durum-

lar da içinde olmak üzere seyahat ve ziyaret trafiğine ilişkin sorunları ayrıntılı olarak ele aldılar.

Şimdiye kadar kaydedilen ilerlemeleri olumlu karşıladıklarını ve insanların yararına iyileştirmeler ve kolaylıklar sağlanmasına devam edilmesini istediklerini belirttiler.

İki devlet ulaşım bakanlarının karşılıklı özel seyahat trafiğindeki ve Federal Almanya ile Berlin (Batı) arasındaki transit trafiğinde Alman İmparatorluk Demiryolları ve Federal Alman Demiryolları hatlarındaki yolculuk ücretlerinde indirim sağlamalarını selamladıklarını belirttiler.

Ayrıca turizmin geliştirilmesine devam edilmesinin koşullarını ele aldılar. Turistik seyahat trafiğinin adım adım geliştirilmesi için olanaklar sağlanması konusunda mutabık kaldılar.

İki taraf gençleri arasında buluşmaları teşvik etmek ve geliştirmek amacıyla turistik mübadele yapılması istemlerini vurguladılar.

Demokratik Alman Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti kentleri arasında kentlerarası partnerlik ilişkileri kurulmuş olmasını, yurttaşların birbirleriyle buluşmalarına, kültürel etkinliklere katılmalarına ve böylece iki devlet arasında barışçıl komşuluk ilişkilerinin gelişmesine önemli bir katkı olarak niteleyerek selamladılar. Bu gibi girişimleri ileride de destekleyeceklerini belirttiler.

Spor alanındaki karşılaşmaları teşvik etmeye devam etmeye hazır olduklarını, bu alanda kentlerarası partnerlik ilişkileri çerçevesindeki olanaklardan da yararlanılması gerektiğini dile getirdiler.

Genel Sekreter Honecker ve Federal Şansölye Kohl, aile birleşimleri ve mağduriyet durumları da içinde olmak üzere insani sorunlara değindiler. Ulaşılan olumlu sonuçları takdire değer bulduklarını, gerekli yapıcı çabalara devam edilmesi konusunda mutabık kaldılar.

İki taraf da sınır komisyonunun çalışmalarını övgüyle karşıladığını belirtti. Sınır komisyonunun henüz çözümleyemediği sorunları ise 29 Kasım 1978 tarihli hükümet protokolü çerçevesinde sonuçlandırılmasından yana olduklarını dile getirdi.

Genel Sekreter Honecker ve Federal Şansölye Kohl, insanların doğal yaşam kaynaklarına büyük önem verdiklerini belirttiler. Çevre korunması alanındaki ilişkileri düzenleyen bir anlaşma yapılmış olmasını, bu alandaki işbirliğini geliştirme isteminin ifadesi olarak değerlendirdiler.

İki taraf da Werra'nın tuzluluğunun ve potasyum suyu atıklarının azaltılması için yapılan görüşmelerin hızla sürdürülmesi ve olabildiğince yakın bir zamanda dengeli, olumlu bir sonuca varılması konusunda mutabık kaldılar.

Elbe'de akarsuyun korunması sorunlarını incelemek üzere görüşmelere başlanması konusunda da mutabakat sağlandı.

İki taraf da ışınlardan korunma alanında bilgi ve deneyim alışverişini düzenleyen bir anlaşma imzalanmış olmasını karşılıklı ilişkilerin gelişmesinde önemli bir adım olarak değerlendirdi.

Bilim ve teknik alanlarında işbirliğini düzenleyen bir anlaşma imzalanmış olmasını da selamladıklarını belirttiler. Bu temelde, karşılıklı yarar amacıyla, belirlenmiş projelere uygun olarak, bilimciler ve araştırma kuruluşları arasında ilişkilerin yoğunlaştırılması konusunda mutabık kaldılar.

Genel Sekreter Honecker ve Federal Şansölye Kohl, iyi komşuluk ilişkilerinin geliştirilmesinde basın, radyo ve televizyon aracılığıyla doğru ve kapsamlı bilgiler verilmesinin büyük önem taşıdığının altını çizdiler. Bu amaçla, iki taraf da gazetecilere olabilecek en büyük desteği sağlayacağını dile getirdi.

Genel Sekreter Honecker ve Federal Şansölye Kohl, kültürel ilişkilerin gelişmesine ve kültürel mübadelenin artmasına hizmet etmiş olan 6 Mayıs 1986 tarihli kültür anlaşmasını da övgüyle andılar.

Bu anlaşma temelinde işbirliğini sürdürmek ve faaliyetlere diğer alanları da katmak niyetinde olduklarının altını çizdiler. 1988-89 döneminde yapılacak etkinliklerin büyük ölçüde belirlenmiş olduğunu belirttiler.

İki taraf da savaş sırasında el değiştirmiş olan kültürel değerlerin iadesi kapsamında, arşivlerdeki değerli şeylerin iadesinin büyük ölçüde tamamlanmış olmasını olumlu karşıladıklarını belirtti. El değiştirmiş tabloların iadesinin de bu yıl içinde mutabakatla düzenleneceğini ifade ettiler.

Sağlık, tarım, konut inşaatı ve kentçilik alanlarında deneyim alışverişinin ve işbirliğinin sürdürülmesinden ve geliştirilmesinden yana olduklarını dile getirdiler.

İki taraf da hukuki işbirliğinin bir anlaşmayla düzenlenmesi için çaba göstermeyi sürdüreceğini ifade etti. Yapılacak düzenleme hak arayanlar için olabildiğince kolay ve amaca uygun olmalıdır denildi.

İki taraf da ticari olmayan ödeme trafiğindeki sorunlara, kısıtlayıcı uygulamaların ortadan kaldırılması gerektiğine, iki devletteki insanların mülkünden yararlanabilmesi için kolaylıklar sağlanması gerektiğine değindi.

Genel Sekreter Honecker ve Federal Şansölye Kohl, iki devlet arasındaki ekonomik ilişkilerin son yıllarda olumlu gelişmiş olmasından memnun olduklarını dile getirdiler.

Ticareti tüm ilişkilerin önemli, istikrar sağlayıcı bir öğesi olarak gördüklerini belirterek, ekonomik işbirliğinin eşitlik ve karşılıklı yarar temelinde, küçük ve orta boy işletmeleri de kapsayacak şekilde sürekli olarak geliştirilmesini istediklerini ifade ettiler.

Ticaretteki yapılanmayı iyileştirmeyi sürdürmek, özellikle makine yapımı, elektroteknik, enerji ve çevre korunması alanlarında olmak üzere yatırım malları mübadelesine ağırlık vermek niyetinde olduklarının altını çizdiler. İki taraf da üçüncü pazarlara yönelik işbirliğinin önemini vurguladı.

Ticaret ve ekonomi alanlarındaki düzenli ilişkileri sürdürmek istediklerini vurguladılar.

Ekonomik işbirliğinin eşitlik ve karşılıklı yarar temelinde, mevcut anlaşmalar ve düzenlemelere göre sürekli geliştirilmesi amacıyla bir karma komisyon kurulması için görüşmelere başlanması konusunda mutabık kaldılar.

İki taraf da yol bağlantılarını, Batı Berlin'e geliş gidiş de içinde olmak üzere ve öncelikle demiryolları alanında iyileştirmeler sağlamak amacıyla karşılıklı yarar sağlayıcı düzenlemeler ve anlaşmalar yapılması için çaba gösterecek, yolda geçen sürelerin kısaltılması ve trenlerin daha sık işlemesi için görüşmelerde bulunacaktır.

Posta ve telefon alanındaki anlaşma temelinde, teknik ve ekonomik olanaklar çerçevesinde, Batı Berlin'i de kapsayan iyileştirmeler yapılmasına çalışılacaktır.

İki taraf da, Demokratik Alman Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti arasında, Batı Berlin'i de kapsayan, ticari düzeyde elektrik enerjisi iletimi konusunda sürdürülen görüşmeleri selamladı. Taraflar bu görüşmelerin uzun vadeli sözleşmelerle sonuçlanmasını beklediklerini açıkladılar.

Genel Sekreter Honecker ve Federal Şansölye Kohl, uluslararası gelişmelere de değindiler. İki devletin farklı toplumsal düzenlere sahip olduklarının ve farklı ittifaklar içinde yer aldıklarının bilincinde olarak,

Doğu-Batı ilişkilerinin durumu ve perspektifleri konusunda görüşlerini ortaya koydular.

Üyesi bulundukları ittifaklar çerçevesinde, gerginliklerin giderilmesi ve barışın güvence altına alınmasına, diyaloğun sürdürülmesine ve uzun vadeli işbirliği yapılmasına yönelik bir politika izlemek istediklerini ifade ettiler.

Ortak çabalarında, Doğu'da ve Batı'da insanları ilgilendiren her konuda geniş ve yapıcı bir diyalog olanağını sonuna kadar kullanmak istediklerini, Avrupa'da uzun süreli, istikrarlı bir duruma sadece askeri araçlarla ulaşılamayacağı inancında olduklarını, AGİK Süreci'ne büyük değer biçtiklerini belirttiler.

Bu süreçte önemli ölçüt, Helsinki Sonuç Belgesi'nin her alanında dengeli, elle tutulur ilerleme sağlanması çabasıdır, gerginliğin giderilmesi, güvenlik sorunlarının güven sağlayıcı önlemlerle kolaylaştırılması isteğidir dediler.

İki taraf da Helsinki Sonuç Belgesi'nin ve onu izleyen Madrid Sonuç Belgesi'nin tüm prensip ve kararlarının bütünüyle gerçekleşmesi için, insanların selameti ve devletlerin işbirliği için çaba göstereceklerini dile getirdi.

Genel Sekreter Honecker ve Federal Şansölye Kohl, bu bağlamda insan haklarının tümüyle gerçekleşmesi konusunda açık sözlü bir fikir alışverişinde bulundular.

İki taraf da AGİK'i izleyen Viyana toplantısından esaslı bir sonuç çıkması için, katılan diğer devletlerle işbirliği yaparak etkin olmak istediğini dile getirdi.

Doğu-Batı diyaloğu çerçevesindeki her alanda silahsızlanma ve silahsızlanma denetimine ilişkin görüşme sonuçlarını büyük önem taşıdığına işaret ettiler.

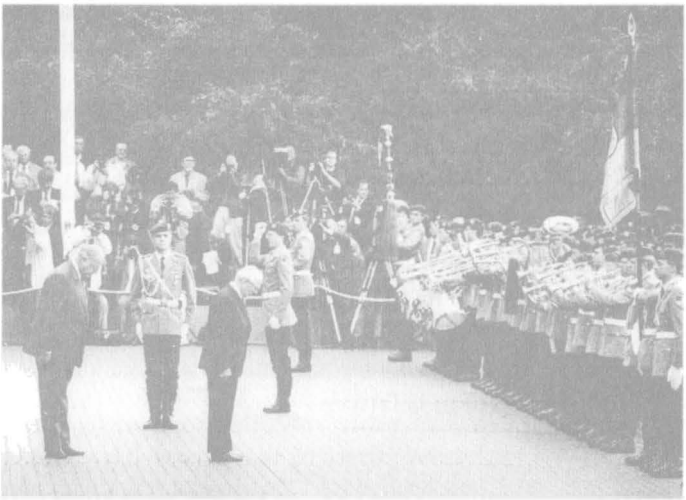
Böylesi sonuçlar, eşitlik prensibine, olabilecek en düşük düzeyde güçler dengesine dayanmalı, dengesizliklerin giderilmesine yönelik ve denetlenebilir olmalıdır dediler.

İki taraf da, Cenevre ve Viyana'da sürmekte olan görüşmeler ve konferanslarda ilerleme sağlanması ve sonuç alınması için çaba gösterecek, ayrıca Sovyetler Birliği ve ABD arasındaki ikili görüşmeleri etkilemeye çalışacaktır.

İki taraf da, orta menzilli füze sistemlerine ilişkin bir anlaşmanın önemli olacağını vurgulayarak, menzili 500 km'yi aşan Sovyet ve Amerikan orta menzilli füzelerinin dünya çapında ortadan kaldırılmasının Avrupa ve Asya'daki istikrar ve güvenliği büyük ölçüde artıracağını açıkladılar.

Böyle bir anlaşmanın silahlanma denetiminin ve silahsızlanmanın diğer alanlarında olduğu gibi Doğu-Batı ilişkileri bakımından da olumlu etkiler yaratacağı düşüncesini paylaştılar. Bu fırsattan yararlanılmalıdır dediler.

Federal Şansölye Kohl, Atlantik İttifakı'nda belirlenmiş olan, konvansiyonel alanda denge kurulmasını, kimyasal silahların dünya çapında ortadan kaldırılmasını, karada konuşlandırılmış kısa menzilli Sovyet ve Amerikan nükleer füze sistemlerinin aynı asgari düzeye indirilmesini öngören tasarımı anlattı.



Genel Sekreter Honecker, Varşova Paktı devletlerinin Avrupa'da taktik nükleer silahlarının silahlı kuvvetlerin ve askeri donanımların azaltılması kompleksi kapsamında yapılması önerisine dikkat çekti.

Genel Sekreter Honecker ve Federal Şansölye Kohl, Sovyetler Birliği ile ABD'nin 8 Ocak 1985 tarihinde Cenevre görüşmelerinde belirledikleri hedeflere ulaşılmasını desteklediklerini belirttiler. Bu hedefler, uzayda silahlanma yarışına girilmesinin engellenmesi, silahlanma yarışının dünyada da sona erdirilmesi, aynı zamanda nükleer silahların azaltılması ve stratejik istikrarın güçlendirilmesiydi.

İki taraf da stratejik saldırı silahlarının %50 azaltılmasını desteklemektedir diyerek, ABM Sözleşmesi'nin önemine işaret ettiler.

Cenevre Silahsızlanma Konferansı çerçevesinde, güvenilir ve denetlenebilir bir anlaşmayla, olabilecek en kısa zamanda nükleer denemelere son verilmesi için girişimlerde bulunacaklarını açıkladılar. Sovyetler Birliği ile ABD'nin sürdürmekte oldukları görüşmelerde bu hedefe adım adım yaklaşmalarının olası olduğunu belirttiler.

İki taraf da, nükleer silahların yaygınlaştırılmamasına ilişkin sözleşmenin getirdiği yükümlülüklere sadık olduklarını, bu düzenin diğer ülkelerle birlikte güçlendirilmesinden yana olduklarını belirtti.

Genel Sekreter Honecker ve Federal Şansölye Kohl, nükleer silahsızlanmada sağlanacak ilerlemelerin konvansiyonel silahsızlanma için, Avrupa'da Atlantik'ten Urallar'a kadar daha fazla güvenlik ve istikrar için, özellikle acil olduğu konusunda mutabık kaldılar.

Bu alanda yapılan görüşmelerin önemini vurguladılar ve 23 Varşova Paktı devleti ile NATO arasında Viyana'da sürdürülen görüşmelerde, olabilecek en kısa zamanda, içerikli bir uzlaşmaya varılması için ellerinden gelen her şeyi yapacaklarını belirttiler.

İki taraf da, Avrupa'da güven ve güvenlik sağlayıcı önlemler ve silahsızlanma konusunda yapılan Stockholm Konferansı'nın sonuçlarını olumlu, askeri alanda daha fazla karşılıklı güven yönünde atılmış önemli bir adım olarak gördüklerini dile getirdi.

Stockholm Belgesi ile yansıtılan zihniyet ve içeriğin pratikte uygulanmasının gerekliliğini vurguladılar, güven ve güvenlik sağlayıcı daha ileri önlemler konusunda görüşmeler yapılması için girişimlerde bulunacaklarını belirttiler.

Genel Sekreter Honecker ve Federal Şansölye Kohl, silahlı kuvvetlerin ve askeri donanımların karşılıklı olarak azaltılması ve bu bağlamda Orta Avrupa'da alınacak önlemler konusunda Viyana'da sürdürülen görüşmelerin başarıya ulaşması için katkıda bulunmak istediklerini söylediler.

İki taraf da, kimyasal silahların yapımını, geliştirilmesini, muhafazasını ve kullanımını, dünya çapında denetlenebilir bir biçimde yasaklayacak bir anlaşmanın yakın zamanda yapılması için azimle girişimlerde bulunacaklarını belirttiler.

Nükleer ve kimyasal silahlar konusunda yöresel anlaşmalar yapılması konusundaki farklı konumlarını dile getirdiler.

Hükümetlerinin silahsızlanma görevlileri arasında yapılan görüş alışverişinin politik diyaloğun bir öğesi haline gelmiş olmasından memnun olduklarını ve bu ilişkinin sürdürülmesini istediklerini belirttiler.

İki taraf da, Birleşmiş Milletler'in bir uluslararası barışçıl ilişkilerin biçimlendirilmesi, acil ekonomik, sosyal ve insani dünya sorunlarının çözümlenmesi, silahlanmanın sınırlandırılması ve bir silahsızlanma forumu olarak güçlendirilmesine katkıda bulunacaklarını ifade etti.

Bloksuz ülkeler hareketini uluslararası istikrarın önemli bir etmeni olarak gördüklerini, bunu takdir ettiklerini belirttiler.

Genel Sekreter Honecker ve Federal Şansölye Kohl, yapmış oldukları fikir alışverişini gerekli ve ilişkilerin sürdürülmesini geliştirici olarak tanımladılar. İlişkilerin gerek üst politik düzeyde, gerekse diğer düzeylerde sürdürülmesinden ve yoğunlaştırılmasında yana olduklarını ifade ettiler.

Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve Demokratik Alman Cumhuriyeti Devlet Konseyi Başkanı, Federal Almanya Cumhuriyeti Şansölyesi'ni bir karşı ziyaret için DAC'a davet etti. Davet teşekkürle kabul edildi. Ziyaretin tarihi ve ayrıntıları daha sonra belirlenecektir.

Honecker, iftiraya uğramış bir yoldaşı belli bir fotoğraflı belgeden rötuş yaparak çıkarmaya devam edelim mi gibi çok önemli bir soruyu yanıtlarken, geçmiş geçmiştir demiş.

Honecker'in cömertçe onayı üzerine dışlanan kişiye resimde yeniden yer verildiğinde ise insanlar şimdiye kadar yapılmış olan resim sahteciliğiyle haklı olarak alay edeceği yerde alkışladı.

Gregor Gysi

Yazılama

Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin ortadan kalkması ve Almanya'nın birleşik ancak kapitalist bir ülke olarak varlığına devam etmesi, Avrupa'da reel sosyalizmin yıkılışının önemli bir uğrak noktası oldu. Erich Honecker 1971'den 1989'a, yani yıkılmasından kısa bir süre öncesine kadar Demokratik Almanya'daki iktidar partisi Sosyalist Birlik Partisi'nin önderliğini yürüttü. Almanya'nın birleşmesinin ardından, karşısında boyun eğmediği Alman kapitalizmi tarafından hapsedildi ve yargılandı. Honecker sosyalist kimliğinden yaşamının sonuna kadar ödün vermedi.

Elinizdeki kitap Honecker'in, kaldığı Moabit Hapishanesi'nde tuttuğu notlardan oluşuyor. Honecker bu notlara, 1980'li yılların sonlarında çeşitli Federal Alman siyasetçileriyle yaptığı görüşmelerin tutanaklarını da eklemiş. Hem notlar hem de tutanaklar, sosyalizmin iktidarda olduğu önemli ülkelerden biri olan Demokratik Almanya'nın yıkılış sürecini ve böylece bir dönemin kapanışını daha iyi anlamamızı sağlıyor.

THG
588806
BGP

18 TL

9 786055 892906